Marin BUCĂ Onufrie VINŢELER

DICŢIONAR DE antonime

Consilier editorial: CONSTANTIN ZAMFIR

Redactor: *GABRIELA ONIȚIU*
Coperta: *VICTOR ILIE*

ISBN 973-96922-5-7

MARIN BUCĂ

ONUFRIE VINŢELER

DICŢIONAR DE ANTONIME

MARIN BUCĂ

ONUFRIE VINȚELER

DICȚIONAR DE ANTONIME

Editura VOX

București – 1996

CUVÂNT ÎNAINTE

*În mod curent, termenul **antonim** este folosit pentru desemnarea unui cuvânt care are, în raport cu altul, sens opus. Opoziția este însă numai una din laturile cuvintelor antonimice; o altă latură, tot atât de importantă, o constituie asemănarea semantică a acestora, determinată de faptul că ele desemnează calități, acțiuni, fenomene etc., aparținând aceluiași domeniu. Putem vorbi, de pildă, de o opoziție a sensurilor cuvintelor **căldură** și **altruism**, dar aceste cuvinte nu sunt antonime, pentru că fac parte din sfere semantice cu totul diferite. Fiecare dintre cele două cuvinte se află în raporturi de antonimie cu alte unități lexicale: **căldură** ≠ **frig** și **altruism** ≠ **egoism**. Asemănarea dintre cuvintele **căldură** și **frig** este determinată de faptul că și unul și altul se referă la temperatură, iar opoziția dintre ele își găsește expresia în desemnarea unor realități ce se află la extremitățile aceluiași fenomen: primul cuvânt desemnează **temperatura** ridicată a aerului care dă senzația de cald, iar cel de-al doilea, **temperatura** scăzută a aerului care dă senzația de rece.*

*Relațiile semantice dintre cuvintele ce formează perechi antonimice pot fi puse pregnant în evidență prin cuprinderea lor în aceeași definiție. Perechea de antonime **căldură** ≠ **frig** ar putea fi definită, de pildă, în felul următor: temperatură (ridicată : scăzută) a aerului care dă senzația de (cald : rece). Această definiție scoate în relief asemănarea semantică dintre două cuvinte care alcătuiesc perechea antonimică (temperatură a aerului care produce o anumită senzație), cât și laturile semantice aflate în opoziție (temperatură **ridicată : scăzută**, senzație de **cald : rece**).*

*Existența unui nucleu semantic comun care sudează cuvintele cu sensuri opuse în perechi antonimice determină o particularitate deosebit de importantă a acestora și anume faptul că ele se presupun reciproc. Pentru a ne opri tot la exemplul discutat mai înainte, aceasta înseamnă că lexemul **căldură** presupune existența cuvântului **frig**, iar acesta, la rândul său, presupune existența lexemului **căldură**. Faptul*

de a se presupune reciproc face parte din natura antonimelor, constituind una din particularitățile lor fundamentale.

Dovada cea mai concludentă şi, în acelaşi timp cea mai interesantă a relațiilor dialectice dintre cuvinte antonimice o constituie folosirea lor frecventă în acelaşi context sau situație; foarte des întrebuințarea unui cuvânt dintr-o pereche antonimică atrage după sine folosirea celui de-al doilea element al acestei perechi. S-ar putea vorbi deci de o „atracție magnetică" între cuvintele antonimice.

Modalitățile de întrebuințare a antonimelor în acelaşi context sunt foarte variate, antonimia dovedindu-se a fi o sursă inepuizabilă de efecte stilistice[1]*. Prezentarea amplă a particularităților întrebuințării antonimelor constituie unul din principalele obiective ale lucrării de față.*

Dicționarul cuprinde circa 2000 de articole. Perechile de antonime sunt prezentate în articole de dicționar separate. Ordinea componenților în perechile de antonime a fost stabilită în funcție de succesiunea în timp a acțiunilor sau fenomenelor desemnate de cuvintele respective ***(intrare- ieşire, trecut-viitor, urcare-coborâre*** *etc.), caracterul pozitiv sau negativ al noțiunilor respective* ***(blândețe-cruzime, bunătate-răutate, simpatie-antipatie, stimă-dispreț*** *etc.), precum şi după alte criterii.*

Dezvăluirea sensurilor cuvintelor antonimice s-a făcut, mai ales, prin sinonime, folosindu-se dicționarele de specialitate[2]*.*

Următorul element al articolelor de dicționar îl reprezintă exemplele ilustrative. În selectarea lor s-a urmărit ca acestea să scoată cât mai bine în relief particularitățile de întrebuințare a antonimelor. În unele cazuri, în lipsa exemplelor ilustrative, particularitățile întrebuințării antonimelor au fost relevate prin indicarea distribuției lexicale.

Antonimia se află în strânsă legătură cu celelalte categorii semantice fundamentale: polisemia şi sinonimia.

Legătura dintre antonimie şi polisemie se manifestă sub două aspecte: cuvintele polisemantice pot fi antonime în două sau mai multe sensuri; un cuvânt polisemantic poate forma perechi antonimice cu mai multe cuvinte, în funcție de sensurile sale. În primul caz, perechile antonimice sunt tratate în acelaşi articol, iar în cel de al doilea, în articole separate.

Legătura dintre antonimie şi sinonimie se concretizează în stabilitarea de relații antonimice între fiecare component al unei perechi de antonime şi sinonimele celuilalt component. Astfel,

---

[1] *Vezi Marin Bucă, Ivan Evseev,* ***Probleme de semasiologie,*** *Timişoara, Editura Facla, 1976; Richard Sârbu,* ***Antonimia lexicală în limba română,*** *Timişoara, Editura Facla, 1977.*

[2] *Luiza Seche, Mircea Seche,* ***Dicționar de sinonime,*** *Bucureşti, Editura Academiei, 1984; Gh. Bulgăr,* ***Dicționar de sinonime,*** *Bucureşti, Editura Palmyra, 1995.*

*adjectivul **bucuros, -oasă** se află în relații de antonimie nu numai cu adjectivul **întristat, -ă**, ci și cu sinonimele acestuia:*

BUCUROS, -OASĂ ≠ ÎNTRISTAT, -Ă
BUCUROS, -OASĂ ≠ MÂHNIT, -Ă
BUCUROS, -OASĂ ≠ NECĂJIT, -Ă
BUCUROS, -OASĂ ≠ SUPĂRAT, -Ă
BUCUROS, -OASĂ ≠ TRIST, -Ă

*La rândul său, adjectivul **întristat, -ă** se află în relații de antonimie cu sinonimele adjectivului **bucuros, -oasă**, formând următoarele perechi:*

BUCUROS, -OASĂ ≠ ÎNTRISTAT, -Ă
VESEL, -Ă ≠ ÎNTRISTAT, -Ă
VOIOS, -OASĂ ≠ ÎNTRISTAT, -Ă

Antonimia este strâns legată, de asemenea, de derivare. Această legătură se manifestă în faptul că, dacă două cuvinte sunt antonime, atunci și derivatele lor se află în raporturi de antonimie. Legătura dintre antonimie și derivare este reflectată prin prezentarea perechilor de antonime din lanțurile derivaționale respective. De exemplu:

a (se) BUCURA ≠ a (se) ÎNTRISTA
BUCURIE ≠ ÎNTRISTARE
BUCUROS, -OASĂ ≠ ÎNTRISTAT, -Ă

Dicționarul este însoțit de indicele perechilor de antonime și de indicele autorilor din operele cărora au fost excerptate exemplele ilustrative.

prof. univ. dr. MARIN BUCĂ

A

ABSOLUT, -Ă

Care este independent de orice condiții, relații etc.; necondiționat, nelimitat.

RELATIV, -Ă

Care există în cadrul unor relații determinate; condiționat, limitat.

„În fiecare idee e ceva **absolut** şi în fiecare idee e ceva **relativ.**" *BĂNCILĂ*

a ABSOLUTIZA

A da, a imprima un caracter absolut.

a RELATIVIZA

A da, a imprima un caracter relativ.

„Oamenii **absolutizează** relativul şi **relativează** absolutul." *BĂNCILĂ*

ABSOLUTIZARE

Acțiunea de *a absolutiza.*

RELATIVIZARE

Acțiunea de *a relativiza.*

„Se impune trecerea de la **absolutizare** la **relativizare,** de la metafizică spre gândirea dialectică, de la sincronic spre diacronic, de la static spre dinamic, de la abstract spre concret, de la general spre particular". *PAVELCU*

a ACCELERA

1. (Despre vehicule) A (-şi) spori viteza.

a ÎNCETINI

1. (Despre vehicule) A (-şi) micşora, a(-şi) reduce viteza.

„Trenul se puse din nou în mişcare, / **Acceleră,** trecu de-o pajişte cu albăstrea, / Apoi **încetini** lin, parcă plutea." *DIMOV*

2. A grăbi, a iuți o mişcare, o acțiune etc.

2. A domoli, a potoli o mişcare, o acțiune etc.

„Un proces X, bunăoară, poate mări intensitatea şi **accelera** desfăşurarea unui alt proces Y. [...] Se poate întâmpla însă ca un proces X să micşoreze intensitatea şi **să încetinească** desfăşurarea unui alt proces Y." *NEGULESCU*

ACCELERARE | **ÎNCETINIRE**

Acțiunea de *a accelera* şi rezultatul ei.

Acțiunea de *a încetini* şi rezultatul ei; domolire, potolire a vitezei.

„Orice act uman, răspuns, înfruntare a mediului include modificări ale poziției corporale, **accelerarea** ritmului cardiac sau **încetinirea** lui. " *CHELCEA*

ACCELERAT, -Ă | **ÎNCETINIT, -Ă**

Care este grăbit, iuțit; care are o frecvență mai mare decât cea normală.

Despre mişcări, viteze etc. Micşorat; domolit, liniştit, potolit.

„Ritm **accelerat / încetinit.**"

a ACCEPTA | **a REFUZA**

A fi de acord cu ceva; a consimți să...; a admite, a aproba.

A nu accepta, a respinge.

„Nici **n-a refuzat,** nici **n-a acceptat.** Va răspunde mâine, după reflexiune matură." *REBREANU*

a ACCEPTA | **a RESPINGE**

A fi de acord cu ceva; a consimți să...; a admite, a aproba.

A nu accepta, a nu admite, a refuza.

„**A accepta / a respinge** o propunere."

ACCEPTABIL, -Ă | **INACCEPTABIL, -Ă**

Admisibil, mulțumitor

Neacceptabil, inadmisibil.

„O propunere **acceptabilă / inacceptabilă.**"

ACCEPTABIL, -Ă | **NEACCEPTABIL, -Ă**

Admisibil, mulțumitor

Inacceptabil, inadmisibil.

„Un plan de acțiune **acceptabil / neacceptabil.**"

ACCEPTARE | **REFUZ**

Acord, aprobare, încuviințare.

Neacceptare, respingere.

„**Acceptarea / refuzul** unei propuneri."

ACCEPTARE | **RESPINGERE**

Acord, aprobare, încuviințare.

Neacceptare, refuz.

„Optimismul, ca şi pesimismul, nu exprimă numai o simplă reacție de **acceptare** sau **respingere** față de o schimbare, nu este o stare elementară afectivă de plăcere sau neplăcere, elan sau depresiune, bucurie sau tristețe, ci o *atitudine,* mai complexă şi mai durabilă, față de noutatea situației." *PAVELCU*

ACCESIBIL, -Ă — **INACCESIBIL, -Ă**

La care se poate ajunge uşor; care poate fi uşor de procurat; care este la îndemâna cuiva; care se poate înțelege uşor. — Neaccesibil.

„Vreme îndelungată, cauza lucrurilor era o poveste despre originea lor; ca şi cauza, originea este **inaccesibilă** simțurilor şi **accesibilă** doar vorbirii." *WALD*

ACCESIBIL, -Ă — **NEACCESIBIL, -Ă**

La care se poate ajunge uşor; care poate fi uşor de procurat; care este la îndemâna cuiva; care se poate înțelege uşor. — Inaccesibil.

„E fără îndoială neliberal şi neegalitar de-a scumpi prin măsuri protecționiste, chiar printr-un timp mărginit, obiectele industriale, căci prin scumpire ele devin **accesibile** numai numărului mic al celor bogați şi **neaccesibile** oamenilor mai săraci." *EMINESCU*

a (se) ACOPERI — **a (se) DESCOPERI**

A (se) înveli. — A (se) dezveli.

„Compară rochia care **acopere** totul, misterios, din vremurile de altădată, cu rochia de azi, care **descopere** de toate, desființând la maximum permis misterul." *IBRĂILEANU*

a (se) ACOPERI — **A (se) DEZVELI**

A (se) înveli. — A (se) descoperi.

„Pe o bancă, în ciuda acestei perdele, care-i **acoperea** din când în când şi iar îi **dezvelea,** după cum bătea vântul, se aflau doi tineri." *SORESCU*

ACOPERIRE — **DESCOPERIRE**

Învelire. — Dezvelire.

„**Acoperirea / descoperirea** unui obiect."

ACOPERIRE — **DEZVELIRE**

Învelire. — Descoperire.

„**Acoperirea / dezvelirea** patului."

ACORD — **DEZACORD**

Armonie, înțelegere. — Lipsă de acord, de armonie; neînțelegere.

„Pesimismul şi optimismul izvorăsc tocmai din **dezacordul** sau **acordul** insului şi împrejurimii sale." *FLORIAN*

ACTIV, -Ă — **INACTIV, -Ă**

Dinamic, energic. — Pasiv.

„Nădejdea nu înseamnă nici aşteptare **inactivă** şi nici încercare de a realiza imposibilul. Nădejdea este o atitudine **activă.** Ea contribuie la detectarea noului şi la dezvoltarea lui." *WALD*

ACTIV, -Ă — **PASIV, -Ă**

Dinamic, energic. — Inactiv.

„Iubirea, câtă vreme nu e patimă, e un sentiment **pasiv,** numai ura e **activă.**" *LOVINESCU*

ACTIVITATE — **INACTIVITATE**

Acţiune. — Inacţiune, pasivitate.

„Să nu confundăm **inactivitatea** cu repausul, care este o manifestare **a activităţii.**" *FLORIAN*

ACTIVITATE — **PASIVITATE**

Acţiune. — Inactivitate, inacţiune..

„Ceea ce civilizaţia a făcut să sporească, nu e atât **activitatea** şi mijloacele de acţiune, cât **pasivitatea** noastră." *NOICA*

ADAPTABIL, -Ă — **INADAPTABIL, -Ă**

Care se poate adapta sau acomoda (uşor); acomodabil. — Inacomodabil, neadaptabil.

„Bun e sinonim cu **inadaptabil,** rău cu **adaptabil.**" *IBRĂILEANU*

ADAPTABIL, -Ă — **NEADAPTABIL, -Ă**

Care se poate adapta sau acomoda (uşor); acomodabil. — Inadaptabil, inacomodabil.

„O persoană **adaptabilă / neadaptabilă.**"

ADAPTABILITATE — **INADAPTABILITATE**

Însuşirea de a fi adaptabil. — Neadaptabilitate.

„**Inadaptabilitatea** unora faţă de **adaptabilitatea** altora se datoreşte şi claselor sociale respective." *IBRĂILEANU*

ADAPTABILITATE — **NEADAPTABILITATE**

Însuşirea de a fi adaptabil. — Inadaptabilitate.

„**Adaptabilitatea / neadaptabilitatea** la o anumită situaţie."

ADAPTARE — **NEADAPTARE**

Aclimatizare, acomodare. — Inadaptare, neacomodare.

„**Adaptarea-inadaptarea** se transformă pe plan psiho-social în succes-insucces." *PAVELCU*

ADÂNC, -Ă — **SUPERFICIAL, -Ă**

Care ține de esența lucrurilor, care pătrunde în fondul, în miezul lor; esențial, fundamental, profund. — Care rămâne la suprafață, fără să atingă, să pătrundă în fondul, miezul, esența lucrurilor; neesențial.

„Orice text are un înțeles **superficial,** accesibil tuturor şi unul **adânc,** la care nu se poate ajunge decât printr-un efort de interpretare." *WALD*

ADÂNCIME — **SUPERFICIALITATE**

(Fig.) Profunzime. — (Fig.) Lipsă de adâncime, de profunzime.

„S-ar putea spune totuşi că arta are o structură duală, ca una care întruneşte **superficialitatea** estetică cu **adâncimea** artistică." *VIANU*

ADEPT — **ADVERSAR**

Partizan, susținător. — Potrivnic.

„**Adeptul / adversarul** unei doctrine."

ADEPT — **POTRIVNIC**

Partizan, susținător. — Adversar.

„Acest *acum,* în primul rând, încurcă şi pe **potrivnicii,** dar şi pe **adepţii** teoriilor despre care vorbim." *DOBROGEANU-GHEREA*

ADESEA — **ARARE**

Adeseori, deseori. — Arar, rar, rareori

„Inteligențe se găsesc foarte **adesea,** – caractere foarte **arare.**" *EMINESCU*

ADESEA — **ARAREORI**

Adeseori, deseori. — Arar, rar, rareori.

„Noi credeam cum că băuturile spirtoase sunt **arareori** obiecte de primă necesitate, d-lor zic **adesea.**" *EMINESCU*

ADESEORI — **RAR**

Adesea, des, deoseri — Arar, arareori, rareori.

„Atât în operele realiste, cât şi în cele romantice, eroul este prea **adeseori** un intelectual; în operele de artă clasice, foarte **rar.**" *SANIELEVICI*

ADESEORI — **RAREORI**

Adesea, des, deseori. — Arar, arareori, rar.

„**Adeseori** am meditat asupra acestei probleme şi foarte **rareori** mi-am dat un răspuns la ea, repede anulat de alte posibile descifrări. *STĂNESCU*

ADEVĂR — **EROARE**

Exactitate, justețe. — Inexactitate, greşeală

„Orice **eroare** este un fost **adevăr**." *CIORAN*

ADEVĂR — **FALSITATE**

Exactitate, justețe. — Inexactitate, neadevăr.

„Jumătate de adevăr implică jumătate de minciună. Matematic. În fapt, insulă de **adevăr** înecată într-un ocean de **falsitate**." *BOTEZATU*

ADEVĂR — **MINCIUNĂ**

Exactitate, justețe. — Neadevăr.

„De la **adevăr** până la **minciună** e un lat de palmă." *P.*

ADEVĂR — **NEADEVĂR**

Exactitate, justețe. — Inexactitate; minciună.

„**Adevărul** este acela care doare pe oameni, nu **neadevărul**." *EMINESCU*

ADEVĂRAT, -Ă — **ERONAT, -Ă**

Corect, exact, just. — Greşit, incorect, inexact.

„Toate judecățile formulate aposteriori despre lumea exterioară, care se admit ca **adevărate** pe baza unei judecăți apriorice, pot fi numite **eronate**." *V. BABEŞ*

ADEVĂRAT, -Ă — **FALS, -Ă**

1. Corect, exact, just. — 1. Eronat, greşit, inexact.

„Noi găsim **fals** astăzi ceea ce credeam ieri **eronat**." *CONTA*

2. Autentic, nefalsificat, veritabil. — 2. Contrafăcut, falsificat, neautentic.

„Una dintre aceste pietre, a grăit împăratul către Rabi Achiva, e **adevărată**, iar cealaltă e **falsă**." *SADOVEANU*

ADEVĂRAT, -Ă — **GREŞIT, -Ă**

Corect, exact, just. — Eronat, greşit, inexact.

„Toate convingerile sunt deopotrivă de **greşite** sau de **adevărate**; atârnă de punctul de vedere." *FLORIAN*

ADEVĂRAT, -Ă — **IMAGINAR, -Ă**

Nescornit, real, veridic. — Ireal, închipuit, născocit.

„Turgheniev [...] spre declinul vieții, chinuit de boli **adevărate** sau **imaginare**, a simțit un adânc regret după anii tinereții duse." *IBRĂILEANU*

ADEVĂRAT, -Ă — **ÎNCHIPUIT, -Ă**

Nescornit, real, veridic. — Născocit, plăsmuit, scornit.

„Depărtarea întăreşte iubirea **adevărată** şi o stinge pe cea **închipuită**." *FLORIAN*

ADEVĂRAT, -Ă | **MINCINOS, -OASĂ**

Autentic, nescornit, real. | Fals, născocit, neadevărat, neautentic.

„Sunt o mulțime de bucurii **adevărate** de cari te lipsești, pentru niște bucurii **mincinoase,** care țin mai mult de fardul și de artificialitatea vieții decât de realitatea ei." *VLAHUȚĂ*

ADEVĂRAT, -Ă | **NĂSCOCIT, -Ă**

Nescornit, real, veridic. | Închipuit, plăsmuit, scornit.

„Ascultam cu toții istoria amoroasă a uneia din surorile tatei, istorie în parte **adevărată,** în parte **născocită,** ca toate istoriile." *STANCU*

ADEVĂRAT, -Ă | **NEADEVĂRAT, -Ă**

1. Corect, exact, just. | 1. Eronat, greșit, inexact.

„Minciuna este o neexactitate conștientă, adică, când afirmi ca **adevărat** ceea ce știi bine că este **neadevărat.**" *DELAVRANCEA*

2. Autentic, nefalsificat, | 2. Falsificat, neautentic, prefăcut

„Prietenii **adevărați** se cunosc la nevoia noastră, cei **neadevărați,** la nevoia lor." *TAUȘAN*

ADEVĂRAT, -Ă | **PLĂSMUIT, -Ă**

Nescornit, real, veridic. | Închipuit, născocit, scornit.

„La cea mai mică greșală dregătorească, la cea mai mică plângere ce i s-arăta, capul vinovatului se spânzura în poarta curții cu o țidulă vestitoare greșalei lui, **adevărate** sau **plăsmuite.**" *NEGRUZZI*

ADEVĂRAT, -Ă | **PREFĂCUT, -Ă**

Autentic, nefalsificat, neprefăcut. | Artificial, nenatural, nesincer, simulat.

„Analizând compoziția lacrimei, chimiștii au reușit să deosebească lacrimile **adevărate** de cele **prefăcute.**" *BLANDIANA*

ADEVĂRAT, -Ă | **SIMULAT, -Ă**

Autentic, nefalsificat, neprefăcut. | Neautentic, falsificat, prefăcut.

„Când în stradă ți-a tras unul / Două palme **adevărate** / Lumea râdea ca la arenă / Zicând că sunt iar **simulate.**" *BACOVIA*

a ADMIRA | **a DESCONSIDERA**

A prețui, a stima. | A disprețui.

„**A admira / a desconsidera** un om."

ADMIRAȚIE | **DESCONSIDERARE**

Prețuire, stimă. | Dispreț.

„A-și manifesta admirația / desconsiderarea față de o persoană."

ADMIRAŢIE — **DISPREŢ**

Preţuire, stimă. — Desconsiderare.

„Uneori, în loc de succesiune sau alternare a sentimentelor opuse, subiectul trăieşte în mod simultan, două sentimente contradictorii: atracţia şi repulsia, iubirea şi ura, **admiraţia** şi **dispreţul.**" *PAVELCU*

a ADMITE — **a RESPINGE**

A accepta, a aproba, a consimţi, a recunoaşte. — A nu accepta, a nu aproba, a dezaproba, a nu încuviinţa.

„Morala singură mă atrage şi mă reţine; căci răspunsurile ce mi le dă ea, le întemeiază pe credinţă şi depinde de voinţa mea **să admit** sau **să resping** această temelie." *OLĂNESCU*

a ADORMI — **a (se) DEŞTEPTA**

A trece sau a aduce pe cineva la starea de somn. — A (se) trezi, a (se) scula din somn.

„Suspinul mă **adoarme** şi mă **deştept** suspine." *HELIADE-RĂDULESCU*

a ADORMI — **a (se) TREZI**

A trece sau a aduce pe cineva la starea de somn. — A (se) deştepta, a (se) scula din somn.

„Un bărbat nu trebuie niciodată **să adoarmă** cel dintâi, nici **să se trezească** cel de pe urmă..." *KOGĂLNICEANU*

ADORMIRE — **DEŞTEPTARE**

Cufundare în somn. — Trezire, sculare (din somn).

„În clipa în care îşi dădu seama că **adormirea,** de data asta, nu va mai avea **deşteptare,** deodată fu cuprins de panică." *STAHL*

ADORMIRE — **TREZIRE**

Cufundare în somn. — Deşteptare, sculare (din somn).

„**Adormirea / trezirea** copiilor."

a (se) ADUNA — **a (se) RISIPI**

1. A (se) strânge la un loc. — **1.** A (se) împrăştia, a (se) răsfira, a (se) răspândi, a (se) răzleţi.

„Dă-mi tot ce-n prima clipă **risipeşti,** / Şi tot ce-n ultima clipă **aduni.**" *MINULESCU*

2. A agonisi. — **2.** A irosi.

„Anii buni te-nvaţă **să risipeşti,** şi anii răi te-nvaţă **să aduni.**" *P.*

a AFIRMA — **a NEGA**

A declara, a susţine existenţa a ceva. — A contesta, a nu recunoaşte, a tăgădui.

„N-**afirmi** nimic când nu ştii ce **să negi.**" *LABIŞ*

AFIRMARE — **NEGARE**

Faptul de a admite, de a susține existența a ceva. — Contestare, dezmințire, tăgăduire.

„Numai **afirmarea** e diversă; **negarea** e una." *IBRĂILEANU*

AFIRMATIV, -Ă — **NEGATIV, -Ă**

Care are un sens pozitiv, care afirmă ceva. — Care exprimă o negație, care neagă ceva.

„Afirmarea, în judecățile **afirmative**, ca şi negarea, în judecățile **negative**, nu exprimă altceva decât credințe sau convingeri." *NEGULESCU*

AFIRMAȚIE — **NEGAȚIE**

Faptul de a admite, de a susține existența a ceva. — Contestare, dezmințire, tăgăduire.

„Este imposibil ca dintr-o mare **negație** să nu izbucnească o mare **afirmație**; acelaşi foc palpită în marile **negații** ca şi în marile **afirmații**." *CIORAN*

a AGONISI — **a RISIPI**

A aduna, a economisi, a strânge. — A cheltui, a irosi.

„Un ceas **a risipit** toate ce **au agonisit** anii." *COSTIN*

AGONISIRE — **RISIPIRE**

Economisire, strângere. — Cheltuire, irosire.

„**Agonisirea / risipirea** banilor."

a (se) AGRAVA — **a (se) ATENUA**

1. (Despre boli) A se înrăutăți. — **1.** (Despre boli) A ceda, a slăbi.

„Boala **s-a agravat / s-a atenuat.**"

2. A (se) amplifica, a creşte, a (se) intensifica. — **2.** A descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli.

„Şi creatorul de cultură în genere nu poate să aibă măcar mângâierea că **atenuează** cruzimile inerente vieții. Dimpotrivă, uneori el le **agravează** sau îi adaugă cruzimi." *BLAGA*

AGRAVANT, -Ă — **ATENUANT,-Ă**

Care agravează. — Care atenuează, uşurător.

„Se spune că spirocheta promovează genialitatea. Nu ştim. Dacă ar fi însă aşa, aceasta ar constitui o circumstanță **atenuantă** pentru microbi, dar **agravantă** pentru om." *BLAGA*

AGREABIL, -Ă — **DEZAGREABIL, -Ă**

Atrăgător, plăcut; (despre oameni) simpatic. — Dezgustător, neplăcut, respingător; (despre oameni) antipatic.

„Ministrul ne-a dat **agreabilul** prilej tardiv de a-l cunoaşte, într-o împrejurare **dezagreabilă.**" *ARGHEZI*

a AJUTA — **a ÎMPIEDICA**

A favoriza, a sprijini, a susține. — A înfrâna, a opri, a stăvili.

„Nu putem tăgădui că starea economică **ajută** sau **împiedică** dezvoltarea științei." *ANDREI*

ALALTĂIERI — **POIMÂINE**

În ziua care precedă ziua de ieri. — În ziua care urmează celei de mâine.

„O să fugă câmpul înapoi / către ieri, către **alaltăieri,** către mâine, către **poimâine.**" *STĂNESCU*

ALB, -Ă — **NEGRU, NEAGRĂ**

Care reflectă lumina; care are culoarea zăpezii, a laptelui. — Care nu reflectă lumina; care are culoarea funinginii, a cărbunelui.

„Decât drac **negru,** mai bine drac **alb.**" *P.*

a (se) ALBI — **a (se) ÎNNEGRI**

A deveni sau a face să devină de culoare albă sau deschisă. — A deveni sau a face să devină de culoare neagră sau închisă.

„Sumanul alb se poate **înnegri,** / Iar cel negru nu se poate **albi.**" *P.*

ALIENABIL, -Ă — **INALIENABIL, -Ă**

Care poate fi transmis, înstrăinat. — Care nu poate fi transmis, înstrăinat.

„De aci însă rezultă că teritoriul statului, declarat **inalienabil** de către o Constituantă, trei mari părți ale lui nu se pot declara **alienabile** decât iar printr-o Constituantă." *EMINESCU*

ALIENABILITATE — **INALIENABILITATE**

Însușirea de a fi alienabil. — Însușirea de a fi inalienabil.

„Între două dispoziții contradictorii dintre care una susține **inalienabilitatea,** celelaltă **alienabilitatea,** e una sau alta adevărată, nicicând însă amândouă deodată." *EMINESCU*

ALIENARE — **INALIENARE**

Transmitere a dreptului de proprietate; înstrăinarea unui bun. — Situație a ceea ce nu este înstrăinat, alienat; neînstrăinare.

„**Alienarea / inalienarea** unui bun."

ALTRUISM — **EGOISM**

Atitudine morală sau dispoziție sufletească a omului care acționează dezinteresat în favoarea altora. — Atitudine a omului preocupat numai de interesele personale, care nesocotește interesele altora sau ale colectivității.

„**Altruismul** este un **egoism** rafinat." *TĂUȘAN*

ALTRUIST, -Ă — **EGOIST, -Ă**

Călăuzit de altruism. — Stăpânit de egoism.

„Egoismul şi altruismul, faptele **egoiste** şi **altruiste** se îmbină între ele în aşa măsură încât foarte greu poţi să le desparţi ca să poţi spune că aceasta e o faptă **egoistă,** pe când cealaltă e o faptă **altruistă.**" *GUSTI*

AMĂGIRE — **DEZAMĂGIRE**

Iluzie. — Decepţie, deziluzie.

„Amorul era întins de-a lungul în coşciugul **dezamăgirilor** născute din **amăgiri.**" *MACEDONSKI*

a (se) AMELIORA — **a (se) AGRAVA**

A (se) îmbunătăţi, a (se) îndrepta. — A (se) înrăutăţi.

„Făpturile mitice inferioare **ameliorează** sau **agravează** rigorile Sorţii, chiar atunci când sunt contracarate parţial de forţe magice manevrate de om." *VULCĂNESCU*

a (se) AMELIORA — **a (se) DETERIORA**

a (se) îmbunătăţi, a (se) îndrepta. — A (se) agrava, a se înrăutăţi.

„Relaţiile dintre ei **s-au ameliorat / s-au deteriorat.**"

a (se) AMELIORA — **a (se) ÎNRĂUTĂŢI**

A (se) îmbunătăţi, a se îndrepta. — A (se) agrava.

„Situaţia lui **s-a ameliorat / s-a înrăutăţit.**"

AMELIORARE — **AGRAVARE**

Îmbunătăţire, îndreptare. — Înrăutăţire.

„**Ameliorarea / agravarea** situaţiei cuiva."

AMELIORARE — **DETERIORARE**

Îmbunătăţire. — Agravare, înrăutăţire.

„**Ameliorarea / deteriorarea** condiţiilor de trai."

AMELIORARE — **ÎNRĂUTĂŢIRE**

Îmbunătăţire, îndreptare. — Agravare.

„Boala ei e stranie, cu pauze, cu capricii, cu intermitenţe şi de **înrăutăţire** şi de **ameliorare,** necunoscute altor boale." *GALACTION*

AMIC — **ADVERSAR**

Prieten. — Duşman, inamic, potrivnic.

„Ştii cine ţi-e **amic** şi cine ţi-e **adversar.**" *DELAVRANCEA*

AMIC — **DUŞMAN**

Prieten. — Adversar, inamic, vrăjmaş.

„Să nu înşeli nici pre **amicii** tăi, dar nici chiar pe **duşmanii** tăi." *KOGĂLNICEANU*

AMIC — **INAMIC**

Prieten. — Adversar, duşman, vrăjmaş.

„Puţini au fost pân-acuma împăraţii şi regii cari în şirul veacurilor au văzut pământul României; puţini l-au văzut ca **inamici**, şi mai puţini ca **amici.**" *EMINESCU*

AMIC — **VRĂJMAŞ**

Prieten. — Adversar, duşman, inamic.

„Ne ocolesc cu grijă **amici, vrăjmaşi.**" *VOICULESCU*

AMICAL, -Ă — **DUŞMĂNOS, -OASĂ**

Prietenesc, prietenos — Neprietenesc, neprietenos.

„Natura nu este [...] nici **duşmănoasă** şi nici **amicală** faţă de om." *WALD*

a-şi AMINTI — **a UITA**

A-i reveni în minte ceva (din trecut). — A-i ieşi, a pierde ceva din memorie, a nu-şi aduce aminte.

„**Uită** de una şi-şi **aminteşte** de alta." *P.*

AMINTIRE — **UITARE**

Reproducerea în minte a ceva întipărit în memorie; aducere aminte. — Pierdere din memorie (a unui fapt, a unei persoane etc.).

„În dezvoltarea gândirii creatoare, **uitarea** nu este deloc mai puţin importantă decât **amintirea.**" *WALD*

AMOR — **URĂ**

Dragoste, iubire. — Duşmănie, vrăjmăşie.

„**Amorul** este viaţa, şi **ura** e mormânt." *BOLINTINEANU*

AMOVIBIL, -Ă — **INAMOVIBIL, -Ă**

(Despre funcţionari) Care poate fi mutat, revocat, concediat. — (Despre funcţionari) Care nu poate fi transferat, înlocuit sau destituit din funcţie.

„În atmosfera aceasta, care va persista, administraţia **inamovibilă** se va preface şi ea repede în ce fusese şi cea **amovibilă.** *DOBROGEANU-GHEREA*

AMOVIBILITATE — **INAMOVIBILITATE**

Faptul de a fi amovibil. — Faptul de a fi inamovibil.

„**Amovibilitatea / inamovibilitatea** judecătorilor."

a ANALIZA — **a SINTETIZA**

A cerceta un lucru descompunându-l în părţile lui componente. — A face, a realiza o sinteză, a uni prin sinteză.

„**A analiza / a sintetiza** un proces, un fenomen."

ANALIZABIL, -Ă — **INANALIZABIL, -Ă**

Care poate fi analizat. — Care nu poate fi analizat.

„Capodopera este o ființă [...] compusă din toate elementele **analizabile** şi **inanalizabile** ale sufletului." *DRAGOMIRESCU*

ANALIZARE — **SINTETIZARE**

Acțiunea de *a analiza.* — Acțiunea de *a sintetiza.*

„Drama e o **sintetizare,** pe când romanul e o **analizare** a vieții." *REBREANU*

ANALIZĂ — **SINTEZĂ**

Metodă de cercetare care constă în descompunerea unui lucru în părțile lui componente. — Metodă de cercetare care constă în recompunerea unui tot sau a unui întreg din părțile sale componente.

„Cercetarea modernă postulează unitatea dialectică a **analizei** şi **sintezei.** *JOJA*

ANTERIOR, -OARĂ — **POSTERIOR, -OARĂ**

1. (Cu sens temporal) Dinainte, precedent. — **1.** (Cu sens temporal) Ulterior, care urmează.

„În ştiință, indiferent de numărul geniilor creatoare, o epocă **posterioară** cuprinde un grad de cultură şi de înaintare mai mare decât într-o epocă **anterioară.**" *DELAVRANCEA*

2. (Cu sens local) Dinainte. — **2.** (Cu sens local) Dindărăt.

„Partea **anterioară / posterioară** a unui obiect."

ANTERIOR, -OARĂ — **ULTERIOR, -OARĂ**

Dinainte. — Posterior.

„Orice fenomen are cauze **anterioare** şi produce efecte **ulterioare.**" *NEGULESCU*

ANTERIORITATE — **POSTERIORITATE**

Faptul de a fi anterior. — Ulterioritate.

„Raport de **anterioritate / posterioritate.**

ANTERIORITATE — **ULTERIORITATE**

Faptul de a fi anterior. — Posterioritate.

„**Anterioritatea / ulterioritatea** unor fenomene, procese."

APARIŢIE — **DISPARIŢIE**

Ivire, naştere. — Pieire.

„Dacă **apariția** omului a dus la formarea umanismului, astăzi **dispariția** umanismului pune în primejdie însăşi existența omului." *WALD*

a APĂREA — **a DISPĂREA**

A se arăta, a se ivi. — A pieri.

„În viața mea **apari** ca o zi de leafă, / din viața mea / **dispari** la fel de repede ca ea.“ *PĂUNESCU*

a (se) APRINDE — **a (se) STINGE**

I. 1. A face să ardă, a da foc. — **I. 1.** A opri arderea.

„E mai uşor **să aprinzi** un foc decât **să-l stingi.**“ *SLAVICI*

2. A face să lumineze. — **2.** A face să nu lumineze.

„De-atunci **şi-a aprins** lampa albastră licuriciul, / Şi n-a mai fost în stare **s-o stingă** nici un vânt.“ *D. ANGHEL*

II. 1. A începe să ardă. — **II. 1.** A înceta să ardă.

„Gunoiul vechi când **s-aprinde,** anevoie **se stinge.**“ *P.*

2. A începe să lumineze, a începe să strălucească. — **2.** A înceta să lumineze, a nu mai străluci.

„Tot începutul are şi un sfârşit. **Se aprind** şi **se sting** sorii, se înalță şi se ruinează munții, se nasc şi pier speciile vegetale şi animale şi cad popoarele şi împărățiile...“ *MEHEDINȚI*

3. (Despre sentimente, pasiuni etc.) A se dezlănțui, a izbucni. — **3.** (Despre sentimente, pasiuni etc.) A dispărea, a pieri, a trece.

„Absența este pentru dragoste ceea ce e vântul pentru foc; o **stinge** pe cea mică, o **aprinde** pe cea mare.“ *P.*

4. A se înflăcăra, a se pasiona; a-şi ieşi din fire. — **4.** A se astâmpăra, a se linişti, a se potoli.

„Tinerețea nu cunoaşte răbdare. Repede **s-aprinde** şi repede **se stinge.**“ *PETRESCU*

APRINDERE — **STINGERE**

Faptul de a se aprinde; aprins. — Faptul de a se stinge; stins.

„**Aprinderea** rituală a focurilor presupune însă şi **stingerea** lor rituală.“ *GONOIU*

APRINS, -Ă — **STINS, -Ă**

1. (Despre foc) În stare de ardere; arzând. — **1.** (Despre foc) Care nu mai arde.

„Focul ce se socoteşte **stins,** dă multe ori supt cenuşă să găseşte **aprins.**“ *P.*

2. Care luminează. — **2.** Care nu mai luminează.

„Tremură luciul apei parcă străpuns / De săgețile luminii **stinse...** / Stelele pe cer **aprinse** / Sfinții cu aur le-au uns.“ *ISAC*

APROAPE — **DEPARTE**

La distanță mică, în preajmă, în vecinătate. — La mare distanță (în spațiu sau timp).

„Şi-acum când pământul şi apa ne desparte, / Tu-mi vii tot mai **aproape**, cu cât plec mai **departe**..." *GOGA*

a APROBA — **a DEZAPROBA**

A accepta, a admite, a încuviința, a fi de acord. — A condamna, a reproba, a respinge.

„Sunt teorii de aceste încântătoare, pe care le **dezaprobi** dimineața, spre **a** le **aproba** sara şi spre **a** le **dezaproba,** în fine, din nou, dimineața." *LOVINESCU*

a APROBA — **a REPROBA**

A accepta, a admite, a încuviința, a fi de acord. — A condamna, a dezaproba, a respinge.

„Pe cât însă **aprobăm** şi luăm intențiile d-lui Davila, pe cât trebuie **să reprobăm** felul cum d. Davila îşi realizează intențiile d-sale bune." *REBREANU*

a APROBA — **a RESPINGE**

A accepta, a admite, a încuviința, a fi de acord. — A condamna, a dezaproba, a reproba.

„A aproba / a respinge gestul cuiva."

APROBARE — **DEZAPROBARE**

Acceptare, admitere, încuviințare. — Condamnare, reprobare, respingere.

„Distincția fundamentală dintre bine şi rău o descoperă omul în cercul său familial, prin **aprobarea** sau **dezaprobarea** pe care o pronunță mai întâi părinții față de faptele lui." *VIANU*

APROBARE — **REPROBARE**

Acceptare, admitere, încuviințare. — Condamnare, dezaprobare, respingere.

„Aprobarea / reprobarea faptelor cuiva."

APROBARE — **RESPINGERE**

Acceptare, admitere, încuviințare. — Condamnare, dezaprobare, reprobare.

„Judecata constă în recunoaşterea, în **aprobarea** sau **respingerea** legăturii elementelor." *ANDREI*

a (se) APROPIA | **a (se) DEPĂRTA**

1. A veni, a se aşeza tot mai (sau foarte) aproape de cineva sau ceva. | 1. A se duce, a se aşeza (mai) departe de cineva sau de ceva; a se distanța.

„Îi vede umbra – când mare, când mică, după cum **se apropie** sau **se depărtează** de lampă – trecând peste lucruri." *SEBASTIAN*

2. A aduce, a aşeza, a duce, a pune mai aproape de cineva sau de ceva. | 2. A duce, a aşeza, a distanța, a muta ceva mai departe.

„N-avem decât **să apropiem** sau **să depărtăm** alternativ un pol magnetic de rolul de sârmă. Atunci se nasc în rolul de sârmă curente electrice." *EMINESCU*

a (se) APROPIA | **a (se) ÎNDEPĂRTA**

1. A veni, a se aşeza tot mai (sau foarte) aproape de ceva sau de cineva. | 1. A se îndepărta, a se distanța; a pleca din apropierea cuiva sau a ceva.

„Femeia [...] este ca soarele: trebuie **să** nu **te îndepărtezi** prea mult de ea, dar nici **să te apropii** prea tare." *ISTRATI*

2. A aduce, a aşeza, a duce, a pune mai aproape de ceva sau de cineva. | 2. A depărta, a distanța, a muta mai departe de ceva sau de cineva.

„A apropia / a îndepărta scaunul de masă."

APROPIAT, -Ă | **ÎNDEPĂRTAT, -Ă**

Care se află aproape (în spațiu sau în timp) de cineva sau de ceva). | Depărtat.

„Există un viitor **apropiat** în care mustesc primejdii. Şi unul **îndepărtat,** ale cărui primejdii nu ne afectează." *ANDRU*

APROPIERE | **DEPĂRTARE**

Acțiune de *a (se) apropia* şi rezultatul ei. | Distanțare, îndepărtare.

„În literatură se întâmplă acelaşi lucru ca în privirea unui obiect. **Depărtarea** îl micşorează, **apropierea** îl măreşte, dezvăluindu-i detaliile." *IVASIUC*

APROPIERE | **ÎNDEPĂRTARE**

Acțiunea de *a (se) apropia* şi rezultatul ei. | Depărtare, distanțare.

„Şi-atunci, cu brațul drept cerui lăută, / să cânt cu desperare, / **apropierea** ei tăcută / şi marea ei **îndepărtare."** *STĂNESCU*

APT, -Ă — **INAPT, -Ă**

Capabil. — Incapabil, neapt.

„La o anumită vârstă nu se pot constata pozitiv aptitudinile pozitive, ci inaptitudinile, stabilind mai lesne **inapţii** decât **apţii.**" *GUSTI*

APTITUDINE — **INAPTITUDINE**

Capacitate. — Incapacitate.

„La o anumită vârstă nu se pot constata pozitiv **aptitudinile** pozitive, ci **inaptitudinile.**" *GUSTI*

a (se) ARĂTA — **a (se) ASCUNDE**

1. A etala, a expune. — **1.** A dosi, a tăinui.

„**A arăta / a ascunde** un obiect."

2. A apărea, a se ivi. — **2.** A dispărea.

„Înțelesuri – nențelesuri / mi **se-arată,** mi **se-ascund.**" *BLAGA*

a (se) ARĂTA — **a DISPĂREA**

A apărea, a se ivi. — A pieri.

„Vezi tu luna peste mare / Cum se-naltă ne-ncetat, / Cum, **s-arată** şi **dispare** / Cu discul ei aurat." *BOLINTINEANU*

a (se) ARĂTA — **a PIERI**

A apărea, a se ivi. — A dispărea.

„Mari semeni de altădată / O clipă **s-arată** şi **pier.**" *BLAGA*

ARMONIE — **DISCORDANȚĂ**

Acord, concordanță, potrivire. — Dezacord, distonanță, nepotrivire.

„În aceste societăți conformiste, o faptă e considerată bună sau rea, după cum este în **armonie** sau în **discordanţă** cu principiul autorității." *GUSTI*

ARMONIE — **DISCORDIE**

Acord, înțelegere, unire. — Dezacord, dezbinare, neînțelegere.

„Ne revoltăm în numele **armoniei** şi astfel mărim **discordia** în lume." *BĂNCILĂ*

ARMONIE — **DIZARMONIE**

1. Concordanță, echilibru, potrivire. — **1.** Lipsă de armonie, discordanță.

„Dacă existența e o **armonie** luată în ansamblu, ea e mai mult o **dezarmonie** luată în particular." *BĂNCILĂ*

2. *(Muz.)* Acord, consonanță, unisonanță. — **2.** Lipsă de armonie, dezacord, disonanță.

„De pe acum muzica simfonică a părăsit **armonia** şi excelează în **disarmonie,** producând asupra ascultătorului nu vechea magie, ci o tulburare nervoasă, depistată de medici drept nocivă." *PREDA*

ARMONIOS, -OASĂ — **DIZARMONIOS, -OASĂ**

Plin de armonie. — Lipsit de armonie, nearmonios.

„Sub unghiul existenței concrete a ființei în lume, determinat atât în general cât și în special, fenomenele au totdeauna și o semnificație, evoluție și individuație, pozitive sau negative, după cum intenționalitatea lor este **armonioasă** sau **disarmonioasă.**" *MĂRGINEANU*

ARMONIOS, -OASĂ — **NEARMONIOS, -OASĂ**

Plin de armonie. — Lipsit de armonie, dizarmonios.

„De la un cor aflat în depărtare se pierd notele false și **nearmonioase,** ba, de departe, poate să ne pară un cor chiar foarte **armonios.**" *DOBROGEANU-GHEREA*

ASCENDENT, -Ă — **DESCENDENT, -Ă**

Suitor, urcător. — Coborâtor.

„Evoluția omenirii nu urmează, în desfășurarea ei, o linie dreaptă, uniform **ascendentă,** ci o linie sinuoasă, cu părți **ascendente,** ce reprezintă îmbunătățirile relative, și cu părți **descendente,** ce reprezintă înrăutățirile relative, ale condițiilor ei de existență." *NEGULESCU*

ASCENSIUNE — **CĂDERE**

1. Înălțare, ridicare, suire, urcare, — **1.** Coborâre.

„**Ascensiunea / căderea** unui balon."

2. (Fig.) Creștere, dezvoltare, evoluție. — **2.** Declin, decadență, decădere.

„La urma urmei, încearcă el să mai spună, **ascensiunile** și **căderile** unui scriitor nu au nici o importanță, pentru scriitor, nu-i sunt de nici un folos." *LĂNCRĂNJAN*

ASCENSIUNE — **DECADENȚĂ**

(Fig.) Creștere, dezvoltare, evoluție — Decădere, declin, regres.

„Clasele sociale, din contră, sunt grupuri deschise atât **ascensiunii** cât și **decadenței** sociale." *RALEA*

ASCENSIUNE — **DECĂDERE**

(Fig.) Creștere, dezvoltare, evoluție. — Decadență, declin, regres.

„După suferința **decăderii** urmează suferința **ascensiunii.**" *NEGULESCU*

ASCENSIUNE — **DECLIN**

(Fig.) Creștere, dezvoltare, evoluție. — Decadență, decădere, regres.

„Sensul superior de viață, adus de om, se manifestă tocmai în aceea că el poate converti până și **declinul** biologic al existenței sale într-o **ascensiune** spirituală." *NOICA*

ASCULTARE | **NEASCULTARE**

Cuminţenie, docilitate, supunere. | Indisciplină, nesupunere.

„**Ascultarea** e viaţă, iar **neascultarea**, moarte." *P.*

ASCULTĂTOR, -OARE | **NEASCULTĂTOR, -OARE**

Cuminte, docil, supus. | Indisciplinat, nesupus.

„Un copil **ascultător / neascultător.**"

a (se) ASEMĂNA | **a (se) DEOSEBI**

A se asemui, a semăna. | A se diferenţia, a diferi.

„Uşor potriveşti lucruri care **se aseamănă;** e greu însă să potriveşti lucruri care **se deosebesc.**" *SLAVICI*

a (se) ASEMĂNA | **a (se) DIFERENŢIA**

A se asemui, a semăna. | A se deosebi, a diferi.

„Toate culturile **se aseamănă,** fiindcă **se diferenţiază.**" *M. VOICULESCU*

a (se) ASEMĂNA | **a DIFERI**

A se asemui, a semăna. | A se deosebi, a se diferenţia.

„Toţi oamenii **se aseamănă** între ei, în ceea ce priveşte funcţiunile sufleteşti, dar ei **diferă** în ceea ce priveşte asocierea acestor funcţiuni." *RĂDULESCU-MOTRU*

ASEMĂNARE | **DEOSEBIRE**

Similitudine. | Diferenţă.

„Conştiinţa omenească se reduce, în ultimă analiză, la constatarea **deosebirii** sau a **asemănării** între două sau mai multe lucruri." *CONTA*

ASEMĂNARE | **DIFERENŢĂ**

Similitudine. | Deosebire, distincţie.

„Am putea preciza **diferenţa** şi **asemănarea** domnului Pallady cu Luchian, spunând că între unul şi altul e un fel de afinitate ca de la albastru la verde, reprezentând pe Luchian prin albastru." *ARGHEZI*

ASEMĂNARE | **DIFERENŢIERE**

Similitudine | Deosebire, diferenţă.

„Drama omului începe odată cu sentimentul oricât de vag al persoanei proprii, odată cu sesizarea oricât de vagă că între el şi lumea înconjurătoare există o serie de **asemănări,** dar mai ales de **diferenţieri** de esenţă." *BABEŞ*

ASEMĂNĂTOR, -OARE | **DEOSEBIT, -Ă**

Similar. | Diferit, felurit.

„Ştiinţa e dată de ceva ce-ţi deşteaptă, direct sau indirect, prin el însuşi sau prin asociaţie, o amintire. Deci amintirea poate fi **deosebită** sau **asemănătoare** cu obiectivul propus." *NOICA*

ASEMĂNĂTOR, -OARE — **DIFERIT, -Ă**

Similar. — Deosebit, felurit.

„Faptele repetiției întorc spre noi fața lor **asemănătoare;** faptele succesive, fețele lor **diferite.**" *XENOPOL*

ASEMĂNĂTOR, -OARE — **NEASEMĂNĂTOR, -OARE**

Similar. — Deosebit, diferit.

„Condiții **asemănătoare / neasemănătoare.**"

ASPRU, -Ă — **CATIFELAT, -Ă**

Scorțos, zgrunțuros. — Mătăsos, moale.

„Cuvântul [...] dă impresii de pipăit **aspru** sau **catifelat,** după cum sapă-n lespezi sau se strecoară prin frunze.". *ARGHEZI*

ASPRU, -Ă — **MOALE**

Scorțos, zgrunțuros. — Catifelat, moale.

„Boabele de nisip, când sunt puține şi izolate, par **aspre** la pipăit, iar când sunt în grămadă ele par **moi**". *BAGDASAR*

ASTÂMPĂR — **NEASTÂMPĂR**

Calm, linişte. — Agitație, nelinişte.

„Alteori sta dinadins liniştită pentru durerea din capul stomacului şi deodată i se învârtea înăuntru cât sânge mai avea, îi pocnea în urechi, apoi nu îşi mai cumpănea **astâmpărul** sau **neastâmpărul,** zvâcnea mâinile şi picioarele, se întorcea pe o parte şi pe alta." *PAPADAT-BENGESCU*

ASTÂMPĂRAT, -Ă — **NEASTÂMPĂRAT, -Ă**

Cuminte, liniştit, potolit. — Zbrudalnic, zglobiu.

„Un copil **astâmpărat / neastâmpărat.**"

a (se) AŞEZA — **a (se) RIDICA**

A (se) pune pe ceva (pentru a şedea). — A (se) scula de jos.

„Fluşturatici fulgi de nea / **s-ar aşeza-**n noroi, / dar cum li-e silă, / **se ridică** iar / şi zboară să-şi găsească / cuib pe ramuri." *BLAGA*

a (se) AŞEZA — **a (se) SCULA**

A (se) pune pe ceva (pentru a şedea). — A (se) ridica.

„Ea intra în casă, se învârtea puțin, ca şi când ar fi căutat ceva pierdut, apoi **se aşeza** pe laviță, îşi alăpta copilul, mută, cu ochii în gol, pe urmă deodată **se scula** şi pleca precum venise." *REBREANU*

AŞEZARE — **RIDICARE**

Acţiunea de a (se) aşeza şi rezultatul ei. — Acţiunea de a (se) ridica şi rezultatul ei.

„**Aşezare** pe pat / **ridicare** de pe pat."

AŞTEPTAT, -Ă — **NEAŞTEPTAT, -Ă**

Prevăzut, previzibil. — Imprevizibil, neprevăzut.

„La Universitate a întâmpinat greutăţi **aşteptate** şi **neaşteptate.**" *REBREANU*

a ATACA — **a (se) APĂRA**

1. A asalta. — **1.** A păzi un teritoriu, un oraş etc.; a menţine o poziţie prin luptă.

„**A ataca / a apăra** o cetate."

2. A duce o campanie violentă împotriva unei situaţii, unei teorii etc. sau împotriva celor care le susţin. — **2.** A se împotrivi unei acţiuni ostile.

„Curajul trebuie **să atace** şi **să apere** cu forţe egale." *MUŞATESCU*

ATENT, -Ă — **DISTRAT, -Ă**

Care are atenţia îndreptată spre cineva sau ceva, care urmăreşte cu luare-aminte, cu băgare de seamă un lucru. — Care nu este atent la ceea ce se petrece în jurul lui; care se gândeşte la altceva; absent.

„Ascultasem cu o ureche **distrată** văicărelile lui şi cu una **atentă,** atunci când ajungea până la noi, zgomotul străzii." *BIRĂESCU*

ATENT, -Ă — **NEATENT, -Ă**

1. Care are atenţia îndreptată spre cineva sau ceva, care urmăreşte cu luare aminte, cu băgare de seamă un lucru. — **1.** Care nu este atent la ce se petrece, care arată lipsă de atenţie; care se gândeşte la altceva; absent, distrat.

„Elev **atent / neatent.**"

2. Amabil, binevoitor. — **2.** Lipsit de politeţe, de amabilitate.

„Era la fel de **atent** sau **neatent** cu bătrânul, cu maturii şi cu cei mai tineri, chiar copii." *IVASIUC*

ATENŢIE — **DISTRACŢIE**

Orientare şi concentrare a activităţii psihice într-o anumită direcţie. — Lipsă de atenţie, de concentrare; absenţă, neatenţie.

„Contrariul **atenţiei** e **distracţia.**" *RALEA*

ATENȚIE | **NEATENȚIE**

1. Orientare și concentrare a activității psihice într-o anumită direcție. | 1. Lipsă de atenție de concentrare; absență, distracție.

„Vorbăria-i slăbea **atenția?** Simula **neatenția?** Literalmente parcă nici nu auzi că o invitam la masă." *PREDA*

2. Amabilitate, bunăvoință. | 2. Lipsă de politețe, de amabilitate.

„**Atenție / neatenție** față de o persoană."

ATRACTIV, -Ă | **REPULSIV, -Ă**

1. De atragere. | 1. De respingere.

„Dacă un pol magnetic se află în apropierea unui magnet, amândouă polurile lui vor influența asupra celui dintâi, unul cu putere **repulsivă,** altul cu putere **atractivă.**" *EMINESCU*

2. Atrăgător, plăcut. | 2. Dezagreabil, respingător.

„Un aspect **atractiv / repulsiv.**"

ATRACTIV, -Ă | **RESPINGĂTOR, -OARE**

Atrăgător, plăcut. | Dezagreabil, dezgustător.

„Urâtul este ceva **repingător,** în timp ce frumosul este prin excelență **atractiv.**" *RUSU*

ATRACȚIE | **REPULSIE**

1. Atragere. | 1. Respingere.

„Gradul de **atracție** sau de **repulsie** care există între atomi și molecule și, în consecință, coeziunea unui corp corespunde gradului său de densitate." *CONTA*

2. Înclinare puternică spre cineva sau ceva, apropiere. | 2. Aversiune, dezgust.

„Fiind necuvântătoare, animalele nu pot să-și transforme **atracțiile** și **repulsiile** în valori." *WALD*

ATRACȚIE | **RESPINGERE**

1. Atragere | 1. Repulsie, îndepărtare.

„**Atracția / respingerea** unor molecule."

2. Înclinare puternică spre cineva sau ceva; apropiere. | 2. Aversiune, repulsie.

„Nu există nici o normă morală față de care să nu resimțim **atracție** sau **respingere.**" *GRÜNBERG*

a (se) ATRAGE — **a (se) RESPINGE**

1. A (se) apropia. — 1. A (se) îndepărta.

„Asfințit de nebuloase. Orizontul explodase / într-un du-te-vino tragic, parcă respirat cu greu / de plămânii unei alte gravitații mai înalte, / **atrăgându**-mi, **respingându**-mi moleculele mereu." *BALTAG*

2. (Fig.) A ademeni, a fermeca. — 2. (Fig.) A îndepărta.

„Ochii tăi, înşelătorii! A ghici nu-i pot vreodată, / Căci cu două înțelesuri mă **atrag** şi mă **resping** – / Mă **atrag** când stau ca gheața cu privirea desperată, / Mă **resping** când plin de flăcări eu de sânul tău m-ating." *EMINESCU*

ATRAGERE — **RESPINGERE**

Atracție. — Îndepărtare, repulsie.

„Molecule [...] din care se compun corpurile ponderabile sunt supuse la două legi foarte asemnătoare care sunt **atragerea** şi **respingerea.**" *ASACHI*

ATRĂGĂTOR, -OARE — **RESPINGĂTOR, -OARE**

Agreabil, plăcut. — Dezagreabil, dezgustător.

„Substanța odorantă este caracteristică pentru specia ce o emite. Iar aprecierea ei subiectivă – drept **atrăgătoare** sau **respingătoare,** este diferită şi ea, după specia ce o receptează." *DAVIDESCU*

AUTENTIC, -Ă — **FALS, -Ă**

Adevărat, cert, real, veridic, veritabil. — Neadevărat, neautentic, nereal.

„Aici avem un criteriu care deosebeşte intelectualul **autentic** de cel **fals.**" *FLORIAN*

AUTOHTON, -Ă — **ALOGEN, -Ă**

Aborigen, băştinaş, indigen. — (Despre populații) De origine străină, venit din altă parte.

„Dezvoltarea capitalismului a fost însoțită pretutindeni de aceeaşi reacție a burgheziei **autohtone** contra elementului **alogen.**" *PÂRVAN*

AUTOHTON, -Ă — **STRĂIN, -Ă**

Aborigen, băştinaş, indigen. — Din alte locuri, din alte țări.

„Fiecare român cultivat e prin definiție oarecum dezaptat: el trebuie să plutească nehotărât între principiile raționale pe care le învață din cărțile **străine** şi moravurile **autohtone** de la noi." *RALEA*

a AVANSA — **a RETROGRADA**

A înainta, a înălța, a promova (în grad, în funcție). — A trece pe cineva într-o funcție sau într-un post inferior celui avut înainte.

„**A avansa / a retrograda** un ofițer, un funcționar."

AVANSARE — **RETROGRADARE**

Înaintare, înălțare, promovare (în grad, în funcție). — Trecerea cuiva într-o funcție sau într-un grad mai mic decât cel avut.

„Fusese instalat cu pompă, el lăsă să se înțeleagă că asta e un fel de **avansare**, de fapt, o **retrogradare**, dar ca şef cu puteri depline într-o mare unitate economică." *SORESCU*

AVANTAJ — **DEZAVANTAJ**

Superioritate (de situație, de poziție etc.). — Cauză, condiție a inferiorității cuiva sau a ceva; inconvenient, prejudiciu.

„Televiziunea îmbină **avantajele** radioului cu ale cinematografului, dar şi **dezavantajele** amândurora." *HERSENI*

AVANTAJOS, -OASĂ — **DEZAVANTAJOS, -OASĂ**

Favorabil, prielnic. — Nefavorabil, nepnelnic.

„Mutațiile şi variațiile normale într-o curbă a „erorilor" probabile pot fi **avantajoase** sau **dezavantajoase**." *BENIUC*

AVAR, -Ă — **RISIPITOR, -OARE**

1. Calic, zgârcit. — **1.** Cheltuitor.

„Om **avar / risipitor**".

2. (Substantivat) — **2.** (Substantivat)

„Un roman [...] trebuie să fie compus din cel puțin doi oameni părechi, de sens contrariu, amestecați cu un personaj comic, plus unul tragic, cu un **risipitor** şi cu un **avar**." *ARGHEZI*

AVERE — **SĂRĂCIE**

Avuție, bogăție. — Calicie, lipsă, mizerie.

„A geme-n **sărăcie** precum şi în **avere**, / Pe piatra țărânoasă, pe patul aurit, / A geme-n întunerec, a geme la putere, / Aceasta este al lumii destin neîmblânzit." *BOLINTINEANU*

AVUT, -Ă — **CALIC, -Ă**

Bogat, înstărit. — Sărac, sărman.

„Dealtfel în salon poate fi văzut tot ceea ce este necesar şi de prisos în casa unui învățător provincial nu prea **avut**, dar nici prea **calic**." *REBREANU*

AVUT, -Ă — **MIZER, -Ă**

Bogat, înstărit. — Calic, sărman, sărac.

„Dați-mi statul cel mai absolutist în care oamenii să fie sănătoşi şi **avuți**, îl prefer statului celui mai liber în care oamenii vor fi **mizeri** şi bolnavi." *EMINESCU*

AVUT, -Ă **SĂRAC, -Ă**

Bogat, înstărit. Sărman.

„Mai bine **sărac și curat,** / Decât **avut** și rușinat." *P.*

AVUT, -Ă **SĂRMAN, -Ă**

Bogat, înstărit. Sărac.

„Omul **avut** nu e ce e cel **sărman.**" *SLAVICI*

AVUȚIE **SĂRĂCIE**

Avere, bogăție. Calicie, lipsă, mizerie.

„Nu în felul pământului și în felul climei, ci în felul *sufletului omenesc* stă **avuția** sau **sărăcia** unei țări." *MEHEDINȚI*

B

a BĂGA — A vârî.

a SCOATE — A lua (afară) ceva sau pe cineva din locul unde se află.

„Am un grajd cu cai roşii: dacă **bagi** pe negru-ntr-înşii, el îi **scoate** afară." (*Vătraiul şi cărbunii.) GOROVEI*

BĂLAI, -IE — Bălan, blond.

OACHEŞ, -Ă — Brun, brunet.

„Păpuşa aceea cu mişcări maşinale o dată e **bălaie,** o dată e **oacheşă,** uneori scundă, alteori înaltă." *REBREANU*

BĂLAN, -Ă — Bălai, blond.

OACHEŞ, -Ă — Brun, brunet.

„Eşti sau nu eşti conducător, după cum eşti **oacheş** sau **bălan.**" *ARGHEZI*

BELŞUG — Bogăţie, bunăstare.

MIZERIE — Lipsă, nevoie, sărăcie.

„Nu e adevărat că **mizeria** face popoarele mai răbdătoare şi mai lesne de guvernat decât **belşugul.**" *NEGULESCU*

BELŞUG — Bogăţie, bunăstare.

SĂRĂCIE — Calicie, lipsă, mizerie.

„**Belşugul,** ca şi **sărăcia** vin de sus, ca ploaia şi îngheţul; individul le suportă fără să li se poată împotrivi." *RĂDULESCU-MOTRU*

BENEFIC, -Ă — Binefăcător, favorabil, propice.

MALEFIC, -Ă — Care are o influenţă nefastă, fatală.

„În calendarul popular puterea era atribuită nu numai forţelor **benefice,** aşa cum se petrec lucrurile în calendarul bisericesc, ci şi forţelor şi personajelor **malefice.**" *GONOIU*

BENEFICIU — **PIERDERE**

Câştig, profit. — Pagubă, daună, prejudiciu.

„În viaţa pipăită şi în universul material, lumea e darnică şi primitoare în **pierderi** şi **beneficii.**“ *ARGHEZI*

BINE — **RĂU**

1. Ceea ce aduce mulţumire, satisfacţie, folos; ceea ce îşi doreşte cineva, ceea ce îi place cuiva. — **1.** Ceea ce aduce nemulţumire, neplăcere; pricină de nemulţumire, de nefericire.

„**Răul** vine iute, **binele** încet.“ *P.*

2. Ceea ce e recomandabil sau de dorit din punct de vedere moral. — **2.** Ceea ce nu e recomandabil sau nu-i de dorit din punct de vedere moral.

„Mintea mea n-o să mai pună graniţi între **rău** şi **bine.** / Şi veninu-amărăciunei îl voi bea chiar din plăceri.“ *MACEDONSKI*

BINEFĂCĂTOR, -OARE — **RĂUFĂCĂTOR, -OARE**

Care face bine. — Care face rău.

„Păcală este mai mult o făptură mitică **binefăcătoare** decât una infernală, **răufăcătoare.**“ *VULCĂNESCU*

BINEVOITOR, -OARE — **RĂUVOITOR, -OARE**

1. Care arată că are bunăvoinţă, amabil, prietenos. — **1.** Care manifestă rea-voinţa, care doreşte răul cuiva; neprietenos.

„[Constantin a făcut] din Constantinopol «noua Romă», cum i se mai spunea pe atunci, adică centrul religios şi politic al lumii civilizate din vremea aceea, spre care se îndreptau toate privirile, şi cele **binevoitoare** şi cele **răuvoitoare**“. *BABEŞ*

2. (Substantivat) — **2.** (Substantivat)

„**Binevoitorii** de multe ori ne sunt spre stricare şi **răuvoitorii** spre folos.“ *SLAVICI*

a BIRUI — **a PIERDE**

A bate, a înfrânge, a învinge (un duşman, un adversar etc.). — A fi învins (într-un război, într-o întrecere etc.).

„Dar învins, cu toate-acestea, nu mă dau, să ştii! Voieşti / Numai eu **să pierz** într-una! Tu mereu **să birueşti?**“ *DULFU*

BIRUINŢĂ — **ÎNFRÂNGERE**

Izbândă, victorie. — Eşec, insucces.

„**Biruinţa** e fiica **înfrângerii.**“ *PÂRVAN*

BIRUITOR, -OARE — **BIRUIT, -Ă**

Câştigător, învingător, victorios. — Bătut, înfrânt, învins.

„O luptă din care toți ies **biruiți** şi nici unul **biruitor,** nu poate fi un ideal de viață." *AGÂRBICEANU*

BIRUITOR, -OARE — **ÎNFRÂNT -Ă**

1. Câştigător, învingător, victorios. — 1. Bătut, biruit, învins.

„Să fie o luptă grea, complicată, şi la urmă, numai la urmă de tot să iasă ea **biruitoare** şi el **înfrânt** şi umilit." *IVASIUC*

2. (Substantivat). — 2 (Substantivat).

„**Biruitorii** aveau mereu nevoie de biruință, ca şi **înfrânții** de înfrângere." *IVASIUC*

BIRUITOR, -OARE — **ÎNVINS, -Ă**

1. Câştigător, învingător, victorios. — 1. Bătut, biruit, înfrânt.

„E soarele **biruitor.** Cireşii / Au ridicat, **învinşi,** steag alb la vârf." *PILLAT*

2. (Substantivat). — 2. (Substantivat).

„Există marii **biruitori** ai istoriei, aşa cum există celebrii ei **învinşi.**"*BARANGA*

BLAJIN, -Ă — **ASPRU, -Ă**

Blând, bun, omenos. — Aprig, crunt, necruțător.

„Era om domol Bran, şi la vorbă mai mult **blajin** decât **aspru.**" *SLAVICI*

BLAJIN, -Ă — **NECRUȚĂTOR, -OARE**

Blând, bun, omenos. — Aprig, aspru, crunt.

„Era **necruțător** şi de o asprime adeseori nemiloasă când vorba era să spună adevărul, dar în relațiunile lui persoanale-l ştim numai om **blajin.**" *SLAVICI*

BLAJIN, -Ă — **RĂU, REA**

Blând, bun, omenos. — Aspru, crud, nemilos.

„Cine a spus că e om **rău?** E **blajin** ca un miel." *STANCU*

BLÂND, -Ă — **APRIG, -Ă**

Blajin, bun, indulgent. — Aspru, crud; crunt, cumplit, necruțător.

„Pe cât era el de **blând,** pe atât era de **aprig.**" *SADOVEANU*

BLÂND, -Ă | **ASPRU, -Ă**

1. Blajin, bun, indulgent. | 1. Aprig, crud, crunt, cumplit, necruțător.

„El e:/ cel mai **blând** / şi cel mai **aspru.**" *STĂNESCU*

2. (Despre climă) Moderat, temperat, (fig.) dulce. | 2. (Despre climă) Greu, (*fig.*) câinesc, câinos.

„Cu iernile ei **aspre** şi verile ceva mai **blânde,** Moldova ține de clima Europei răsăritene." *SANIELEVICI*

BLÂND, -Ă | **CRÂNCEN, -Ă**

Blajin, bun, indulgent. | Aprig, aspru, crunt, cumplit.

„Aşişderea domnii: unii sunt **blânzi,** alții **crânceni.**" *SADOVEANU*

BLÂND, -Ă | **CRUD, -Ă**

Blajin, bun, indulgent. | Aprig, aspru, crâncen, cumplit.

„Toate sentimentele esențiale sunt în noi, în doze însă divers proporționate, care, calculate, dau ca rezultat ființe rele, bune, **crude, blânde...**" *PAPADAT-BENGESCU*

BLÂND, -Ă | **NEMILOS, -OASĂ**

Blajin, bun, indulgent. | Aprig, aspru, crunt, cumplit, necruțător.

„Privirea lui, în acelaşi timp **blândă** şi **nemiloasă,** mă urmărea ca un avertisment." *ISTRATI*

BLÂND, -Ă | **RĂU, REA**

Blajin, bun, indulgent. | Aprig, aspru, crunt, cumplit.

„Dacă-i muierea **rea,** te alungă; dacă- **blândă,** te ține prea mult." *SADOVEANU*

BLÂND, -Ă | **SEVER, -Ă**

Blajin, bun, indulgent. | Aspru, dur, lipsit de blândețe.

„**Blândele** lor priviri sunt azi **severe.**" *PĂUNESCU*

BLÂNDEȚE | **ASPRIME**

Blajinătate, bunătate. | Cruzime, neîndurare, răutate.

„Nici **blândețea,** nici **asprimea** nu-l mai puteau potoli." *BASSARABESCU*

BLÂNDEȚE | **CRUZIME**

Blajinătate, bunătate. | Asprime, ferocitate, neomenie.

„**Cruzimea** e la oamenii de rând un defect, iar **blândețea** o calitate." *NEGULESCU*

BLÂNDEȚE — **FEROCITATE**

Blajinătate, bunătate. — Asprime, cruzime, neîndurare.

„**Ferocitatea** leului este mai demnă decât **blândețea** crocodilului." *BOLINTINEANU*

BLÂNDEȚE — **RĂUTATE**

Blajinătate, bunătate. — Asprime, cruzime, neîndurare.

„Cheia acestei vieți nu-i **răutatea, ci blândețea.**" *SADOVEANU*

BLOND, -Ă — **BRUN, -Ă**

Bălai, bălan. — Brunet, oacheş.

„Un plop nu poate deveni măr, şi un **blond** un om **brun.**" *RALEA*

BLOND, -Ă — **BRUNET, -Ă**

Bălai, bălan. — Brun, oacheş.

„El nu putea să fie nici înalt şi nici scund, nici gras şi nici slab, nici **brunet** şi nici **blond.**" *STĂNESCU*

BLOND, -Ă — **OACHEŞ, -Ă**

Bălai, bălan. — Brun, brunet, negricios.

„Omul îndrăgostit zice: te iubesc cu toate că eşti **oacheşă,** cu toate că eşti bună, şi te-aş iubi chiar dacă ai fi **blondă** sau dacă ai fi rea." *REBREANU*

BOGAT, -Ă — **CALIC, -Ă**

Avut, înstărit. — Sărac, sărman.

„Cine-i **bogat, bogat** rămâne; cine-i **calic, calic** rămâne."*REBREANU*

BOGAT, -Ă — **MIZER, -Ă**

1. Avut, înstărit. — 1. Sărac, sărman.

„În statul absolutist, compus din oameni **bogați** şi sănătoşi, aceştia vor fi mai liberi, mai egali, decât în statul cu legile cele mai liberale, dar cu oameni **mizeri.**" *EMINESCU*

2. (Substantivat). — 2. (Substantivat).

„Zdrobiți orânduiala cea crudă şi nedreaptă, / Ce lumea o împarte în **mizeri** şi **bogați.**" *EMINESCU*

BOGAT, -Ă — **SĂRAC, -Ă**

Avut, înstărit. — Mizer, nevoiaş, sărman.

„Decât **bogat** şi bolnav, mai bine **sărac** şi sănătos." *P.*

BOGAT, -Ă — **SĂRMAN, -Ă**

1. Avut, înstărit. — 1. Mizer, nevoiaş, sărac.

„Şi ce mai ştiți voi, fraților **bogați,** / Despre a mamei voastre sărăcie / Ce om are curajul să mai ştie / Adresa prea **sărmanilor** lui frați." *PĂUNESCU*

2. (Substantivat) **2.** (Substantivat)

„Unii se tot miră că **bogatul** nu simte nimic, nu înțelege și nu-i e milă de nevoile **sărmanului;** e foarte natural: cine nu trece prin școala suferinței nu poate ști ce se învață într-însa." *DELAVRANCEA*

BOGĂȚIE **CALICIE**

Bunăstare, prosperitate. Sărăcie extremă.

„Ai destulă **bogăție,** / Nu mai umbla-n **calicie."** *RĂDULESCU-CODIN*

BOGĂȚIE **LIPSĂ**

Bunăstare, prosperitate. Mizerie, nevoie, sărăcie.

„Grecii observaseră de timpuriu că cei răi, tocmai pentru că erau răi, ajungeau mai degrabă să se bucure de toate în viață, de toate onorurile și de toate **bogățiile,** pe când cei buni, tocmai fiindcă erau buni, erau condamnați să trăiască adesea în **lipsuri** și necazuri." *NEGULESCU*

BOGĂȚIE **MIZERIE**

Bunăstare, prosperitate. Stare de sărăcie extremă.

„Unii sunt abrutizați și corupți de **bogăție,** alții de **mizerie."** *DOBROGEANU-GHEREA*

BOGĂȚIE **SĂRĂCIE**

1. Bunăstare, prosperitate. **1.** Calicie, mizerie, nevoie.

„Omul să fie mulțumit cu **sărăcia** sa, căci, dacă e vorba, nu **bogăția,** ci liniștea colibei tale te face fericit." *SLAVICI*

2. Abundență, belșug. **2.** Insuficiență, lipsă.

„Așadar, **bogăție** și varietate lexicală în toate graiurile unui idiom luate împreună, **sărăcie** și uniformitate într-un singur grai." *COTEANU*

3. Fast, lux, pompă, splendoare. **3.** Aspect sărăcăcios.

„**Bogăția / sărăcia** unui spectacol."

BRAV, -Ă **FRICOS, -OASĂ**

Curajos, îndrăzneț, viteaz. Care se lasă ușor cuprins de frică.

„Câți sunt **bravi,** să vie, să-i vedem aici / Cei **fricoși** să fugă, precum se dezbină / Rușinea de onoare, umbra de lumină!" *BOLINTINEANU*

BRAV, -Ă **LAȘ, -Ă**

Curajos, îndrăzneț, viteaz. Fricos, mișel, poltron.

„Poți să fii, deopotrivă, **laș** sub armură, după cum poți să fii **brav** în cămașă și cu mânecile suflecate." *MUȘATESCU*

BRUSC, -Ă — **LENT, -Ă**

Fulgerător, instantaneu, subit. — Domol, încet, lin.

„Ce este inspirație în creație artistică? Este revelația **bruscă** sau **lentă,** puternică sau de intensitate diferită a ideii artistice." *PREDA*

BRUSC, -Ă — **TREPTAT, -Ă**

Fulgerător, instantaneu, subit. — Gradat, progresiv.

„Transformare **bruscă / treptată.**"

a (se) BUCURA — **a (se) ÎNTRISTA**

A simți, a fi cuprins de bucurie sau a produce cuiva bucurie. — A (se) amărî, a (se) mâhni, a (se) necăji, a (se) supăra.

„Unii **se întristează** şi alții **se bucură!** Aşa-i la roata norocului." *AGÂRBICEANU*

a (se) BUCURA — **a (se) MÂHNI**

A simți, a fi cuprins de bucurie sau a produce cuiva bucurie. — A (se) amărî, a (se) întrista, a (se) necăji, a (se) supăra.

„Când ştii că ai făcut un lucru mare şi frumos, criticele unora şi altora, în loc **să te mâhnească,** te **bucură.**" *DRAGOMIRESCU*

BUCURIE — **AMAR**

Mulțumire, satisfacție, veselie. — Chin, întristare, jale, suferință, tristețe.

„Sunt suflet din sufletul neamului meu / Şi-i cânt **bucuria** şi-**amarul.**" *COŞBUC*

BUCURIE — **AMĂRĂCIUNE**

Mulțumire, satisfacție, veselie. — Întristare, mâhnire, necaz, supărare, tristețe.

„Viața este un amestec de laşitate şi de curaj, de **amărăciune** şi de **bucurie,** de slăbiciune şi de tărie..." *LOVINESCU*

BUCURIE — **ÎNTRISTARE**

Mulțumire, satisfacție, veselie. — Amărăciune, mâhnire, necaz, supărare, tristețe.

„După **întristare** vine **bucurie.**" *P.*

BUCURIE — **MÂHNIRE**

Mulțumire, satisfacție, veselie. — Amărăciune, întristare, tristețe.

„**Bucuriile** unora sunt **mâhnirile** altora." *PETRESCU*

BUCURIE — **TRISTEȚE**

Mulțumire, satisfacție, veselie. — Amărăciune, întristare, mâhnire.

„Amintirile falsifică totdeauna, „adevărul istoric". Fac **tristețile** mai adânci şi **bucuriile** mai vesele, când le reeditează." *MUŞATESCU*

BUCUROS, -OASĂ
Mulțumit, satisfăcut, vesel.

ABĂTUT, -Ă
Amărât, îndurerat, întristat, mâhnit, necăjit, supărat, trist.

„Om **bucuros / abătut.**“

BUCUROS, -OASĂ
Mulțumit, satisfăcut, vesel.

AMĂRÂT, -Ă
Abătut, îndurerat, întristat, mâhnit, necăjit, supărat, trist.

„Copil **bucuros / amărât.**“

BUCUROS, -OASĂ
Mulțumit, satisfăcut, vesel.

ÎNTRISTAT, -Ă
Abătut, amărât, îndurerat, mâhnit, necăjit, supărat, trist.

„**Bucuroasă**-s că ai venit; **întristată**-s că pleci.“ *SADOVEANU*

BUCUROS, -OASĂ
Mulțumit, satisfăcut, vesel.

MÂHNIT, -Ă
Abătut, amărât, îndurerat, întristat, necăjit, supărat, trist.

„**Bucuros** am fost când am urcat muntele, **mâhnit** mă simt că trebuie să cobor.“ *SADOVEANU*

BUCUROS, -OASĂ
Mulțumit, satisfăcut, vesel.

TRIST, -Ă
Abătut, amărât, îndurerat, întristat, mâhnit, necăjit, supărat.

„Nu era nici **bucuros** dar nici **trist.**“ *LĂNCRĂJAN*

BUN, -Ă
Binevoitor, blajin, blând.

CRUD, -Ă
Aspru, crunt, necruțător.

„Atitudinea față cu o nenorocire, de pildă, poate fi ori plăcerea, dacă eşti **crud,** ori mila, dacă eşti **bun.**“ *IBRĂILEANU*

BUN, -Ă
Binevoitor, blajin, blând.

NEBUN, -Ă
Rău.

„Fie omul cât de **bun,** vinul îl face **nebun.**“ *P.*

BUN, -Ă

PROST, PROASTĂ

1. Izbutit, realizat, valoros.

1. Neizbutit, nerealizat, nevaloros.

„Drumul spre o carte **bună** poate să fie pavat cu un număr de cărți **proaste.**“ *PREDA*

2. Favorabil, frumos, prielnic.

2. Nefavorabil, neprielnic, rău, urât.

„Vreme **bună / proastă.**“

3. De calitate superioară.

3. Inferior, ordinar, rău.

„Totdeauna, vinul **prost** e mai **bun** la cârciumă şi vinul **bun** e mai **prost** la restaurant. “ *MUŞATESCU*

4. Capabil, competent, priceput. **4.** Incapabil, necompetent, nepriceput.

„Un meseriaş **bun / prost.**"

5. Talentat, valoros. **5.** Netalentat, nevaloros, slab.

„Actorul **bun** îşi transformă spectacolul în complice; actorul **prost** în victimă. *STANCA*

6. Avantajos, profitabil. **6.** Neavantajos, neprofitabil.

„O afacere **bună/ proastă.**"

BUN, -Ă **RĂU, REA**

1. Binevoitor, blajin, blând. **1.** Aspru, crud, nemilos.

„Unii oameni sunt **buni,** unii oameni sunt **răi.** Alții sunt şi **buni** şi **răi.**" *BĂNCILĂ*

2. Care îşi îndeplineşte îndatoririle morale şi sociale cerute de o anumită calitate pe care o deține. **2.** Care nu îşi îndeplineşte îndatoririle morale şi sociale cerute de o anumită calitate pe care o deține.

„Soț **bun / rău;** părinți **buni / răi.**"

3. (Despre copii) Ascultător, cuminte, îndatoritor. **3.** (Despre copii) Neascultător, răsfățat, râzgâiat.

„Copil **bun / rău.**"

4. Pozitiv. **4.** Negativ.

„Prin sentimente, oricare: **bune** sau **rele,** atârni de oameni. Prin inteligență îi domini." *IBRĂILEANU*

5. (Despre lucrurile şi faptele oamenilor) Cinstit, corect, frumos. **5.** (Despre lucrurile şi faptele oamenilor) Incorect, necinstit, urât.

„Sunt oameni care nu pot să nu facă anume fapte **bune** şi nu pot să facă anume fapte **rele.**" *BĂNCILĂ*

6. (Despre viață, trai etc.) Fericit, liniştit, tihnit. **6.** (Despre viață, trai etc.) Apăsător, chinuitor, neliniştit.

„Realitatea se împarte-n două, / În viață **bună** şi în viață **rea.**" *PĂUNESCU*

7. (Despre o veste) Care anunță o bucurie; plăcut. **7.** (Despre o veste) Care anunță un necaz, o supărare; neplăcut.

„Dacă o veste **bună** aleargă pe aripi de pasăre, apoi, veştile **rele,** cele mari, sunt duse pe aripi de vifor." *AGÂRBICEANU*

8. Potrivit, apt (pentru ceva), corespunzător unui anumit scop, unei anumite întrebuințări. **8.** Nepotrivit, inapt (pentru ceva), necorespunzător unui anumit scop, unei anumite întrebuințări.

„E cunoscut, bunăoară, cazul celor ce-şi schimbă domiciliul. Chiar când se mută într-o locuinţă mai **bună,** din toate punctele de vedere, se simt uneori, la început, mai puţin mulţumiţi decât se simţeau în cea veche, care era totuşi mai **rea.**" *NEGULESCU*

9. (Despre drumuri) Practicabil.	**9.** (Despre drumuri) Impracticabil.

„M-am luat cu treburile îndoitei mele slujbe, am alergat, călare, cu trăsura şi cu sania, pe drumurile, când mai **bune,** când mai **rele,** ale celor două plăşi ce administram şi n-am văzut-o pe Maria." *GALACTION*

10. (Despre organele corpului) Care funcţionează bine; (despre funcţiunile fiziologice) care se desfăşoară normal.	**10.** (Despre organele corpului) Care nu funcţionează bine; (despre funcţiunile fiziologice) care nu se desfăşoară normal.

„Dinţi **buni /răi;** respiraţie **bună /rea.**"

11. (Despre îmbrăcăminte şi încălţăminte) Neuzat, nou.	**11.** (Despre îmbrăcăminte şi încălţăminte) Rupt, stricat, uzat.

„Săraca mândra mea.../ O găsii c-o sucnă **rea:** / Pe cea **bună** şi-o cârpea!" *JARNÍK, BÂRSEANU*

12. (Despre materiale, produse etc.) De calitate superioară; folositor, util.	**12.** (Despre materiale, produse etc.) De calitate inferioară; inutil, nefolositor.

„Multe lucruri sunt cunoscute fără a fi estimate ca frumoase sau urâte, **bune** sau **rele,** utile sau inutile, apărându-ne indiferente şi deci lipsite de valoare." *GRÜNBERG*

13. (Despre bani) Care circulă, care are curs.	**13.** (Despre bani) Fals, care n-are curs, ieşit din circulaţie.

„Bani **buni/ răi.**"

14. (Despre persoane, mai ales despre profesionişti, artişti etc.) Capabil, iscusit, îndemânatic, priceput, talentat.	**14.** (Despre persoane, mai ales despre profesionişti, artişti etc.) Incapabil, iscusit, neîndemânatic, nepriceput, netalentat.

„Meseriaş, artist **bun / rău.**"

15. (Despre timp, fenomene atmosferice) Favorabil, frumos, prielnic.	**15.** (Despre timp, fenomene atmosferice) Nefavorabil, nepriel-nic, urât.

„Iarna vine, iarna trece, / Când mai **bună,** când mai **rea.**" *PĂUNESCU*

16. (Despre mâncăruri şi băuturi) Gustos, plăcut la gust.	**16.** (Despre mâncăruri şi băuturi) Neplăcut la gust, prost pregătit.

„Când dai unui sărac un colţ de pâine, / Nu-l întreba de-i **bună** sau de-i **rea.**" *PERPESSICIUS*

17. Folositor, util.

17. Dăunător, nefolositor.

„Sfaturile **bune** şi pildele **rele** clădesc cu o mână şi răstoarnă cu alta." *ARGHEZI*

18. (Despre semne, presimțiri) Aducător de bine; prevestitor de bine.

18. (Despre semne, presimțiri) Aducător de rele; prevestitor de rele.

„Dacă te-ntâlneşti cu un scaun, / E semn **bun,** ajungi în rai. / Dacă te-ntâlneşti cu un munte, / E semn **rău,** ajungi în scaun." *SORESCU*

19. Fast, norocos.

19. Nefast, nenorocos.

„Decât o mie de ani **răi,** mai bine unul **bun,**" *P.*

BUN, -Ă

SLAB, -Ă

1. Izbutit, realizat, reuşit.

1. Neizbutit, nerealizat, nereuşit, mediocru.

„Autorii se supără mai rău când le critici o operă pe care o ştiu ei **slabă,** decât se bucură când îi lauzi pentru o operă **bună.**" *DRAGOMIRESCU*

2. Mare, suficient.

2. Mic, puțin, redus.

„O recoltă **bună / slabă.**"

BUNĂSTARE

MIZERIE

Bogăție, prosperitate.

Calicie, lipsă, nevoie, sărăcie.

„Este tipul uluitor al egoismului aristocratic, care dispreţuieşte libertatea şi viața săracilor şi găseşte plăcere în **mizeria** altora, ca şi cum asta ar spori **bunăstarea** sa personală." *REBREANU*

BUNĂSTARE

SĂRĂCIE

Bogăție, prosperitate.

Calicie, lipsă, mizerie, nevoie.

„Mizeria robiei din Egipt nu rabdă potrivire cu **sărăcia** actuală, care e o modalitate de **bunăstare.**" *ARGHEZI*

BUNĂTATE

CRUZIME

Blajinătate, blândețe.

Asprime, ferocitate, neîndurare, neomenie, răutate.

„Cinstea – aici e hoția, **bunătatea** – aici e **cruzimea.**" *DOBROGEANU-GHEREA*

BUNĂTATE

RĂUTATE

Blândețe, blajinătate.

Asprime, cruzime, ferocitate, neîndurare, neomenie.

„Copiii învață **bunătatea** de la natură, iar **răutatea** de la oameni."*IORGA*

C

CALD, -Ă **FRIGUROS, -OASĂ**

Călduros. Rece.

„Cum veni toamna, zburai şi eu din câmpiile cele **friguroase,** brumatece şi întinse în camera din Bucureşti, din etagiul al treilea, **caldă** şi mică." *EMINESCU*

CALD, -Ă **GEROS, -OASĂ**

Călduros. Foarte friguros, extrem de rece.

„Vară **caldă** / iarnă **geroasă.**"

CALD, -Ă **RĂCOROS, -OASĂ**

Călduros. Care are temperatura uşor scăzută; răcoritor.

„Ici-colo chioşcuri pentru zilele **calde** ale verii şi pentru nopţile **răcoroase,** pline de poezia munţilor Vrancei." *SADOVEANU*

CALD, -Ă **RECE**

1. Care are temperatură ridicată (fără a fi fierbinte). **1.** Lipsit de căldură, care are o temperatură scăzută.

„Unul şi acelaşi corp poate fi când **cald,** când **rece.**"*EMINESCU*

2. Călduros. **2.** Friguros, răcoros.

„Iarna vine, iarna trece, / Când mai bună , când mai rea, / Când mai **caldă,** când mai **rece.**"*PĂUNESCU*

3. Moale, proaspăt. **3.** Tare, uscat, vechi.

„Pâine **caldă / rece.**"

4. Afectuos, prietenos. **4.** Distant, neprietenos.

„Uneori, fetiţa era cu mine, **caldă,** prietenoasă, dar alteori **rece,** distantă, şi nici măcar absentă." *HOLBAN*

5. (Substantivat). **5.** (Substantivat).

„În pământ nu-ţi e nici **cald,** nici **rece,** nici bine nu-ţi este şi nici rău..." *STANCU*

CALITATE — **CUSUR**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Defect, imperfecţiune, meteahnă.

„Nu-ţi îngădui un **cusur** care altuia i se iartă: poate că acela are o **calitate** compensatoare, care ţie-ţi lipseşte." *SANIELEVICI*

CALITATE — **DEFECT**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Cusur, meteahnă, neajuns.

„În zilele de nefericire toate **calităţile** închipuite se prefac în tot atâtea **defecte.**" *EMINESCU*

CALITATE — **DEFICIENŢĂ**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Cusur, defect, imperfecţiune.

„**Calităţile** au ca revers anumite **deficienţe.**" *FLORIAN*

CALITATE — **IMPERFECŢIUNE**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Cusur, defect, scădere.

„Plus că oricui altcuiva îi recunoşti dreptul de a avea o anumită structură, un tip temperamental cu, desigur, **calităţile, imperfecţiunile** şi limitele ce decurg firesc din asta."*BUZURA*

CALITATE — **LACUNĂ**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Cusur, defect, deficienţă, lipsă.

„Critica se poate face în două feluri. Indicând **lacunele,** [...] sau făcând o critică a **calităţilor.**" *RALEA*

CALITATE — **LIPSĂ**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Defect, deficienţă, lacună, scădere.

„Formele de producţie, chiar şi tehnice, au ca element principal pe om, aşa cum este el, cu **lipsurile** şi **calităţile** sale." *ANDREI*

CALITATE — **METEAHNĂ**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Cusur, defect, imperfecţiune, lipsă.

„Totuşi, în mijlocul interesului nu e nici cerul, nici iadul, nici lumea, ci omul. Omul cu toate **calităţile** şi **metehnele,** cu toate apucăturile, întocmirile şi rosturile sale, voite şi nevoite." *BLAGA*

CALITATE — **NEAJUNS**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Cusur, defect, lipsă, scădere.

„În această comedie [...] se vede tot talentul lui Caragiale, cu toate marile lui **calităţi** şi cu toate **neajunsurile** lui." *DOBROGEANU-GHEREA*

CALITATE — **SCĂDERE**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Cusur, defect, lipsă.

„Cultura franceză şi cultura germană, fiecare cu **calităţile** şi **scăderile** sale, reprezintă două mari aspecte şi alcătuiri culminante ale spiritului european." *BLAGA*

CALITATE — **SLĂBICIUNE**

Caracteristică pozitivă, însuşire bună, frumoasă. — Cusur, defect, lipsă, scădere.

„Uneori, filosofii se contrazic din cauza lor înşişi, dar alteori din cauza realităţii pe care o constată. În primul caz, contradicţia e o **slăbiciune,** în al doilea, o **calitate,** fiindcă dovedeşte respect pentru adevăr." *BĂNCILĂ*

CALM, -Ă — **AGITAT, -Ă**

1. Liniştit, stăpânit. — **1.** Frământat, neliniştit, zbuciumat.

„Un om nu poate fi în acelaşi timp flămând şi sătul, vesel şi trist, **agitat** şi **calm.**" *NEGULESCU*

2. Liniştit, stăpânit. — **2.** Clocotitor, frământat, zbuciumat.

„Istoria se comportă ca şi o pădure în timp de furtună: la început **agitată,** apoi din ce în ce mai **calmă.**" *M. VOICULESCU*

CALM, -Ă — **ALARMAT, -Ă**

Liniştit, stăpânit. — Nerăbdător, îngrijorat, neliniştit.

„Numai aşa se explică de ce şi bătrânul Iuga, om moderat şi cu scaun la cap, nu s-a arătat ieri deloc **alarmat** sau, poate că dânsul are şi alte motive de a fi **calm.**" *REBREANU*

CALM, -Ă — **FURIOS, -OASĂ**

Liniştit, stăpânit. — Îndârjit, înfuriat, mânios.

„Omul perfect deschis renunţă la toate măştile care îl arată **furios** când nu e, **calm** când e încă şi mai puţin." *RALEA*

CALM, -Ă — **NELINIŞTIT, -Ă**

Liniştit, stăpânit. — Alarmat, îngrijorat, tulburat.

„Iată un paradox: naturi blânde cu oameni **neliniştiţi** şi naturi explozive cu oameni **calmi.**" *MALIŢA*

CALM, -Ă

1. Liniştit, stăpânit.

VIOLENT, -Ă

1. Impulsiv, nestăpânit.

„Un om **calm / violent.**"

2. (Substantivat)

2. (Substantivat)

„Într-o zonă psihică mai complicată pot fi comunicate noţiuni ca **violent** şi **calm,** exuberant şi depresiv, simetric şi asimetric, deschis şi închis." *BENTOIU*

CAPABIL, -Ă

Competent.

INCAPABIL, -Ă

Incompetent, necompetent, necapabil.

„Oamenii de stat sunt **capabili** să prevadă un război între două popoare îndepărtate, război care se va întâmpla peste câţiva ani, dar sunt **incapabili** să prevadă cea mai mică mişcare a opiniei publice care se va întâmpla a doua zi în ţara lor proprie." *RĂDULESCU-MOTRU*

CAPABIL, -Ă

Competent.

NECAPABIL, -Ă

Incompetent, necompetent, incapabil.

„Un inginer **capabil / necapabil.**"

CAPACITATE

1. Putere, putinţă.

INCAPACITATE

1. Neputinţă.

„**Capacitate / incapacitate** de muncă."

2. Competenţă, pregătire.

2. Incompetenţă, nepregătire.

„Diferenţa de la **capacitate** la **incapacitate** priveşte însuşirile şi aplicarea lor azi cu succes şi mâine nulă." *ARGHEZI*

CĂLDURĂ

Arşiţă, caniculă, dogoare.

FRIG

Răceală, rece.

„Bătrânii bat cu maiele sau ciomagele în pământ ca să intre **frigul** şi să iasă **căldura,** ca să vie mai repede primăvara." *OLINESCU*

CĂLDURĂ

Arşiţă, caniculă, dogoare.

GER

Frig foarte mare.

„La noi, în adevăr. iernile sunt sălbatice şi salturile de la **căldură** la **ger** uimitoare." *SADOVEANU*

CĂLDURĂ

Arşiţă, caniculă, dogoare.

RĂCEALĂ

Frig, rece.

„**Căldura** nu poate ajunge a fi simţită decât în opoziţie cu **răceala.**" *NEGULESCU*

CĂLDURĂ — **RĂCOARE**

Arşiţă, caniculă, dogoare. — Frig moderat; răcoreală.

„În valurile de **căldură** ale lunei lui august, **răcoarea** pădurei de la Tatoi era totuşi binevenită." *LOVINESCU*

CĂLDURĂ — **RĂCOREALĂ**

Arşiţă, caniculă, dogoare. — Răcoare.

„**Căldura / răcoreala** din casă."

CĂLDUROS, -OASĂ — **FRIGUROS, -OASĂ**

1. Cald. — **1.** Geros, rece.

„Floarea brânduşei de primăvară închide deci anotimpul **friguros** şi deschide anotimpul **călduros,** al luminii." *GONOIU*

2. Care păstrează căldura. — **2.** Răcoros, rece.

„De-i lăudam o cameră, era parcă nemulţumit [...]; era prea aproape sau prea departe de liceu, prea în fundul curţii sau prea în stradă, n-avea perspectivă şi n-avea aer, trebuia să fie **friguroasă** sau prea **călduroasă** vara." *HOLBAN*

CĂLDUROS, -OASĂ — **GEROS, -OASĂ**

Cald. — Friguros, rece.

„Iarna prea e **geroasă,** / Vara prea e **călduroasă.**" *RĂDULESCU-CODIN*

CĂLDUROS, -OASĂ — **RĂCOROS, -OASĂ**

1. Cald. — **1.** Rece.

„Vreme **călduroasă / răcoroasă.**"

2. Care păstrează căldura. — **2.** Care păstrează răcoarea.

„Era foarte mulţumit de cămăruţa **răcoroasă** vara, cum se dovedise încă din primul an în care se instalase în ea, şi **călduroasă** iarna, cum era prin acea lună decembrie." *BARBU*

CĂLDUROS, -OASĂ — **RECE**

1. Cald. — **1.** Friguros, răcoros.

„Vreme **călduroasă / rece.**"

2. Care păstrează căldura. — **2.** Care păstrează răcoarea, temperatura scăzută.

„Cameră **călduroasă / rece.**"

a (se) CĂSĂTORI — **a (se) DESPĂRŢI**

A (se) uni prin căsătorie. — A divorţa.

„De câte ori cel mai mult [...] obişnuiesc **a se despărţi** şi a **se căsători** oamenii din popor?" *HAŞDEU*

a (se) CĂSĂTORI — **a DIVORȚA**

A (se) uni prin căsătorie. — A (se) despărți prin divorț.

„Don Juan [...] nu poate să-și ia responsabilitatea unei familii; dacă se **căsătorește, divorțează,** și după divorț se recăsătorește." *ARGHEZI*

CĂSĂTORIE — **BURLĂCIE**

Căsnicie. — Celibat.

„**Căsnicia / burlăcia** lui a durat mult."

CĂSĂTORIE — **CELIBAT**

Căsnicie. — Burlăcie.

„O **căsătorie** rea e mai bună decât **celibatul.**" *CĂLINESCU*

CĂSĂTORIE — **DESPĂRȚIRE**

Căsnicie — Divorț, separare.

„**Căsătorie** reușită / **despărțire** între soți."

CĂSĂTORIT — **BURLAC**

(Despre bărbați) Însurat. — Celibatar, holtei, necăsătorit.

„Un bărbat **căsătorit / burlac.**"

CĂSĂTORIT, -Ă — **CELIBATAR, -Ă**

(Despre bărbați) Însurat; (despre femei) măritată. — (Despre bărbați) Burlac, neînsurat; (despre femei) nemăritată.

„Un om **căsătorit** nu va sfătui pe nimeni să rămână **celibatar.**" *GHICA*

CĂSĂTORIT, -Ă — **DIVORȚAT, -Ă**

(Despre bărbați) Însurat; (despre femei) măritată. — Care a fost căsătorit și s-a despărțit de soție (sau soț).

„**Divorțat** sunt pentru societate mai puțin Tudor Cernat decât **căsătorit?** întrebă el repezit." *SĂRARU*

CĂSĂTORIT — **HOLTEI**

Însurat. — Burlac, celibatar, necăsătorit.

„Un tânăr **căsătorit / holtei.**"

CĂSĂTORIT, -Ă — **NECĂSĂTORIT, -Ă**

(Despre bărbați) Însurat; (despre femei) măritată. — Celibatar; (despre bărbați) neînsurat; (despre femei) nemăritată.

„Morăscu [...] scoase un dosar de culoare albastră. Îl desfăcu, începu să-l răsfoiască, erau acolo propriile lui observații și ale unor tovarăși din birou referitoare la comportarea bolnavilor, **căsătoriți** și **necăsătoriți.**" *SĂLCUDEANU*

CÂŞTIG | **PAGUBĂ**

Beneficiu, folos, profit. | Daună, pierdere, prejudiciu.

„**Câştigul** şi **paguba** sunt fraţi de cruce." *P.*

CÂŞTIG | **PIERDERE**

Beneficiu, folos, profit. | Daună, pagubă, prejudiciu.

„**Câştigul** acesta se împerechează însă cu o **pierdere.**" *VIANU*

a CÂŞTIGA | **a PĂGUBI**

A beneficia, a profita. | A suferi o pagubă, a fi lipsit de un bun sau un câştig.

„An n-**am câştigat,** iestan **am păgubit,** la anul trag nădejde," *P.*

a CÂŞTIGA | **a PIERDE**

A obţine un profit material sau o victorie morală; a ieşi învingător în competiţii, lupte etc. | A suferi o pagubă materială sau o înfrângere morală; a fi învins în competiţii, în lupte etc.

„Unul **câştigă** – altul **pierde,** / Aşa e lumea, Doamnă – aşa e lumea." *EMINESCU*

CEARTĂ | **ÎMPĂCARE**

Conflict, gâlceavă, sfadă. | Împăciuire, reconciliere.

„Gelozia aduce cu ea **certurile,** discuţiile fără oprire, urile şi gustul de distrugere, şi apoi **împăcările** tot aşa de aprinse, şi iertarea de la urmă." *HOLBAN*

CELEBRU, -Ă | **NECUNOSCUT, -Ă**

Ilustru, renumit. | Care nu e cunoscut; anonim, obscur.

„În adevăr, poetul, mare sau mic, **celebru** sau **necunoscut,** imită în mod adorabil tactica nepăsătoare şi dezinteresată a micuţului greier." *PAVELESCU*

CELEBRU, -Ă | **OBSCUR, -Ă**

Ilustru, renumit. | Neînsemnat, necunoscut.

„N-a existat scriitor, **celebru** sau **obscur,** să nu împrumute de la el [Marţial] o idee sau o formă." *PAVELESCU*

CENTRIPET, -Ă | **CENTRIFUG, -Ă**

Care tinde să (se) apropie de centru; centripetal. | Care tinde să (se) depărteze de centru; centrifugal.

„Ideea gravitaţiei, ca forţă de atracţiune, capabilă să ţină pământul legat de soare, şi care, combinându-se, ca forţă **centripetă**, cu forţa **centrifugă** a unei impulsiuni iniţiale, l-ar sili să se învârtească în jurul lui, nu există încă." *NEGULESCU*

CENTRIPETAL, -Ă — **CENTRIFUGAL, -Ă**

Care tinde să (se) apropie de centru; centripet. — Care tinde să (se) depărteze de centru; centrifug.

„Forța **centripetală** și **centrifugală** sunt, ca acțiune și reacțiune, pururea egale și opuse." *EMINESCU*

CERT, -Ă — **INCERT, -Ă**

Neîndoielnic, neîndoios, sigur. — Îndoielnic, nesigur.

„Că adevărul e **incert** din cauza vieții și viața, la rândul ei, nu poate deveni **certă** prin adevăr – iată un lucru pe care niciodată nu-l regretăm îndeajuns." *NOICA*

CERT, -Ă — **NESIGUR, -Ă**

Neîndoielnic, neîndoios, sigur. — Incert, îndoielnic.

„Destabilizarea creației este aici un efect: al instituirii ficțiunii ca realitate suverană și totală. În cuprinsul ei totul este deopotrivă fals și adevărat, **cert** și **nesigur,** amenințător și inofensiv, trivial și sublim, ingenios și pueril, încâlcit și limpede." *IORGULESCU*

a se CERTA — **a se ÎMPĂCA**

A se gâlcevi, a se sfădi. — A se reconcilia, a se împăciui.

„Ș-apoi tineretul totdeauna așa face. **Se ceartă** și **se împacă** dintr-o clipire de ochi." *REBREANU*

CERTITUDINE — **BĂNUIALĂ**

Convingere, siguranță. — Neîncredere, suspiciune.

„Amestecându-și graiurile, poveștile și miturile, popoarele antichității vechi își vor amesteca zeitățile și credințele, **bănuielile** și **certitudinile,** și din substanța lor se vor naște alte zeități, alte mituri și legende, alte **bănuieli** și **certitudini.**" *BABEȘ*

CERTITUDINE — **DUBIU**

Convingere, siguranță. — Incertitudine, îndoială, nesiguranță.

„Simți ea imperioasa nevoie să comunice, dar nu oricum, să smulgă mai degrabă altcuiva confirmarea unor proprii **dubii** sau **certitudini,** alegându-mă poate involuntar drept corespondent." *ANGHEL*

CERTITUDINE — **INCERTITUDINE**

Convingere, siguranță. — Dubiu, îndoială, nesiguranță.

„Tot ce e izvor de **certitudine** în filosofie, e izvor de **incertitudine** în știință." *NOICA*

CERTITUDINE — **ÎNDOIALĂ**

Convingere, siguranță. — Dubiu, incertitudine, nesiguranță.

„**Certitudinea** este opusul sau absența **îndoielii,** adevărul – al erorii." *CONTA*

CERTITUDINE — **NESIGURANȚĂ**

Convingere, siguranță. — Dubiu, incertitudine, îndoială.

„**Nesiguranța** şi **certitudinea** se înfrățesc." *NOICA*

CERTITUDINE — **PRESUPUNERE**

Convingere, siguranță. — Îndoială.

„O **presupunere** nu prețuieşte cât **certitudinea** căpătată prin confesiune." *CĂLINESCU*

CHIBZUINȚĂ — **NECHIBZUINȚĂ**

Chibzuire, cumpătare, socotință. — Necugetare, nesăbuită, nesocotință.

„A dovedi **chibzuință / nechibzuință.**"

CHIBZUINȚĂ — **NESĂBUINȚĂ**

Chibzuire, cumpătare, socotință. — Nechibzuință, necugetare, nesocotință.

„A demonstra multă **chibzuință** / a comite o **nesăbuință.**"

CHIBZUINȚĂ — **NESOCOTINȚĂ**

Chibzuire, cumpătare, socotință. — Nechibzuință, necugetare, nesăbuință.

„A dovedi **chibzuință / nesocotință.**"

CHIBZUIT, -Ă — **NECHIBZUIT, -Ă**

Calculat, cumpănit, cumpătat. — Necugetat, necumpătat, nesăbuit, nesocotit.

„Om ca toți oamenii, succesiv erou, sclav, om liber şi **chibzuit,** om liber şi **nechibzuit,** biet om nefericit, biet spectator, biet credincios, înțelegea că trebuie să ia lucrurile de la început." *NOICA*

CHIBZUIT, -Ă — **NESĂBUIT, -Ă**

Calculat, cumpănit, cumpătat. — Nechibzuit, necugetat, necumpătat.

„Modestia **chibzuită** înfruntă trufia **nesăbuită** şi o pune cu fruntea în pulbere." *ALMAŞ*

CHIBZUIT, -Ă — **NESOCOTIT, -Ă**

Calculat, cumpănit, cumpătat. — Nechibzuit, necugetat, necumpănit, necumpătat.

„Un om **chibzuit / nesocotit.**"

CHIPEŞ, -Ă — **SLUT, -Ă**

Arătos, frumos. — Hidos, pocit, urât.

„Dar aşa sunt mamele: îşi văd pe toți copiii frumoşi. Cine ştie chiar, dacă cei mai **sluți** nu li se par mai **chipeşi.**" *MACEDONSKI*

CHIPEŞ, -Ă — **URÂT, -Ă**

Arătos, frumos. — Hidos, pocit.

„Nu-i **urât** inginerul Marinescu, ba, dimpotrivă, era cel mai **chipeş** dintre tinerii de pe plajă." *AGÂRBICEANU*

CINSTE — **MALONESTITATE**

Corectitudine, incoruptibilitate, onestitate. — Coruptibilitate, incorectitudine, necinste.

„Omul este un amestec de Bine şi Rău, de răutate şi bunătate, de **cinste** şi de **malonestitate."** *ARGHEZI*

CINSTE — **NECINSTE**

Corectitudine, incoruptibilitate, onestitate. — Coruptibilitate, incorectitudine, necinste.

„Limitele **cinstei** şi ale **necinstei** devin atât de elastice şi se apropie atât una de alta, încât se confundă." *GOGA*

CINSTE — **OCARĂ**

Onoare. — Ruşine.

„Faptele fiecăruia aduc cu sine şi **cinstea,** şi **ocara."** *HELIADE-RĂDULESCU*

a CINSTI — **a NECINSTI**

A onora, a respecta, a stima. — A batjocori, a dezonora.

„Nu **necinsti** pe alții ca **să** te **cinstească** pe tine însuți." *HASDEU*

CINSTIT, -Ă — **NECINSTIT, -Ă**

Corect, incoruptibil, onest. — Incorect, neonest, veros.

„Oamenii nasc toți deopotrivă şi nu poate fi deosebire între omul **cinstit** şi cel **necinstit,** învățat şi neînvățat." *BOLINTINEANU*

CINSTIT, -Ă — **NEONEST, -Ă**

Corect, incoruptibil, onest. — Incorect, necinstit, veros.

„– Cum văd, uşor îmi este mie să devin **neonest** şi uşor ți-este dumitale să rămâi **cinstit,** oricum ai întoarce-o." *PETRESCU*

CIVILIZAT, -Ă — **BARBAR, -Ă**

Avansat, dezvoltat, înaintat. — Necivilizat, primitiv, sălbatic.

„Omul **civilizat** e mai prefăcut, dar nu mai bun decât cel **barbar** – şi prefer pe cel **barbar!"** *SANIELEVICI*

CIVILIZAT, -Ă — **NECIVILIZAT, -Ă**

Avansat, dezvoltat, înaintat. — Primitiv, sălbatic.

„Mijloacele de comunicație au însă două efecte cu totul deosebite, după cum străbat o țară **civilizată** sau una **necivilizată."** *EMINESCU*

CIVILIZAT, -Ă — **PRIMITIV, -Ă**

Avansat, dezvoltat, înaintat. — Barbar, necivilizat, sălbatic.

„Omul **primitiv** e bun şi drept şi credincios, de aceea e mult mai fericit ca omul **civilizat.**" *REBREANU*

CIVILIZAT, -Ă — **SĂLBATIC, -Ă**

Avansat, dezvoltat, înaintat. — Barbar, necivilizat, primitiv.

„La popoarele **civilizate,** copilăria este mai lungă decât la popoarele **sălbatice.**" *RĂDULESCU-MOTRU*

CIVILIZAŢIE — **BARBARIE**

Nivel înalt de dezvoltare social-culturală. — Stare rudimentară de dezvoltare social-culturală; înapoiere.

„**Barbarie** şi **civilizaţie** stau laolaltă în raportul în care stă ghinda stejarului cu rădăcinile, trunchiul, creşterea ulterioară." *EMINESCU*

CIVILIZAŢIE — **ÎNAPOIERE**

Nivel înalt de dezvoltare social-culturală. — Stare rudimentară de dezvoltare social-culturală.

„Călătoria poate fi un prilej de a construi contraste: **înapoiere** şi **civilizaţie** ce despart straturile unei colectivităţi naţionale sau între stadiile diferite pe care o naţiune sau alta le-a atins pe scara progresului uman." *ZACIU*

CIVILIZAŢIE — **SĂLBĂTICIE**

Nivel înalt de dezvoltare social-culturală. — Stare de înapoiere, lipsă de civilizaţie.

„ – Când adversarii **civilizaţiei** s-au coalizat ca să arunce omenirea în **sălbăticie,** singurul răspuns este un bloc pentru apărarea marilor valori ale **civilizaţiei.**" *TITULESCU*

CLAR, -Ă — **CONFUZ, -Ă**

Desluşit, limpede, precis. — Neclar, nedesluşit, neprecis.

„Gândirea nu poate deveni **clară,** câtă vreme vorbirea rămâne **confuză.**" *WALD*

CLAR, -Ă — **ÎNCÂLCIT, -Ă**

Desluşit, limpede, precis. — Confuz, încurcat, neclar.

„Şi **clare**-s pentru mine enigmele **încâlcite.**" *EMINESCU*

CLAR, -Ă — **NEBULOS, -OASĂ**

Desluşit, limpede, precis. — Confuz, încurcat, neclar, obscur.

„Chiar când aceste mari personalităţi sintetizează aspiraţiile **clare** sau **nebuloase** ale mulţimii, ele o fac într-un chip ce le este propriu şi imprimă astfel mersului istoric o pecete originală." *BAGDASAR*

CLAR, -Ă — **NECLAR, -Ă**

Desluşit, limpede, precis. — Imprecis, nedesluşit, neprecis.

„Expunere **clară / neclară** a unei probleme."

CLAR, -Ă — **NEÎNŢELES, -EASĂ**

Desluşit, limpede, precis. — Confuz, neclar, nedesluşit.

„Nu teoriile şi celelalte, nu vorbele, ci faptele de orice moment, bune şi rele, **clare** şi **neînţelese,** asta e lumea." *BUZURA*

CLAR, -Ă — **NEPRECIS, -Ă**

Desluşit, limpede, precis. — Imprecis, neclar, nedesluşit.

„Un răspuns **clar / neprecis.**"

CLAR, -Ă — **OBSCUR, -Ă**

Desluşit, limpede, precis. — Confuz, încâlcit, neclar.

„Cei ce cred că un stil **obscur** este mai aproape de adevăr decât unul **clar** confundă realitatea cu adevărul." *WALD*

CLAR, -Ă — **TULBURE**

1. Desluşit, limpede, precis. — **1.** Confuz, imprecis, neclar, obscur.

„Apoi toate simţămintele, cele **tulburi,** ca şi cele **clare,** se adunară într-un mănunchi solid, puternic." *REBREANU*

2. (Despre lichide) Cristalin, curat, limpede. — **2.** (Despre lichide) Care nu este limpede, lipsit de transparenţă.

„Sub apa **clară** e frumosul prund / Ce dacă-l umbli, **tulbure**-o să apară." *BENIUC*

CLARITATE — **NECLARITATE**

Calitatea de a fi clar, desluşit, lămurit. — Confuzie, imprecizie, obscuritate.

„**Claritatea** sau **neclaritatea** înţelesului unei vorbe, frumuseţea ori urâţenia ei, cuviinţa sau necuviinţa întrebuinţării, artiştii graiului o folosesc." *MEHEDINŢI*

CLARITATE — **OBSCURITATE**

Calitatea de a fi clar, desluşit, lămurit. — Confuzie, imprecizie, neclaritate.

„Mulţimile au crezut întotdeauna că **obscuritatea** e mai adâncă decât **claritatea.**" *WALD.*

a CLĂDI — **a DĂRÂMA**

A construi, a dura, a edifica. — A demola, a distruge, a nărui.

„Nu răsturna fără să poţi înlocui, nu **dărâma** fără să poţi **clădi;** nu tăgădui, fără să poţi crea." *IORGA*

a CLĂDI — **a DEMOLA**

A construi, a dura, a edifica. — A dărâma, a distruge, a nărui.

„Nu **demola** până nu înveți, mai întâi, **să clădești.**" *MUŞATESCU*

CLĂDIRE — **DĂRÂMARE**

Construire, durare, edificare. — Năruire, prăbuşire.

„Nu era o perioadă de puternice **dărâmări** sau **clădiri.**" *GOGA, P. 206.*

CLĂDIRE — **DEMOLARE**

Construire, durare, edificare. — Dărâmare, năruire, prăbuşire.

„**Clădirea / demolarea** unei şcoli."

a COASE — **a DESCOASE**

A prinde cu acul şi cu ața. — A desface din cusături.

„Nu ştiu, **coase** ori **descoase,** / Ori la lăcrămioare-mi varsă." *RĂDULESCU-CODIN*

COERENT, -Ă — **INCOERENT, -Ă**

Logic. — Ilogic, nelogic.

„Vorbire **coerentă / incoerentă.**"

COERENȚĂ — **INCOERENȚĂ**

Logică, noimă, sens (în gândire, în acțiuni). — Lipsă de coerență, de logică (în gândire, în acțiuni).

„Brusc, **coerența,** ea / a vrut să fie **incoerență** / dar n-a avut noroc de păsări, / n-a avut noroc!" *STĂNESCU*

COGNOSCIBIL, -Ă — **INCOGNOSCIBIL, -Ă**

1. Care poate fi cunoscut de rațiunea omenească. — Care nu poate fi cunoscut de rațiunea omenească.

„Fenomen, proces **cognoscibil / incognoscibil.**"

2. (Substantivat). — **2.** (Substantivat).

„Imensitatea **incognoscibilului** față de puținătatea **cognoscibilului** cere o reevaluare a scopurilor vieții." *PÂRVAN*

COGNOSCIBILITATE — **INCOGNOSCIBILITATE**

Însuşirea de a putea fi cunoscut. — Faptul de a nu putea fi cunoscut de rațiunea omenească.

„Problema fundamentală a cunoaşterii, aceea a **cognoscibilității** sau **incognoscibilității** lumii, are într-o anumită măsură şi implicații etice; destinul gnoseologic al binelui moral este similar sau analog cu acela al adevărului." *GRIGORAŞ*

a COMBATE — A lupta împotriva unor atitudini, unor idei şi împotriva persoanelor care le susțin.

a SUSŢINE — A sprijini.

„În orice discuțiune serioasă şi onestă sunt cu putință numai două moduri! unul *ad rem,* care dovedeşte adevărul temei în sine, altul *ad nominem,* care arată că adversarul **a susţinut** acelaşi lucru pe care azi îl **combate.**" *EMINESCU*

COMBATERE — Acțiunea de *a combate.*

SUSŢINERE — Sprijinire.

„**Combaterea / susţinerea** unor idei, unor teorii, unor atitudini etc."

COMOD, -Ă — Confortabil.

INCOMOD, -Ă — Necomod, neconfortabil.

„Un fotoliu **comod / incomod.**"

COMOD, -Ă — Confortabil.

NECOMOD, -Ă — Incomod, neconfortabil.

„Un scaun **comod / incomod.**"

COMPARABIL, -Ă — Care poate fi comparat.

INCOMPARABIL, -Ă — Necomparabil.

„Şi în general ce rost are însurătoarea? Sursă de epuizare a ceea ce e mai bun în tine, credință în rostul vieții, în idealuri că omul e **incomparabil...** Ba e perfect **comparabil,** cu un catâr de pildă." *PREDA*

COMPARABIL, -Ă — Care poate fi comparat.

NECOMPARABIL, -Ă — Incomparabil.

„Situații **comparabile / necomparabile.**"

COMPATIBILITATE — Adecvare, potrivire.

INCOMPATIBILITATE — Inadecvare, necompatibilitate.

„Raporturile dintre idei sunt de diferite specii. Mai întâi ele se împart în raporturi de **compatibilitate** şi în acelea de **incompatibilitate.**" *CONTA*

COMPATIBILITATE — Adecvare, potrivire.

NECOMPATIBILITATE — Inadecvare, incompatibilitate.

„**Compatibilitatea / necompatibilitatea** unor caractere."

COMPETENT, -Ă — Capabil, pregătit, priceput.

INCOMPETENT, -Ă — Incapabil, necompetent, nepregătit, nepriceput.

„Un inginer **competent / incompetent.**"

COMPETENT, -Ă — **NECOMPETENT, -Ă**

Capabil, pregătit, priceput. — Incapabil, incompetent, nepregătit, nepriceput.

„Un conducător **competent / necompetent.**"

COMPETENŢĂ — **INCOMPETENŢĂ**

Capacitate, pregătire, pricepere. — Incapacitate, necompetență, nepregătire, nepricepere.

„De fapt, descoperi el, ascultându-i absent pe cei doi care îşi vedeau de ale lor, nu-şi putea da seama de **competenţa** sau **incompetenţa** Ortansei." *BIRĂESCU*

COMPLET, -Ă — **INCOMPLET, -Ă**

Deplin, desăvârşit, împlinit, întreg. — Necomplet.

„Un răspuns **complet / incomplet.**"

COMPLET, -Ă — **NECOMPLET, -Ă**

Deplin, desăvârşit, împlinit, întreg. — Incomplet.

„Bineînțeles că o dare de seamă, făcută într-un singur foileton, nu poate să fie **completă;** dar, oricât de **necomplete,** aceste foiletoane sunt pline de bunăvoință pentru autor." *DOBROGEANU-GHEREA*

COMUN, -Ă — **DIFERIT, -Ă**

Care aparține mai multora sau tuturor; colectiv, general, obştesc. — Deosebit.

„Adevăr general şi **comun** nu există aşadar: nu există decât păreri individuale şi **diferite.**" *NEGULESCU*

COMUNICABIL, -Ă — **INCOMUNICABIL, -Ă**

Care poate fi comunicat. — Care nu poate fi comunicat; necomunicabil.

„Stilul este modul prin care trăirile **incomunicabile** ale fiecăruia devin **comunicabile** celorlalți." *WALD*

COMUNICABIL, -Ă — **NECOMUNICABIL, -Ă**

Care poate fi comunicat. — Care nu poate fi comunicat; incomunicabil.

„Ce e **comunicabil** e, prin însăşi esența lui, comun, obicinuit. Marea iluminare interioară e **necomunicabilă.**" *PÂRVAN*

COMUNICABILITATE — **INCOMUNICABILITATE**

Calitatea sau starea a ceea ce este comunicabil. — Caracterul a ceea ce este incomunicabil.

„Faptul că oamenii nu pot comunica unii cu alții decât prin idei, că stările sufleteşti pe care vorbirea nu le-a transformat în idei nu pot fi

comunicate, ci doar propagate aproximativ şi incert nu înseamnă **incomunicabilitate,** ci **comunicabilitate** relativă, ca tot ceea ce e în stare să facă omul." *WALD*

COMUNICATIV, -Ă — **NECOMUNICATIV, -Ă**

Prietenos, sociabil, volubil. — Neprietenos, nesociabil, ursuz.

„Un om **comunicativ / necomunicativ.**"

COMUNICATIV, -Ă — **URSUZ, -Ă**

Prietenos, sociabil, volubil. — Necomunicativ, neprietenos, nesociabil.

„Aşa l-am cunoscut atuncea, aşa a rămas până în cele din urmă momente bune: vesel şi trist; **comunicativ** şi **ursuz;** blând şi aspru; mulţumindu-se cu nimica şi nemulţumit totdeauna de toate." *CARAGIALE*

CONCAV, -Ă — **CONVEX, -Ă**

Care prezintă o adâncitură, o scobitură. — Curbat, bombat în afară.

„Ioanide, scrutând pe Sultana şi Indolenta, puse una în faţa alteia, nu putu evita o observaţie: între ele exista o analogie de contrast simetric ca între un corp **convex** şi unul **concav.**" *CĂLINESCU*

a CONCENTRA — **a DILUA**

A condensa. — A face să fie mai puţin concentrat.

„**Concentrăm** ideile şi **diluăm** sentimentele." *BOTEZATU*

a (se) CONCENTRA — **a (se) DISPERSA**

A (se), acumula, a (se) aduna, a (se) strânge. — A (se) împrăştia, a (se) răspândi, a (se) risipi în toate părţile.

„În timp ce în unele regiuni ale Universului căldura **se dispersează,** în altele **se concentrează.**" *IOSEFINI*

CONCENTRARE — **DILUARE**

Condensare. — Diminuare a concentraţiei.

„Faur prin **concentrare.** Universul într-o picătură. Faur prin **diluare.** Picătură într-un univers." *BOTEZATU*

CONCENTRARE — **DISPERSARE**

Adunare. — Dispersie, împrăştiere, risipire.

„**Concentrarea / dispersarea** mulţimii."

CONCORDANŢĂ — **DISCORDANŢĂ**

Acord, potrivire, similitudine. — Dezacord, neconcordanţă, nepotrivire.

„Publicul a obosit de **concordanţe** şi caută **discordanţe.**" *ARGHEZI*

CONCORDIE — **DISCORDIE**

Acord, armonie, înțelegere. — Dezacord, disensiune, neînțelegere.

„**Concordie, discordie** – totuna. Dar poate chiar concordia-i mai gravă." *PĂUNESCU*

CONCRET, -Ă — **ABSTRACT, -Ă**

Palpabil, perceptibil, sesizabil. — Care este rezultatul unei abstracții, care este imperceptibil prin simțuri.

„Viața nu e ceva **abstract** şi general; e ceva **concret** şi individual." *NEGULESCU*

a CONCRETIZA — **a ABSTRACTIZA**

A efectua o concretizare. — A efectua o abstractizare.

„În vreme ce singularul generalizează şi **abstractizează,** pluralul individualizează şi **concretizează.**" *WALD*

CONCRETIZARE — **ABSTRACTIZARE**

Acțiunea de *a concretiza* şi rezultatul ei. — Acțiunea de *a abstractiza* şi rezultatul ei.

a CONECTA — **a DECONECTA**

A conexa, a lega, a uni două conductoare electrice. — A suprima o conexiune a două conductoare electrice.

„**A conecta / a deconecta** două conducte electrice."

CONECTARE — **DECONECTARE**

Acțiunea de a conecta şi rezultatul ei. — Acțiunea de a deconecta şi rezultatul ei.

„**Conectarea / deconectarea** unor conducte electrice."

a CONFIRMA — **a DEZMINȚI**

A adeveri, a atesta, a recunoaşte adevărul, justețea, autenticitatea unei afirmații, ipoteze etc. — A declara că un fapt, o afirmație etc. nu corepund adevărului; a detesta, a nega.

„Jebe nu **dezminte,** nici **confirmă.**" *CIOCÂRLIE*

a CONFIRMA — **a INFIRMA**

A adeveri, a atesta, a recunoaşte adevărul, justețea, autenticitatea unei afirmații, ipoteze etc. — A respinge, a declara nevalabil, nefondat, neadevărat.

„Omul de ştiință nu numai că se bucură de excepția care **confirmă** regula dar îşi doreşte excepția care **să infirme** regula." *NOICA*

CONFIRMARE

Adeverire, recunoaştere a adevărului, justeţii, autenticităţii unei informaţii, ipoteze etc.

DEZMINŢIRE

Declaraţie prin care se dezminte ceva.

„Bădia crezu necesar să capete pe loc o **confirmare** sau o **dezminţire** a zvonului public." *PETRESCU*

CONFIRMARE

Adeverire, recunoaştere a adevărului, justeţii, autenticităţii unei informaţii, ipoteze etc.

INFIRMARE

Faptul de a declara ceva o idee, o ipoteză, o ştire etc.) nevalabil, a dovedi ca neadevărat, nefondat.

„Cugetarea vulgară trebuie să se subordoneze cugetării raţionale, supunându-se normelor ei logice, şi aşteptând de la ea **confirmarea** sau **infirmarea** ideilor pe care şi le forma, pe căi ce n-aveau nimic logic." *NEGULESCU*

a CONGELA

1. A Face ca un lichid să treacă în stare solidă; a îngheţa, a solidifica.

2. A conserva prin acţiunea frigului (alimente etc.).

a DECONGELA

1. A topi (un corp) sub temperatura ambiantă.

2. A aduce un corp congelat în starea lui normală, obişnuită.

„A congela / a decongela carnea, alimentele."

CONGELARE

Acţiunea de a congela şi rezultatul ei.

DECONGELARE

Acţiunea de a decongela şi rezultatul ei.

„Congelarea / decongelarea alimentelor."

CONSECVENT, -Ă

Constant, neschimbător, stabil.

INCONSECVENT, -Ă

Inconstant, instabil, neconsecvent, schimbător.

„Un om **consecvent / inconsecvent** în convingerile sale."

CONSECVENT, -Ă

Constant, schimbător, stabil.

NECONSECVENT, -Ă

Inconsecvent, inconstant, instabil, schimbător.

„Între aceste două atitudini, două politici clare, **consecvente,** neşovăitoare, se plasează felurite alte atitudini sociale ale claselor intermediare, cuprinse între clasele stăpânitoare şi cele stăpânite, atitudini mai mult sau mai puţin confuze, hibride, şovăitoare, **inconsecvente."** *DOBROGEANU-GHEREA*

CONSECVENŢĂ

Constanţă, stabilitate, statornicie.

INCONSECVENŢĂ

Inconstanţă, instabilitate, neconsecvenţă, nestatornicie.

„Consecvenţă / inconsecvenţă în sentimente, în convingeri, în comportare."

CONSECVENȚĂ — **NECONSECVENȚĂ**

Constanță, stabilitate, statornicie. — Inconsecvență, inconstanță, instabilitate, nestatornicie.

„**Consecvență / neconsecvență** în comportare, convingeri, sentimente."

CONSTANT, -Ă — **EFEMER, -Ă**

Invariabil, neschimbător, permanent, stabil. — Pieritor, schimbător, temporar, trecător, vremelnic.

„Semnalul propagă o informație senzorială și **efemeră**, vorba comunică o informație noțională și **constantă.**" *WALD*

CONSTANT, -Ă — **FLUCTUANT, -Ă**

Invariabil, neschimbător, permanent, stabil. — Inconstant, instabil, schimbător, variabil.

„Cel mult se poate vorbi de o «coordonare» între unele senzații mai **constante** și alte senzații mai **fluctuante.**" *FLORIAN*

CONSTANT, -Ă — **INSTABIL, -Ă**

Invariabil, neschimbător, permanent, stabil. — Inconstant, nestabil, schimbător, variabil.

„Evoluție **constantă / instabilă.**"

CONSTANT, -Ă — **NESTABIL, -Ă**

Invariabil, neschimbător, permanent, stabil. — Inconstant, instabil, schimbător, variabil.

„Sufletul nostru este solicitat la o îndoită legănare și, deci, cu atât mai necesar devine echilibrul **nestabil,** cu atât păstrarea chipului **constant** de raporturi mai indispensabilă." *CARAGIALE*

CONSTANT, -Ă — **OSCILANT, -Ă**

Invariabil, neschimbător, permanent, stabil. — Fluctuant, instabil, variabil.

„Primele reprezentări și sentimente ale oamenilor sunt neclare și **oscilante** și nu devin clare, precise și **constante,** decât prin ajutorul celorlalți din jurul lor." *ANDREI*

CONSTANT, -Ă — **SCHIMBĂTOR, -OARE**

Invariabil, neschimbător, stabil. — Fluctuant, schimbător, variabil.

„Democrația arată că raporturile sociale și politice sunt **schimbătoare,** că nici o instituție nu este absolut **constantă.**" *ANDREI*

CONSTANT, -Ă — **TRECĂTOR, -OARE**

Invariabil, neschimbător, stabil. — Efemer, schimbător, trecător.

„Se dovedesc unități de voință simple și **trecătoare** și unități omplexe și **constante.**" *GUSTI*

CONSTANT, -Ă — **VARIABIL, -Ă**

Invariabil, neschimbător, stabil. — Inconstant, instabil, schimbător.

„Acțiunile istorice sunt determinate, după Xenopol, pe de o parte de factori **constanți**, pe de altă parte de factori **variabili.**" *BAGDASAR*

CONSTRUCTIV, -Ă — **DISTRUCTIV, -Ă**

Care construieşte sau care serveşte pentru a construi, a face, a îmbunătăți. — Care distruge; distrugător, nimicitor.

„Ura **distructivă** menține viața **constructivă.**" *CIORAN*

CONSTRUCȚIE — **DĂRÂMARE**

Construire, durare, edificare. — Demolare, distrugere, năruire, nimicire.

„**Construcții** şi **dărâmări** istorice de sisteme atârnă de simple etichete verbale." *FLORIAN*

CONSTRUCȚIE — **DEMOLARE**

Construire, durare, edificare. — Dărâmare, distrugere, năruire, nimicire.

„**Construcție** eternă, eternă **demolare.**" *PĂUNESCU*

a CONSTRUI — **a DĂRÂMA**

A clădi, a dura, a edifica. — A demola, a distruge, a nărui, a nimici.

„Viața fiind luptă, **a dărâma** e mai tonic pentru omul tânăr decât **a construi.**" *CĂLINESCU*

a CONSTRUI — **a DEMOLA**

A clădi, a dura, a edifica. — A dărâma.

„**A construi / a demola** un edificiu."

CONSTRUIRE — **DĂRÂMARE**

Clădire, durare, edificare. — Demolare, demolițiune.

„**Construirea / dărâmarea** unei şcoli."

CONSTRUIRE — **DEMOLARE**

Clădire, durare, edificare. — Dărâmare, demolițiune.

„Celor în cauză li se pune de pe acum în vedere desemnarea caselor pentru **demolare**, spre a-şi putea căuta locuință în timp util şi spre a se pregăti în vederea începerii **construirii** de case, la primăvară." *CIOCÂRLIE*

CONŞTIENT, -Ă — **INCONŞTIENT, -Ă**

1. Treaz. — 1. Leşinat.

„Stare **conştientă / inconştientă.**"

2. Lucid, care are o atitudine conştientă în fața realității. — 2. Care nu are o atitudine conştientă în fața realității.

„Un om **inconştient** este cineva care nu-şi dă seama sau nu ştie ce spune sau face, este naiv, stupid, sărac cu duhul, iresponsabil. Un om **conştient,** dimpotrivă, este cel care este lucid, responsabil, care-şi dă seama de împrejurări şi îndatoriri." *HERSENI*

3. Intenționat, voluntar. — 3. Automat, instinctiv, maşinal, mecanic.

„Câmpul conştiinței noastre este o împletitură de fenomene **conştiente** şi **inconştiente."** *RĂDULESCU-MOTRU, P. 487.*

CONŞTIENT, -Ă — **INSTINCTIV, -Ă**

Intenționat, voluntar, — Automat, inconştient, maşinal, mecanic.

„Un gest **conştient / instinctiv."**

CONŞTIENT, -Ă — **INVOLUNTAR, -Ă**

Intenționat, voluntar. — Neintenționat.

„Un gest **conştient / involuntar."**

CONTESTABIL, -Ă — **INCONTESTABIL, -Ă**

Discutabil, incert. — Cert, indiscutabil.

„Toată lumea crede în progres, pentru că, dacă teoriile sunt **contestabile** şi discutabile, faptele sunt şi rămân **incontestabile."** *GUSTI*

CONTESTABIL, -Ă — **NECONTESTABIL, -Ă**

Discutabil, incert. — Cert, indiscutabil.

„Căci în adevăr, aceste idei – pe care le avem deja – ne sunt date sau de activitatea simțurilor în observarea directă a lumii externe, sau de tradiție. În ambele cazuri însă ele sunt **contestabile,** fiindcă simțurile ne înşeală, iar tradiția variază dintr-un loc într-altul. Nici simțurile, nici tradiția nu ne pot, prin urmare, da adevăruri evidente, necontestate şi **necontestabile,** de la care să putem porni în deducția matematică a explicării universului." *NEGULESCU*

CONTINUITATE — **DISCONTINUITATE**

Faptul de a fi continuu; legătură neîntreruptă; neîntrerupere. — Lipsă de continuitate; întrerupere.

„Ce e straniu e să defineşti **continuitatea** prin **discontinuitate."** *NOICA.*

CONTINUU, -UĂ — **DISCONTINUU, -UĂ**

Necontenit, neîncetat, neîntrerupt, permanent, perpetuu. — Intermitent; lipsit de continuitate, cu întreruperi.

„Tratarea succesivă a vârstelor poate lăsa impresia că evoluția vieții are mai mult o desfăşurare **discontinuă,** pe etape, decât una **continuă.**“ *MĂRGINEANU*

CONVENABIL, -Ă — **INCONVENABIL, -Ă**

Care convine sau poate conveni. — Care nu este convenabil; neconvenabil.

„O soluție **convenabilă / inconvenabilă.**“

CONVENABIL, -Ă — **NECONVENABIL, -Ă**

Care convine sau poate conveni. — Care nu este convenabil; inconvenabil.

„O situație **convenabilă / neconvenabilă.**“

a CONVERGE — **a DIVERGE**

A se îndrepta spre acelaşi punct. — A se răsfira dintr-un punct comun în direcții diferite.

„Din natura diferențierii organice, care caracterizează progresul organic, rezultă că, în regulă generală, speciile organice **divergează,** adică se deosebesc din ce în ce între dânsele în decursul veacurilor. Însă, excepțional, unele specii **convergează,** câştigând forme organice din ce în ce mai asemănătoare.“ *CONTA*

CONVERGENT, -Ă — **DIVERGENT, -Ă**

1. Care converge, care se îndreaptă spre acelaşi centru. — **1.** Care, pornind dintr-un singur punct, se depărtează în direcții diferite.

„Raze **convergente / divergente.**“

2. (Fig.) Asemănător. — **2.** (Fig.) Deosebit.

„Eseul explorează oricâte sensuri şi semnificații **divergente,** critica literară cultivă doar semnificații **convergente,** care integrează maximum de sens unitar.“ *MARINO*

COPT, COAPTĂ — **CRUD, -Ă**

1. (Despre alimente) Bun de mâncat în urma acțiunii indirecte a focului. — **1.** (Despre alimente) Necopt, nefiert, nefript.

„Furi dovleacul din foc / Mai mult **crud** decât **copt.**“ *G. TEODORESCU*

2. (Despre fructe şi legume) Ajuns la maturitate; bun de mâncat. — **2.** (Despre fructe şi legume) Neajuns la maturitate; necopt, verde.

„Încep a cărăbăni la cireşe în sân, **crude, coapte,** cum se găseau.“ *CREANGĂ*

3. (Despre ființe) Deplin dezvoltat, matur.

3. (Despre ființe) În vârstă fragedă, tânăr; plăpând.

„Noi, băieții, zâmbirăm. Cei mai în vârstă își mângâiară mustățile. Pentru ei, fetele din clasă nu erau nici **crude,** nici **coapte,** ci tocmai bune de strâns în brațe." *STANCU*

COPT, COAPTĂ

NECOPT, NECOAPTĂ

1. (Despre alimente nelichide) Care a devenit bun de mâncat în urma acțiunii indirecte a focului.

1. (Despre alimente nelichide) Care nu au fost supus suficient acțiunii focului; crud.

„După ce turtele **coapte** se răceau, erau frământate într-o putină, se amestecau cu mălaiul rămas **necopt** și se turna apă clocotită." *GONOIU*

2. (Despre fructe și legume) Ajuns la maturitate; bun de mâncat.

2. (Despre fructe și legume) Insuficient de dezvoltat; crud, verde.

„Cu câtă încăpățânare se țin poamele **necoapte** în crengi! / Cele **coapte** nu mai sunt așa de încăpățânate." *BLAGA*

3. (Despre oameni) Dezvoltat, matur.

3. (Despre oameni) Lipsit de maturitate.

„Omul are trei vârste: nevârstnic, matur și trecut. Sau: **necopt, copt** și răscopt." *MUȘATESCU*

COPT, COAPTĂ

VERDE

(Despre fructe și legume) Ajuns la maturitate; bun de mâncat.

(Despre fructe și legume) Neajuns la maturitate deplină; necopt.

„Și cine s-ar putea plânge, de pildă, împotriva Pomonei, când, văzându-și cornul belșugului, ne aruncă și fructe **coapte** și fructe **verzi.**" *LOVINESCU*

CORECT, -Ă

ERONAT, -Ă

Adevărat, drept, exact, just.

Fals, greșit, inexact, neadevărat.

„Animalele învață la fel de mult din răspunsurile **eronate** ca și din cele **corecte.**" *BENIUC*

CORECT-Ă,

FALS, -Ă

Adevărat, drept, exact, just.

Eronat, greșit, inexact, neadevărat.

„Rezultat **corect / fals** al unui calcul."

CORECT, -Ă

GREȘIT, -Ă

Adevărat, drept, exact, just.

Eronat, fals, inexact, neadevărat.

„Răspuns **corect / greșit.**"

CORECTITUDINE — **INCORECTITUDINE**

1. Calitatea de a fi corect; lipsă de greşeli; exactitate. — 1. Eroare, greşeală, inexactitate.

„Numai judecata, ca formă logică, şi propoziția, ca expresie a ei, pot fi apreciate din punctul de vedere al **corectitudinii** şi **incorectitudinii.**" *WALD*

2. Cinste, incoruptabilitate, onestitate. — 2. Necinste, malonestitate, necorectitudine.

„Îşi joacă atât de perfect **corectitudinea,** încât, cert lucru că ar fi capabil de cele mai mari **incorectitudini,** fără să te lase măcar o clipă să fii convins de asta." *LEU*

CORPOLENT, -Ă — **SUPLU, -Ă**

Gras, gros, plin, rotofei. — Subțiratic, subțire, zvelt.

„Un bărbat **corpolent / suplu;** o femeie **corpolentă / suplă.**"

CORPOLENT, -Ă — **ZVELT, -Ă**

Gras, gros, plin, rotofei. — Subțiratic, subțire, suplu.

„Pe fondul deschis al scenei, apărură două umbre de femei: una înaltă şi **corpolentă,** alta **zveltă.**" *BOTEZ*

CORUPTIBIL, -Ă — **INCORUPTIBIL,-Ă**

Venal. — Cinstit, corect, onest.

„Un funcționar **coruptibil / incoruptibil.**"

CORUPTIBILITATE — **INCORUPTIBILITATE**

Corupție, venalitate. — Cinste, corectitudine, onestitate.

„**Coruptibilitatea / incoruptibilitatea** magistraților."

a CREA — **a DESFIINȚA**

A face ceva ce nu exista înainte; a făuri, a înființa. — A distruge, a nimici.

„Furtul **creează** proprietatea. Dar proprietatea maturizată **desființează** furtul." *NOICA*

a CREA — **a DISTRUGE**

A face ceva ce nu exista înainte; a făuri, a înființa. — A desființa, a nimici.

„Tot ce facem e pentru **a distruge** un dezechilibru sau pentru **a-l crea.**" *EMINESCU*

a CREA — **a NIMICI**

A face ceva ce nu exista înainte; a făuri, a înființa. — A desființa, a distruge.

„La moartea unui organism încetează puterile ce i-au susținut până atunci unitatea organică şi încep a lucra puterile chimice, care în sensul organismului descompun şi **nimicesc,** iar în sensul lor, compun şi **creează** noi formații cu o nouă viață." *MAIORESCU*

CREARE — **DESFIINȚARE**

Făurire, înființare. — Distrugere, nimicire.

„**Crearea / desființarea** unui post de radio."

CREARE — **DISTRUGERE**

Făptuire, înființare. — Desființare, nimicire.

„Pământul trecut de apheliu își luase abia drumul lui uriaș spre periheliu, când, un soroc al Devenirei fiind încheiat și o culme atinsă, umanitatea înfiorată de spiritul **distrugerii** pentru **crearea** din nou, aprinse vechea clădire și ciclul cel nou începu." *PÂRVAN*

CREARE — **NIMICIRE**

Făurire, înființare. — Desființare, distrugere.

„**Crearea / nimicirea** unui stat."

CREATOR, -OARE — **DISTRUCTIV, -Ă**

Care creează; făuritor. — Distrugător, nimicitor.

„Profeția este o ură **distructivă** și **creatoare.**" *CIORAN*

CREATOR, -OARE — **DISTRUGĂTOR, -OARE**

Care creează; făuritor. — Distructiv, nimicitor.

„Rațiunea, cum nu e **creatoare,** nu e nici decisiv **distrugătoare.**" *BLAGA*

CREATOR,-OARE — **NIMICITOR, -OARE**

Care creează; făuritor. — Distructiv, distrugător.

„Forță **creatoare / nimicitoare.**"

a CREDE — **a se ÎNDOI**

A fi încredințat sau convins de un fapt, de un adevăr etc. — A fi nesigur de părerea sa, a sta la îndoială.

„Omul **crede** un strop, **se îndoiește** o mare." *EMINESCU*

CREDINCIOS, -OASĂ — **INFIDEL, -Ă**

Devotat, fidel, statornic (în dragoste, în căsnicie, în prietenie etc.). — Necredincios, nefidel, nestatornic (în dragoste, în căsnicie, în prietenie etc.).

„Orice femeie măritată se simte sclava bărbatului ei, supusă sau revoltată, **credincioasă** sau **infidelă,** în funcție sau evadată ori părăsită." *IBRĂILEANU*

CREDINCIOS, -OASĂ — **NECREDINCIOS, -OASĂ**

1. Devotat, fidel, statornic (în dragoste, în căsnicie, în prietenie etc.). — 1. Infidel, nefidel, nestatornic (în dragoste, în căsnicie, în prietenie etc.).

„Iubirea nu cunoaște cuvintele **credincios** și **necredincios.**" *REBREANU*

2. (Om) care crede în existența lui Dumnezeu și se conformează practicilor religioase.

2. (Om) care nu crede în nici o doctrină religioasă; om care se abate de la dogmele unei credințe.

„Persoană **credincioasă / necredincioasă.**"

CREDINȚĂ — **BĂNUIALĂ**

Certitudine, încredințare, siguranță.

Neîncredere, suspiciune.

„**Credință** pentru **credință, bănuială** pentru **bănuială.**" *KOGĂLNICEANU*

CREDINȚĂ — **ÎNDOIALĂ**

Certitudine, încredințare, siguranță.

Incertitudine, necredință, nesiguranță.

„Adevărata filosofie e cea care știe să combine **îndoiala** cu **credința.**" *BĂNCILĂ*

CREDINȚĂ — **NECREDINȚĂ**

1. Certitudine, încredințare, siguranță.

1. Incertitudine, îndoială, neîncredere, nesiguranță.

„Prin natura ei, inteligența înclină spre **necredință,** cum **credința** prin natura ei înclină să scoată din funcție inteligența." *BLAGA*

2. Fidelitate.

2. Infidelitate.

„**Credință / necredință** în căsnicie."

3. Convingere despre existența lui Dumnezeu.

3. Absența convingerii religioase.

„Există în dialectica simultanelor **credință – necredință** un *punct critic* pe care, rugându-ne mai departe, îl depășim." *STEINHARDT*

CREDIT — **DEBIT**

Sumă de bani dată cu împrumut.

Datorie a unei persoane creditate.

„Ei caută un echilibru între **debit** și **credit,** de fiecare zi." *ARGHEZI*

CREDITOR — **DATORNIC**

Împrumutător.

Debitor.

„Mintea **datornicilor** e nesecată în născociri când vorba e să-și înșele **creditorii.**" *SLAVICI*

CRESCĂTOR, -OARE — **DESCRESCĂTOR, -OARE**

Care crește.

Care descrește.

„Contrariile sunt lipsite de victorie. Ele apar în cantități **crescătoare** și **descrescătoare** și eterne prin apartenența lor la timp." *STĂNESCU*

CRESCÂND, -Ă | **DESCRESCÂND-Ă**

Care este în creştere. | Care descreşte.

„Lăsai în voie să-mi plutească-n jururi / emoția cea schimbătoare de contururi, / mereu **crescândă, descrescândă** pururi." *STĂNESCU*

a CREŞTE | **a DESCREŞTE**

1. A se mări (ca volum). | **1.** A se micşora, a se reduce, a scădea.

„Pântecele uriaş îi **creştea** şi-i **descreştea** ca un foi." *SADOVEANU*

2. A se înmulți, a se mări, a se ridica, a spori. | **2.** A (se) diminua, a (se) împuțina, a (se) micşora, a (se) reduce.

„Pentru ca armata muncitorilor **să crească,** aceea a proprietarilor mici trebuie **să descrească."** *RALEA*

3. A se lungi, a se prelungi. | **3.** A se mici, a se micşora, a se reduce, a se scurta.

„Zilele **cresc / descresc."**

4. A se accentua, a se intensifica. | **4.** A se atenua, a se domoli, a se linişti.

„Dragostea-i lunatică: **descreşte** şi **creşte."** *SADOVEANU*

a CREŞTE | **a se DIMINUA**

1. A se înmulți, a se mări, a spori. | **1.** A descreşte, a se împuțina, a se micşora, a se reduce.

„Numărul participanților **a crescut / s-a diminuat.**

2. A se accentua, a se amplifica, a se intensifica. | **2.** A se atenua, a descreşte, a se domoli, a se linişti.

„Sentimentele metafizice **cresc** sau **diminuează** în intensitate în funcție de condițiile de viață ale omului." *FRĂTEANU*

a CREŞTE | **a se ÎMPUȚINA**

A se înmulți, a se mări, a spori. | A descreşte, a se diminua, a se reduce.

„Numărul populației nu numai că nu **creşte,** ci, din contră, din zi în zi se risipeşte şi **se împuţinează."** *CARACAŞ*

a CREŞTE | **a se MICŞORA**

1. A se mări. | **1.** A descreşte, a se reduce, a scădea.

„Parc-aş fi nebun, prins pe uscat în tangajul mării şi-n ceață. Orizonturile mele instabile se dezvelesc şi se acoperă, **se micşorează** şi **cresc."** *ARGHEZI*

2. A se înmulți, a se mări, a spori. 2. A descreşte, a se împuțina, a se reduce, a scădea.

„Numărul participanților **a crescut / s-a micşorat.**"

3. A se extinde, a se lărgi, a se mări. 3. A se împuțina, a se reduce, a se restrânge.

„Pe varul peretelui, umbra **se micşora** şi **creştea.**" *C. PETRESCU*

4. A se majora, a se mări, a se scumpi, a urca. 4. A se ieftini, a se reduce, a scădea.

„Prețurile **au crescut / s-au micşorat.**"

5. A se lungi, a se prelungi. 5. A descreşte, a se reduce, a se scurta.

„Ziua **a crescut / s-a micşorat.**"

6. A se accentua, a intensifica. 6. A se atenua, a descreşte, a se domoli, a se linişti.

„Popularitatea lui **creşte / se micşorează.**"

a CREŞTE **a SCĂDEA**

1. A se mări, a spori. 1. A descreşte, a se micşora, a se reduce.

„Marea **scade** într-un loc, dar **creşte** într-altul." *EMINESCU*

2. A se extinde, a se lărgi, a spori. 2. A se micşora, a se reduce, a se restrânge.

„**Creşte, scade,** piere / Stepa mişcătoare. / În apus de soare / Sufletul mi-l cere." *PILLAT*

3. A se înmulți, a se ridica, a spori. 3. A descreşte, a se împuțina, a se micşora, a se reduce.

„Vârsta, cu cât **creşte** la copii, cu atât **scade** la mămici." *MUŞATESCU*

4. A se lungi, a se prelungi. 4. A descreşte, a se mici, a se micşora, a se scurta.

„Zilele începură **să crească.** Nopțile începură **să scadă.**" *STANCU*

5. A se majora, a se mări, a se ridica, a se scumpi. 5. A se ieftini, a se reduce, a scădea.

„Prețurile **au crescut / au scăzut.**"

6. A se accentua, a se intensifica. 6. A se atenua, a se diminua, a se domoli, a se reduce.

„Numai bucuriile **cresc,** durerile **scad** când sunt împărtăşite." *SLAVICI*

CREŞTERE **DESCREŞTERE**

1. Mărire, sporire. 1. Micşorare, reducere, scădere.

„Când luna e în **creştere,** românii cred că e bine să începi lucrul pe care îl ai de gând să-l faci. Şi din contră când luna e în **descreştere,** e bine să sfârşeşti lucru." *OLINESCU*

2. Înmulțire, mărire, ridicare, sporire. | 2. Diminuare, împuținare, micșorare, reducere.

„**Descreșterea** mortalității infantile, pe de o parte, **creșterea** longevității, pe de altă parte, sunt două victorii ale științei din zilele noastre, cu care pe bună dreptate ne putem mândri." *MĂRGINEANU*

3. Extindere, lărgire, mărire. | 3. Micșorare, reducere, restrângere.

„**Creșterea / descreșterea** unei suprafețe."

4. Accentuare, intensificare. | 4. Atenuare, diminuare, domolire, micșorare, potolire.

„Între materie și mișcare există un raport și anume un raport de inversiune: integrarea materiei produce **descreșterea** mișcării și **creșterea** mișcării produce dezintegrarea materiei." *ANDREI*

CREȘTERE | **MICȘORARE**

1. Mărire. | 1. Descreștere, reducere, scădere.

„**Creșterea / micșorarea** volumului unui corp."

2. Înmulțire, mărire, sporire. | 2. Descreștere, împuținare.

„**Creșterea / micșorarea** numărului de participanți la o acțiune."

3. Majorare, mărire, ridicare, scumpire. | 3. Ieftinire, reducere, scădere.

„**Creșterea / micșorarea** prețurilor."

4. Extindere, lărgire, mărire, sporire. | 4. Descreștere, diminuare, restrângere.

„**Creșterea / micșorarea** suprafețelor cultivate."

5. Intensificare, întețire, mărire. | 5. Atenuare, descreștere, domolire, scădere.

„**Creșterea / micșorarea** vitezei vântului."

CREȘTERE | **REDUCERE**

1. Extindere, lărgire, mărire, sporire. | 1. Descreștere, diminuare, restrângere.

„**Creșterea / reducerea** unei suprafețe."

2. Înmulțire, mărire, sporire. | 2. Descreștere, împuținare.

„**Creșterea / reducerea** numărului de angajați ai unei întreprinderi."

3. Majorare, mărire, ridicare, scumpire. | 3. Ieftinire, micșorare, scădere.

„**Creșterea / reducerea** prețurilor."

4. Intensificare, întețire, mărire. | 4. Atenuare, descreștere, domolire, scădere.

„**Creșterea / reducerea** vitezei vântului."

CREŞTERE — **SCĂDERE**

1. Extindere, mărire, sporire. — 1. Descreştere, micşorare, reducere, restrângere.

„**Creşterea / scăderea** suprafeţelor cultivate."

2. Înmulţire, mărire, sporire. — 3. Descreştere, diminuare, împuţinare.

„Adunarea nu înseamnă totdeauna **creştere,** ci adesea **scăderea** de puteri." *RALEA, S. 5 279.*

3. Majorare, mărire, scumpire. — 3. Ieftinire, micşorare, reducere.

„**Creşterea / scăderea** preţurilor."

4. Mărire, ridicare, urcare. — 4. Coborâre.

„O **scădere** sau o **creştere** bruscă a temperaturii apei poate provoca perturbări în creşterea şi dezvoltarea plantelor."

5. Intensificare, înteţire, mărire. — 5. Atenuare, descreştere, domolire, slăbire.

„Şi cel întâi vânt al iernii suna afară, în livezi, cu **creşteri** fioroase, cu **scăderi** tremurate şi chinuite." *SADOVEANU*

CRISTALIN, -Ă — **TULBURE**

Clar, limpede, transparent. — Despre lichide; care nu este limpede, lipsit de transparenţă.

„Vină, prietenă, alături, – alături. Pe râu / Apele **tulburi** devin **cristaline...**" *LABIŞ*

a (se) CULCA — **a (se) DEŞTEPTA**

A (se) aşeza spre a adormi; a (se) întinde. — A (se) scula din somn, a (se) trezi.

„Te **culci** inteligent şi te **deştepţi** confuz." *ARGHEZI*

a se CULCA — **a se RIDICA**

A se aşeza în poziţie orizontală, a se întinde. — A se scula de jos, părăsind poziţia de culcat.

„Pe câmpul Lefterie, ars de soare, dis-de-dimineaţă, oamenii apar prin bălării ca lăcustele, **se culcă** şi **se ridică** şi **se culcă** din nou, mereu, la infinit." *BRĂESCU*

a (se) CULCA — **a (se) SCULA**

A (se) aşeza în poziţie orizontală spre a adormi, a (se) odihni; a (se) întinde. — A (se) deştepta din somn, a (se) trezi; a (se) ridica în picioare, a se ridica de jos.

„În el s-a împlinit dorul inimei lui Gajdu: «Deşteaptă-te române» i-a fost rugăciunea de dimineaţă, când **se scula,** şi «Deşteaptă-te române», era rugăciunea lui seara, când **se culca.**" *BRANIŞTE*

a (se) CULCA — **a (se) TREZI**

A (se) aşeza în poziția orizontală spre a adormi; a (se) întinde. — A (se) deştepta, a (se) scula din somn.

„**M-am culcat** pe dreapta şi **m-am trezit** pe stânga." *ARGHEZI*

CULCARE — **DEŞTEPTARE**

Acțiunea de a culca; culcat. — Sculare, trezire (din somn).

„În ceasurile **culcării** şi ale **deşteptării**, nu şopteam cuvintele consacrate, ci făceam asupra ființei mele semnul sfânt." *SADOVEANU*

CULCARE — **SCULARE**

Acțiunea de a se culca; culcat. — Acțiunea de a se scula; trezire din somn; ridicare în picioare, ridicare de jos; sculat.

„La vremea aceea mă închinam mereu, / La masă, la **culcare,** la **sculare;** Rugăciunea era cheia de aur cu care, / Întorceam ornicul sufletului meu..." *VOICULESCU*

CULCARE — **TREZIRE**

Acțiunea de a se culca; culcat. — Deşteptare din somn.

„A respecta vremea **culcării** şi **trezirii.**"

CULCAT — **DEŞTEPTAT**

Culcare. — Deşteptare, sculare, trezire.

„**Culcatul / deşteptatul** devreme, târziu."

CULCAT — **SCULAT**

Culcare. — Deşteptare, sculare, trezire; ridicare în picioare, ridicare de jos.

„Se întorcea la vremea mesei, pe urmă odihna, **culcatul** devreme, **sculatul** de dimineață." *DOBROGEANU-GHEREA*

CULPABIL, -Ă — **INOCENT, -Ă**

Vinovat. — Nevinovat.

„A fost găsit **culpabil / inocent.**"

CULPABIL, -Ă — **NEVINOVAT, -Ă**

Vinovat. — Inocent.

„S-ar fi creat un echivoc penibil; **nevinovat** pentru societate, **culpabil** pentru conştiința mea." *DRUMEŞ*

CULPABILITATE — **INOCENȚĂ**

Culpă, vină, vinovăție. — Nevinovăție.

„Conştiința morală a omului este sfâşiată de conflictul tragic dintre puritate şi impuritate, bunătate şi răutate, **inocență** şi **culpabilitate.**" *FRĂTEANU*

CULPABILITATE — **NEVINOVĂŢIE**

Culpă, vină, vinovăţie. — Inocenţă.

„Nu-mi venea să cred în **nevinovăţia** mea, parcă mai lesne mă suportam în **culpabilitate,** ca şi când aş fi ţinut la paternitatea crimei." *DRUMEŞ*

CULT, -Ă — **IGNORANT, -Ă**

Citit, cultivat, instruit, învăţat. — Agramat, incult, neinstruit, neînvăţat.

„Un om **cult / ignorant.**"

CULT, -Ă — **INCULT, -Ă**

Citit, cultivat, instruit, învăţat. — Agramat, ignorant, necult, neinstruit, neînvăţat.

„În sufletul omului **cult,** deci multilateral, se nasc sentimente variate şi ele se nasc mai des; sufletul celui **incult** este mişcat rar, dar încearcă simţăminte cu atât mai profunde." *MAIORESCU*

CULT, -Ă — **NECULT, -Ă**

Citit, cultivat, instruit, învăţat. — Agramat, ignorant, incult, neinstruit, neînvăţat.

„Ce este cultura? Pe ţăran, pe lucrător, pe meseriaş îi numim **neculţi;** lor le lipseşte orce îngrijire a spiritului, orce ridicare deasupra terenului vieţii materiale. Însă care specie de cultură a spiritului îl face pe om **cult?**" *EMINESCU*

CULTÙRĂ — **IGNORANŢĂ**

Instruire, învăţătură. — Agramatism, incultură, neştiinţă.

„Un om lipsit de **cultură** / un om de o **ignoranţă** crasă."

CULTURĂ — **INCULTURĂ**

Instrucţie, învăţătură. — Agramatism, ignoranţă, neştiinţă.

„Prostia umană, nepriceperea şi **incultura** sunt totuşi undeva inteligenţă, pricepere şi **cultură,** în măsura în care poartă cu ele raţiunea." *NOICA*

CUMINTE — **NEASTÂMPĂRAT, -Ă**

Ascultător, aşezat, liniştit. — Neascultător, zburdalnic, zglobiu.

„O Doamne! ce este omul! ce slab, ce blând, ce sfios! – Ce viteaz, ce fioros, ce cumplit! – Atât de **cuminte,** de liniştit, de senin, atât de **neastâmpărat,** de zburdalnic, de nebun!" *OLĂNESCU*

CUMINTE — **NEBUN, -Ă**

Cumpănit, echilibrat, raţional, rezonabil. — Nebunesc, nechibzuit, necugetat, necumpănit, nesocotit.

„Dragostea face **nebun** şi pe omul cel mai **cuminte.**" *REBREANU*

CUMINTE — **OBRAZNIC, -Ă**

Ascultător, aşezat, liniştit. — Neascultător, neastâmpărat.

„Iedul cel mare şi cu cel mijlociu dau prin băţ de **obraznici** ce erau; iară cel mic era harnic şi **cuminte.**" *CREANGĂ*

CUMINTE — **PROST, PROASTĂ**

Deştept, inteligent; înţelept. — Nătărău, nătâng, neghiob, nerod.

„Vorbeşti aşa, de parcă ai fi un om **prost,** şi nu unul **cuminte,** cum te ştiu." *TITEL*

a CUMPĂRA — **a VINDE**

A intra în posesia unui bun, plătind preţul lui; a achiziţiona. — A ceda cuiva dreptul de proprietate asupra unui bun, în schimbul unei sume de bani.

„Cine vorbeşte **vinde;** cine ascultă **cumpără.**" *P.*

CUMPĂRARE — **VÂNZARE**

Acţiunea de *a cumpăra* şi rezultatul ei. — Acţiunea de *a vinde* şi rezultatul ei.

„Avem de făcut cu dânsul o afarece de **vânzări** şi **cumpărări.**" *SADOVEANU*

CUMPĂRĂTOR — **VÂNZĂTOR**

Persoană care cumpără; client. — Persoană care vinde.

„Dreptul **cumpărătorului** este perfect egal cu al **vânzătorului.**" *TITULESCU*

CUMPĂTARE — **NECUMPĂTARE**

Chibzuinţă, cumpăt. — Nechibzuinţă, nesocotinţă.

„A da dovadă de **cumpătare / necumpătare** în viaţă."

CUMPĂTAT, -Ă — **NECUMPĂTAT, -Ă**

Chibzuit, cumpănit, echilibrat, socotit. — Nechibzuit, necumpătat, nesocotit.

„Un om **cumpătat / necumpătat.**"

CUNOSCUT, -Ă — **NECUNOSCUT, -Ă**

1. Care este ştiut, despre care cineva are o idee clară; ştiut. — **1.** Despre care nu se ştie nimic; neştiut.

„Cu progresul civilizaţiunii, numărul lucrurilor **cunoscute** s-a mărit din ce în ce, în paguba numărului lucrurilor **necunoscute.**" *CONTA*

2. (Despre persoane) Care a legat cunoştinţă cu cineva, pe care cineva îl cunoaşte, despre care se ştie cine este.

2. (Despre persoane) Cu care nimeni n-a legat cunoştinţă, pe care nimeni nu-l cunoaşte, despre care nu se ştie cine este.

„Persoană **cunoscută / necunoscută.**"

3. Renumit, reputat, vestit.

3. Obscur.

„Poetul fu **necunoscut.** / Zadarnic scrie poezii, / Nuvele, drame mii şi mii. / Deci ce să facă, – se gândi – / Să fie **cunoscut?**" *ISAC*

CURAJ

FRICĂ

Cutezanţă, îndrăzneală.

Teamă, temere.

„**Curajul** e aspectul cel mai clar al **fricii,** căci curajos e acela care are o atât de mare **frică** faţă de pericol, încât nu-l poate privi în faţă; mai bine se azvârlă în el." *TĂUŞAN*

CURAJ

LAŞITATE

Cutezanţă, îndrăzneală.

Poltronerie.

„Se ştie că pe front, în timp de război, mor, de obicei, cei mai buni, făcându-se mai degrabă o selecţie a **laşităţii** decât a **curajului.**" *BĂNCILĂ*

CURAJ

TEAMĂ

Cutezanţă, îndrăzneală.

Frică, temere, temut.

„În faţa **curajului teama** e o umbră, dar nu a lui." *M. VOICULESCU*

CURAJOS, -OASĂ

FRICOS, -OASĂ

Cutezător, îndrăzneţ.

Care se lasă uşor cuprins de frică; poltron, temător.

„Adevăratul om **curajos** n-are nevoie nici de usturoi, nici de nimic, ca să fugă stafiile de el, dar cel **fricos** mai prinde curaj când ştie că are la el lucruri descântate." *COŞBUC.*

CURAJOS-OASĂ

LAŞ-Ă

Cutezător, îndrăzneţ.

Fricos, mişel, poltron.

„Rebel [...] a înfăţişat oamenii aşa cum au fost şi cum sunt de fapt: mari şi mici în acelaşi timp, brutali şi candizi, primitivi şi savanţi, **curajoşi** şi **laşi,** dar niciodată numai pozitivi sau numai negativi." *BUZURA.*

CURAT, -Ă

MURDAR, -Ă

1. Lipsit de murdărie, de praf, de pete; spălat.

1. Plin de murdărie, îmbâcsit de necurăţenie; întinat, nespălat.

„Cu o singură mişcare el a schimbat cele trei feţe de masă **murdare** cu altele **curate,** scrobite, pe care le-a adus Pompilia." *BĂLĂIŢA*

2. (Despre fiinţe) Care iubeşte curăţenia.

2. (Despre fiinţe) Care nu se spală, care nu e curat.

„Copil **curat / murdar.**"

3. (Despre apă) Clară, cristalină, limpede.

3. (Despre apă) Lipsită de limpezime; tulbure.

„Aburii ce se ridică dintr-o baltă **murdară** sunt tot aşa de **curaţi** ca şi aburii ce se înalţă din cel mai limpede râu." *BLAGA*

CURAT, -Ă

NECURAT, -Ă

1. Lipsit de murdărie, de praf, de pete; spălat.

1. Murdar, nespălat, pătat.

„Mâini **curate / necurate.**"

2. (Despre o încăpere, o casă) Îngrijit.

2. (Despre o încăpere, o casă) Neîngrijit.

„Când e prins un urs şi dus în sat la casa vânătorului, nu intră în casă dacă e **necurată.** Dacă e **curată,** bea şi mănâncă tot ce-i dau de la masă." *VULCĂNESCU*

3. Cinstit.

3. Necinstit.

„Gânduri **curate / necurate.**"

CURÂND

TÂRZIU

Devreme, imediat, numaidecât.

După timpul aşteptat, hotărât sau prevăzut.

„De mori **târziu** ori mori **curând,** / De mori sătul, ori mori flămând, / Totuna e! / Şi rând pe rând / Ne ducem toţi!" *COŞBUC*

a CUTEZA

a se TEME

A se încumeta, a îndrăzni.

A simţi teamă, a fi cuprins de teamă.

„A vrut cel tot cu-nverşunare / Să-mi dea pedeapsă de titani / Şi-un strop a aruncat în mare / Să-l caut mii şi mii de ani. // De-l vei găsi, ţi-e mântuirea, / Mi-a spus părintele suprem; / Eu, însă, cumpănindu-mi firea, / Să-l caut nu **cutez, mă tem.**" *CODREANU*

CUTEZĂTOR, -OARE

FRICOS, -OASĂ

Curajos, îndrăzneţ.

Sperios, temător.

„Un copil **cutezător / fricos.**"

CUTEZĂTOR, -OARE

LAŞ,-Ă

Curajos, îndrăzneţ.

Fricos, poltron, temător.

„Om **cutezător / laş.**"

CUTEZĂTOR, -OARE

SFIOS, -OASĂ

Curajos, îndrăzneţ.

Sfielnic, sfiincios, timid.

„Dascălul ăsta era când politicos, nevinovat, aproape **sfios,** când descreierat, **cutezător,** aproape smintit." *ISTRATI*

CUTEZĂTOR, -OARE — **TIMID, -Ă**

Curajos, îndrăzneț. — Sfiicios, sfios.

„Începură a se aprinde speranțele, întâi **timide,** apoi din ce în ce mai **cutezătoare.**" *REBREANU*

CUVÂNTĂTOR, -OARE — **NECUVÂNTĂTOR, -OARE**

Care are însuşirea de a vorbi. — Care nu are însuşirea de a vorbi.

„Dacă o ființă **necuvântătoare** tace, este pentru că aceasta este chiar natura ei, pe când dacă tace o ființă **cuvântătoare,** este pentru că sunt situații în care limba nu-i serveşte la nimic, iar tăcerea devine mai grăitoare decât vorbirea însăşi." *HERSENI*

CUVIINCIOS, -OASĂ — **INDECENT, -Ă**

Decent, politicos. — Necuviincios, nepoliticos.

„Întocmai precum cel **indecent** nu poate să-şi păstreze dignitatea, cel lipsit de modestie nu poate fi **cuviincios.**" *SLAVICI*

CUVIINCIOS,-OASĂ — **NECUVIINCIOS, -OASĂ**

Decent, politicos. — Indecent, nepoliticos.

„Comportare **cuviincioasă / necuviincioasă.**"

CUVIINȚĂ — **INDECENȚĂ**

Decență, politețe. — Necuviință, nepolitețe.

„**Cuviință / indecență** în comportare."

CUVIINȚĂ — **NECUVIINȚĂ**

Decență, politețe. — Indecență, nepolitețe.

„Ca **cuviință** a fost prea puțin, ca **necuviință** a fost prea mult." *DELAVRANCEA*

D

a DA

A dărui, a înmâna, a oferi cuiva ceva.

a LUA

A intra în posesia unui obiect; a deposeda, a primi.

„Zgârcitul are două mâini: una lungă, cu care vrea **să ia,** şi alta scurtă, cu care vrea **să dea.**“ *P.*

DA

Cuvânt care se întrebuințează pentru a exprima o afirmație, un consimțământ.

NU

Cuvânt care se întrebuințează pentru a exprima o negație, un dezacord.

„Dragă-mi este dragostea / care zice: **nu** şi **da.**“ *BLAGA*

a DA

A dărui, a înmâna, a oferi cuiva ceva.

a PRIMI

A lua un obiect dăruit, înmânat, predat, trimis.

„Pe lângă plăcerea de **a primi,** cea mai apropiată e plăcerea de **a da.**“ *LOVINESCU*

DARE

Faptul de a da.

LUARE

Faptul de *a lua.*

„**Darea / luarea** unui obiect.“

DARE

Faptul de *a da.*

PRIMIRE

Faptul de *a primi.*

„Cuvântul însuşi de dat implică o relație, aceea dintre dătător şi primitor, dar un dat care este subordonat relației de **dare şi primire** este un sens arbitrar.“ *FLORIAN*

DARNIC, -Ă

Culant, generos, mărinimos.

AVAR, -Ă

Calic, parcimonios, zgârcit.

„Un om **darnic / avar.**“

DARNIC, -Ă — **CALIC, -Ă**

Culant, generos, mărinimos, — Avar, parcimonios, zgârcit.

„Află de la mine, frate Mihai, că nu-i om mai **calic** decât bogatul şi mai **darnic** decât săracul." *PETRESCU.*

DARNIC, -Ă — **ZGÂRCIT, -Ă**

1. Culant, generos, mărinimos. — **1.** Avar, calic, parcimonios.

„Cordeluţe şi nimicuri / Iată toate-a lui averi... / **Darnic** când nu vrei nici una / Şi **zgârcit,** dacă le ceri." *EMINESCU*

2. (Substantivat) — **2.** (Substantivat)

„**Zgârcitul** se bucură luând, iar **darnicul** se mângâie dând." *P.*

a DĂRÂMA — **a RECLĂDI**

A demola, a distruge. — A reconstrui, a reedifica, a rezidi.

„Că va ajunge într-o zi în vârful piramidei noastre politice, asta e de prevăzut, dar că **va dărâma** piramida şi **va reclădi**-o aiurea decât lângă Nilul păcatelor noastre, de asta mă îndoiesc radical." *GALACŢION.*

a DĂRÂMA — **a RECONSTRUI**

A demola, a distruge. — A reclădi, a reedifica, a rezidi.

„Îţi **dărâmi** casa de-acasă şi ţi-o **reconstruieşti** într-altă parte." *ARGHEZI*

DĂRÂMARE — **RECLĂDIRE**

Dărâmat, demolare, distrugere. — Reconstrucţie, reconstruire, reedificare.

„Tot viforul de **dărâmare** şi tot avântul de **reclădire** ţâşneşte din fulgerele lui." *GOGA*

DĂRÂMARE — **RECONSTRUCŢIE**

Dărâmat, demolare, distrugere. — Reclădire, reconstruire, reedificare.

„**Dărâmarea / reconstrucţia** unui edificiu."

DĂRÂMARE — **RECONSTRUIRE**

Dărâmat, demolare, distrugere. — Reclădire, reconstruire, reedificare.

„A început **dărâmarea** sistemului pentru **reconstruire.**" *ARGHEZI*

DĂRNICIE — **AVARIŢIE**

Culanţă, generozitate, mărinimie. — Calicie, zgârcenie.

„E de o **dărnicie** rară / de o **avariţie** proverbială."

DĂRNICIE — **CALICIE**

Culanţă, generozitate, mărinimie. — Avariţie, zgârcenie.

„E un om de o **dărnicie / calicie** rară."

DĂRNICIE — **ZGÂRCENIE**

Culanță, generozitate, mărinimie. — Avariție, calicie.

„I-a fost ușor să descopere ceea ce în Orient orice om din popor râvnește să descopere la bogătași ca Sima: o **dărnicie** prostească, dar prudentă, dăinuind ca vai de lume alături de-o **zgârcenie** cruntă." *ISTRATI*

DEASUPRA — **DEDESUPT**

În partea de sus, în partea imediat superioară, sus, peste. — În partea de jos, din jos, jos, sub ceva.

„Un cer de stele **dedesubt, / Deasupra**-i cer de stele – / Părea un fulger nentrerupt / Rătăcitor prin stele." *EMINESCU*

a DECEDA — **a ÎNVIA**

A muri, a răposa. — A reveni la viață.

„Un gând lugubru mă-nfioară: / Ovidiu, de-ar putea **să-nvie, / Ar deceda** a doua oară / De ți-ar vedea o tragedie." *AL. TEODOREANU*

DECENT, -Ă — **INDECENT, -Ă**

1. Cuviincios, politicos. — **1.** Impudic, necuviincios.

„Atitudine, comportare, glumă **decentă / indecentă."**

2. (Substantivat). — **2.** (Substantivat).

„Ni se va zice poate că moral și imoral, ca și **decent** și **indecent,** sunt lucruri relative." *DOBROGEANU-GHEREA*

DECENT, -Ă — **NECUVIINCIOS, -OASĂ**

Cuviincios, politicos. — Indecent, nepoliticos.

„Comportare **decentă / necuviincioasă."**

DECIS, -Ă — **INDECIS, -Ă**

Ferm, hotărât, nešovăitor. — Nedecis, nehotărât, șovăitor.

„Ceea ce întâlnim mai mult în viață sunt oameni **nedeciși** sau **deciși** unilateral." *BĂNCILĂ*

DECIS, -Ă — **ŞOVĂITOR, -OARE**

Ferm, hotărât, neşovăitor. — Indecis, nedecis, șovăielnic.

„O atitudine **decisă / șovăitoare.**

DEFINITIV,-Ă — **PROVIZORIU, -IE**

1. Care nu mai este supus modificărilor, stabilit pentru totdeauna. — **1.** Nedefinitiv, temporar, vremelnic.

„Trebuie distins între ipoteze **provizorii** și **definitive."** *EMINESCU*

2. (Adverbial). — **2.** (Adverbial).

„Toți trăim **provizoriu,** ca să murim **definitiv."** *MUŞATESCU*

DEFINITIV, -Ă

Care nu mai este supus modificărilor, stabilit pentru totdeauna.

TEMPORAR, -Ă

Nedefinitiv, provizoriu, trecător, vremelnic.

„Era fanatismul însuşi, iar fanatismul ştii ce e pentru o revoluție, ceea ce e seceta pentru un pământ bun: uscăciune şi scrumire, pârjolire incertă sau rapidă, pustiire **temporară** sau **definitivă.**" *LĂNCRĂNJAN*

DEFINITIV, -Ă

Care nu mai este supus modificărilor, stabilit pentru totdeauna.

TRECĂTOR, -OARE

Nedefinitiv, provizoriu, temporar, vremelnic.

„Viața simplă şi deplină este aceea care stă în plăcerea **trecătoare** şi în munca **definitivă** şi transmisibilă urmaşilor dacă vei fi având." *DELAVRANCEA*

DEFINITIV, -Ă

Care nu mai este supus modificărilor, stabilit pentru totdeauna.

VREMELNIC, -Ă

Nedefinitiv, provizoriu, temporar, trecător.

„Scăderea rurală [...] consta, evident, în orientarea către oraşe, în strămutarea, **vremelnică** sau **definitivă,** la oraşe, a unei bune părți a locuitorilor de la sate." *NEGULESCU*

DELICAT, -Ă

Distins, fin, manierat, politicos.

BĂDĂRAN, -Ă

Grosolan, indelicat, nepoliticos, vulgar.

„Un om **delicat / bădăran.**"

DELICAT, -Ă

Distins, fin, manierat, politicos.

GROSOLAN, -Ă

Bădăran, indelicat, nepoliticos, vulgar.

„Sunt minciuni şi mistificări vesele, inteligente, **delicate;** altele stupide, **grosolane,** lugubre chiar." *GARAGIALE*

DELICAT, -Ă

Distins, fin, manierat, politicos.

INDELICAT, -Ă

Bădăran, grosolan, nepoliticos, vulgar.

„Un om **delicat / indelicat.**"

DELICAT, -Ă

Distins, fin, manierat, politicos.

VULGAR, -Ă

Bădăran, grosolan, indelicat, nepoliticos.

„O femeie **delicată / vulgară.**"

DELICATEȚE	**BĂDĂRĂNIE**
Finețe, gingășie, politețe.	Grosolănie, impolitețe, indelicatețe, vulgaritate.

„Poți să consumi absolut ce vrei, o asigură, **bădărănia** și **delicatețea** lui formau și de această dată un tot unitar." *MAZILU*

DELICATEȚE	**GROSOLĂNIE**
Finețe, gingășie, politețe.	Bădărănie, impolitețe, indelicatețe, vulgaritate.

„**Delicatețe / grosolănie** în comportare."

DELICATEȚE	**INDELICATEȚE**
Finețe, gingășie, politețe.	Bădărănie, grosolănie, impolitețe, vulgaritate.

„A se purta cu **delicatețe / indelicatețe.**"

DELICATEȚE	**VULGARITATE**
Finețe, gingășie, politețe.	Bădărănie, grosolănie, impolitețe, indelicatețe.

„Unde văzusem înainte **delicatețe,** vedeam atunci **vulgaritate.**" *CIORAN*

DES, DEASĂ	**RAR, -Ă**
1. Cu părțile componente apropiate; compact, dens, strâns.	**1.** Cu părțile componente mai depărtate decât de obicei.

„Ori i se făcea vreo crâmpiță, ori firul trecea strâmb printre șirurile de urzeală, ori îi era prea **deasă,** ori prea **rară** pânza, n-ajungea niciodată s-o scoată cum voia." *SLAVICI*

2. Care apare, se petrece la intervale mici de timp; frecvent, repetat.	**2.** Care apare, se petrece la intervale mari de timp; puțin frecvent.

„O iubea de vreo trei ani. O iubire foarte eterică alcătuită numai din **rare** priviri cu înțeles, din suspine **dese.**" *REBREANU*

3. (Adverbial) Adesea, adeseori frecvent, repetat.	**3.** (Adverbial) Arar, arareori, rareori.

„Dragostea se spune **des,** se simte **rar** și se face totdeauna." *MUȘATESCU*

DES	**RAREORI**
Adesea, adeseori, deseori, frecvent.	Arar, arareori, rar.

„De câte ori ați zărit pe cineva jurându-și sau făgăduindu-și ceva? **Rareori,** desigur. De ce n-o facem prea **des?** Fiindcă ne temem a ne lega față de noi, când știm că nu putem orice." *FLORIAN*

DESĂVÂRŞIT, -Ă — **IMPERFECT, -Ă**

Impecabil, ireproşabil, perfect. — Nedesăvârşit.

„E infinit mai preţioasă o creaţie, chiar **imperfectă**, decât o copie oricât de **desăvârşită**." *REBREANU*

DESĂVÂRŞIRE — **IMPERFECŢIUNE**

Perfecţiune, impecabilitate. — Nedesăvârşire.

„**Desăvârşirea / imperfecţiunea** unei lucrări."

DESĂVÂRŞIRE — **NEDESĂVÂRŞIRE**

Perfecţiune, impecabilitate. — Imperfecţiune.

„Dar dacă omul e modelul **desăvârşirii**, tot el va fi şi cel al **nedesăvârşirii**, o ştim bine." *NOICA*

DESĂVÂRŞIT, -Ă — **NEDESĂVÂRŞIT, -Ă**

Impecabil, ireproşabil, perfect. — Imperfect.

„O operă **desăvârşită / nedesăvârşită.**"

a (se) DESCHIDE — **a (se) ÎNCHIDE**

I. 1. A da la o parte, a împinge în lături (o uşă, o fereastră, un capac etc.); a descuia.

I. 1. A mişca o uşă, o fereastră, un capac etc., astfel încât să acopere o deschizătură; a încuia.

„Cuvântul e putere fermecată: / Sub cer de foc înaltă piramide, / El linişteşte marea turburată, / **Deschide** porţi de raiuri şi le-**nchide.**" *VIANU*

2. Cu determinări variate, sensul reieşind din acestea: a deschide umbrela, cartea, caietul, paranteza etc.

2. Cu determinări variate, sensul reieşind din acestea: a închide umbrela, cartea, caietul, paranteza etc.

„Venise îmbrăcată alb, c-o umbreluţă roşie, cu o poşetă pe care o **deschidea** şi o **închidea** nervos." *SADOVEANU*

3. (Cu privire la părţi ale corpului omenesc) A desface, a face să nu fie împreunat.

3. (Cu privire la părţi ale corpului omenesc) A face să fie împreunat, strâns.

„Începu să facă gimnastică suedeză cu degetele, **deschizându-le, închizându-le, deschizându-le, închizându-le...**" *TEODOREANU*

4. (Cu privire la mecanisme, aparate etc.) A pune în funcţiune.

4. (Cu privire la mecanisme, aparate etc.) A opri funcţionarea.

„Şi ridicându-se de pe scaun, luă o puşcă din colţul camerei, îi **deschise** mecanismul, îl **închise** la loc." *BRĂESCU*

5. A porni o acţiune, a face începutul, a începe.

5. A încheia o acţiune, a pune capăt unei acţiuni.

„**A deschide / a închide** lucrările unui forum."

6. (Cu privire la instituții, întreprinderi, localuri) A începe activitatea periodic, conform orarului stabilit.

6. (Cu privire la instituții, întreprinderi, localuri) A întrerupe activitatea periodic, potrivit orarului stabilit.

„De la opt dimineața, când **deschidea,** și până la miezul nopții, când **închidea,** prăvălia și cele două camere anexe nu se goleau o clipă." *ISTRATI*

7. (Cu privire la instituții, întreprinderi, localuri) A înființa, a organiza.

7. Cu privire la instituții, întreprinderi, localuri) A desființa, a întrerupe activitatea.

„**A deschide / a închide** o fabrică."

II. 1. (Despre răni) A începe să sângereze sau să supureze.

II. 1. (Despre răni) A se cicatriza, a se vindeca.

„Rana dacă **se deschide** anevoie **se închide.**" *P.*

2. (Despre pământ, ape) A se despica, a crăpa.

2. (Despre pământ, ape) A înceta să mai fie deschis, despicat.

„Apele **se deschidea** / Și pe loc **se închidea,** / Cum **se-nchide** pe-un mormânt / Gura negrului pământ." *ALECSANDRI*

3. A se însenina, a se limpezi.

3. A se înnegura, a se înnora.

„Cerul **s-a închis / s-a deschis.**"

4. (Despre culori sau obiecte colorate) A căpăta o nuanță mai luminoasă, mai apropiată de alb.

4. (Despre culori sau obiecte colorate) A căpăta o nuanță mai întunecoasă.

„Părul **s-a deschis / s-a închis** la culoare."

DESCHIDERE

Acțiunea de *a (se) deschide.*

ÎNCHIDERE

Acțiunea de *a (se) închide.*

„**Închidere, deschidere** de uși, / Și iată, toate mor și nasc la fel, / Ca-n opera lui Constantin Brâncuși." *PĂUNESCU*

DESCHIS, -Ă

1. (Despre uși, porți, capace etc.) Dat la o parte spre a lăsa descoperită o deschizătură.

ÎNCHIS,-Ă

1. (Despre uși, porți, capace etc.) Care acoperă deschizătura în dreptul căreia este așezat sau fixat.

„În aer sunt lucruri care-și așteaptă vremea și apoi pătrund în toate casele, fie ferestrele **deschise,** fie **închise,** și se strecoară în sufletele oamenilor." *REBREANU*

2. (Despre încăperi, lăzi etc.) Cu ușa sau capacul neînchise sau neîncuiate.

2. (Despre încăperi, lăzi etc.) Cu ușa sau capacul fixat sau încuiat.

„Dulap, cufăr **deschis / închis**".

3. (Despre obiecte care se pot desface) Cu marginile sau părțile componente desfăcute, îndepărtate.

3. (Despre obiecte care se pot închide) Cu marginile sau părțile componente alăturate, împreunate.

„Carte **deschisă / închisă.**"

4. (Despre ochi) Cu pleoapele ridicate.

4. (Despre ochi) Cu pleoapele împreunate.

„Cu ochii **închişi** sau **deschişi,** totuna: noapte-năuntru şi-n afară." *TEODOREANU*

5. (Despre instituții, întreprinderi, localuri etc.). Care funcționează.

5. (Despre instituții, întreprinderi, localuri etc.) Care nu mai funcționează.

„Timp de zece ani apoi, şcoala viețui aşa cum putu, când **deschisă,** când **închisă.**" *C. PETRESCU*

6. (Despre răni) Necicatrizat, nevindecat.

6. (Despre răni) Cicatrizat, vindecat.

„Rană **deschisă / închisă.**"

7. (Despre culori) Situat, în gama culorilor, mai aproape de alb decât de negru.

7. (Despre culori) Situat, în gama culorilor, mai aproape de negru decât de alb.

„Ne-mbrăcăm iarna în haine **închise,** vara în haine **deschise.**" *EMINESCU*

DESEORI | **ARAREORI**

Adesea, adeseori, des, frecvent. | Arar, rar, rareori.

„Omul, în aşteptările sale, s-a simțit **deseori** nefericit, **arareori** fericit." *ZAMFIR*

DESEORI | **RAR**

Adesea, adeseori, des, frecvent. | Arar, arareori, rareori.

„A se întâlni **deseori / rar.**"

DESEORI | **RAREORI**

Adesea, adeseori, des, frecvent. | Arar, arareori, rar.

„Ura se preface **rareori** în iubire, dar iubirea se preface **deseori** în ură." *CODREANU*

DESLUŞIT, -Ă | **CONFUZ, -Ă**

Clar, limpede, precis. | Imprecis, neclar, nedesluşit, nelămurit.

„O imagine **desluşită / confuză.**"

DESLUŞIT, -Ă | **IMPRECIS, -Ă**

Clar, limpede, precis. | Confuz, neclar, nedesluşit, nelămurit.

„Un răspuns **desluşit / imprecis.**"

DESLUŞIT, -Ă — **ÎNCURCAT, -Ă**

Clar, limpede, precis. — Confuz, imprecis, încâlcit, neclar.

„Ceea ce se pare **desluşit** când vorbim de un singur om bolnav, e mult mai **încurcat** când e vorba de o societate bolnavă." *DOBROGEANU-GHEREA*

DESLUŞIT, -Ă — **NECLAR, -Ă**

Clar, limpede, precis. — Confuz, imprecis, nedesluşit, nelămurit.

„O explicaţie **desluşită / neclară.**"

DESLUŞIT, -Ă — **NEDESLUŞIT, -Ă**

Clar, limpede, precis. — Confuz, imprecis, neclar, nelămurit.

„O situaţie **desluşită / nedesluşită.**"

DESLUŞIT, -Ă — **NELĂMURIT, -Ă**

1. Clar, limpede, precis. — **1.** Confuz, imprecis, neclar, nedesluşit.

„O imagine **desluşită / nelămurită.**"

2. (Adverbial). — **2.** (Adverbial).

„Tropot iute de copite tresări în noapte, din câmpie. Întâi se auzi **nelămurit,** ca un freamăt al unei grindine, apoi tot mai **desluşit.**" *SADOVEANU*

DESLUŞIT, -Ă — **VAG, -Ă**

1. Clar, limpede, precis. — **1.** Confuz, imprecis, neclar, nedesluşit, nelămurit.

„O explicaţie **desluşită / vagă.**"

2. (Adverbial). — **2.** (Adverbial).

„Toţi simţim nevoia de cineva, alţii mai **desluşit,** alţii mai **vag.**"

a se DESPĂRŢI — **a se REVEDEA**

A se separa, plecând în direcţii diferite. — A se reîntâlni.

„**A se despărţi** pentru mult timp / **a se revedea** după mult timp."

DESPĂRŢIRE — **REVEDERE**

Separare, răzleţire. — Reîntâlnire.

„**Despărţirea** mă lasă în restrişte; **revederea** mă face să jubilez." *VIANU*

DEŞTEPT, -DEŞTEAPTĂ — **NĂTĂRĂU, NĂTĂROAICĂ**

Ager, inteligent, isteţ. — Neghiob, prost.

„Cine bea din vinul tău, / Om **deştept** sau **nătărău,** / Zice, fără să se ştie: ce mai deal şi ce mai vie!" *PAVELESCU*

DEŞTEPT, -EAPTĂ | **NĂTÂNG, -Ă**

Ager, inteligent, isteţ. | Neghiob, nerod, prost.

„Pare puţin **nătâng**, dar e **deştept** şi silitor." *CIOCÂRLIE*

DEŞTEPT, -EAPTĂ | **NEGHIOB, -OABĂ**

Ager, inteligent, isteţ. | Nătâng, nerod, netot, prost.

„Eminescu n-a ştiut că era Eminescu, / că era adolescentul zăpăcit / care ţinea pământul în mână / şi fulgera din toate puterile / întrebând şi pe **deştepţi** şi pe **neghiobi** / unde e pământul." *PĂUNESCU*

DEŞTEPT, -EAPTĂ | **NEROD, -OADĂ**

Ager, inteligent, isteţ. | Nătâng, neghiob, netot, prost.

„M-au apăsat bătrânii şi tinerii şi cei / Cu vârste-mpleticite, nici oameni, nici femei. M-au apăsat **nerozii, deştepţii,** cărturarii, / Şi micii, mijlociii şi mai-marii." *ARGHEZI*

DEŞTEPT, -EAPTĂ | **NETOT, -OATĂ**

Ager, inteligent, isteţ. | Nătâng, neghiob, nerod, prost.

„Degeaba mă cred eu băiat **deştept,** sunt mai **netot** ca orice huidumă." *REBREANU*

DEŞTEPT, -EAPTĂ | **PROST, PROASTĂ**

1. Ager, inteligent, isteţ. | Nătâng, neghiob, nerod, netot.

„Cu cât un bărbat încearcă să fie mai **deştept**, pare mai **prost**. De aceea în limba uzuală de la noi, cuvintele **«deştept»** şi **«prost»** înseamnă uneori acelaşi lucru." *BĂNCILĂ*

2. (Substantivat). | **2.** (Substantivat).

„Fericirea **prostului** e că n-are cu ce să judece pe **deştepţi.**" *MUŞATESCU*

DEŞTEPT, -EAPTĂ | **PROSTĂNAC, -Ă**

Ager, inteligent, isteţ. | Nătâng, neghiob, nerod, netot.

„Nu eram ca Harap Alb, **prostănac** înainte de a fi **deştept.**" *CIOCÂRLIE*

a se DEŞTEPTA | **a se PROSTI**

A deveni mai deştept. | A deveni prost, a se tâmpi.

„Prostia sau inteligenţa noastră vin de la partener. Ţi-este interlocutorul prost: **te proteşti;** este el inteligent: **te deştepţi.**" *ARGHEZI*

DEŞTEPTĂCIUNE | **PROSTIE**

Agerime, inteligenţă, isteţime. | Nătângie, neghiobie, nerozie, netoţie.

„Viciile şi virtuţile, **deşteptăciunea** şi **prostia** umană – se declară cu o virulenţă infinit sporită când sunt inoculate substanţei animale." *BLAGA*

DETERMINAT, -Ă | **NEDETERMINAT, -Ă**

1. Fixat, precizat. | 1. Nefixat, neprecizat.

„Dezvoltarea unui popor se aseamănă întru toate cu aceea a unui individ, nefiind nici o altă diferență decât aceea a duratei, un individ având o viață **determinată** și un popor **nedeterminată.**" *DELAVRANCEA*

2. Definit, precizat, stabilit. | 2. Nedefinit, neprecizat, nestabilit.

„Iubirea și cunoașterea, infinite dar **determinate.** Vointa finită dar **nedeterminată.**" *NOICA*

DEVREME | **TÂRZIU**

De timpuriu, din timp, înainte de soroc. | După timpul așteptat; tardiv, peste soroc.

„Prea **târziu** este și prea **devreme.**" *BOTEZATU*

a DEZVĂLUI | **a ASCUNDE**

A arăta, a releva, a revela. | A tăinui.

„Dacă vorbele sunt făcute spre **a ascunde** gândurile, cum se zice, ele sunt poate, din greșeală, apte și pentru **a le dezvălui.**" *SORESCU*

DEZVĂLUIRE | **ASCUNDERE**

Arătare, relevare. | Tăinuire.

„Strategia cheie o constituie **dezvăluirea** informației, pe de o parte, **ascunderea** ei, pe de altă parte." *MARCUS*

a se DEZVOLTA | **a DECĂDEA**

A evolua, a progresa, a propăși. | A regresa.

„Fiecare familie începe foarte de jos, **se dezvoltă,** ajunge la un punct culminant, și apoi **decade.**" *BAGDASAR*

a se DEZVOLTA | **a DEGENERA**

1. A crește, e evolua, a se mări. | 1. A se atrofia.

„Un organ, care funcționează mai intensiv, **se dezvoltă,** pe când un organ, care nu mai funcționează normal, **se atrofiază.**" *NEGULESCU*

2. A evolua, a progresa, a propăși. | 2. A decădea.

„E vorba apoi ca totalitatea aptitudinilor unui popor **să se dezvolte,** nu **să degenereze** toate și să se condamne poporul întreg la un soi de muncă care să-l facă unilateral, inapt pe toate terenele, afară de unul singur." *EMINESCU*

a se DEZVOLTA | **a REGRESA**

A evolua, a progresa, a propăși. | A da înapoi, a decădea, a degenera.

„Morala, urmând evoluția societății, va fi progresivă dacă însăși societatea **se dezvoltă,** va fi regresivă dacă societatea **regresează.**" *DOBROGEANU-GHEREA*

DEZVOLTARE — **DECADENȚĂ**

Evoluție, înaintare, progres, propășire. — Decădere, declin, regres.

„A ajuns oare omenirea la limita extremă a **dezvoltării** morale, de care era capabilă, așa încât e condamnată să alunece, de acum înainte, pe povârnișul **decadenței?**“ *NEGULESCU*

DEZVOLTARE — **DECĂDERE**

Evoluție, înaintare, progres, propășire. — Decadență, declin, regres.

„**Dezvoltarea / decăderea** unei societăți, a unei culturi.“

DEZVOLTARE — **DEGENERARE**

Creștere, mărire. — Atrofiere.

„**Dezvoltarea / degenerarea** unui organ.“

DEZVOLTAT, -Ă — **NEDEZVOLTAT, -Ă**

1. (Despre ființe și însușirile lor) Care a ajuns la un grad normal de dezvoltare. — **1.** (Despre ființe și însușirile lor) Care nu a ajuns la un grad de dezvoltare.

„Actorul **dezvoltat** simte ceea ce-ar simți omul poetului în asemenea împrejurări; actorul **nedezvoltat** simte ceea ce-ar simți el însuși în asemenea împrejurări.“ *EMINESCU*

2. Avansat, civilizat, evoluat, înaintat. — **2.** Neevoluat, primitiv, rudimentar.

„O țară **dezvoltată / nedezvoltată.**“

DIBACI, -CE — **INABIL, -Ă**

Abil, îndemânatic. — Neîndemânatic, stângaci.

„Om **dibaci / inabil.**“

DIBACI, -CE — **NEÎNDEMÂNATIC, -Ă**

Abil, îndemânatic. — Inabil, stângaci.

„Meseriaș **dibaci / neîndemânatic.**“

DIBACI, -CE — **STÂNGACI, -CE**

1. Abil, îndemânatic. — **1.** Inabil, neîndemânatic.

„Un muncitor **dibaci / stângaci.**“

2. (Adverbial) — **2.** (Adverbial)

„Pulpa de vițel reprezintă natura, lucrul în sine; cuțitul lui Gherea reprezintă spiritul nostru; el nu poate face alta decât să taie felii, mai mult sau mai puțin subțiri, după cum e mai mult sau mai puțin ascuțit, mai **dibaci** sau mai **stângaci** mânuit.“ *CARAGIALE*

DIBĂCIE — **INABILITATE**

Abilitate, îndemânare. — Neîndemânare, stângăcie.

„A da dovadă de **dibăcie / inabilitate** în rezolvarea unei probleme."

DIBĂCIE — **NEÎNDEMÂNARE**

Abilitate, îndemânare. — Inabilitate, stângăcie.

„Era de o **dibăcie** neîntrecută / de o **neîndemânare** proverbială."

DIBĂCIE — **STÂNGĂCIE**

Abilitate, îndemânare. — Inabilitate, neîndemânare.

„A face ceva cu **dibăcie / stângăcie.**"

a se DILATA — **a se CONTRACTA**

A-şi mări dimensiunile. — A-şi micşora dimensiunile.

„Metalele, sub acțiunea frigului **se contractă,** iar sub acțiunea căldurii **se dilată.**" *NEGULESCU*

a se DILATA — **a se CONTRAGE**

A-şi mări dimensiunile. — A se contracta, a se restrânge.

„George Poulet analizează mari scriitori din acest unghi şi descoperă un univers care **se contrage** şi **se dilată,** se detramă în funcție de mişcarea imperceptibilă a spiritului creator." *SIMION*

DILATARE — **CONTRACTARE**

Mărire, sporire a dimensiunilor unui corp, fenomen etc. — Contracție, contragere.

„Dinamica sentimentelor: **dilatare şi contractare.**" *BOTEZATU*

DIMINEAȚA — **SEARA**

În timpul dimineții. — În timpul serii.

„Cine n-are noroc **dimineața** n-are nici **seara.**" *P.*

DIMINEAȚĂ — **SEARĂ**

Partea de la începutul zilei (din zori până la prânz). — Partea de la sfârşitul zilei, când începe să se întunece.

„Ei au întâmpinat **dimineața** şi **seara** / Şi-au fost oameni bravi şi-au stat față la toate / Şi s-au veselit şi s-au întristat până când sărutând iarba / S-au întors liniştiți în pământ." *BACONSKI*

DINAINTE — **DINAPOI**

1. În față, înainte, în partea din față. — **1.** Înapoi, în spate, în partea din urmă; dindărăt, înapoi.

„În acel echipagiu, **dinapoi,** era o tânără doamnă blondă. [...] **Dinainte** era un om bălan, ce putea să aibă 35 ani." *NEGRUZZI*

2. (Adjectival)

„Picioarele **dinainte / dinapoi.**"

2. (Adjectival)

DINAINTE

1. În față, înainte, în partea din față.

DINDĂRĂT

1. Înapoi, în spate, în partea din urmă, dinapoi.

„Acum auzii bine un mormăit nedesluşit. Nu ştiam încă de unde a pornit: **dinainte, dindărăt,** ori de pe lături?" *SADOVEANU*

2. (Adjectival) Din față, anterior.

2. (Adjectival) Din spate, dinapoi, posterior.

„Progresul cel mai apropiat pe care îl au oamenii de făcut ar fi, după Fechner, să se libere de Pământ şi cu membrele **dindărăt** aşa cum s-au liberat cu cele **dinainte** devenind ființe înaripate." *POSESCU*

3. (Adjectival) Anterior, precedent, premergător.

3. (Adjectival) Posterior, ulterior.

„E veacul **dindărăt** şi **dinainte** / Pe locul ce te strădui să-l aduni, / Imagine şi sunet să durezi, / Din şes, din munți, din case ori livezi / Ce ştiu şi vremuri bune şi furtuni..." *BENIUC*

DINĂUNTRU

1. Din interior.

DINAFARĂ

1. Din exterior.

„În critică şi creație nu este o deosebire de esență, ci numai una de proces. Una porneşte **dinafară** spre a deştepta apetiția creatoare, cealaltă procede **dinăuntru** spre a-şi găsi materia." *CĂLINESCU*

2. (Adjectival) Care se află înăuntru, în interior.

2. (Adjectival) Care se află în afară, în exterior.

„Niciodată o cetate n-a fost cucerită cu un plan sau cu viclenie, ci cu vitejia celor **dinafară** sau cu prostia celor **dinăuntru.**" *IORGA*

DINCOACE

În partea aceasta, în partea dinspre vorbitor.

DINCOLO

În cealaltă parte, în partea opusă vorbitorului.

„**Dincoace** şi **dincolo** de ape, şesurile tânjeau galbene şi sărace." *SADOVEANU*

DINTÂI

(De obicei precedat de „cel") Primul dintr-o serie de lucruri, ființe, fenomene de acelaşi fel.

ULTIM, -Ă

Care este cel din urmă dintr-o serie de lucruri, ființe, fenomene de acelaşi fel.

„**Ultima** mea dragoste va fi amintirea celei **dintâi.**" *MUŞATESCU*

DIRECT, -Ă — **INDIRECT, -Ă**

1. Nemediat, nemijlocit. — **1.** Mediat, mijlocit.

„Folosul filosofiei pentru viața morală a omului și înrâurirea **directă** sau **indirectă** a filosofiei asupra conduitei omenești sunt întărite de întreaga istorie a civilizației umane." *FLORIAN*

2. (Adverbial) De-a dreptul; nemediat, nemijlocit. — **2.** (Adverbial) Pe ocolite; mediat, mijlocit.

„Nu se poate dispune de bunul altuia nici **direct,** nici **indirect.**" *TITULESCU*

DISCIPLINAT, -Ă — **INDISCIPLINAT, -Ă**

Care se supune din proprie inițiativă ordinii și disciplinei; care manifestă spirit de disciplină. — Neascultător, nedisciplinat.

„Impresia mea este că uneori se și poate greși în aprecierea unei conduite ca fiind **disciplinată** sau, dimpotrivă, **indisciplinată.**" *IORDĂNESCU*

DISCIPLINAT, -Ă — **NEDISCIPLINAT, -Ă**

Ordonat, ascultător. — Indisciplinat, neascultător.

„Un elev **disciplinat / nedisciplinat.**"

DISCIPLINĂ — **INDISCIPLINĂ**

Ordine, rânduială. — Nedisciplină.

„Cum vedem, deci, **disciplina** și reversul ei, **indisciplina,** au un conținut mult mai bogat." *IORDĂNESCU*

DISCIPLINĂ — **NEDISCIPLINĂ**

Ordine, rânduială. — Indisciplină.

„Să faceți bunătate când vorbesc de **disciplină,** să nu-mi dați exemplu de **nedisciplină.**" *DELAVRANCEA*

DISCUTABIL, -Ă — **INDISCUTABIL, -Ă**

Incert, îndoielnic, nesigur. — Cert, incontestabil, necontestabil, sigur.

„Oricât de **discutabile** ar fi motivele acestui conflict, rezultatul e **indiscutabil.**" *LOVINESCU*

DISCUTABIL, -Ă — **NEDISCUTABIL, -Ă**

Incert, îndoielnic, nesigur. — Cert, indiscutabil, incontestabil, nediscutabil, sigur.

„Cercetările psihologiei științifice au dat până acum multe rezultate **discutabile,** dar unul din rezultatele lor este totuși **nediscutabil,** anume: conștiința este în strânsă legătură cu viața inconștientă, biologică." *RĂDULESCU-MOTRU*

DISTINCT, -Ă — **INDISTINCT, -Ă**

Clar, desluşit, limpede, precis. — Neclar, nedesluşit.

„În timpul camuflajului, se Şoseaua Mihai Bravu, într-o de iarnă. În fața mea, două siluete **indistincte** şi vocea – foarte **distinctă** a unui bărbat." *BOGZA*

DISTINCT, -Ă — **NECLAR, –Ă**

Clar, desluşit, limpede, precis. — Indistinct, nedesluşit.

„O imagine **distinctă / neclară.**"

DISTINCT, -Ă — **NEDESLUŞIT, -Ă**

Clar, desluşit, limpede, precis. — Neclar, indistinct.

„De afară, prin uşa deschisă, se auzi un sunet **nedesluşit,** apoi deveni mai **distinct;** părea un răget de animal rănit." *SĂLCUDEANU*

a DISTINGE — **a CONFUNDA**

A deosebi, a desluşi, a diferenția. — A lua o persoană drept alta sau un lucru drept altul.

„Un nebun nu **distinge.** El **confundă.** Şi **confundând,** e în sinea lui perfect liniştit." *ȚOIU*

DISTINS, -Ă — **GROSOLAN, -Ă**

Ales, delicat, fin, politicos. — Necivilizat, nepoliticos, ordinar, vulgar.

„Comportare **distinsă / grosolană.**"

DISTINS, -Ă — **NEPOLITICOS, -OASĂ**

Ales, delicat, fin, politicos. — Grosolan, necivilizat, ordinar, vulgar.

„O atitudine **distinsă / nepoliticoasă.**"

DISTINS, -Ă — **ORDINAR, -Ă**

Ales, delicat, fin, politicos. — Grosolan, necivilizat, necioplit, nepoliticos, vulgar.

„Nu cred că există o ierarhie în nevoile noastre şi în plăcerile noastre. Sunt plăceri **distincte** şi plăceri **ordinare.** De ce să le amestecăm." *PHILIPPIDE*

DISTINS, -Ă — **VULGAR, -Ă**

Ales, delicat, fin, politicos. — Grosolan, necivilizat, necioplit, nepoliticos, ordinar.

„Sunt femei care par **distinse** facial şi sunt **vulgare** corporal." *CĂLINESCU*

DIURN, -Ă — **NOCTURN, -Ă**

De zi, din timpul zilei. — De noapte, din timpul nopții.

„În mitologia română poporul opune timpul **diurn** celui **nocturn**; cel **diurn** simbolizează *reactualizarea învierii naturii,* cel **nocturn,** *reactualizarea morții naturii.*" *VULCĂNESCU*

DIVIZIBIL, -Ă — **INDIVIZIBIL, -Ă**

Care poate fi divizat. — Nedivizibil.

„Materia nu poate fi concepută nici ca **divizibilă** nici ca **indivizibilă** la infinit." *POSESCU*

DIVIZIBIL, -Ă — **NEDIVIZIBIL, -Ă**

Care poate fi divizat. — Indivizibil.

„Un întreg **divizibil / nedivizibil.**

DIVIZIBILITATE — **INDIVIZIBILITATE**

Însuşirea de a putea fi divizat. — Nedivizibilitate.

„Atomismul [...] implica contradicția dintre **divizibilitatea** materiei şi **indivizibilitatea** elementelor ei constitutive." *NEGULESCU*

DIVIZIBILITATE — **NEDIVIZIBILITATE**

Însuşirea de a putea fi divizat. — Indivizibilitate.

„**Divizibilitatea / nedivizibilitatea** unui întreg."

DOBÂNDĂ — **PAGUBĂ**

Câştig, folos, profit. — Daună, pierdere, prejudiciu.

„Atâta **pagubă,** câtă **dobândă.**" *P.*

DOBÂNDIRE — **PIERDERE**

Căpătare, câştigare, obținere, primire. — Faptul de *a pierde.*

„Contractul de vânzare-cumpărare, donația sau testarea, **dobândirea** sau **pierderea** naționalității etc. sunt, prin cristalizarea lor obiectivă, prin rezistența lor, *lucruri.*" *VIANU*

DOMESTIC, -Ă — **SĂLBATIC, -Ă**

(Despre animale) Care trăieşte pe lângă casă; de casă. — (Despre animale) Care nu este domesticit sau îmblânzit.

„Câinii **sălbatici** nu latră, iar cei **domestici**, dacă sunt lăsați în pădure, uită repede lătratul." *MEHEDINȚI*

DRAGOSTE — **URĂ**

Amor, iubire. — Duşmănie, vrăjmăşie.

„Sunt solul **dragostei** şi-al **urii.**" *GOGA*

DREPT, DREAPTĂ — **GREŞIT, -Ă**

Adevărat, corect, exact, just. — Eronat, incorect, inexact, neadevărat.

„Viața are trei drumuri: unul **drept,** altul **greşit** şi ultimul, pe care ajungi." *MUŞATESCU*

DREPT, DREAPTĂ — **NEDREPT, NEDREAPTĂ**

1. Adevărat, corect, echitabil, just. — 1. Neadevărat, incorect, inechitabil, injust.

„Ceea ce ieri a fost **drept,** mâine-i **nedrept.**" *EMINESCU*

2. (Despre oameni) Cinstit, integru. — 2. (Despre oameni) Necinstit, incorect.

„Vremea arată pe cel **drept,** precum şi pe cel **nedrept.**" *P.*

DREPT, DREAPTA — **STÂNG, -Ă**

1. (Despre organe ale corpului) Care se află în partea opusă inimii. — 1. (Despre organe ale corpului) Care se află în partea dinspre inimă.

„Când îi dă să sugă, mama trebuie să ție copilul în brațul **drept,** ca să fie drept şi isteț şi cuminte şi nu pe brațul **stâng,** că se face stângaci." *OLINESCU*

2. (Substantivat) (La m. sg. art.) Piciorul sau brațul drept; (la f. sg.) Mâna dreaptă. — 2. (Substantivat) (La m. sg. art.) Piciorul sau brațul stâng; (la f. sg.) Mâna stângă.

„Atunci el se sculă repede, îşi băgă ziarul litografiat în buzunari şi-mi întinse **dreapta,** pe când cu **stânga**-şi puse-n cap pălăria." *EMINESCU*

3. Care se află în partea sau în direcția mâinii drepte când cineva stă cu fața în direcția unui lucru. — 3. Care se află în partea sau în direcția mâinii stângi când cineva stă cu fața în direcția unui lucru.

„Un turn înalt în partea **dreaptă,** capela tristă-n partea **stângă,** / La mijloc patru plopi de-a rândul ce veşnic au ceva să plângă." *SPERANTIA*

4. (Substantivat) Partea dreaptă. — 4. (Substantivat) Partea stângă.

„Îți spun că-n vise toate cad ca în fotografii, negativ-pozitiv, pozitiv-negativ, **dreapta-stânga, stânga-dreapta.**" *ȚOIU*

DREPT, DREAPTĂ — **STRÂMB, -Ă**

1. Care are formă normală, fără neregularități. — 1. Care prezintă neregularități, abateri de la forma normală.

„Adevărul e unul ca şi linia **dreaptă** între două puncte, pe când părerile neadevărate ca şi liniile **strâmbe** sunt nesfârşit de **strâmbe.**" *EMINESCU*

2. Vertical. — 2. Aplecat, înclinat.

„Stâlp, gard **drept / strâmb.**"

3. Corect, just. — 3. Incorect, injust.

„Dreptul judecător întâi pre sine de **drept,** apoi pe altul de **strâmb** judecă." *CANTEMIR*

DREPTATE — **INJUSTIȚIE**

Echitate, justiție. — Inechitate, nedreptate, nejustiție.

„Omul nu poate alege odată pentru totdeauna adevărul, binele, **dreptatea,** frumosul, înlăturând definitiv eroarea, răul, **injustiția,** urâtul." *WALD*

DREPTATE — **NEDREPTATE**

Echitate, justiție. — Inechitate, injustiție.

„O, Dumnezeule! Cum să nu cred şi în ziua **Dreptății,** când astăzi sunt într-a **Nedreptății!**" *MACEDONSKI*

DREPTATE — **STRÂMBĂTATE**

Echitate, justiție. — Inechitate, injustiție, nedreptate.

„Tot e mai bună **dreptatea,** decât **strâmbătatea.**" *P.*

DULCE — **ACRU, -Ă**

Care are gustul carcateristic mierii şi zahărului; îndulcit. — Care are gustul oțetului, al lămâii etc.; acrit, înăcrit, oțețit.

„Unuia îi vine gust **dulce,** altuia îi vine gust **acru.**" *P.*

DULCEAȚĂ — **AMĂRĂCIUNE**

1. Însuşirea de a fi dulce. — 1. Proprietatea de a fi amar.

„Fără **amărăciune,** nu s-ar cunoaşte **dulceața.**" *SADOVEANU*

2. Mulțumire, bucurie, fericire. — 2. Amărâre, mâhnire, tristețe.

„A oftat, luminându-se de-o nădejde, şi i s-a umplut ființa de-o **dulceață** şi de-o **amărăciune.**" *SADOVEANU*

DURABIL, -Ă — **EFEMER, -Ă**

Dăinuitor, peren, persistent. — Pieritor, temporar, trecător, vremelnic.

„Arta actoricească e **efemeră** dacă nu serveşte la o operă **durabilă.**" *REBREANU*

DURABIL, -Ă — **MOMENTAN, -Ă**

Dăinuitor, peren, persistent. — Provizoriu, temporar, trecător, vremelnic.

„În cazul acesta ar urma că nu pot exista valori **durabile,** ci numai **momentane** ca şi dorințele." *ANDREI*

DURABIL, -Ă

Dăinuitor, peren, persistent.

PASAGER, -Ă

Efemer, pieritor, temporar, vremelnic.

„Cooperațiunea poate fi ocazională și **pasageră** sau voluntară și **durabilă.**“ *ANDREI*

DURABIL, -Ă

Dăinuitor, peren, persistent.

PIERITOR, -OARE

Efemer, temporar, trecător, vremelnic.

„Ceea ce e individual e **pieritor.** Numai ceea ce e colectiv e **durabil.**“ *BLAGA*

DURABIL, -Ă

Dăinuitor, peren, persistent.

PROVIZORIU, -IE

Temporar, trecător, vremelnic.

„**Durabili** sunt acei ce-s **provizorii.**“ *PĂUNESCU*

DURABIL, -Ă

Dăinuitor, peren, persistent.

TEMPORAR, -Ă

Efemer, pieritor, trecător, vremelnic.

„O situație **durabilă / temporară.**“

DURABIL, -Ă

Dăinuitor, peren, persistent.

TRECĂTOR, -OARE

Efemer, pieritor, temporar, vremelnic.

„Geniul este un izvor de sinteze sufletești **durabile,** un ideal pentru conștiințele celorlalți oameni muritori, care nu ajung decât la sinteze empirice și **trecătoare.**“ *RĂDULESCU-MOTRU*

DURABIL, -Ă

Dăinuitor, peren, persistent.

VREMELNIC, -Ă

Efemer, pieritor, temporar, trecător.

„Dar descripția nu face obiectul special al nici unui gen de artă, ea e un gen de literatură, în toate există spiritul **durabil:** de sinteză – și spiritul **vremelnic** – de povestire.“ *ARGHEZI*

E

a (se) ECHILIBRA

A aduce sau a fi în stare de echilibru.

a (se) DEZECHILIBRA

A-şi pierde sau a face să-şi piardă echilibrul.

„Pare paradoxal, dar uneori **te dezechilibrezi** ca să **te echilibrezi** mai bine.“ *PAVELCU*

ECHILIBRAT, -Ă

1. Care se află în stare de echilibru.

DEZECHILIBRAT, -Ă

1. Care şi-a pierdut echilibrul, care nu mai are echilibru.

„Poziţie **echilibrată / dezechilibrată.**“

2. Cuminte, cumpănit, liniştit, raţional, rezonabil.

2. Descumpănit, dezorientat, tulburat.

„Omul sănătos este **echilibrat,** nevroticul este un **dezechilibrat** compulsiv; de aceea, extrapolarea dintre bolnav către sănătos este greşită.“ *SĂHLEANU, POPESCU-SIBIU*

ECHILIBRU

1. Stare a unui corp supus acţiunii unor forţe sau efecte care se anulează reciproc fără să-i schimbe starea de mişcare.

DEZECHILIBRU

1. Lipsă de echilibru.

„O ţeavă cu apă atârnată drept la mijloc. Oriunde ai atinge ţeava aerul suie în partea opusă. (...) **Echilibru?** Amândouă una peste alta. **Dezechilibru?** Amândouă fug în părţi opuse.“ *EMINESCU*

2. Stabilitate a unei situaţii, stări sufleteşti etc.

2. Instabilitate a unei situaţii, stări sufleteşti etc.

„Numai de la popoare tinere şi nenţelepte se poate aştepta regenerarea. **Dezechilibru** şi un nou **echilibru.**“ *EMINESCU*

ECHITABIL, -Ă — **INECHITABIL, -Ă**

Drept, just; nepărtinitor. — Injust, nedrept, neechilibrat; părtinitor.

„Fireşte, contradicţiile fenomenului moral [moralului] nu se reduc la poziţia dintre bine şi rău; ele cuprind şi numeroase alte contradicţii desemnate tot prin categorii polare: drept şi nedrept, **echitabil – inechitabil,** cinstit şi făţarnic, sincer şi pervers, demn şi joscnic, harnic şi leneş etc." *GRIGORAŞ*

ECHITATE — **INECHITATE**

Dreptate, justiţie. — Injustiţie, nedreptate, neechitate.

„Dacă bărbaţii privesc politeţea ca pe o expresie a **echităţii,** de unde şi tenta ei cavalerească, femeile o concep invers, ca pe o plăcută consecinţă a **inechităţii.**" *ZELETIN*

ECONOM, -OAMĂ — **CHELTUITOR, -OARE**

Adunător, strângător. — Risipitor.

„Românul nu e **econom,** nici avar, e generos şi **cheltuitor.**" *RALEA*

ECONOM, -OAMĂ — **RISIPITOR, -OARE**

Adunător, strângător. — Cheltuitor.

„Părintele Paisie are o chilie în monastirea Răducanu, unde şăde singuratic şi liniştit fratele său, protosinghelul Neofit, cu care nici cum nu seamănă, căci cu cât Egumenul este **econom,** cu atât frate-său e **risipitor.**" *NEGRUZZI*

ECONOMIE — **RISIPĂ**

Agoniseală, agonisire. — Iroseală, irosire.

„**Economia** conduce viaţa practică. În sfera imaginaţiei se recomandă **risipă.**" *BOTEZATU*

EDEN — **IAD**

Paradis, rai. — Gheenă, infern.

„Mă tem / Că s-a sfârşit definitiv cu şirul de sori / lunecând dinspre **iad** spre **eden.**" *STĂNESCU*

EDEN — **INFERN**

Paradis, rai. — Gheenă, iad.

„Despre ceea ce am trăit profund, izgonit în **infern** sau pierdut în **eden,** nu suport literatura." *BOTEZATU*

EDUCABIL, -Ă — **INEDUCABIL, -Ă**

Care poate fi educat. — Care nu poate fi educat.

„Adultul ni se prezintă astfel ca o persoană **ineducabilă** sau prea puţin **educabilă.**" *PAVELCU*

EFICACE — **INEFICACE**

Eficient. — Ineficient, inoperant.

„Existența unui copil se aseamănă cu un punct de intersecție a nenumărate influențe, și pozitive, și negative, și **eficace** și **ineficace.**" *STOIAN*

EFICACITATE — **INEFICACITATE**

Eficiență. — Ineficiență.

„N-avea de discutat decât **eficacitatea** sau **ineficacitatea** lecturilor sale." *I. VULPESCU*

EFICIENT, -Ă — **INEFICIENT, -Ă**

Eficace. — Ineficace.

„Memorarea mecanică este aparent sau momentan **eficientă,** în esență ea fiind însă **ineficientă.**" *ZLATE*

EFICIENȚĂ — **INEFICIENȚĂ**

Eficacitate. — Ineficacitate.

„Interdependența dintre diferitele variabile psihice determină **eficiența** practică a unor însușiri, și în anumite situații, **ineficiența** altora." *I. HOLBAN*

EGAL, -Ă — **INEGAL, -Ă**

Care este la fel cu altul într-o anumită privință; identic. — Neegal.

„Întotdeauna două lucruri **egale** ne pot părea **inegale** dintr-un anumit punct de vedere." *NOICA*

EGALITATE — **INEGALITATE**

Identitate, potrivire. — Neegalitate.

„Niciodată **egalitatea** legală nu va șterge **inegalitatea** înnăscută sau prea câștigată cu munca." *EMINESCU*

EGALITATE — **NEEGALITATE**

Identitate, potrivire. — Inegalitate.

„Una dintre contrazicerile cele mai însemnate ale societății de azi este contrazicerea între **egalitatea** politică și între **neegalitatea** economică." *DOBROGEANU-GHEREA*

EMINENT, -Ă — **MEDIOCRU, -Ă**

Care se distinge prin calități (intelectuale) deosebite; ilustru, remarcabil. — Lipsit de inteligență, de capacitate ori cultură, de spirirt; fără valoare.

„Vedem adesea ființe **mediocre** printre descendenții unor personalități **eminente.**" *CHIRCULESCU*

ENERGIC, -Ă	**PASIV, -Ă**
Activ, dinamic.	Inactiv.

„A-ți schimba deodată felul, a deveni **energic** din **pasiv** ce erai, a te arăta independent din supus ce ai fost, aceasta nimicește succesul vieții." *MAIORESCU*

EROISM	**LAŞITATE**
Bărbăție, bravură, vitejie.	Frică, poltronerie.

„**Eroismul** e natural ca şi **laşitatea.**" *REBREANU*

EROU	**LAŞ**
Viteaz.	Fricos, poltron.

„Pământul e mult mai plin de **laşi** decât de **eroi.**" *ISTRATI*

287

ERUDIT, -Ă	**IGNORANT, -Ă**
Citit, doct, învățat, savant.	Agramat, incult, neinstruit, neînvățat.

„Un om **erudit / ignorant.**"

ERUDIT, -Ă	**INCULT, -Ă**
Citit, doct, învățat, savant.	Agramat, ignorant, neinstruit, neînvățat.

„Este **incult** dar e convins că în câțiva ani va ajunge un **erudit,** şi din această cauză analfabetismul lui actual nu-l îngrijorează." *MAZILU*

ERUDIT, -Ă	**NEINSTRUIT, -Ă**
Citit, doct, învățat, savant.	Agramat, ignorant, incult, neînvățat.

„Un om **erudit / neinstruit.**"

ERUDIT, -Ă	**NEÎNVĂȚAT, -Ă**
Citit, doct, învățat, savant.	Agramat, ignorant, incult, neinstruit.

„Un om **erudit / neînvățat.**"

ERUDIȚIE	**IGNORANȚĂ**
Cunoaştere temeinică a unei (sau a mai multor) ştiințe; cultură vastă.	Lipsă de cunoştințe (elementare); incultură, neştiință.

„Trăieşte din **ignoranță** mai bine decât alții din **erudiție.**" *MAZILU*

ERUDIȚIE	**INCULTURĂ**
Cunoaştere temeinică a unei (sau a mai multor) ştiințe; cultură vastă.	Agramatism, ignoranță, nepricepere.

„**Erudiția / incultura** unei persoane."

ETERN, -Ă — **EFEMER, -Ă**

Nemuritor, nepieritor, perpetuu, veşnic. — Pieritor, temporar, trecător, vremelnic.

„Omul se află aici pe pământ pentru a face **etern** ceea ce e **efemer**." *FLORIAN*

ETERN, -Ă — **MURITOR, -OARE**

Nemuritor, nepieritor. — Pieritor.

„Din convorbirea lui cu umbra, Dan află că el va deveni **etern**, atotştiutor, şi, cu ajutorul cărţii, atotputernic, pe când dânsa va deveni fiinţă **muritoare**." *SANIELEVICI*

ETERN, -Ă — **PASAGER, -Ă**

Nemuritor, nepieritor, perpetuu, veşnic. — Efemer, pieritor, temporar, trecător, vremelnic.

„Să fiţi convinşi că trecerea noastră pe acest mizerabil pământ nu e decât **pasageră**, constituind cea mai ingrată parte a vieţii noastre **eterne**." *CIOCÂRLIE*

ETERN, -Ă — **PIERITOR, -OARE**

Nemuritor, niepieritor, perpetuu, veşnic. — Efemer, temporar, trecător, vremelnic.

„Amar **etern** şi visuri **pieritoare**." *EMINESCU*

ETERN, -Ă — **TEMPORAR, -Ă**

Nemuritor, nepieritor, perpetuu, veşnic. — Efemer, pieritor, trecător, vremelnic.

„O situaţie **eternă / temporară**."

ETERN, -Ă — **TRECĂTOR, -OARE**

Nemuritor, nepieritor, perpetuu, veşnic. — Efemer, pieritor, temporar, vremelnic.

„Noi nu vedem decât umbrele **trecătoare** ale ideilor **eterne**." *EMINESCU*

ETERN, -Ă — **VREMELNIC, -Ă**

Nemuritor, nepieritor, perpetuu, veşnic. — Efemer, pieritor, temporar, trecător.

„Gândirea se mişcă deci între adevăruri **vremelnice** cu credinţa nestrămutată că odată tot va ajunge la adevăruri **eterne**." *BAGDASAR*

EVITABIL, -Ă — **IMINENT, -Ă**

Care poate fi împiedicat, înlăturat. — Ineluctabil, inevitabil.

„Un fenomen **evitabil / iminent**."

EVITABIL, -Ă / **INELUCTABIL, -Ă**

Care poate fi împiedicat, înlăturat. / Iminent, inevitabil.

„Un proces **evitabil / ineluctabil.**"

EVITABIL, -Ă / **INEVITABIL, -Ă**

Care poate fi împiedicat, înlăturat. / Iminent, ineluctabil, neevitabil.

„Prima întrebare care se pune este, desigur, ce este bătrânețea? Este o boală şi, ca atare, **evitabilă** sau un fenomen normal şi **inevitabil?**" *PAVELCU*

EVITABILITATE / **IMINENȚĂ**

Carcaterul a ceea ce este evitabil. / Ineluctabilitate, inevitabilitate.

„**Evitabilitatea / iminența** producerii unui fenomen."

EVITABILITATE / **INELUCTABILITATE**

Carcaterul a ceea ce este evitabil. / Iminență, inevitabilitate.

„**Evitabilitatea / ineluctabilitatea** unor evenimente."

EVITABILITATE / **INEVITABILITATE**

Carcaterul a ceea ce este evitabil. / Iminență, ineluctabilitate.

„**Evitabilitatea / inevitabilitatea** unor fenomene."

a EVOLUA / **a INVOLUA**

A se dezvolta, a progresa. / A regresa.

„Noțiune polivalentă, pasiunea a fost larg comentată de-a lungul secolelor. Raportată la istoria culturii, îşi are propria sa istorie, cu sensuri **evoluând** sau **involuând** în timp, contestate cu violență ori afirmate cu fervoare." *LUNGU-MOVILĂ*

EXACT, -Ă / **ERONAT, -Ă**

Adevărat, corect, drept, just. / Fals, greşit, inexact.

„Ideea **eronată** – dânsa – este vrăjmaşa ideii **exacte.**" *PETROVICI*

EXACT, -Ă / **INEXACT, -Ă**

Adevărat, corect, drept, just. / Eronat, greşit, incorect, neadevărat.

„Ce-i ieşea din gură era **exact** şi **inexact** în acelaşi timp." *SORESCU*

EXACTITATE / **EROARE**

Exactitudine, justețe, precizie. / Greşeală, incorectitudine, inexactitate.

„Eroul cunoaşterii obiective, care satisface **exactitatea,** este cunoaşterea subiectivă, accesibilă **erorii.**" *MĂRGINEANU*

EXACTITATE — **INEXACTITATE**

1. Autenticitate, exactitudine. — 1. Falsitate, neadevăr, neexactitate.

„**Exactitatea / Inexactitatea** unei afirmații."

2. Exactitudine, justețe, precizie. — 2. Eroare, greşeală, imprecizie.

„Sună paradoxal, dar faimoasa **exactitate** matematică ține mai ales de măsurarea **inexactității.**" *MALIȚA*

a EXAGERA — **a MINIMALIZA**

A da proporții, a amplifica peste măsură. — A subaprecia, a subestima, a subevalua.

„Afectivitatea este utilă dacă este aderentă la informațiile colective şi dacă este adecvată acestor informații; nici nu le **exagerează** ca în cazul furtunii provocată de o emoție, nici nu le **minimalizează** în apatie şi nepăsare." *FLORIAN*

EXAGERARE — **MINIMALIZARE**

Exagerație. — Subapreciere, subestimare, subevaluare.

„**Exagerarea / minimalizarea** meritelor cuiva."

EXCEDENT — **DEFICIT**

Plus, prisos, surplus. — Lipsă, minus.

„Poate că istoria [...] nu va ține socoteală de **deficitele** şi **excedentele** bugetare; va ține însă socoteală de **deficitele** moralității şi de **excedentul** imoralității de sub regimul actual." *DELAVRANCEA*

EXIGENT, -Ă — **INDULGENT, -Ă**

Pretențios, riguros, sever. — Îngăduitor, tolerant.

„Un profesor **exigent / indulgent.**"

EXIGENT, -Ă — **ÎNGĂDUITOR, -OARE**

Pretențios, riguros, sever. — Indulgent, tolerant.

„În aprecierea propriilor noastre fapte, avem datoria de a fi **exigenți,** întrucât cunoaştem mai bine decât oricine motivele care ne-au determinat conduita; în schimb, atitudinea față de faptele celorlalți, ale căror motivări adânci nu le cunoaştem, se cuvine să fie rezervată şi **îngăduitoare.**" *BIBERI*

EXIGENT, -Ă — **TOLERANT, -Ă**

Pretențios, ruguros, sever. — Indulgent, îngăduitor.

„O persoană **exigentă / tolerantă.**"

EXIGENȚĂ — **INDULGENȚĂ**

Pretenție, rigurozitate, severitate. — Îngăduință, toleranță.

„**Exigența / indulgența** părților față de copiii lor."

EXIGENȚĂ — **TOLERANȚĂ**

Pretenție, rigurozitate, severitate. — Indulgență, îngăduință.

„Pictorul Ressu dispare într-un moment de incertitudini și confuzii, când **toleranța** ia locul **exigenței**." ARGHEZI

EXISTENT, -Ă — **INEXISTENT, -Ă**

Care există, care trăiește. — Neexistent.

„Cu iubirea în suflet poți trece pragul morții, căci ea stăpânește și dincolo, pretutindeni, în toate lumile **existente** și **inexistente**..." *REBREANU*

EXISTENT, -Ă — **NEEXISTENT, -Ă**

Care există, care trăiește. — Inexistent.

„Un lucru **existent / neexistent**."

EXISTENȚĂ — **INEXISTENȚĂ**

Faptul de a exista. — Neexistență, nonexistență.

„**Existența** e sinonimă cu mișcarea. Numai moartea pune capăt crizei, moartea, adică nemișcarea, **inexistența**." *REBREANU*

EXISTENȚĂ — **NEANT**

Faptul de a exista; ființă. — Inexistență, neființă.

„**Existența** și **neantul** formează o unitate dialectică în care primordială este **existența**." *WALD*

EXISTENȚĂ — **NEEXISTENȚĂ**

Faptul de a exista; ființă. — Inexistență, neființă.

„**Existența** și **neexistența** se exclud." *CONTA*

EXISTENȚĂ — **NONEXISTENȚĂ**

Faptul de a exista; ființă. — Inexistență, neexistență.

„Hegel a crezut că Ideea **existenței**, ca teză, și Ideea **nonexistenței**, ca antiteză, se conciliază în Ideea devenirii, ca sinteză." *NEGULESCU*

EXPANSIUNE — **CONTRACTARE**

Dilatare. — Contracție, contragere.

„Dacă universul nu-i decât o pulsație ritmică de **expansiune** și **contractare** [...], atunci e un coșmar." *STEINHARDT*

EXPANSIUNE — **CONTRACȚIE**

Dilatare. — Contractare, contragere.

„În orice fenomen originar surprindem o polaritate, doi termeni adverși, care se condiționează și se determină reciproc: lumină și întuneric, **contracțiune** și **expansiune**, putere și materie." *BLAGA*

EXPANSIUNE

Dilatare.

CONTRAGERE

Contractare, contracție.

„**Expansiunea / contragerea** Universului."

a (se) EXTINDE

A (se) întinde, a (se) lărgi, a (se) mări.

a (se) RESTRÂNGE

A (se) micşora, a (se) reduce.

„Raza teritoriului este variabilă nu numai după speță, ci şi după nevoi, putându-**se extinde** sau **restrânge** în raport cu vecinii, cu cantitatea de hrană existentă." *BENIUC*

EXTINS, -Ă

Crescut, lărgit, mărit,sporit.

RESTRÂNS, -Ă

Limitat, mărginit, redus.

„Mulțimile pot fi **extinse** sau **restrânse.**" *ENESCU*

F

a FACE

A efectua, a înfăptui, a realiza.

a DESFACE

A face ca ceva efectuat să revină la starea anterioară.

„Timpul **face,** timpul **desface.**" *P.*

FACERE

Acțiunea de *a face.*

DESFACERE

Acțiunea de *a desface.*

„Nucleul convingerilor lui, care a cunoscut un lanț întreg de **faceri** și **desfaceri,** a fost și este atât de puternic, încât nu se poate, dacă ai stat și stai în preajma lui, să nu te molipsești." *LĂNCRĂNJAN*

FACIL

Lesne, ușor.

ANEVOIE

Dificil, greu.

„**Facil** este a critica, **anevoie** însă a face." *ELIADE*

FACIL, -Ă

Nedificil, simplu, ușor.

DIFICIL, -Ă

Anevoie, complicat, greu.

„Protestele împotriva poeziei **dificile** nu vin în genere din cauza unei reale dificultăți, ci din cauza insuficienței de cultură a cititorilor obișnuiți cu poezia **facilă** de tipul romanței sentimentale." *CĂLINESCU*

FAST, -Ă

Bun, favorabil, fericit, norocos.

NEFAST, -Ă

Nefavorabil, nefericit, nenorocos, rău.

„Sunt zile **faste** și zile **nefaste.**" *RĂDULESCU-MOTRU*

FAVORABIL, -Ă

Avantajos, prielnic.

DEFAVORABIL, -Ă

Nfavorabil, neprielnic.

„– Domnule prefect, eu nu pot mărturisi decât adevărul, indiferent dacă e **favorabil** sau **defavorabil** pentru mine sau pentru alții." *REBREANU*

FAVORABIL, -Ă — **NEFAVORABIL, -Ă**

1. Avantajos, prielnic, propice. — 1. Defavorabil, neprielnic, potrivnic.

„Nu este om care să poată prevedea cursul împrejurărilor aşa de exact încât să nu fie surprins de coincidenţe **favorabile** sau **nefavorabile.**" *RĂDULESCU-MOTRU*

2. Bun, frumos, prielnic. — 2. Neprielnic, prost, rău, urât.

„Timp **favorabil / nefavorabil.**"

3. Bun, pozitiv. — 3. Defavorabil, negativ, rău.

„Ca oameni depindem direct şi indirect tot de oameni, de aprecierea celorlalţi, de opiniile lor bune şi rele, **favorabile** sau **nefavorabile.**" *PÂNZARU*

a FAVORIZA — **a DEFAVORIZA**

A avantaja. — A dezavantaja.

„Războiul **a favorizat** enorm pe cei dintâi şi **a defavorizat** foarte mult pe cei din urmă." *DOBROGEANU-GHEREA*

FĂŢIŞ, -Ă — **ASCUNS, -Ă**

Care se face, se manifestă, se spune pe faţă, deschis, direct. — Care nu se face, nu se modifică, nu se spune pe faţă; tainic, tăinuit.

„În Elveţia nu se cunoştea nimic din dramele, **făţişe** unele, **ascunse** altele, care agitau pe cei din casa Walter." *PAPADAT-BENGESCU*

FECUND, -Ă — **STERIL, -Ă**

1. Prolific. — 1. Sterp.

„Femelă **fecundă / sterilă.**"

2. Fertil, productiv, roditor. — 2. Nefertil, neproductiv, nerodnic, neroditor, sterp.

„Pământ **fecund / steril.**"

3. (Fig.) — 3. (Fig.)

„Există erori **fecunde** şi adevăruri aproape **sterile.**" *SĂHLEANU*

FECUND, -Ă — **STERP, STEARPĂ**

1. Prolific. — 1. Steril.

„În aceste jocuri infernale intervenea credinţa ca la casele femeilor **sterpe** să joace tineri mascaţi în lupi, pentru a le face **fecunde.**" *VULCĂNESCU*

2. Fertil, productiv, roditor, rodnic. — 2. Nefertil, neproductiv, nerodnic, neroditor, steril.

„Şi n-are deplină dreptate un Buckle, când atribuie climei până şi astă miraculoasă înălţare morală a beduinului sub cuvânt că ea nu s-a operat în seaca şi **sterpa** Arabie, ci deja la Bagdad, în Delhia, în cele mai **fecunde** laturi ale Mesopotamiei." *HASDEU*

FECUNDITATE — **STERILITATE**

Fertilitate, productivitate. — Nefertilitate.

„A-ți altoi gândurile altora pe cel al tău – iată **fecunditatea,** a le așeza pe un loc gol, iată **sterilitatea.**" *M. VOICULESCU*

a FERECA — **a DESFERECA**

A încuia, a zăvorî. — A descuia.

„Dacă omul acesta, răsărit ca din pământ pe strada cu nume voievodal, nu avea iarba fiarelor, ca **să ferece** și **să desferece** toate lacătele, era în orice caz un cizmar cu meșteșug diavolesc." *G. ZAMFIRESCU*

FERICE (livr.) — **NEFERICE** (livr.)

Fericit. — Nefericit.

„Puțini **ferice,** prea mulți **neferice.**" *EMINESCU*

a FERICI — **a NEFERICI**

A aduce cuiva fericire. — A aduce cuiva nefericire.

„Este aici un mare adevăr, ale cărui aplicații, cu cibernetica ar putea **să fericească** sau **să nefericească** lumea." *NOICA*

a FERICI — **a NENOROCI**

A duce cuiva fericire. — A aduce cuiva nefericire, nenorocire: a neferici.

„N-aș fi crezut să aibă școala o influență atât de hotărâtoare... Dacă e în stare **să nenorocească** o generație, atunci e în stare și **s**-o **fericească.**" *SANIELEVICI*

FERICIRE — **DURERE**

Stare de mulțumire sufletească deplină, satisfacție totală. — Nefericire, suferință.

„**Fericirea** e-n **durere.**" *BOLINTINEANU*

FERICIRE — **NEFERICIRE**

Stare de mulțumire sufletească deplină, satisfacție totală. — Starea celui nefericit; nenorocire, suferință.

„În noi este **fericirea** și **nefericirea,** nu afară de noi." *EMINESCU*

FERICIRE — **NENOROCIRE**

Stare de mulțumire sufletească deplină, satisfacție totală. — Starea celui nefericit, nenorocit; nefericire, suferință.

„Amorul este o **nenorocire** și **fericirea,** ce mi-o oferi, venin." *EMINESCU*

FERICIRE
Stare de mulțumire sufletească deplină, satisfacție totală.

SUFERINȚĂ
Chin, durere, nefericire, nenorocire.

„Ce **fericire** într-o **suferință** reală!“ *DELAVRANCEA*

FERICIT, -Ă
Plin de mulțumire sufletească, plin de bucurie; satisfăcut.

NEFERICIT, -Ă
Lipsit de mulțumire sufletească, de bucurie; nenorocit.

„Dacă suntem veseli şi **fericiți**, plini de noi înşine, viața noastră zboară. Dacă suntem trişti şi **nefericiți**, zilele trec ca şi când ar pluti pe aripi de plumb, încet şi greu.“ *AGÂRBICEANU*

FERICIT, -Ă
Plin de mulțumire sufletească, plin de bucurie; satisfăcut.

NENOROCIT, -Ă
Lipsit de fericire, de noroc; nefericit.

„Altfel îi bate fruntea unui **nenorocit**, altfel unui **fericit**.“ *EMINESCU*

FERTIL, -Ă
Fecund, productiv, roditor.

ARID, -Ă
Neproductiv, neroditor, sterp.

„Totuşi, pământul **arid** al Aticii a stimulat spiritul populației, cel **fertil** al Beoției n-a exercitat nici un efect stimulant.“ *BAGDASAR*

FERTIL, -Ă
Fecund, productiv, roditor.

NERODITOR, -OARE
Nefertil, neproductiv, nerodnic, sterp.

„Pe locurile cu aluviuni **fertile**, aveți să vedeți grădini, livezi şi ogoare. În părțile **neroditoare**, păduri de pini maritimi.“ *SADOVEANU*

FERTIL, -Ă
Fecund, mănos, productiv, roditor.

STERIL, -Ă
Nefertil, neproductiv, neroditor, sterp.

„După cum solul este **steril** sau **fertil**, vom avea un carcater mai energic, mai aplicat la muncă, mai îndârjit la fiii pământurilor avare şi un fel de a fi mai indolent la fiii solurilor **fertile**.“ *VIANU*

FERTIL, -Ă
Fecund, productiv, roditor, rodnic.

STERP, STEARPĂ
Nefertil, neproductiv, nerodnic, steril.

„Teren **fertil / sterp**.“

FERTILITATE
Fecunditate, productivitate, rodnicie.

STERILITATE
Nefertilitate, neproductivitate, nerodnicie.

„Toate tradițiile despre Dochia întăresc ideea că românii au avut un an structurat pe eterna opoziție a contrariilor: lumină – întuneric, vară – iarnă, cald – frig, **fertilitate – sterilitate**, viață – moarte.“ *GONOIU*

FIDEL, -Ă
Constant, credincios, statornic (în dragoste, în prietenie); (despre soți) care respectă credința conjugală.

INFIDEL, -Ă
Inconstant, necredincios, nestatornic (în dragoste, în prietenie); (despre soți) care nu respectă credința conjugală.

„O femeie care este **fidelă** soțului ei numai dintr-un simțământ de fidelitate față de sine însăşi – îi este de fapt **infidelă.**" *BLAGA*

FIDELITATE
Cinste, credință, devotament, statornicie (în prietenie, în dragoste, în relațiile conjugale).

INFIDELITATE
Necredință, neloialitate, nestatornicie (în prietenie, în dragoste, în relațiile conjugale).

„Vai de femeia asupra **fidelității** căreia cade chiar umbra suspiciunii – **infidelitatea** poate fi iertată, dar uitată nu." *REBREANU*

FIINȚĂ
Existență.

NEFIINȚĂ
Inexistență; neant.

„Să-nsoțească-n lumi **ființa** / merge-alături **neființa.**" *BLAGA*

FIN, -Ă
Ales, delicat, distins, politicos.

GROSOLAN, -Ă
Necivilizat, nedelicat, nepoliticos, ordinar, vulgar.

„Glumele curg, şi mai **fine** şi mai **grosolane.**" *REBREANU*

FIN, -Ă
Ales, delicat, distins, politicos.

VULGAR, -Ă
Grosolan, necivilizat, nedelicat, nepoliticos, ordinar.

„Comportare **fină / vulgară.**"

FINEȚE
Delicatețe, distincție, politețe.

GROSOLĂNIE
Nedelicatețe, nepolitețe, vulgaritate.

„**Finețe / grosolănie** în comportare."

FINEȚE
Delicatețe, distincție, politețe.

VULGARITATE
Grosolănie, nedelicatețe, nepolitețe.

„Vorbele ei treceau cu surprinzătoare uşurință de la **finețe** la **vulgaritate.**" *PHILIPPIDE*

FINIT, -Ă
Limitat, mărginit.

INFINIT, -Ă
Nelimitat, nemărginit, nesfârşit.

„Universul care ne este cunoscut poate fi **finit,** dar poate fi şi **infinit.**" *RĂDULESCU-MOTRU*

FINIT, -Ă — **NELIMITAT, -Ă**

Limitat, mărginit. — Infinit, nemărginit.

„O cantitate **finită** de sunete face posibilă o inifinitate de cuvinte, fraze, propoziții, după cum câteva unelte, sustrase de sub presiunea imediată a practicii, permit fabricarea unor cantități **nelimitate** de unelte destinate producției.“ *WALD*

FINIT, -Ă — **NEMĂRGINIT, -Ă**

Limitat, mărginit. — Infinit, nelimitat, nesfârşit.

„Un spațiu **finit / nemărginit.**“

FINIT, -Ă — **NESFÂRŞIT, -Ă**

Limitat, mărginit. — Infinit, nelimitat, nemărginit.

„O serie **finită / nesfârşită.**“

FIX, -Ă — **MOBIL, -Ă**

1. Imobil, neclintit, nemişcat, stabil. — 1. Instabil, mişcător.

„În aparițiile lor concrete în orice fel de muzică, imaginile pendulează – pe diverse coordonate – între poli opuşi: dens – rarefiat, continuu – discontinuu, **fix – mobil.**“ *BENTOIU*

2. (Despre ochi, privire, figură) Imobil, încremenit, neclintit, pironit. — 2. (Despre ochi, privire, figură) Care îşi schimbă mereu expresia, care este mereu în mişcare; viu.

„Ochi **ficşi / mobili.**“

FIXITATE — **MOBILITATE**

Imobilitate, neclintire, nemişcare, stabilitate. — instabilitate, mişcare, nestatornicie.

„Cum nu reprezintă valori absolute, ci valori relative, literatura unui popor nu trebuie studiată în **fixitatea** unei idei platoniciene, ci în **mobilitatea** ei.“ *LOVINESCU*

FLEXIBIL, -Ă — **INFLEXIBIL, -Ă**

1. Elastic, mlădios, suplu. — 1. Neelastic, neflexibil, rigid.

„Bară **flexibilă / inflexibilă.**“

2. (Fig.) — 2. (Fig.)

„Esența criticului este de a fi **flexibil** la impresiile poeților, esența poetului este de a fi **inflexibil** în propria sa impresie.“ *MAIORESCU*

FLEXIBILITATE — **INFLEXIBILITATE**

1. Elasticitate, mlădiere, suplețe. — 1. Neelasticitate, neflexibilitate, rigiditate.

„**Flexibilitatea / inflexibilitatea** unui corp.“

2. (Fig.) **2.** (Fig.)

„Nagy n-a fost nicicând prea agreabil, cu franchețea sa brutală, cu acea stranie contracție a frazei care-i făcea vorbirea de multe ori greu de urmărit, cu **inflexibilitatea** sa uimitoare în nişte timpuri de **flexibilitate** excesivă." *PĂCURARIU*

FLUX **REFLUX**

Ridicarea periodică a nivelului suprafețelor mărilor şi oceanelor. Coborârea periodică a nivelului suprafețelor mărilor şi oceanelor.

„Cugetam asupra acelor mistere din viața popoarelor, din mersul generațiilor care, asemenea **fluxului** şi **refluxului** mărei, duc ca o teribilă consecință ici la înălțare, colo la cădere." *EMINESCU*

FOLOS **DAUNĂ**

Beneficiu, câştig, profit. Pagubă, pierdere, prejudiciu.

„Constatările pe care le făcea, în toate aceste privințe, trebuie să le însemnăm, cu cifre aproximative, într-un registru, aşezându-le pe două coloane: una a **foloaselor,** alta a **daunelor.**" *NEGULESCU*

FOLOS **PAGUBĂ**

Beneficiu, câştig, profit. Daună, pierdere, prejudiciu.

„Înfăptuirea oricărei idei mari sau mărețe însă se izbeşte necontenit de ceea ce aduce **foloase,** dar şi **pagube**: vremea." *REBREANU*

a FOLOSI **a DĂUNA**

A fi de folos (cuiva), a ajuta (pe cineva); a fi spre folosul (cuiva). A pricinui (cuiva) o daună, o stricăciune etc.; a prejudicia.

„În relația cu lumea exterioară, animalul nu are decât afecte: atracție, repulsie, ură, iubire. Ea nu-l interesează decât într-atât întrucât îi poate **folosi** ori **dăuna.**" *RALEA*

a FOLOSI **a PĂGUBI**

A fi de folos (cuiva), a ajuta (pe cineva); a fi spre folosul (cuiva). A cauza cuiva o pagubă.

„Şi n-aş putea hotărî, dacă o atare atitudine ipocrită **foloseşte** sau **păgubeşte** scriitorului." *SANIELEVICI*

FOLOSITOR, -OARE **DĂUNĂTOR, -OARE**

Util. Păgubitor, vătămător.

„Arborilor buni şi **folositori** creați de Fărtat li se opuneau arbori răi şi **dăunători** creați de Nefărtat." *VULCĂNESCU*

FOLOSITOR, -OARE **NEFOLOSITOR, -OARE**

Util. Inutil.

„Ceea ce este azi şi aici **folositor,** poate deveni mâine şi dincolo **nefolositor** şi indiferent." *FLORIAN*

FOLOSITOR, -OARE — Util.

NOCIV, -Ă — Dăunător, păgubitor, vătămător.

„Greutatea de-a fi un carcater deplin în epoca noastră, simpatic sau antipatic, **folositor** sau **nociv** – indiferent – provoacă incompetența de a ne construi o viață, care să se poată deosebi din haosul împrejurărilor, o viață de sine stătătoare." *ARGHEZI*

FOLOSITOR, -OARE — Util.

PĂGUBITOR, -OARE — Dăunător, vătămător.

„Societatea este aceea care califică sentimentele și acțiunile omenești; și acelea **folositoare** ea le-a numit morale, iar cele **păgubitoare,** imorale." *DOBROGEANU-GHEREA*

FOLOSITOR, -OARE — Util.

VĂTĂMĂTOR, -OARE — Dăunător, păgubitor.

„Un ziar îl poți lăuda ori dojeni, îl poți găsi **folositor** ori **vătămător,** curajos sau laș." *GUSTI*

FORȚĂ — Energie, putere, tărie.

SLĂBICIUNE — Lipsă de putere, de energie; neputință.

„Omul își compensează **slăbiciunea** fizică prin **forță** morală." *WALD*

FRANCHEȚE — Sinceritate.

IPOCRIZIE — Duplicitate, falsitate, fățărnicie, prefăcătorie.

„În locul **ipocriziei** trebuie să vie **francheţea,** chiar brutală!" *REBREANU*

FRUMOS, -OASĂ

1. Arătos, chipeș.

HIDOS, -OASĂ

1. Hâd, pocit, slut, urât.

„Ai fi crezut că e un poet ateu, unul din acei îngeri căzuți, un Satan, nu cum și-l închipuiesc pictorii: zbârcit, **hidos,** ci un Satan **frumos,** de-o frumusețe strălucită." *EMINESCU*

FRUMOS, -OASĂ 2. Agreabil, drăguț, estetic, plăcut.

HIDOS, -OASĂ 2. Dezgustător, dizgrațios, oribil; respingător, scârbos.

„Înfățișare **frumoasă / hidoasă.**"

FRUMOS, -OASĂ — Arătos, chipeș.

HÂD, -Ă — Hidos, pocit, slut, urât.

„Fiecare generație produce naturi diferite și tipuri carcateristice de un mare interes pentru studiul social și istoric al fiecărei epoci. Acele figuri serioase sau comice, mărețe sau ordinare, nobile sau tâmpite, **frumoase** sau **hâde,** blânde sau fioroase etc. Poartă sigiliul secolului lor și compun tabloul original al societăților ce se succed și se prefac cu timpul." *ALECSANDRI*

FRUMOS, -OASĂ — **POCIT, -Ă**

Arătos, chipeş. — Diform, hidos, hâd, urât.

„Iar **frumoşi** de minune se socoteau aceia ce erau mai **pociţi**." *ALEXANDRESCU*

FRUMOS, -OASĂ — **SLUT, -Ă**

Arătos, chipeş. — Diform, hidos, pocit, urât.

„Bărbaţii trec serile jucând cărţi. Femeile, cele bătrâne şi **slute** asemine, iar cele tinere şi **frumoase** se ocupă numai de a plăcea." *BOLINTINEANU*

FRUMOS, -OASĂ — **URÂT, -Ă**

1. Arătos, chipeş. — 1. Hidos, hâd, pocit.

„Plânsul este refugiul femeilor **urâte**, dar strică celor **frumoase**." *REBREANU*

2. (Despre lucruri, fenomene etc.) Agreabil, drăguţ, plăcut. — 2. (Despre lucruri, fenomene etc.) Dezagreabil, dizgraţios, neplăcut.

„Un lucru **urât** în natură poate deveni **frumos** în artă." *RALEA*

3. (Despre fapte) Bun. — 3. (Despre fapte) Blamabil, condamnabil.

„O faptă **frumoasă / urâtă**."

4. (Despre timp) Bun, favorabil, prielnic; senin, însorit. — 4. (Despre timp) Nefavorabil, neprielnic; posomorât.

„Nu există timp **urât**, ci diferite feluri de timp **frumos**." *LOVINESCU*

5. (Adverbial) — 5. (Adverbial)

„Mai bine să mori **frumos** decât să trăieşti **urât**!" *BENIUC*

FRUMUSEŢE — **HIDOŞENIE**

Însuşirea de a fi frumos. — Sluţenie, urâţenie.

„Îngereasca lui **frumuseţe** s-a transformat brusc într-o mască a **hidoşeniei**." *FULGA*

FRUMUSEŢE — **SLUŢENIE**

Însuşirea de a fi frumos. — Hidoşenie, urâţenie.

„Unde nu încap inteligenţa, **frumuseţea** şi acţiunea, nu apar nici: stupiditatea, sluţenia şi infirmitatea." *NOICA*

FRUMUSEŢE — **URÂCIUNE**

Însuşirea de a fi frumos. — Urâţenie.

„**Urâciunea** să fie **frumuseţă** e cu neputinţă." *CANTEMIR*

FRUMUSEŢE — **URÂŢENIE**

Însuşirea de a fi frumos. — Hidoşenie, sluţenie.

„Totă lumea are dreptul să lupte cinstit ca să învingă **urâţenia** vieţii şi să se bucure de **frumuseţea** ei." *ISTRATI*

G

GRABĂ — **ÎNTÂRZIERE**

Precipitare, pripă. — Încetinire, zăbovire.

„**Graba** noastră în toate este cu desăvârşire necritică. Ar trebui să vedem dacă nu e ceva de câştigat şi din **întârzieri.**" *NOICA*

GRABĂ — **ZĂBAVĂ**

Precipitare, pripă. — Întârziere, zăbovire.

„A plecat cu **graba** şi s-a întâlnit cu **zăbava.**" *P.*

GRAS, -Ă — **SLAB, -Ă**

1. Corpolent, gros, rotofei. — **1.** Slăbănog, uscăţiv.

„Există pe lume oameni **graşi** şi oameni **slabi.** Dumneata faci parte din categoria graşilor; eu din a slabilor." *PETRESCU*

2. Care conţine multă grăsime; cu multă grăsime. — **2.** Fără grăsime; care are sau conţine puţină grăsime.

„În loc să-l ardă o zamă **grasă,** îl arde una **slabă.**" *P.*

3. Untos. — **3.** Diluat, subţiat, subţire.

„Lapte **gras / slab.**"

4. (Despre pământ) Fertil, roditor, rodnic. — **4.** (Despre pământ) Nefertil, neproductiv, steril, sterp.

„Pământ **gras / slab.**"

a GRĂBI — **a ÎNCETINI**

A accelera, a iuţi, a urgenta. — A micşora, a reduce viteza, intensitatea unei mişcări, a unei acţiuni; a întârzia.

„Când acţiunile marilor personalităţi se îndreaptă în sensul evoluţiei, aceasta îşi **grăbeşte** mersul şi dimpotrivă şi-l **încetineşte,** dacă aceasta lucrează împotriva ei." *BAGDASAR*

a (se) GRĂBI — **a ÎNTÂRZIA**

1. A accelera, a iuți, a urgenta. — 1. A amâna, a încetini.

„Influența sentimentelor asupra inteligenței [...] n-a fost de natură să ușureze și **să grăbească** progresul omenirii, ci dimpotrivă, l-a îngreuiat și l-**a întârziat.**“ *NEGULESCU*

2. A se zori. — 2. A sta, a zăbovi.

„Vremea trece iute, nu se mai întoarce, și noi rămânem tot lipsiți și necopliți. Pentru aceasta **grăbiți**-vă, nu **întârziați.**“ *LAZĂR*

a se GRĂBI — **a ZĂBOVI**

A se zori. — A nu se grăbi; a întârzia.

„Prea mult nu **vă grăbiți,** și fiți buni și **zăboviți.**“ *JARNÍK, BÂRSEANU*

GRĂBIRE — **ÎNCETINIRE**

Accelerare, urgentare. — Amânare, întârziere.

„**Grăbirea / încetinirea** producerii unui fenomen.“

GRĂBIRE — **ÎNTÂRZIERE**

Accelerare, urgentare. — Amânare, încetinire.

„Oricâte cauze posibile de **întârziere** sau **grăbire** a dezvoltării organice am presupune noi, tot va trebui să recunoaștem că nenumăratele perfecționări organice ale elefantului au trebuit să se acumuleze într-un timp incomparabil mai mare decât puținele perfecționări organice ale infuzerilor sau ale moluștelor.“ *CONTA*

a GRĂI — **a TĂCEA**

A glăsui, a spune, a vorbi, a zice. — A nu vorbi, a nu spune nimic.

„Vai de cel ce nu știe nici când **să grăiască,** nici când **să tacă,** dar cu mult mai vai de cel ce nu știe nici ce **să grăiască,** nici ce **să tacă.**“ *P.*

GROS, GROASĂ — **SLAB, -Ă**

Corpolent, gras. — Slăbănog, uscățiv.

„Nu știu cum ar putea să fie, / De-i nalt sau mic, de-i **slab** sau **gros,** Dar dacă e după cum scrie, / Desigur că-i băiat frumos.“ *AL. TEODOREANU*

GROS, GROASĂ — **SUBȚIRE**

1. Cu circumferința sau diametrul mare; lat, voluminos. — 1. Cu circumferința sau diametrul mic; îngust.

„Avea statura mijlocie, talia mult mai **subțire** decât **groasă.**“ *REBREANU*

2. (Despre oameni) Corpolent, gras.

2. (Despre oameni) Subțiratic, suplu, zvelt.

„Cel mai mare dintre fiii răposatului Him-başa era Antos. Nu era nici înalt, nici mărunt, nici **gros,** nici **subţire.**" *STANCU*

3. Mare, în sens vertical, de la suprafață la adâncime sau de la suprafață la bază.

3. Mic, în sens vertical, de la suprafață la adâncime sau de la suprafață la bază.

„Strat **gros / subţire.**"

4. (Despre materii textile, hârtie, piele etc.) De grosime mare.

4. (Despre materii textile, hârtie, piele etc.) De grosime redusă.

„Se dormea pe saltele **subţiri** sau cuverturi **groase,** vătuite, care se aduceau seara şi se scoteau dimineața." *DRIMBA*

5. (Despre litere) Care este mai lat decât literele obişnuite.

5. (Despre litere) Cu liniile îngustate.

„Litere **groase / subţiri.**"

6. (Despre lichide) Dens, consistent.

6. (Despre lichide) Diluat, neconsistent.

„Un must **subţire,** clar, de mult în urmă cern, / Acum e **gros** şi negru, ca vinul din Falern." *CĂLINESCU*

7. Adânc, compact, dens, des.

7. Rar, transparent, uşor.

„Ceață **groasă / subţire.**"

8. (Despre glas, voce; adesea adverbial) Adânc, grav, jos, profund.

8. (Despre glas, voce; adesea adverbial) Ascuțit, înalt, pițigăiat.

„Deosebirea dintre viață şi artă apare limpede şi în cazul uriaşului cu voce **subţire** şi al piticului cu voce **groasă.**" *WALD*

GROSIME

Însuşirea de a fi gros.

SUBŢIRIME

Însuşirea de a fi subțire; partea subțire a unui lucru.

„**Subţirimea** sau **grosimea** taliei a cauzat în Europa şi America dezastre familiare şi sinucideri." *ARGHEZI*

GURALIV, -Ă

1. Limbut, locvace, vorbăreț.

MUT, -Ă

1. Tăcut, taciturn.

„Femeie **guralivă / mută.**"

2. (Fig.)

2. (Fig.)

„Falimentul unei bănci pulveriza economiile lui, cifrate la câteva milioane, însă respectate cu o discreție tot atât de **mută** când le avea, pe cât deveni de **guralivă,** după ce l-a pierdut." *ARGHEZI*

GURALIV, -Ă

Limbut, locvace, vorbăreț.

TĂCUT, -Ă

Care tace, care vorbeşte puțin; taciturn.

„Una i se părea prea tânără, alta prea bătrână, una părea slabă, alta prea grasă, una prea iute, alta o adormită, una prea **guralivă,** alta prea **tăcută.**" *SLAVICI*

GUREŞ, -Ă

Guraliv, limbut, vorbăreț.

TĂCUT, -Ă

Care tace, care vorbeşte puțin; taciturn.

„Aur! / aur! / **tăcut** şi **gureş** faur / de tragedii cumplite şi de repezi bucurii, / de duşmănii şi de frății." *COTRUŞ*

H

HARNIC, -Ă **LENEŞ, -Ă**

Silitor, sârguincios, vrednic. Puturos, trândav, trântor.

„Atâta vreme cât vor exista oameni **harnici** şi **leneşi,** vor exista şi deosebiri în felul de viaţă al membrilor societăţii." *PÂRVAN*

HARNIC, -Ă **PUTUROS, -OASĂ**

Silitor, sârguincios, vrednic. Leneş, trândav, trântor.

„Omul se cunoaşte de-i **harnic** ori **puturos,** după cum are mâna rotundă ori mai lungăreaţă." *GOROVEI*

HARNIC, -Ă **TRÂNTOR, -Ă**

Silitor, sârguincios, vrednic. Leneş, puturos.

„Unii au fiindcă sunt oameni **harnici** şi muncesc, iar alţii n-au, fiindcă sunt nişte **trântori,** cari nu ştiu decât să doarmă or să vorbească." *EFTIMIU*

HĂRNICIE **LENE**

Silinţă, sârguinţă, vrednicie. Lenevie, puturoşenie, trândăvie.

„Hărnicia lumei e un fel de **lene,** onoarea-i nimicnicie, mărirea-i înjosire." *EMINESCU*

HĂRNICIE **LENEVIE**

Silinţă, sârguinţă, vrednicie. Lene, puturoşenie, trândăvie.

„Morala este o anumită formă a conştiinţei sociale care oglindeşte relaţiile dintre oameni prin noţiunile de bine şi rău, cinstit, necinstit, **hărnicie** şi **lenevie** etc. şi le statorniceşte în forma regulilor şi a normelor morale." *BONIŞ*

a (se) HOTĂRÎ **a ŞOVĂI**

A se decide. A ezita, a pregeta.

„Tiţa **şovăie,** se chinuieşte, vrând să-l cruţe, întrebându-se dacă să-i spună sau nu; în cele din urmă **se hotărăşte.**" *C. PETRESCU*

HOTĂRÂRE **NEHOTĂRÂRE**

Decizie, fermitate, neşovăire. Ezitare, indecizie, şovăire.

„Tot se mai răsfață cu **hotărârea** sau **nehotărârea** lui." *MAZILU*

HOTĂRÂRE **ŞOVĂIRE**

Decizie, fermitate, neşovăire. Ezitare, nehotărâre, şovăială.

„**Şovăirea** e cel mai mare păcat în viața omului. **Hotărârea** cea mai neroadă e de mii de ori mai bună." *REBREANU*

HOTĂRÂT, -Ă **NEHOTĂRÂT, -Ă**

Decis, ferm, neşovăitor. Nedecis, neşovăitor.

„În Hamlet găseşti orice ai căuta [...]. **Nehotărât,** şovăitor de obicei, uneori însă **hotărât,** energic, punându-şi toată viața în slujba unei idei de răzbunare." *LOVINESCU*

HOTĂRÂT, -Ă **ŞOVĂIELNIC, -Ă**

Decis, ferm, neşovăitor. Nedecis, şovăitor.

„Beligeranții din războiul actual au avut o politică clară şi **hotărâtă,** în schimb sunt țări neutrale care au, ca şi noi, o politică **şovăielnică.**" *DOBROGEANU-GHEREA*

HOTĂRÂT, -Ă **ŞOVĂITOR, -OARE**

Decis, ferm, neşovăitor. Nedecis, şovăielnic.

„Un conducător **hotărât / şovăitor.**"

I

IDENTIC, -Ă — **DEOSEBIT, -Ă**

La fel; aidoma, întocmai. — Diferit, distinct.

„Rațiunea merge mai departe afirmând că un lucru, luat în *totalitatea* lui, nu în aspecte felurite, este în același timp **identic** și **deosebit.**" *FLORIAN.*

IDENTIC, -Ă — **DIFERIT, -Ă**

La fel; aidoma, întocmai. — Altfel, deosebit.

„Lucruri **diferite** nu pot fi **identice** decât prin însușirile lor generale." *WALD*

IDENTIC, -Ă — **DISTINCT, -Ă**

La fel; aidoma, întocmai. — Deosebit, diferit.

„Pe de o parte, exemplarele sunt **identice** între ele, iar mulțimile singure **distincte;** pe de alta, exemplarele nu admit operații între ele; doar mulțimile." *NOICA*

IDENTITATE — **DEOSEBIRE**

Asemănare, similitudine. — Diferență.

„Este fals că **identitatea** «derivă» din **deosebire** sau că este produsă de ea, dar este adevărat că **deosebirea** cere **identitatea** pentru deplina ei existență." *FLORIAN*

IDENTITATE — **DIFERENȚĂ**

Asemănare, similitudine. — Deosebire, distincție.

„**Diferența** nu se repetă niciodată, **identitatea** se repetă totdeauna." *WALD*

IEFTIN, -Ă — **SCUMP, -Ă**

1. Care are un preț relativ mic, convenabil. — **1.** Costisitor.

„Adeseori oferta cea mai **ieftină,** aceea care te izbește prin ieftinătatea ei exagerată, este cea mai **scumpă.**" *ARGHEZI*

2. (Adverbial). **2.** (Adverbial).

„Bună e marfa pe care o cumperi **ieftin** şi-o dai **scump.**" *SLAVICI*

IEFTINĂTATE **SCUMPETE**

Calitatea de a fi ieftin. Scumpătate, scumpenie.

„Importanța producțiunii industriale nu consistă în **scumpetea** sau **ieftinătatea** articolelor, ci în partea ei *educativă.*" *EMINESCU*

a (se) IEFTINI **a (se) SCUMPI**

(Despre prețuri, tarife) A (se) micşora, a (se) reduce, a scădea. (Despre prețuri, tarife) A creşte, a (se) majora, a (se) ridica.

„La început, fără îndoială produsele industriale de casă **s-ar scumpi,** dar cu cât, prin înlesnirea crescândă de-a le reproduce, ele s-ar înmulți, **s-ar** şi **ieftini** totodată." *EMINESCU*

IEFTINIRE **SCUMPIRE**

(Despre prețuri, tarife) Micşorare, reducere, scădere. (Despre prețuri, tarife) Creştere, majorare, mărire.

„După o perioadă de **scumpire** a bunurilor, vine o perioadă de **ieftinire** chiar sub valoarea lor." *DOBROGEANU-GHEREA*

IERI **MÂINE**

În ziua precedentă. În ziua care urmează.

„Nu era azi, nu era **mâine,** nici **ieri,** nici totdeauna..." *EMINESCU*

a IERTA **a CERTA**

A cruța, a scuti (de o pedeapsă). A dojeni, a mustra.

„Vai de cel ce pe gaie îndată o **iartă,** iar pe porumbiță fără milă o **ceartă.**" *P.*

a IERTA **a PEDEPSI**

A cruța, a scuti (de o pedeapsă). A sancționa.

„Mai bine **să ierți,** pe cel vinovat, decât **să pedepseşti** pe cel nevinovat." *P.*

IERTAT, -Ă **NEIERTAT, -Ă**

Scutit, cruțat de pedeapsă. Care nu este sau nu poate fi iertat.

„**Iertat** să fie cel ce la mânie / Mi-a împlântat cuțitul pân'la os, / Dar neuitat şi **neiertat** să fie / Cel care-a râs de gându-mi bătăios." *LABIŞ*

IERTĂTOR, -OARE **NEIERTĂTOR, -OARE**

Care iartă (uşor). Care nu iartă (uşor); aspru, nemilos, sever.

„Prieteni **iertători / neiertători.**"

ILUSTRU, -Ă — **OBSCUR, -Ă**

Celebru, renumit, vestit. — Necunoscut, neînsemnat.

„În Franța, autorii mari sau mici, **iluştri** sau **obscuri,** şi oricare ar fi specialitatea lor, nu credeau nicidecum că numai fondul lucrărilor lor avea importanță." *NEGULESCU*

ILUZIE — **DECEPȚIE**

Amăgire, speranță neîntemeiată. — Dezamăgire, deziluzie.

„**Decepțiile** sunt adesea mai utile, în viață, decât **iluziile.**" *NEGULESCU*

ILUZIE — **DEZAMĂGIRE**

Amăgire, speranță neîntemeiată. — Decepție, deziluzie.

„Suspinul venea de mai departe, de la suflet, nu de la o durere de trup, venea aşa cum călătoresc şi durerile noastre între o **iluzie** si o **dezamăgire,** ca o şoaptă gemută." *ARGHEZI*

ILUZIE — **DEZILUZIE**

Amăgire, speranță neîntemeiată. — Decepție, dezamăgire.

„**Iluzia** stă în anticipație, **deziluzia** în satisfacere." *FLORIAN*

IMPORT — **EXPORT**

Aducere de mărfuri în țară prin cumpărare sau schimb. — Trimitere de mărfuri în alte țări în scop de vânzare sau de schimb.

„Îndată însă ce **exportul** e mai mare decât **importul** avem sporirea capitalului național." *EMINESCU*

a IMPORTA — **a EXPORTA**

A duce în țara proprie mărfuri străine prin cumpărare. — A vinde în afara țării mărfuri produse în țară.

„Țările agricole **exportă** materii prime şi **importă** fabricate." *SANIELEVICI*

IMPORTANT, -Ă — **NEIMPORTANT, -Ă**

1. Apreciabil, considerabil, mare. — **1.** Neglijabil, neînsemnat.

„Cantitate **importantă / neimportantă.**"

2. Care are însemnătate, valoare; însemnat. — **2.** Lipsit de importanță, de valoare; neînsemnat.

„Problemă **importantă / neimportantă.**"

3. (Substantivat). — **3.** (Substantivat).

„Cultura nu este numai o achiziție de valori, nici nu se reduce la etică, comportament şi conviețuire, nu este numai cumpănă între bun şi rău, între **important** şi **neimportant,** între frumos şi urât, ci este şi o cultură care ştie să producă." *MALIȚA*

IMPORTATOR, -OARE — **EXPORTATOR, -OARE**

Persoană care se ocupă cu importul. — Persoană care se ocupă cu exportul.

„S-au găsit şi oameni de afaceri, **importatori** şi **exportatori**, sau simpli negustori, care nu lucrau decât pe pieţele interne." *NEGULESCU*

INDEPENDENT, -Ă — **DEPENDENT, -Ă**

Care depinde de cineva sau de ceva; (despre un popor, un stat) nestăpânit de alt stat, autonom, liber, neatârnat. — Care depinde de cineva sau de ceva; (despre un popor, un stat) lipsit de independenţă economică sau politică.

„Astăzi iar, dacă ar cădea liberalii, ne lasă c-o minunată moştenire, ţara c-o poziţie nedefinită în cestiunea Orientului, nici **dependentă,** nici **independentă.**" *EMINESCU*

INDEPENDENŢĂ — **DEPENDENŢĂ**

Neatârnare, suveranitate. — Atârnare, subordonare, supunere.

„Sentimentul **dependenţei** a devenit astfel imboldul statornic al dorinţei de **independenţă.**" *NEGULESCU*

INDIVIDUAL, -Ă — **COLECTIV, -Ă**

Care se referă la un (sau aparţine unui) singur exemplar dintr-o clasă de lucruri, de fiinţe; particular. — Care se referă la o clasă (sau aparţine unei clase) de lucruri sau fiinţe; comun, general.

„Ideea naţională poate face şi desface vieţi **individuale** şi **colective.**" *PÂRVAN*

INDIVIDUAL, -Ă — **COMUN, -Ă**

Care se referă la un (sau aparţine unui) singur exemplar dintr-o clasă de lucruri, de fiinţe; particular, singular. — Care aparţine mai multor sau tuturor; care priveşte sau interesează pe mai mulţi sau pe toţi; de care se folosesc mai mulţi sau toţi; obştesc.

„Soarta oamenilor este **comună** numai în ceea ce ne pot face şi este **individuală** în ceea ce pot face." *ZAMFIRESCU*

INDIVIDUAL, -Ă — **GENERAL, -Ă**

Care se referă la un (sau aparţine unui) singur exemplar dintr-o clasă de lucruri, de fiinţe; particular, singular. — Care este comun tuturor sau majorităţii fiinţelor sau obiectelor dintr-o anumită categorie; universal.

„Omul s-a deşteptat încetul cu încetul de creaţiile **generale** ale naturii pentru a-şi găsi caracterul său **individual.**" *XENOPOL*

INDIVIDUAL, -Ă

Care este propriu, specific unui singur individ.

SOCIAL, -Ă

Care este propriu unui grup de persoane.

„Mersul vieții **individuale** și evoluția vieții **sociale** sunt o necontenită goană după fericire." *ANDREI*

INDIVIDUAL, -Ă

1. Care se referă la un (sau aparține unui) singur exemplar dintr-o clasă de lucruri, de ființe; particular, singular.

UNIVERSAL, -Ă

1. Care se referă la toate lucrurile sau ființele luate în considerație într-un caz dat.

„Un caz **individual / universal.**"

2. (Substantivat).

2. (Substantivat).

„Într-o filosofie care este în primul rând a ființei, problema centrală nu poate fi **universalul: e individualul.**" *NOICA*

a INSPIRA

A trage, a inhala aerul în plămâni.

a EXPIRA

A elimina din plămâni aerul în procesul respirației.

„**A inspira / a expira** cu greu aerul."

INSPIRAȚIE

Fază a respirației în care aerul este introdus în plămâni.

EXPIRAȚIE

Fază a respirației în care aerul este eliminat din plămâni.

„Circulația aerului prin căile respiratorii cuprinde două faze: **inspirația** și **expirația.**" *TĂNĂSESCU*

INSTANTANEU

Brusc.

TREPTAT

Gradat, progresiv.

„Inhibiția își face efectul, **instantaneu** sau **treptat.**" *BENIUC*

INSTRUCȚIE

Cultură, învățătură.

IGNORANȚĂ

Incultură, neștiință.

„**Ignoranța** cea mai mare predomina în toate straturile societății, **instrucția** se mărginea la clasa lucrurilor numai." *KRETZULESCU*

INSTRUCȚIE

Cultură, învățătură.

INCULTURĂ

Ignoranță, neștiință.

„**Instrucția / incultura** unei persoane."

INSTRUIT, -Ă

Citit, cult, învățat.

IGNORANT, -Ă

Incult, neinstruit, neînvățat.

„Om **instruit / ignorant.**"

INSTRUIT, -Ă — **INCULT, -Ă**

Citit, cult, învăţat. — Ignorant, neinstruit, neînvăţat.

„Om **instruit / incult.**"

INSTRUIT, -Ă — **NEINSTRUIT, -Ă**

Citit, cult, învăţat. — Ignorant, incult, neînvăţat.

„Unii înţeleg prin noroc simpla coincidenţă de împrejurări favorabile. Evident că, în acest sens, toţi oamenii, fie **instruiţi,** fie **neinstruiţi** cred, în noroc." *RĂDULESCU-MOTRU*

INSTRUIT, -Ă — **NEÎNVĂŢAT, -Ă**

Citit, cult, învăţat. — Ignorant, incult, neinstruit.

„Om **instruit / neînvăţat.**"

INTELIGENT, -Ă — **PROST, PROASTĂ**

Ager, deştept, isteţ. — Nătărău, nătâng, neghiob, nerod, prostănac.

„Nu ştim ce e om bun şi rău, **inteligent** şi **prost,** cum nu ştim ce e o femeie frumoasă." *NOICA*

INTELIGENŢĂ — **PROSTIE**

Agerime, deşteptăciune, isteţime. — Nătângie, neghiobie, nerozie.

„**Prostia** este o suferinţă nedureroasă a **inteligenţei.**" *CIORAN*

INTENS, -Ă — **SLAB, -Ă**

1. (Despre lumină) Puternic, strălucitor, viu. — **1.** (Despre lumină) Chior, orb, sărac, scăzut.

„Lumină **intensă / slabă.**"

2. Puternic, tare. — **2.** Înăbuşit, înfundat, stins, surd.

„Zgomot **intens / slab.**"

3. Puternic, răsunător, ridicat, tare. — **3.** Coborât, domol, încet.

„Voce **intensă / slabă.**"

4. Mare, puternic. — **4.** Mic, redus.

„În adevăr, etichetarea cu ajutorul concepţiei etice ori estetice a inerţiei şi mişcării, a vibrării **slabe** şi a celei **intense,** a aşa-zisei «materii» şi aşa-zisului «spirit» ca «rău» şi «bine», «urât» ori «frumos», «folositor» şi «vătămător», e încă una dintre multele confuzii pe care le facem între lumea schimbătoare şi formală, strict omenească, şi lumea statornică şi creator-energetică, ritmic-cosmică." *PÂRVAN*

INTERES — **DEZINTERES**

Atenţie, curiozitate, preocupare. — Dezinteresare, indiferenţă, nepăsare.

„Se lămureau acum atâtea lucruri care păreau ciudate şi inexplicabile: pasiunea pentru teatru, grija de-a nu lipsi de la premiere, **interesul** uneori comic pentru podoabele femeieşti şi **dezinteresul** până la totală indiferență față de casa şi familia lui..." *REBREANU*

INTERES — **INDIFERENȚĂ**

Atenție, curiozitate, preocupare. — Dezinteres, nepăsare.

„A manifesta **interes / indiferență** față de nişte evenimente."

INTERES — **NEPĂSARE**

Atenție, curiozitate, preocupare. — Dezinteres, indiferență.

„Toate actele ce se înfăptuiesc la noi se pot aşeza în fața acestor două singure extreme: **nepăsare** exagerată sau **interes** exagerat: nu este mijlocie. Inconştiență senină în ambele împrejurări." *ARGHEZI*

INTERESANT, -Ă — **ANOST, -Ă**

Care interesează, care trezeşte interes; vrednic de interes. — Neinteresant, plictisitor.

„Mi se pare că piesele nu se-mpart în primitive şi rafinate, în vechi şi nouă, simple şi complexe; mi se pare că se pot împărți numai în piese bune şi rele, frumoase şi urâte, **interesante** şi **anoste**, spirituale şi neroade..." *CARAGIALE*

INTERESANT, -Ă — **NEINTERESANT, -Ă**

Care interesează, care trezeşte interes; vrednic de interes. — Anost, plictisitor.

„O carte **interesantă / neinteresantă.**"

INTERIOR, -OARĂ — **EXTERIOR, -OARĂ**

Intern, lăuntric. — Extern.

„O teorie se verifică după criterii **interioare** şi **exterioare.**" *BLAGA,*

INTERIORITATE — **EXTERIORITATE**

Caracterul a ceea ce este interior; subiectivitate. — Caracterul a ceea ce este exterior; obiectivitate.

„Caracterele faptului social sunt deci finalitatea, constrângerea față de individ, **exterioritatea** şi **interioritatea** în acelaşi timp față de conştiința lui." *ANDREI*

INTERN, -Ă — **EXTERN, -Ă**

Interior. — Exterior.

„Cultura este alcătuită nu de obiecte **externe** materiale, ci de formele **interne** care le-au produs." *RĂDULESCU-MOTRU*

a INTRA

A trece din afară înăuntru, a merge dintr-un loc deschis în unul închis; a pătrunde.

a IEŞI

A părăsi un loc, o încăpere, limitele a ceva; a trece din interior în exterior.

„Lesne **a intra** în casa omului, anevoie **a ieşi.**“ *P.*

INTRARE

1. Trecere din afară înăuntru, pătrundere într-un loc închis.

IEŞIRE

1. Părăsire a unei încăperi, a unui loc, a unui spaţiu închis.

„La **ieşirea** din palat, ca şi la **intrare,** faţa împăratului nu spunea nimic.“ *ANGHEL,*

2. Loc prin care se trece din afară înăuntru, loc de acces.

2. Loc prin care se poate părăsi o încăpere, un loc etc.

„Oamenii învăţaţi dar fără talent propriu, adică purtătorii ştiinţei moarte, mi-i închipuiesc ca o sală cu o uşă de **intrare** şi una de **ieşire.**“ *EMINESCU*

INTRINSEC, -Ă

Care constituie partea lăuntrică, esenţa unui lucru.

EXTRINSEC, -Ă

Care vine din afară, care nu provine din esenţa lucrurilor.

„Trebuie să deosebim între valorile **intrinsece** şi valorile **extrinsece** ale culturii.“ *VIANU*

INTROVERTIT, -Ă

Caracterizat prin tendinţa de închidere în sine, de orientare spre viaţa interioară.

EXTRAVERTIT, -Ă

Caracterizat prin proiectarea tendinţelor psihice interioare asupra lumii exterioare, prin sociabilitate.

„În primul caz, orientarea spre exterior produce temperamentele **„extrovertite“**; în al doilea, orientarea spre interior produce temperamentele **„introvertite“.**“ *NEGULESCU*

ISCUSIT, -Ă

Abil, dibaci, îndemânatic.

INABIL, -Ă

Neiscusit, neîndemânatic, stângaci.

„Un muncitor **iscusit / inabil.**“

ISCUSIT, -Ă

Abil, dibaci, îndemânatic.

NEISCUSIT, -Ă

Inabil, neîndemânatic, stângaci.

„Din nou prinţul Arnulf pierde din vedere că aceşti militari germani, fiind cuprinşi în armata rusă, deveneau dintr-o dată altceva, nişte germani, sui generis, de fapt altfel de ruşi, nu mai **inscusiţi** sau mai **neiscusiţi** decât ceilalţi.“ *ANGHEL*

ISCUSIT, -Ă — **NEÎNDEMÂNATIC-Ă**

Abil, dibaci, îndemânatic. — Inabil, neiscusit, stângaci.

„Un vânător **iscusit / neîndemânatic.**"

ISCUSIT, -Ă — **STÂNGACI, -CE**

Abil, dibaci, îndemânatic. — Inabil, neiscusit, neîndemânatic.

„Un om **iscusit / stângaci.**"

ISTEȚ, -EAȚĂ — **PROST, PROASTĂ**

Ager, deştept, inteligent. — Nătărău, nătâng, neghiob, nerod.

„Pasiunea face nebun câteodată pe cel mai **isteț** om şi face adesea **isteț** pe cel mai **prost.**" *REBREANU*

a (se) IUBI — **a (se) URÎ**

A nutri un sentiment de afecțiune pentru cineva; a simți dragoste pentru o persoană de sex opus; a (se) îndrăgi, a (se) plăcea. — A avea un sentiment puternic de antipatie, de duşmănie față de cineva sau ceva; a (se) duşmăni, a (se) vrăjmăşi.

„O fi bine **să urăşti. Să iubeşti** e şi mai bine. Numai cel ce ştie şi **să urască** şi poate **să iubească** pricepe cât face viața." *ISTRATI*

IUBIRE — **URĂ**

Amor, dragoste. — Duşmănie, vrăjmăşie.

„**Ura** e măsura **iubirii** întocmai ca umbra măsura luminii." *SLAVICI*

IUTE — **AGALE**

Grabnic, rapid, repede, tare. — Alene, domol, încet.

„Când ajunge la intrare, / Colo-n Țarigradul mare, / Calul pasu-şi domoleşte / Şi mereu se poticneşte. // Fiul lui Novac se-ncruntă: / – Hi, la drum: din grai l-înfruntă. / Hi mai **iute,** nu **agale,** / Că ne-apucă noaptea-n cale!" *DULFU*

IUTE — **DOMOL, -OALĂ**

1. Ager, sprinten, vioi. — **1.** Încet, potolit, temperat.

„Om **iute / domol.**"

2. Alert, fulgerător, rapid. — **2.** Încet, liniştit, potolit.

„Mişcări **iuți / domoale.**"

3. Grabnic, grăbit, rapid. — **3.** Încet, lent, lin, potolit.

„Mers **iute / domol.**"

4. Impulsiv, nestăpânit, violent. — **4.** Blajin, blând, paşnic.

„Fire **iute / domoală,** om **iute / domol.**"

5. (Adverbial) Grabnic, rapid, repede, tare. — **5.** (Adverbial) Agale, alene, încet.

„Şi iată, la început încet, pe nesimţite, ca la un uriaş ornic cu apă, balta îşi întoarce băşica prea plină şi începe să-şi răstoarne apele prisoselnice în cealaltă imensă băşică. Dunărea, care le soarbe în matcă [...] întâi **domol,** apoi mai **iute,** tot mai repede." *VOICULESCU*

IUTE — **GREOI, -OAIE**

Ager, sprinten, vioi. — Încet, lent, moale.

„Diferitele rase omeneşti, ca şi diferitele popoare ori indivizi izolaţi, îşi au un ritm propriu, de caracter ereditar: sunt **greoale** sau **iuţi,** persistente în mişcare sau molâi etc. " *PÂRVAN*

IUTE — **ÎNCET, -EATĂ**

1. Ager, sprinten, vioi. — **1.** Greoi, lent, moale.

„Un om **iute / încet** în mişcări."

2. Grabnic, grăbit, rapid, repede. — **2.** Domol, lent, lin, liniştit.

„Mers **iute / încet.**"

3. (Adverbial) Grabnic, rapid, repede. — **3.** (Adverbial) Greu, agale, alene, domol.

„Răul vine **iute,** binele **încet.**" *P.*

IUTE — **LENT, -Ă**

1. Ager, sprinten, vioi. — **1.** Greoi, încet, molatic.

„Om **iute / lent .**"

2. Grabnic, grăbit. — **2.** Domol, încet, potolit.

„Ce anume mişcare trebuie să numim «pas cu pas», **«lentă»** şi pe care **«iute»,** «cu salturi»?" *DOBROGEANU-GHEREA*

3. (Adverbial) Grabnic, rapid, repede. — **3.** (Adverbial) Greu, încet.

„Unele societăţi se dezvoltă mai **iute,** altele mai **lent.**" *DOBROGEANU-GHEREA*

IUTE — **LIN, -Ă**

1. Repede. — **1.** Domol, lent, liniştit.

„Lotca fugea purtată cu meşteşug prin ape **iuţi** şi prin ape **line.**" *BUCUŢA*

2. Grabnic, grăbit, precipitat, rapid, repede. — **2.** Domol, lent, liniştit.

„Mers **iute / lin.**"

3. (Adverbial) — **3.** (Adverbial) Agale, alene, domol.

„Merge **iute / lin.**"

IUTE — **MOALE**

Ager, sprinten, vioi. — Greoi, lent, molatic.

„Afară de astea, nu era nici bun, nici rău, nici **moale,** nici **iute,** nici deştept, nici prost." *CARAGIALE*

IUTE — **MOLATIC, -Ă**

Ager, sprinten, vioi. — Greoi, lent, moale.

„Bussa, lungă ca tatăl ei şi subţire, dar nu **iute,** ci **molatică** în toate mişcările ei, şi nu plăpândă, ci lată-n umeri şi cu pieptul ieşit, le ştie toate." *SLAVICI*

IUŢEALĂ — **ÎNCETINEALĂ**

Agerime, repeziciune, sprinteneală, voiciune. — Lipsită de iuţeală, de voiciune în acţiuni, în mişcări, în gândire.

„**Încetineala** mă sufocă. **Iuţeala** mă relaxează." *BOTEZATU*

a (se) IUŢI — **a (se) ÎNCETINI**

A (se) grăbi, a (se) zori. — A (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli.

„Numai în trecut şi în viitor scăpăm de dominaţia timpului, ba chiar putem spune că dominăm noi timpul şi îl **încetinim,** îl **iuţim** sau îl sărim înainte şi înapoi, după cum ne place." *PHILIPPIDE*

a se IVI — **a se ASCUNDE**

A se arăta, a apărea dintr-odată. — A se face nevăzut, a dispărea.

„Soarele, când **se iveşte,** când **se ascunde** printre norii pufoşi şi alburii." *C. PETRESCU*

a se IVI — **a DISPĂREA**

A se arăta, a apărea dintr-odată. — A se face nevăzută, a pieri.

„Dar tu ca un luceafăr departe străluceşti, / Abia câte o clipă în cale-mi **te iveşti,** / Apoi **dispari:** şi-n urmă rămâi în gândul meu / Vedenie iubită la care mă-nchin eu." *MICLE*

a se IVI — **a PIERI**

A se arăta, a apărea dintr-odată. — A dispărea.

„În mările calde ale vieţii şi timpului **ne ivim** şi **pierim** cu toţii." *NOICA*

IVIRE — **DISPARIŢIE**

Apariţie, iveală. — Pieire.

„Primitivul va căuta prin urmare să evadeze din relativismul fugar al fenomenelor, din neliniştita **ivire** şi **dispariţie** a lucrurilor, din complexitatea încurcată a firii vrăjmaşe." *BLAGA*

IVIRE — **PIEIRE**

Apariție, iveală. — Dispariție.

„**Ivirea** și **pieirea** ta înșile sunt numai o părere." *EMINESCU*

IZBÂNDĂ — **CĂDERE**

Biruință, reușită, succes, victorie. — Eșec, insucces, înfrângere, nereușită.

„În căutarea adevărului, mintea omenească e mânată de aspirații, pe care nici o **izbândă,** oricât de strălucită, nu le poate mulțumi pe deplin și nici o **cădere,** oricât de dureroasă, nu le poate înăbuși cu totul." *NEGULESCU*

IZBÂNDĂ — **EȘEC**

Biruință, reușită, succes, victorie. — Insucces, înfrângere, nereușită.

„Sunt oameni pe care **izbânzile** îi întristează sau îi pun pe gânduri mai repede decât un **eșec.**" *ȚOIU*

IZBÂNDĂ — **INSUCCES**

Biruință, reușită, succes, victorie. — Eșec, înfrângere, nereușită.

„Surprizele vin [...] când poți să-ți citești cartea, ca orice cititor, la rece, și să-ți dai seama de **izbânzile** și **insuccesele** pe care le-ai avut." *PREDA*

IZBÂNDĂ — **ÎNFRÂNGERE**

Biruință, reușită, succes, victorie. — Eșec, insucces, nereușită.

„Din capul locului, noi am presimțit a cui va fi **izbânda** și a cui va fi **înfrângerea.**" *ARGHEZI*

IZBÂNDĂ — **NEIZBÂNDĂ**

Biruință, reușită, succes, victorie. — Eșec, insucces, înfrângere, nereușită.

„Încheiase ziua fără nici o **izbândă,** dar **neizbânda** nu-i știrbise nimic din noua încredere, nou înviată." *PETRESCU*

IZBÂNDĂ — **PIERDERE**

Biruință, reușită, succes, victorie. — Eșec, insucces, înfrângere, nereușită.

„Se bucura cu inima la **izbânzile** creștinilor, se întrista la **pierderile** lor." *BĂLCESCU*

a IZBÂNDI — **a EȘUA**

A izbuti. — A nu izbuti, a nu reuși.

„Cel mai aventuros efort de realizare prin noi, este de o mie de ori mai fertil, chiar cînd **eșuează,** decât cel mai cuminte apel la bunăvoința străină, chiar când el **izbutește.**" *SEBASTIAN*

Î

a (se) ÎMBĂRBĂTA — A (-şi) insufla curaj, bărbăţie; a (se) încuraja.

a (se) DESCURAJA — A-şi pierde sau a face pe cineva să-şi piardă curajul; a (se) demoraliza.

„Sfârşind aceste pregătiri, Mihai cugetă întru inima sa că împregiurarea cere neapărat vreo faptă eroică, spre **a descuragia** pe turci şi **a îmbărbăta** pe ai săi." *BĂLCESCU*

ÎMBĂRBĂTARE — Încurajare.

DESCURAJARE — Demoralizare, demobilizare.

„**Îmbărbătarea / descurajarea** prietenilor."

a (se) ÎMBĂTA — A (se) ameţi, a (se) chercheli, a (se) turmenta.

a (se) TREZI — A-şi reveni sau a face să-şi revină din beţie; a (se) dezmetici..

„Beţia ar fi un lucru minunat, dacă nu **te-ai trezi.** Tot aşa cum trezia ar fi insuportabilă, dacă nu **te-ai îmbăta.**" *BENIUC*

ÎMBOGĂŢIRE — Înavuţire.

SĂRĂCIRE — Ruinare, scăpătare.

„- Ce poate face fericirea, întărirea şi **îmbogăţirea** unei ţări şi unei naţiuni nu poate să facă nenorocirea, slăbirea şi **sărăcirea** nimănui în parte..." *KOGĂLNICEANU*

ÎMBOGĂŢIT, -Ă — Bogat, înavuţit, înstărit.

SĂRĂCIT, -Ă — Ruinat.

„Din acel război, puterile beligerante din Europa au ieşit, în adevăr, **sărăcite** şi slăbite, Japonia, dimpotrivă, a ieşit **îmbogăţită** şi întărită." *NEGULESCU*

a (se) ÎMBOLNĂVI — **a (se) ÎNSĂNĂTOŞI**

A deveni sau a face să devină bolnav. — A (se) lecui, a (se) tămădui, a (se) vindeca.

„**Mă îmbolnăvii** de exasperare, seninătatea mă părăsi, zăcui în spital, apoi **mă însănătoşii.**“ *PREDA*

a (se) ÎMBOLNĂVI — **a (se) ÎNZDRĂVENI**

A deveni sau a face să devină bolnav. — A (se) însănătoşi, a (se) lecui, a (se) tămădui, a (se) vindeca.

„Acolo e sigur că **se înzdrăveneşte** cât baţi din palme. Ba chiar e sigur că acolo nici nu **s-ar fi îmbolnăvit.**“ *REBREANU*

a (se) ÎMBOLNĂVI — **a (se) TĂMĂDUI**

A deveni sau a face să devină bolnav. — A (se) însănătoşi, a (se) înzdrăveni, a (se) lecui, a (se) vindeca.

„Există o ciudată ispită [...] convingerea că prin credinţă scăpăm de boli, că nu se poate să mai fim bolnavi; sau, dacă **ne îmbolnăvim,** că nu avem nevoie de medici şi medicamente, de vreme ce ne putem oricând **tămădui** prin rugăciuni.“ *STEINHARDT*

a (se) ÎMBOLNĂVI — **a (se) VINDECA**

A deveni sau a face să devină bolnav. — A (se) însănătoşi, a (se) înzdrăveni, a (se) tămădui.

„Oamenii au venit aici **să se vindece,** să-şi schimbe mediul în care **s-au îmbolnăvit.**“ *SĂLCUDEANU*

a se ÎMBRĂCA — **a (se) DEZBRĂCA**

A (-şi) acoperi corpul cu veşminte; a (se) înveşmânta. — A (-şi) scoate îmbrăcămintea; a (se) despuia, a (se) dezechipa.

„Voieşte **să dezbrace** un sfânt şi **să îmbrace** pe altul.“ *P.*

ÎMBRĂCAT — **DEZBRĂCAT**

Îmbrăcare. — Dezbrăcare.

„Apoi şopteşte. Ce să ne mai necăjim cu **îmbrăcatul** şi **dezbrăcatul?** Doar nu suntem cucoane!“ *SADOVEANU*

ÎMBRĂCAT, -Ă — **DEZBRĂCAT, -Ă**

Cu trupul acoperit de haine; echipat, înveşmântat. — Fără haine; despuiat, gol, neîmbrăcat, nud.

„S-a învăţat **îmbrăcat** / Şi i-e ruşine **dezbrăcat.**“ *P.*

ÎMBRĂCAT, -Ă — **GOL, GOALĂ**

Cu trupul acoperit de haine; echipat, înveşmântat. — Fără haine; despuiat, dezbrăcat, neîmbrăcat, nud.

„Vii **gol** pe lume, dar când pleci din ea trebuie să pleci **îmbrăcat.**“ *STANCU*

a (se) ÎMBUNĂTĂŢI

1. A (se) ameliora, a (se) îndrepta, a (se) remedia.

a (se) ÎNRĂUTĂŢI

1. A (se) agrava, a (se) îngreuia, a (se) face mai rău.

„Toate fluctuațiile politicii noastre externe, toate veştile alarmante sau liniştitoare fac **să se îmbunătăţească** sau **să se înrăutăţească** situația instituțiilor de artă.“ *REBREANU*

2. A se ameliora, a se îndrepta..

2. A se strica, a se zbârli.

„Vremea **s-a îmbunătăţit / s-a înrăutăţit.**“

3. A (se) ameliora

3. A (se) înăspri, a (se) strica.

„Relațiile dintre ei **s-au îmbunătăţit / s-au înrăutăţit.**“

ÎMBUNĂTĂŢIRE

Ameliorare, îndreptare.

ÎNRĂUTĂŢIRE

Agravare.

„Evoluția omenirii nu urmează, în desfăşurarea ei, o linie dreaptă, uniform ascendentă, ci o linie sinuoasă, cu părți ascendente, ce reprezintă **îmbunătăţirile** relative, şi cu părți descendente, ce reprezintă **înrăutăţirile** relative, ale condițiilor ei de existență.“ *NEGULESCU*

a ÎMPIEDICA

1. A pune unui animal piedică la picioare.

a DESPIEDICA

1. A scoate piedica de la picioarele unui animal.

„**A împiedica / a despiedica** un cal.“

2. A pune opritoare la roțile unui vehicul

2. A scoate piedica de la roțile unui vehicul.

„**Împiedică** la deal şi **despiedică** la vale.“ *P.*

a ÎMPLETI

1. A împreuna fire, jurubițe, benzi etc., încrucişându-le.

a DESPLETI

1. A desface din împletitură; a deşira.

„Ariciul a învățat pe om **să împletească** şi **să despletească** firele, să măsoare pământul şi cerul, să folosească plantele în scopuri utile.“ *VULCĂNESCU*

2. A strânge părul în cozi.

2. A desface părul din cozi.

„Naşa aşează pe mireasă pe un scaun, pe care a pus o perină. O nevastă îi ține o oglindă, ca să se privească. Naşa o **despleteşte,** o piaptănă, apoi o **împleteşte** din nou.“ *OLINESCU*

ÎMPLETIRE

Acțiunea de *a (se) împleti* şi rezultatul ei.

DESPLETIRE

Acțiunea de *a (se) despleti* şi rezultatul ei.

„Iubirea e zugrăvită printr-un cap culcat pe un sân, prin o sărutare, prin îmbrățişarea unor mâini albe, reci şi frumoase, parcă sculptate, de marmură, prin **împletirea** şi **despletirea** unui păr lung, moale, de aur.“ *DOBROGEANU-GHEREA*

ÎMPLETIT, -Ă — **DESPLETIT, -Ă**

1. (Despre fire, jurubițe etc.) Reunit, încrucişat. — 1. (Despre fire, jurubițe etc.) Neîmpletit, deşirat.

„Fire de lână **împletite / despletite.**"

2. (Despre păr) Strâns în cozi, făcut cozi. — 2. (Despre păr) Desfăcut din cozi, neîmpletit.

„Să nu mănânci c-o coadă **împletită** şi una **despletită**, că rămâi văduvă." *NICULIȚA-VORONCA*

a se ÎMPURPURA — **a PĂLI**

A se îmbujora, a se înroşi, a se rumeni. — A devêni galben, palid; a se îngălbeni.

„Obrajii, albi, ovali, ca pielița subțire, uneori **păleau**, alteori **se îmbujorau** la gândurile ce treceau prin capul fetei." *AGÂRBICEANU*

a ÎNAINTA — **a se RETRAGE**

A merge înainte; a avansa. — A merge, a pleca înapoi.

„Am avut un ritm al războiului mondial... Un flux şi reflux de armate ce **înaintează** şi **se retrage.**" *LOVINESCU*

ÎNAINTARE — **REGRES**

Dezvoltare, progres, propăşire. — Decadență, decădere, declin.

„Aceasta însă n-ar fi **înaintare**, ci **regres.**" *BĂRNUȚIU*

ÎNAINTARE — **RETRAGERE**

Acțiunea de *a înainta* şi rezultatul ei. — Acțiunea de *a se retrage* şi rezultatul ei.

„După o **înaintare** biruitoare, a venit şi **retragerea** îndărătul muntelui prieten." *LOVINESCU*

ÎNAINTAŞ — **URMAŞ**

Precursor, predecesor, premergător. — Succesor.

„Un poet adevărat învață nu numai de la **înaintaşi**, ci învață şi de la **urmaşi.**" *STĂNESCU*

ÎNAINTAT, -Ă — **ÎNAPOIAT, -Ă**

1. Civilizat, dezvoltat, evoluat. — 1. Neevoluat, primitiv, sălbatic.

„De vom compara între ele două țări civilizate, se pot înfățişa mai multe cazuri: putem foarte bine găsi că una să fie mai **înaintată** decât cealaltă în unele privințe şi mai **înapoiată** într-altele." *I. GHICA*

2. (Progresist, propăşitor. — 2. Reacționar, retrograd.

„Concepție **înaintată / înapoiată.**"

ÎNAINTAT, -Ă — **PRIMITIV, -Ă**

Civilizat, dezvoltat, evoluat. — Înapoiat, nedezvoltat, neevoluat.

„Omenirea **primitivă** e mai puțin diversificată. Un om samănă mai mult cu altul decât în societățile **înaintate.**“ *IBRĂILEANU*

ÎNAINTAT, -Ă — **REACȚIONAR, -Ă**

Progresist, propăşitor. — Înapoiat, retrograd.

„S-au văzut în istorie partide **«înaintate»** dorind păstrarea ordinei existente, şi partide **«reacționare»** dorind schimbarea ei.“ *NEGULESCU*

ÎNAINTE — **ÎNAPOI**

În față, în frunte. — În spate, în dos, îndărăt.

„În ziua când îți este teamă să priveşti **înainte** şi te uiți **înapoi,** să ştii că ai îmbătrânit.“ *MUŞATESCU*

ÎNAINTE — **ÎNDĂRĂT**

În față, în frunte. — Înapoi.

„Nu e bine să mergi cu spatele **înainte** şi cu fața **îndărăt,** că cică Dumnezeu plânge şi dracul râde.“ *GOROVEI*

ÎNALT, -Ă — **JOS, JOASĂ**

1. Care se întinde mult în sus; foarte ridicat. — **1.** Puțin ridicat; care nu e ridicat; scund.

„Hipocrat [...] a observat nu numai tipul fizic, ci şi însuşirile spirituale, care deosebesc, de pildă, pe omul din regiunile **înalte** şi expuse vântului, de cele din regiunile **joase** şi uscate.“ *ANDREI*

2. (Despre frunte) Lată, mare. — **2.** (Despre frunte) Îngustă.

„Persoană cu frunte **înaltă / joasă.**“

3. (Despre persoane) De statură mare. — **3.** (Despre persoane) Scund.

„Persoană de statură **înaltă / joasă.**“

4. (Despre sunete sau voce) Ascuțit, subțire. — **4.** (Despre sunete sau voce) Adânc, grav, gros.

„Dar în muzică? Diferitele sunete **joase, înalte,** nu exprimă ele sentimente de tristețe, de veselie?“ *ANDREI*

5. (Despre frecvențe) Cu un număr mare de perioade pe unitate de timp. — **5.** (Despre frecvențe) Cu un număr mic de perioade pe unitatea de timp.

„Sub raportul frecvenței, ritmurile biotice şi psihice au un spectru foarte larg, de la aşa-numitele ritmuri cu frecvență **înaltă** care se desfăşoară în fracțiuni de secundă până la ritmurile cu frecvență **joasă** care au o perioadă lunară, sezonieră, anuală sau chiar multianuală.“ *ŞT. POPESCU*

6. (Despre temperatură, presiune etc.) Mare, ridicată.

6. (Despre temperatură, presiune etc.) Coborâtă, mică, scăzută.

„Temperatură atmosferică **înaltă / joasă.**"

ÎNALT, -Ă

MĂRUNT, -Ă

1. Care se ridică mult în sus.

1. Jos, mic, scund.

„Casă **înaltă / măruntă.**"

2. De statură mare.

2. Mic, scund, scurt.

„Aproape aceeaşi climă creşte pe laponi şi pe scediani: cei dentâi **mărunţi,** slabi, urâţi, oacheşi; ceilalţi **înalţi,** tari, frumoşi, blonzi." *HASDEU*

ÎNALT, -Ă

MIC, -Ă

1. Care se întinde mult în sus.

1. Jos, mărunt, scund.

„Clădiri mai **mici,** mai-**nalte** dau sunet diferit." *PĂUNESCU*

2. De statură mare.

2. Mărunt, scund, scurt.

„În Italia de nord oamenii au statura **înaltă,** craniul scurt, părul blond, ochii albaştri; pe câtă vreme în Italia de sud oamenii au o statură **mică,** craniul lung şi culoarea părului şi a pielii închisă." *VIANU*

ÎNALT, -Ă

SCUND, -Ă

De statură mare.

Mărunt, mic, scurt.

„Nu era **înalt,** nu era **scund.**" *STĂNESCU*

a se ÎNAVUŢI

a SĂRĂCI

A se îmbogăţi, a se înstări.

A calici, a se ruina, a scăpăta.

„**S-a înavuţit / a sărăcit** repede."

ÎNAVUŢIRE

SĂRĂCIRE

Îmbogăţire, înstărire.

Ruinare, scăpătare.

„Aşadar, organizarea şi lupta proletariatului lucrează paralel şi în aceeaşi direcţie ca şi tendinţele de **sărăcire** a maselor muncitoare şi de **înavuţire** nemăsurată a magnaţilor capitalului." *DOBROGEANU-GHEREA*

ÎNAVUŢIT, -Ă

SĂRAC, -Ă

1. Bogat, înstărit.

1. Calic, mizer, nevoiaş.

„Un gospodar **înavuţit / sărac.**"

2. (Substantivat).

2. (Substantivat).

„De la sărac la profesor, de la **sărac** la **înavuţit** o singură mare şi gravă încompetenţă ne apasă." *ARGHEZI*

a (se) ÎNĂLBI

A face să devină sau a deveni alb; a părea alb.

a (se) ÎNNEGRI

A face să devină sau a deveni negru; de culoare închisă.

„Ascultându-l, Ionel se înverzi şi se îngălbeni, **se înnegri** şi **se înălbi,** de mânie dar şi de uimire." *LĂNCRĂNJAN*

a se ÎNĂLŢA

A se îndrepta în sus, a se ridica, a se sui, a se urca.

a CĂDEA

A se deplasa în jos, a se lăsa în jos; a pica.

„În jurul nostru, singurele mişcări naturale simple, sunt cele rectilinii verticale, datorită cărora corpurile **se înalţă** sau **cad,** după cum sunt «uşoare» sau «grele»." *BLAGA*

ÎNĂLŢARE

Acțiunea de *a se înălța.*

CĂDERE

Acțiunea de *a cădea.*

„E bine şi frumos să te înalți, dar nu pe jumătate. O **înălţare** pe jumătate este egală cu o **cădere."** *PHILIPPIDE*

ÎNĂLŢARE

Acțiunea de *a se înălța.*

COBORÂRE

Acțiunea de *a se coborî.*

„Dar, după unda de **înălţare,** vine regulat alta, de **coborâre."** *AGÂRBICEANU*

ÎNĂUNTRU

În interior.

AFARĂ

În exterior.

„Nu văzu nimic, căci întuneric era **afară** şi încă pe atâta **înăuntru."** *EMINESCU*

a ÎNCĂLECA

A se sui călare.

a DESCĂLECA

A se da jos, a coborî de pe cal.

„Cine-a **încălecat** pe cal străin, **descalecă** în mijlocul drumului când i s-arată lumea mai dragă." *PETRESCU*

a (se) ÎNCĂLŢA

A(-şi) pune încălțămintea.

a (se) DESCĂLŢA

A(-şi) scoate încălțămintea.

„Nu se mai putea pleca nici **să se-ncalţe,** nici **să se descalţe."** *AGÂRBICEANU*

ÎNCĂLŢAT, -Ă

Cu încălțămintea în picioare.

DESCULŢ, -Ă

Cu picioarele goale, descălțat.

„Să nu mergi cu un picior **încălţat** şi cu altul **desculţ,** că-ți moare cineva din casă." *OLINESCU*

a (se) ÎNCĂLZI | **a (se) RĂCI**

1. A deveni sau a face să devină (mai) cald; a-şi ridica temperatura. | **1.** A deveni sau a face să devină (mai) rece; a(-şi) micşora, a(-şi) reduce temperatura.

„Apa **se încălzeşte** mai încet vara şi **se răceşte** mai încet iarna, decât uscatul, influenţând astfel şi temperatura mediului ambiant.“ *NEGULESCU*

2. (Despre vreme) A deveni mai cald, a se muia. | **2.** (Despre vreme) A deveni mai rece.

„Vremea **s-a încălzit / s-a răcit** brusc.“

a (se) ÎNCĂLZI | **a (se) RĂCORI**

1. (Despre vreme) A deveni (mai) cald, a se muia. | **1.** (Despre vreme) A deveni mai rece, a se răci.

„Timpul **se încălzeşte / se răcoreşte.**“

2. A deveni sau a face să devină (mai) cald; a(-şi) ridica temperatura. | **2.** A deveni sau a face să devină (mai) rece; a(-şi) micşora, a(-şi) reduce temperatura.

„Românul aşa-i făcut: bea când e înfierbântat ca **să se răcorească** şi bea când i-e frig **să se încălzească...**“ *REBREANU*

a ÎNCĂRCA | **a DESCĂRCA**

1. A umple un vehicul de transport. | **1.** A goli un vehicul de transport.

„Unii **încarcă,** iar, alţii **descarcă** piatră şi lemne.“ *SLAVICI*

2. A acumula energie într-o baterie electrică. | **2.** A consuma energia unui acumulator electric.

„A încărca / a descărca un acumulator.“

ÎNCĂRCARE | **DESCĂRCARE**

Umplerea unui vehicul de transport cu ceva; încărcat. | Golirea unui vehicul de transport; descărcat.

„Îşi câştiga viaţa lucrând la **încărcarea** şi **descărcarea** corăbiilor.“ *NEGULESCU*

ÎNCĂRCAT | **DESCĂRCAT**

Încărcare. | Descărcare.

„Mâncare cam puţină, de scos la muncă aproape în fiecare zi şi noapte. La **încărcat** şi **descărcat** trenuri.“ *PĂCURARIU*

a ÎNCÂNTA | **a DEZAMĂGI**

A fascina, a fermeca, a vrăji. | A decepţiona, a deziluziona.

„Cucly îl **încânta** şi îl **dezamăgea** alternativ.“ *CĂLINESCU*

ÎNCÂNTAT, -Ă — **DEZAMĂGIT, -Ă**

Fascinat, fermecat, vrăjit. — Decepționat, deziluzionat.

„Se uita pe rând la Matei și la tablou, arătându-se din ce în ce mai **încântată** de fragilitatea și nebunia florilor și tot mai **dezamăgită** de autorul picturii." *MAZILU*

a ÎNCEPE — **a (se) ISPRĂVI**

1. A trece la realizarea unei acțiuni, lucrări etc.; a se apuca. — 1. A încheia, a sfârși, a termina o acțiune, o lucrare etc.

„E bine ca în ziua Sâmbetei **să isprăvești** tot ce ai început dar **să nu începi** nimic în această zi." *OLINESCU*

2. (Despre o lucrare, o acțiune etc.) A debuta, a se deschide, a se porni. — 2. (Despre o lucrare, o acțiune etc.) A se încheia, a se sfârși, a se termina.

„De-abia **se isprăvește**-o sărbătoare, / Și-**ncepe** alta. Muzicile cântă." *VLAHUȚĂ*

3. (Despre o stare sau un fenomen) A se isca, a se porni, a se stârni. — 3. (Despre o stare sau un fenomen) A se sfârși, a se termina.

„Dragostea lui Eminescu nu e amestecată cu visul. Visul lui **începe** când dragostea **s-a isprăvit.**" *ARGHEZI*

4. A-și avea începutul. — 4. A se termina, a se sfârși.

„Adevăratele poezii **încep** acolo unde **se isprăvesc** pe hârtie." *GOGA*

5. A lua, a scoate, a tăia prima porțiune din ceva. — 5. A consuma, a epuiza, a sfârși, a termina.

„**A începe / a isprăvi** o pâine."

a ÎNCEPE — **a ÎNCETA**

1. A trece la realizarea unei acțiuni, a unei lucrări etc.; a se apuca, a (se) porni. — 1. A întrerupe o acțiune, o lucrare începută; a conteni, a opri.

„De la o vârstă încolo, autorii de tragedii, în viață, **încetează** de a le mai scrie. **Încep** să le trăiască. Și cei de comedii, să le joace." *MUȘATESCU*

2. (Despre sunete, zgomote) A se face auzit, a se porni. — 2. (Despre sunete, zgomote) A amuți, a dispărea, a se potoli.

„Sunetele **încetaseră** tot așa de brusc cum **începuseră.**" *PHILIPPIDE*

3. (Despre sentimente, stări fizice) A se manifesta cu primele semne. — 3. (Despre sentimente, stări fizice) A dispărea, a pieri, a se sfârși, a trece.

„Suferințele **au început / au încetat.**"

4. A-şi avea începutul.	**4.** A-şi avea sfârşitul, a se sfârşi.

„Nu ştiu unde arta mea **încetează** de a mai fi meserie, şi nici unde meseria mea **începe** să fie artă." *MUŞATESCU*

5. (Despre stări şi fenomene atmosferice) A apărea, a se isca, a se ivi, a se porni, a se stârni.	**5.** A conteni, a se sfârşi.

„Ploaia trebuie **să înceapă** sau **să înceteze."** *BABEŞ*

a ÎNCEPE	**a se ÎNCHEIA**
1. A trece la realizarea unei acţiuni, a unei lucrări etc.; a se apuca, a (se) porni.	**1.** A duce până la capăt o acţiune, o lucrare începută; a isprăvi, a sfârşi, a termina.

„Acţiunea de difuzare **încheie** şi nu **începe** manifestarea creatoare a unei culturi naţionale." *PREDA*

2. A debuta, a se deschide, a (se) porni.	**2.** A se isprăvi, a se sfârşi, a se termina.

„La patrusprezece ani după ce **începuse,** disputa s-**a încheiat."** *CIOCÂRLIE*

3. (Despre sentimente) A apărea, a se ivi.	**3.** (Despre sentimente) A înceta, a se sfârşi, a se termina.

„Cine poate decide când **începe,** când poate **să înceapă** şi cînd **se încheie** marea iubire?" *SĂRARU*

a ÎNCEPE	**a (se) SFÂRŞI**
1. A trece la realizarea unei acţiuni, a unei lucrări etc.; a (se) apuca, a (se) porni.	**1.** A duce până la capăt o acţiune începută; a isprăvi, a încheia, a termina.

„Când luna e în creştere, românii cred că e bine **să începi** lucrul pe care ai de gând să-l faci. Şi din contră, când luna e în descreştere, e bine **să-**ţi **sfârşeşti** lucru." *OLINESCU*

2. (Despre o lucrare, o acţiune etc.) A debuta, a se deschide, a (se) porni.	**2.** (Despre o lucrare, o acţiune etc.) A se isprăvi, a se încheia, a se termina.

„Reprezentaţia **s-a sfârşit** şi alta **a început."** *SADOVEANU*

3. A se manifesta cu primele semne; a apărea.	**3.** A se duce, a se isprăvi, a se termina.

„Va fi amiaza-n care răsare şi apune / Întruchiparea razei în ne-ncepută apă, / În care timpu-**ncepe** să curgă-n teascul viei / Şi noaptea **se sfârşeşte** nainte **să sfârşească."** *V. TEODORESCU*

4. (Despre sentimente, stări fizice) A apărea, a se ivi, a se înfiripa.	**4.** (Despre sentimente, stări fizice) A dispărea, a pieri a se termina.

„Dragostea **începe** când vrea ea şi **se sfârşeşte** cînd vor ei." *MUŞATESCU*

5. A-şi avea începutul.

5. A-şi avea sfârşitul, a se termina.

„În natură, nu ştii unde **începe** viaţa şi unde **începe** moartea. Unde **se sfârşeşte** una şi unde **se sfârşeşte** alta.“ *BĂNCILĂ*

6. (Despre stări, fenomene atmosferice) A se dezlănţui, a se isca, a se porni, a se stârni.

6. (Despre stări, fenomene atmosferice) A conteni, a se curma, a înceta, a se opri, a se potoli, a sta.

„Ploaia **a început / s-a sfârşit.**“

7. A lua, a scoate, a tăia prima porţiune din ceva.

7. A consuma, a epuiza, a isprăvi, a termina.

„**A începe / a sfârşi** proviziile.“

a ÎNCEPE

a (se) TERMINA

1. A trece la realizarea unei acţiuni, a unei lucrări etc.; a se apuca, a (se) porni.

1. A duce până la capăt o acţiune, o lucrare începută; a isprăvi, a sfârşi.

„Cât despre muncă, **începeai** la şase dimineaţa şi **terminai** la miezul nopţii.“ *ISTRATI*

2. A debuta, a se deschide, a porni.

2. A se isprăvi, a se încheia, a se sfârşi.

„Lucrul, şedinţa **a început / s-a terminat.**“

3. A-şi avea începutul.

3. A se încheia, a (se) sfârşi, a trece.

„Vacanţa **a început / s-a terminat.**“

4. (Despre stări, fenomene atmosferice) A apărea, a se dezlănţui, a se isca, a se porni, a se stârni.

4. (Despre stări, fenomene atmosferice) A conteni, a se curma, a înceta, a se opri, a sta.

„Ploaia **a început / s-a terminat.**“

5. A-şi avea începutul.

5. A-şi avea sfârşitul, a se sfârşi.

„Cine-mi va destăinui unde **se termină** Omul şi **începe** Civilizaţia?“ *BOTEZATU*

ÎNCEPERE

ÎNCHEIERE

Acţiunea *de a începe* şi rezultatul ei.

Acţiunea de *a (se) încheia* şi rezultatul ei.

„**Începerea / încheierea** unei şedinţe; **începerea / încheierea** unor şedinţe.

ÎNCEPUT

FINAL

Începere.

Fine, încheiere, sfârşit.

„Ce mă chinuie, într-adevăr, la scrierea unei cărţi este **începutul** şi **finalul.**“ *PREDA*

ÎNCEPUT — **ÎNCHEIERE**

Începere. — Isprăvire, sfârşire, terminare.

„Conform unei alte legende, broasca l-a ajutat pe demiurg, nu la **începutul** creației, ci la **încheierea** ei." *COMAN*

ÎNCEPUT — **SFÂRŞIT**

Începere. — Final, fine, isprăvire, sfârşire, terminare.

„Tot **începutul** are şi **sfârşit.**" *P.*

a ÎNCHEIA — **a DESCHEIA**

A prinde în nasturi, în copci etc. un obiect de îmbrăcăminte. — A face ca un obiect de îmbrăcăminte să nu mai fie încheiat.

„Cu mâna-i mică îi aşeza binişor cravata, îl **încheia** şi-l **descheia** la nasturul de la haină." *BAŞSARABESCU*

ÎNCHEIAT — **DESCHEIAT**

Încheiere. — Descheiere.

„Cade nasturele? – nu e nimic: coşi un nasture la fel, pentru **încheiatul** şi **descheiatul** automatic." *ARGHEZI*

ÎNCHEIERE — **DESCHEIERE**

Încheiat. — Descheiat.

„**Încheierea / descheierea** hainei."

ÎNCOACE — **ÎNCOLO**

Înspre mine, la mine; în partea aceasta, în această direcție. — Dispre mine; în altă parte decât aici; în direcția opusă, într-acolo.

„Vre o zgâtie de fată / Cărei gura nu-i mai tace, / Ca stigleții-ntoarce capul / Când **încolo,** cînd **încoace.**" *EMINESCU*

a se ÎNCOLĂCI — **a se DESCOLĂCI**

A se încârliga, a se încovriga. — A se desface din încolăcire.

„Ca un balaur imens, cu solzi de aur şi cu solzi de arginți *Drumul robilor* **se încolăcea** *şi* **se descolăcea,** îşi mlădia mijlocul într-un dans ciudat care uneori seamnă cu o zvârcolire." *STANCU*

ÎNCOLĂCIRE — **DESCOLĂCIRE**

Acțiunea de *a se încolăci* şi rezultatul ei. — Acțiunea de *a se descolăci* şi rezultatul ei.

„**Încolăcirea / descolăcirea** unui şarpe."

ÎNCOTRO — **DINCOTRO**

În ce direcție, în ce parte, unde, pe unde. — De unde, din ce parte, din care direcție.

„Nimeni nu ştia nici **încotro** se duce, nici **dincotro** vine." *ISTRATI*

ÎNCREDERE | **BĂNUIALĂ**

Sentiment de siguranță față de cinstea, posibilitățile cuiva. | Neîncredere, suspiciune.

„**Încrederea** e prima calitate a boierului şi cavalerului, **bănuiala** fiind dimpotrivă, trăsătura fundamentală a şmecherului." *STEINHARDT*

ÎNCREDERE | **ÎNDOIALĂ**

Sentiment de siguranță față de cinstea, posibilitățile cuiva. | Dubiu, incertitudine, neîncredere, nesiguranță.

„De multe ori lipsa de **încredere** pe care o ai în cinstea celorlalți izvorăşte din **îndoiala** pe care o ai de propria ta cinste." *CODREANU*

ÎNCREDERE | **NEÎNCREDERE**

Sentiment de siguranță fața se cinstea, posibilitățile cuiva. | Dubiu, incertitudine, îndoială, nesiguranță.

„Destulă **încredere** pentru a întreprinde ceva, destulă **neîncredere** pentru a nu întreprinde orice, – asta e măsura." *BOGREA*

ÎNCREDERE | **SUSPICIUNE**

Sentiment de siguranță față se cinstea, posibilitățile cuiva. | Bănuială, circumspecție, neîncredere.

„El stăruise să afle ce era cu Ab Runca, față de care nutrea un sentiment confuz, de admirație dar şi de dispreț, de **încredere** şi de **suspiciune.**" *LĂNCRĂNJAN*

ÎNCREZĂTOR, -OARE | **BĂNUITOR, -OARE**

Care are încredere. | Bănuielnic, neîncrezător, suspicios.

„Pe cât de **încrezătoare** a fost în tinerețe, pe atât de **bănuitoare** era azi." *REBREANU*

ÎNCREZĂTOR, -OARE | **NEÎNCREZĂTOR, -OARE**

Care are încredere. | Bănuitor, suspicios.

„Un om **încrezător / neîncrezător** în posibilitățile altei persoane."

ÎNCREZĂTOR, -OARE | **SUSPICIOS, -OASĂ**

Care are încredere. | Bănuitor, neîncrezător.

„Un om **încrezător / suspicios.**"

a ÎNCUIA | **a DESCUIA**

A închide (cu cheia). | A descuia (cu cheia).

„Maica Scintila înghiață, / La uşa şcolii de o viață, / **Descuie** şi **încuie,** deschide şi închide / Cu chei palide şi livide." *ARGHEZI*

ÎNCUIAT, -Ă **DESCUIAT, -Ă**

Închisă cu cheia, cu zăvorul. Care a fost deschis cu cheia, care nu este încuiat.

„Am şepte răcliţi **descuiete,** / Şepte **încuiete,** / Şi o mână de bucurie; / Ghiciţi, boieri, ce să fie?" *(Câşlegele de iarnă, postul şi paştele) GOROVEI*

ÎNCUIERE **DESCUIERE**

Închidere (cu cheia). Deschidere (cu cheia).

„Mult mai greu decât slujba propriu-zisă, care consistă într-o amiciţie cu toţi hoţii puşi subt privegherea lui, în **încuierea** şi **descuierea** uşilor, în comandarea curăţeniei prin dormitoare şi curţi e ofensa permanentă la care gardianul este supus superiorilor lui."*ARGHEZI*

a ÎNCURAJA **a DESCURAJA**

A îmbărbăta, a îndemna. A demoraliza, a demobiliza.

„Critica literară nu m-a influenţat în mod direct, dar a putut **să** mă **încurajeze** foarte mult, iar în anumite momente – de ce să mint? – **să** mă **descurajeze.**" *STĂNESCU*

ÎNCURAJARE **DESCURAJARE**

Îmbărbătare, stimulare. Demoralizare, demobilizare.

„Oamenii nu au nevoie numai de **încurajare,** entuziasm sau eroism, dar şi de stări sufleteşti contrare pentru adversarii lor, de **descurajare,** resemnare, panică şi derută." *HERSENI*

a (se) ÎNCURCA **a (se) DESCURCA**

I. 1. A încâlci. **I. 1.** A descâlci.

„Zece înţelepţi nu pot **să descurce** ceea ce un nebun **a încurcat."** *P.*

2. A face să devină confuz, greu de înţeles, de priceput. **2.** A lămuri, a limpezi (o situaţie, o problemă).

„Pentru a-şi ajunge la scop, melodrama întrebuinţează tot felul de trape, de transformări, de coincidenţe neverosimile, de taine tenebroase, ce **încurcă** sau **descurcă** acţiunea dramatică." *LOVINESCU*

II. 1. A se încâlci. **II. 1.** A se descâlci.

„Firele când **se încurcă** / Anevoie **se descurcă."** *P.*

2. A se complica, a se încâlci. **2.** A ieşi dintr-o situaţie dificilă.

„Singur s-**a încurcat,** singur să **se descurce."** *REBREANU*

ÎNCURCARE **DESCURCARE**

Acţiunea de a (se) încurca şi rezultatul ei. Acţiunea de a (se) descurca şi rezultatul ei.

„O **descurcare,** odată şi odată, tot se petrece, şi chiar dacă **încurcarea** se rezolvă într-o inexplicabilă nouă încurcătură, rămâne lucrul esenţial cîştigat, realizarea." *ARGHEZI*

ÎNDRĂZNEALĂ — **FRICĂ**

Curaj, cutezanță. — Lipsă de curaj, teamă.

„Trăia când cu **frica**-n spate, cînd îmboldit de o **îndrăzneală** sălbatică." *REBREANU*

ÎNDRĂZNEALĂ — **LAŞITATE**

Curaj, cutezanță. — Poltronerie.

„Pe pământ, orice livadă are viermii ei. Orice lumină, umbra ei. [...] Orice **îndrăzneală, laşitatea ei.**" *BĂNCILĂ*

ÎNDRĂZNEALĂ — **SFIALĂ**

Curaj, cutezanță. — Sfiiciune, timiditate.

„Ştiu, crezul ăsta cere **îndrăzneală**, / Să lupți ca inerția s-o supui, / Eu fac ce pot, cu grijă şi **sfială** – / Mai sunt pe lume îndrăzneți destui." *LABIŞ*

ÎNDRĂZNEALĂ — **TEMERE**

Curaj, cutezanță. — Frică, teamă.

„Erau **îndrăzneli** şi **temeri** care luptau în el; erau ispite care îndată se înjumătățeau de amintirea amară a atâtor înfrângeri." *SADOVEANU*

ÎNDRĂZNEALĂ — **TIMIDITATE**

Curajos, cutezanță. — Sfială, sfiiciune.

„Gesturile îi sunt nesocotite, **timiditatea** alternează cu **îndrăzneala.**" *HOLBAN*

ÎNDRĂZNEȚ, -EAȚĂ — **FRICOS, -OASĂ**

Curajos, cutezător. — Temător.

„La vreme de război, cutremur, oamenii buni devin răi, oamenii răi, devin buni; oamenii **îndrăzneţi** devin **fricoşi,** oamenii **fricoşi** devin îndrăzneți." *ANGHEL*

ÎNDRĂZNEȚ, -EAȚĂ — **LAŞ, -Ă**

Curajos, cutezător. — Fricos, poltron.

„Veți fi, pe rând, şi jos şi sus, / Tăcând ce ați avea de spus, / Mințind de ați simți că credeți, / Când **laşi** de tot, când **îndrăzneţi.**" *PĂUNESCU*

ÎNDRĂZNEȚ, -EAȚĂ — **SFIOS, -OASĂ**

Curajos, cutezător. — Timid.

„Erau copii de toată mâna, cu păr negru şi cu păr bălan, cu ochi de jar şi cu ochi de cicoare – unii mai **îndrăzneţi,** alții mai **sfioşi.**" *MACEDONSKI*

ÎNDRĂZNEȚ, -EAȚĂ | **TEMĂTOR, -OARE**

Curajos, cutezător. | Fricos.

„Cei singuri şi **temători** se vor prăpădi, cei **îndrăzneți** şi cu credința în steaua lor vor birui, dacă s-ar ajuta între ei frățeşte; de nu, or să piară şi ei." *PÂRVAN*

ÎNDRĂZNEȚ, -EAȚĂ | **TIMID, -Ă**

Curajos, cutezător. | Sfios.

„O femeie iubeşte pe... cutare pentru că e curioasă să ştie cum sărută acela, cum vorbeşte, cum face declarații de amor, dacă e **timid** sau **îndrăzneț**, gingaş sau brutal..." *DEMETRESCU*

a ÎNDRĂZNI | **a se SFII**

A cuteza, a se încumeta. | A nu avea îndrăzneală, a se intimida.

„**A îndrăzni / a se sfii** să vorbească în public."

a ÎNDRĂZNI | **a se TEME**

A cuteza, a se încumeta. | A simți teamă, frică.

„Se adunaseră ca să petreacă voioşi împreună şi nu mai **îndrăzneau** să vorbească, fiindcă **se temeau** ca nu cumva fie Bran, fie doamna să se supere." *SLAVICI*

a (se) ÎNDREPTA | **a (se) STRÂMBA**

A (se) dezdoi, a aduce sau a ajunge în poziție dreaptă, normală. | A face ceva să nu mai fie drept sau a deveni strâmb; a (se) curba, a (se) încovoia, a (se) îndoi.

„Copaciul cînd de jos **se strâmbează,** anevoie **se** mai **îndreptează.**" *P.*

ÎNDREPTĂȚIT, -Ă | **NEÎNDREPTĂȚIT, -Ă**

Just, justificat, legitim. | Injust, nejustificat, nelegitim.

„Ipoteza că universul are un sens şi ipoteza că universul n-are nici un sens sunt, după D.D. Roşca, deopotrivă de **îndreptățite** şi de **neîndreptățite.**" *BAGDASAR*

a ÎNDULCI | **a AMĂRÎ**

1. A face să fie (mai) dulce. | **1.** A face să capete un gust amar.

„**A îndulci / a amărî** o băutură."

2. (Fig.). | **2.** (Fig.).

„Limba **îndulceşte,** limba **amărăşte.**" *P*

ÎNFĂPTUIRE — **NEÎNFĂPTUIRE**

Efectuare, împlinire, îndeplinire, realizare. — Neefectuare, neîndeplinire, nerealizare.

„Omul primitiv [...] nu făcea şi nici nu putea face, nici măcar nu întrezărea deosebirea esenţială dintre previziune şi ghicit; după el, **înfăptuirea** şi **neînfăptuirea** unei prevestiri se datora voinţei, toanelor, bunei sau relei-voinţe a forţelor supranaturale." *IOSEFINI*

a ÎNFĂŞURA — **a DESFĂŞURA**

A încolăci; a depăna pe un fus, pe un ghem. — A face ca un obiect să nu mai fie înfăşurat sau ghemuit, a desface, a întinde în toată lungimea sau suprafaţa.

„Cu ochii lor ageri, zăreau acolo ca într-o taină pe Ionică **înfăşurând** şi **desfăşurând** cureluşa minunată, cu care le făcea în ciudă." *VOICULESCU*

a ÎNFIINŢA — **a DESFIINŢA**

A face să ia fiinţă; a crea, a întemeia. — A face ca ceva să nu mai existe; a distruge, a nimici.

„E ceva curios în negaţia românească: uneori nu **desfiinţează,** ci **înfiinţează."** *NOICA*

ÎNFIINŢARE — **DESFIINŢARE**

Acţiunea de *a înfiinţa* şi rezultatul ei; creare. — Acţiunea de *a desfiinţa* şi rezultatul ei; distrugere, nimicire.

„Nu fiinţa şi nefiinţa sunt întrunite în devenire, cum spunea Hegel, cu sinteza sa începătoare, ci **înfiinţarea** şi **desfiinţarea."** *NOICA*

a (se) ÎNFRUMUSEŢA — **a (se) URÂŢI**

A (se) face mai frumos. — A face să devină sau a deveni mai urât.

„Oamenii **înfrumuseţează** ori **urâţesc** fericirea." *IBRĂILEANU*

ÎNFRUMUSEŢARE — **URÂŢIRE**

Acţiunea de *a se înfrumuseţa.* — Acţiunea de *a se urâţi.*

„**Înfrumuseţarea / urâţirea** unei femei."

a ÎNFRUNZI — **a (se) DESFRUNZI**

A face frunze, a se acoperi de frunze. — A-şi pierde frunzele.

„Vânturile cele mari, primăvara, sunt pentru ca să desfacă mugurul, **să înfrunzească** pădurea; iar cele de toamnă să deie frunza jos, să usuce, **să desfrunzească."** *NICULIŢĂ-VORONCA*

ÎNFRUNZIRE — **DESFRUNZIRE**

Acțiunea de *a înfrunzi* şi rezultatul ei. — Acțiunea de *a (se) desfrunzi* şi rezultatul ei.

„Un reper mai general şi mai uşor sesizabil pentru a constata trecerea de la iarnă la vară şi de la vară la iarnă a fost **înfrunzirea** şi **desfrunzirea** copacilor." *GONOIU*

ÎNFRUNZIT, -Ă — **DESFRUNZIT, -Ă**

Căruia i-a dat frunza, plin de frunze. — Care şi-a pierdut frunzele, fără frunze.

„La Sângiorz, după un anotimp mort pentru vegetație, codrul este **înfrunzit,** în timp ce la Sâmedru, după un anotimp bogat în vegetație, *este* **desfrunzit.**" *GONOIU*

a ÎNGĂDUI — **a INTERZICE**

A aproba; a încuviința, a permite. — A opri, a nu permite.

„De cinci ori **a interzis** mesele cârciumarilor pe trotuare şi de cinci ori le-**a îngăduit.**" *ARGHEZI*

ÎNGĂDUINȚĂ — **INTERDICȚIE**

Aprobare, asentiment, încuviințare, permisiune. — Interzicere, prohibire.

„Funcția conotativă a limbii se realizează pe foarte multe căi, dintre cele mai frevecvente sunt: poruncile, indicațiile, sugestiile, rugămințile, sfaturile, **îngăduințele** şi **interdicțiile.**" *HERSENI*

ÎNGĂDUINȚĂ — **INTERZICERE**

Aprobare, asentiment, încuviințare, permisiune. — Interdicție.

„**Îngăduința / interzicerea** unor acțiuni, manifestări."

ÎNGĂDUINȚĂ — **INTOLERANȚĂ**

Indulgență, toleranță. — Neîngăduință, netoleranță.

„**Intoleranța** lui ştiințifică făcuse deja loc unei **îngăduințe** modeste." *PHILIPPIDE*

ÎNGĂDUINȚĂ — **INTRANSIGENȚĂ**

Indulgență, toleranță. — Asprime, rigurozitate, severitate.

„Trecerea cu cea mai mare dezinvoltură de la o atitudine la alta. De la liberalism la neodogmatism. De la **îngăduință** şi diversitate la **intrasigență** şi la vigilență." *LĂNCRĂNJAN*

ÎNGĂDUIT, -Ă — **INTERZIS**

Aprobat, încuviințat, permis. — Neîngăduit, nepermis.

„În Saturmalii, ceea ce era **interzis** tot anul devenea **îngăduit:** sclavul lua locul stăpânului, femeile cinstite deveneau desfrânate, minciuna se bucura de acelaşi respect cu adevărul." *WALD*

ÎNGĂDUIT, -Ă — **NEÎNGĂDUIT, -Ă**

Aprobat, încuviinţat, permis. — Interzis, nepermis, oprit.

„Dar şi el este neobişnuit şi ar fi putut merge până la adâncuri, să guste toate plăcerile, **îngăduite** şi **neîngăduite.**" *IVASIUC*

ÎNGĂDUITOR, -OARE — **ASPRU, -Ă**

Clement, indulgent, milostiv. — Aprig, crud, necruţător.

„Câtorva din jurul lui, preotul catolic Traian Pop, pe şoptite, le dă sfaturi de a fi **îngăduitori** cu ceilalţi şi **aspri** cu ei înşişi." *STEINHARDT*

ÎNGĂDUITOR, -OARE — **CRUD, -Ă**

Clement, indulgent, milostiv. — Aprig, aspru, crunt, cumplit, necruţător.

„Un suveran care e, la început, **îngăduitor** cu cei care tulbură ordinea publică, poate fi silit, mai târziu, să verse mult sânge spre a înăbuşi o revoluţie. E, dar, o mare calitate pentru un şef de stat să ştie să fie **crud** la timp." *NEGULESCU*

ÎNGĂDUITOR, -OARE — **CUMPLIT, -Ă**

Clement, indulgent, milostiv. — Aprig, aspru, crud, necruţător.

„După o generaţie **cumplită,** venea la rând alta mai **îngăduitoare.**" *SADOVEANU*

ÎNGĂDUITOR, -OARE — **INTRANSIGENT, -Ă**

Concesiv, indulgent, tolerant. — Intolerant, sever.

„Venise în camera unde se afla nefericitul Macarie şi **intransigenta** lui mamă cu aerul acela **îngăduitor** pe care-l au toate mamele faţă de clipele de legitimă independenţă a copiilor." *MAZILU*

ÎNGĂDUITOR, -OARE — **NECRUŢĂTOR, -OARE**

Clement, indulgent, milostiv. — Aprig, aspru, crunt, cumplit.

„Fii mai **îngăduitor** cu alţii şi mai **necruţător** cu tine însuţi!" *LĂNCRĂNJAN*

ÎNGĂDUITOR, -OARE — **NEMILOS, -OASĂ**

Clement, indulgent, milostiv. — Aprig, aspru, crud, cumplit, necruţător.

„El era **nemilos** faţă cu sine şi nu putea să fie **îngăduitor** faţă cu alţii." *SLAVICI*

ÎNGĂDUITOR, -OARE — **RIGUROS, -OASĂ**

Concesiv, indulgent, tolerant. — Exigent, pretenţios, sever.

„Facultăţile străine, foarte **riguroase** pentru indigenii lor, nu sunt deloc **riguroase,** ci din contra, foarte **îngăduitoare** pentru străini." *EMINESCU*

ÎNGĂDUITOR, -OARE — **SEVER, -Ă**

Concesiv, indulgent, tolerant. — Exigent, pretențios, riguros.

„La această confruntare a omului în față cu el însuși, credem că cel mai apropiat criteriu de călăuzire – pe care, în ceea ce ne privește, l-am elaborat dintr-o îndelungată experiență și meditație – este: a fi foarte **sever** cu tine și **îngăduitor** cu ceilalți." *BIBERI*

ÎNGHEȚ — **DEZGHEȚ**

Înghețare. — Dezghețare.

„De unde-a venit **înghețul,** / Începe și **dezghețul.**" *PĂUNESCU*

a ÎNGHEȚA — **a se DEZGHEȚA**

1. (Despre lichide, în special apă) A se preface în gheață; (despre unele corpuri care conțin apă) a se întări, a se învârtoșa din cauza înghețului.

1. (Despre apă sau lichide înghețate) A redeveni lichid, a înceta de a mai fi înghețat; (despre corpuri îmbibate cu apă înghețată) a se muia la căldură.

„Râul **a înghețat / s-a dezghețat.**"

2. (Despre oameni) A amorți de frig, a degera.

2. (Despre oameni). A se dezmorți, a se încălzi.

„Mi-**au înghețat** de tot oasele și nu vor **să se** mai **dezghețe** în nici un chip." *STANCU*

ÎNGHEȚARE — **DEZGHEȚARE**

Acțiunea de *a îngheța* și rezultatul ei; îngheț. — Acțiunea de *a se dezgheța* și rezultatul ei; dezgheț.

„**Înghețarea / dezghețarea** unui lac."

a se ÎNGRĂȘA — **a SLĂBI**

A deveni mai gras. — A deveni mai slab.

„De o vecie vremile-s tot grele, / Cei slabi **slăbesc,** pe când cei grași **se-ngrașă,** / Săracii dau și ultima cămașă, / Să aibă cei bogați la frunți drapele." *PĂUNESCU*

ÎNGRĂȘARE — **SLĂBIRE**

Faptul de a se îngrășa; îngrășat. — Pierdere în greutate; faptul de a deveni mai slab.

„Există cura de **slăbire,** de **îngrășare,** dar nu pot fi cure de înțelepciune." *M. VOICULESCU*

a ÎNGROPA — **a DEZGROPA**

A băga în pământ. — A scoate din pământ.

„El nu știe că sapă o groapă din care nu **va dezgropa** nimic ci **va îngropa** ceva!" *MACEDONSKI*

ÎNGROPARE — **DEZGROPARE**

Acțiunea de *a îngropa.* — Acțiunea de *a dezgropa.*

„De la **îngroparea** tezaurilor antice și până pe timpul **dezgropărei** lor, cunoștința legilor și a raporturilor lucrurilor [...] rămâne una și aceeași." *XENOPOL*

a (se) ÎNGROȘA — **a (se) SUBȚIA**

A face să devină sau a deveni mai gros, mai voluminos. — A face să devină sau a deveni mai subțire, mai puțin voluminos.

„Oamenii așteptară o zi, așteptară două, să se ducă zăpada. Dar cînd văzură că tot **se îngroașă,** în loc **să se subție,** își puseră vituțile în grajduri și aduseră oile de pe câmp acasă." *AGÂRBICEANU*

ÎNGROȘARE — **SUBȚIERE**

Acțiunea de *a se îngroșa.* — Acțiunea de *a se subția.*

„Îngroșarea / subțierea unui corp."

a ÎNHĂMA — **a DESHĂMA**

A pune hamurile pe cal; a pune calul în ham la un vehicul. — A scoate hamurile de pe cal; a desprinde calul de la un vehicul.

„De o parte și de alta a digului mic se văd sute de oameni cu căruțele și cu familiile lor, într-o neîntreruptă forfotă, strângându-se unii pe alții, **deshămându**-și și **înhămându**-și caii." *BOGZA*

ÎNHĂMARE — **DESHĂMARE**

Acțiunea de *a înhăma* și rezultatul ei; înhămat. — Acțiunea de *a deshăma* și rezultatul ei; deshămat.

„Înhămarea / deshămarea calului."

ÎNHĂMAT, -Ă — **DESHĂMAT, -Ă**

1. Cu hamurile puse; prins la un vehicul. — **1.** Cu hamurile scoase; desprins de la un vehicul.

„Cal **înhămat / deshămat."**

2. (Despre vehicule) La care s-au înhămat caii sau alte animale de tracțiune. — **2.** (Despre vehicule) De la care au fost desprinși caii sau alte animale de tracțiune.

„Trăsurile-n ogradă-**nhămate, deshămate,** / Duceau vremelnicia, o aduceau pe roți." *BOUREANU*

a ÎNJUGA — **a DEJUGA**

A pune boii la jug. — A scoate boii din jug.

„La venirea nopții, oamenii **dejugă** boii și se culcă alături de ei, în zăpadă. Spre ora două îi **înjugă** din nou, pentru a putea fi la ziuă la târg." *BOGZA*

ÎNJUGARE | **DEJUGARE**

Acțiunea de *a înjuga;* înjugat. | Acțiunea de *a dejuga;* dejugat.

„**Înjugarea / dejugarea** boilor."

a ÎNLESNI | **a ÎNGREUIA**

A facilita, a favoriza, a uşura. | A face ca ceva să devină mai anevoios, a îngreuna.

„Fanatismul religios, ca formă a influenței pe care o exercită sensibilitatea asupra inteligenței, nu numai că n-a **înlesnit** şi n-a grăbit progresul omenirii, din punct de vedere social, dar dimpotrivă l-a **îngreuiat,** – uneori şi pe alocurea într-o foarte mare măsură." *NEGULESCU*

a ÎNLESNI | **a ÎNGREUNA**

A facilita, a favoriza, a uşura. | A face ca ceva să devină mai anevoios; a îngreuia.

„**A înlesni / a îngreuna** rezolvarea unei probleme."

ÎNLESNIRE | **ÎNGREUIERE**

Facilitare, favorizare, uşurare. | Îngreunare.

„**Înlesnirea / îngreuierea** unei situații."

ÎNLESNIRE | **ÎNGREUNARE**

Facilitare, favorizare, uşurare. | Îngreuiere.

„E o enormă **înlesnire,** a calcula cu cifre cari stau în raport direct cu zece [...] şi e enormă **îngreunare** a crea prin prefixe şi sufixe o sumă de *noțiuni.*" *EMINESCU*

a se ÎNMULȚI | **a se ÎMPUȚINA**

A creşte, a se mări, a spori. | A descreşte, a se micşora, a se reduce.

„În literatură, de cînd **s-au înmulțit** mâinile care scriu, **s-au împuținat** brațele care muncesc." *MUŞATESCU*

ÎNMULȚIRE | **ÎMPUȚINARE**

Creştere, mărire, sporire. | Descreştere, micşorare, reducere.

„**Înmulțirea** clasei de mijlocitori a produs răul social **al împuținării** şi sărăcirii claselor producătoare." *EMINESCU*

a ÎNNODA | **a DEZNODA**

A face un nod la ceva, a lega, a uni printr-un nod. | A face să nu mai fie înnodat, a desface un nod.

„Cum **înnozi,** aşa **deznozi.**" *P.*

ÎNNODARE — **DEZNODARE**

Acțiunea de *a înnoda.* — Acțiunea de *a deznoda.*

„**Înnodarea / deznodarea** unei sfori."

a se ÎNNOI — **a se ÎNVECHI**

A deveni nou; a se împrospăta. — A deveni vechi; a se perima.

„Noutatea **se învecheşte,** originalitatea **se înnoieşte** veşnic." *DRAGOMIRESCU*

ÎNNOIRE — **ÎNVECHIRE**

Faptul de *a se înnoi.* — Faptul de *a se învechi.*

„Ceea ce e nou astăzi, mâine e vechi, ceea ce e nou mâine poimâine poate să fie învechit, **înnoirile** înşişi hrănindu-se şi nutrindu-se din **învechirile** aparente." *LĂNCRĂNJAN*

ÎNSEMNAT, -Ă — **NEÎNSEMNAT, -Ă**

1. Apreciabil, considerabil, important. — **1.** Neglijabil, neimportant.

„O cantitate **însemnată / neînsemnată.**"

2. Important. — **2.** Neimportant.

„A jucat mult, aproape mereu. Roluri **neînsemnate** şi roluri **însemnate.**" *REBREANU*

a se ÎNSENINA — **a se ÎNCRUNTA**

(Despre oameni) A deveni senin, liniştit, vesel; a se lumina. — (Despre oameni) A se întuneca, a se întrista, a se posomorî.

„Reacționa nunanțat, **înseninându**-se sau **încruntându**-se, după cum calificativul era bun sau slab." *MARCUS*

a se ÎNSENINA — **a se ÎNNEGURA**

A deveni senin, a se deschide, a se limpezi. — A se închide, a se înnora, a se întuneca.

„Într-o după-amiază cerul **se însenină** vreo jumătate de oră, apoi, brusc, **se înnegură** repede." *BIRĂESCU*

a se ÎNSENINA — **a se ÎNNORA**

A deveni senin, a se deschide, a se limpezi. — A se închide, a se înnegura, a se întuneca, a se posomorî.

„Cum cerul toamnă **se înseninează,** / Mutând lumina de pe văi pe dealuri, / Apoi deodată iar mi **se-nnorează** – Aşa norocul: vine şi se duce, / Şi-o zi năcazuri multe poate-aduce!" *IOSIF*

a se ÎNSENINA — **a se ÎNTUNECA**

1. A se deschide, a se limpezi, a se lumina. — **1.** A se închide, a se înnegura, a se posomorî.

„Cerul **se însenina** când îi surâdea ea. **Se întuneca** la o încruntare a sprâncenelor ei." *PETRESCU*

a (se) ÎNSENINA — **a (se) POSOMORÎ**

1. A se deschide, a se limpezi, a se lumina. — 1. A se înnegura, a se înnora, a se întuneca.

„Cerul **s-a înseninat / s-a posomorât.**"

2. A se limpezi, a se lumina. — 2. A se închide, a se strica.

„Vremea **s-a înseninat / s-a posomorât.**"

3. (Despre oameni) A deveni sau a face să devină senin, liniştit; a (se) înveseli, a (se) lumina. — 3. (Despre oameni) A se întrista, a (se) înnegura, a (se) mohorî.

„Parasca **se înseninase** puţin, după ce se întorsese de la spital. Apoi iar **se posomorâse.**" *LĂNCRĂNJAN*

ÎNSUFLEŢIT, -Ă — **NEÎNSUFLEŢIT, -Ă**

Care trăieşte; animat, viu. — Mort; inanimat, fără viaţă.

„Alături de noi, în lume, sunt lucruri multe, **însufleţite** şi **neînsufleţite.**" *NOICA*

a se ÎNSURA — **a se DESPĂRŢI**

(Despre bărbaţi) A se căsători. — A divorţa.

„Toma o urăşte şi a decis **să se despartă** de ea ca **să se însoare** cu Tatiana." *REBREANU*

a se ÎNSURA — **a DIVORŢA**

(Despre bărbaţi) A se căsători. — A (se) despărţi.

„S-**a însurat** «din dragoste». Şi, numai după ce i-a mâncat zestrea, **s-a divorţat** pentru «nepotrivire de caracter»." *MUŞATESCU*

ÎNSURAT — **BECHER**

(Despre bărbaţi) Căsătorit. — Burlac, celibatar, holtei, necăsătorit, neînsurat.

„Dacă n-ai citit ce au scris ceilalţi ai publicaţiunei, nu poţi să te ocupi de scrierile lor şi deci e natural să te ocupi de persoane: sunt ei blonzi sau bruni, **becheri** sau **însuraţi,** vor mai scrie la aceeaşi publicaţie sau ba." *DOBROGEANU-GHEREA*

ÎNSURAT — **BURLAC**

(Despre bărbaţi) Căsătorit. — Becher, celibatar, holtei, necăsătorit, neînsurat.

„Despre El nu ştii niciodată nimic. Nu ştii pe cine iubeşte şi pe cine dispreţuieşte. Nu ştii dacă e **însurat** sau **burlac,** dacă e aviator sau gestionar." *MAZILU*

ÎNSURAT — **CELIBATAR**

(Despre bărbaţi) Căsătorit. — Becher, burlac, celibatar, holtei, necăsătorit, neînsurat.

„Un bărbat **însurat / celibatar.**"

ÎNSURAT — **HOLTEI**

(Despre bărbați) Căsătorit. — Becher, burlac, celibatar, necăsătorit, neînsurat.

„**Bradul** la înmormântări se face numai la feciori **holtei,** fete mari şi, arareori, în unele locuri şi la tineri **însuraţi.**" *MARIAN*

ÎNSURAT — **NEÎNSURAT**

(Despre bărbați) Căsătorit. — Becher, burlac, celibatar, necăsătorit.

„Oamenii **însuraţi** se poartă cu cei **neînsuraţi** ca acele persoane care, păcălite la o reprezentație, nu-şi fac datoria să previe pe cei care stau la uşă, gata să-şi cumpere bilete, de intrare." *IBRĂILEANU*

ÎNSUŞIRE — **CUSUR**

Calitate. — Defect, deficiență, meteahnă.

„Eroii lui Caragiale plutesc între două lumi, între două clase ale căror **cusururi** le au fără a le avea şi **însuşirile.**" *LOVINESCU*

ÎNSUŞIRE — **DEFECT**

Calitate. — Cusur, deficiență, imperfecțiune.

„Moşul Codrului, ca şi Muma-Pădurii, este duhul năzdrăvan al pădurilor. Are aceleaşi **defecte** şi **însuşiri** ca şi baba lui, Muma-Pădurii." *OLINESCU*

ÎNSUŞIRE — **LIPSĂ**

Calitate. — Cusur, defect, deficiență.

„Orice **însuşire** mare cere să fie plătită cu **lipsuri** însemnate în alte direcții." *ROŞCA*

ÎNSUŞIRE — **METEAHNĂ**

Calitate. — Cusur, defect, deficiență.

„Un amorez are toate **însuşirile** şi toate **metehnele** ce nu le are un bărbat." *KOGĂLNICEANU*

ÎNSUŞIRE — **NEAJUNS**

Calitate. — Calitate, defect, deficiență, lipsă.

„În articolul despre Eminescu am scos cât am putut la iveală **însuşirile** şi **neajunsurile** poetului." *DOBROGEANU-GHEREA*

ÎNSUŞIRE — **SCĂDERE**

Calitate. — Cusur, defect, deficiență, neajuns.

„A avut el **scăderi,** dar a avut şi **însuşiri** bune: a fost harnic şi strângător, n-a ştiut ce-i risipa. *AGÂRBICEANU*

ÎNSUŞIRE — **SLĂBICIUNE**

Calitate. — Cusur, defect, deficiență, imperfecțiune, meteahnă.

„Ascunzând un impuls tainic al firii, cu toții am resimțit misterul creațiunii, aruncând în balanță şi **însuşirile** şi **slăbiciunile** proprii." *GOGA*

ÎNSUŞIRE — **VICIU**

Calitate. — Cusur, defect, deficiență, imperfecțiune.

„Ceea ce e în altul **viciu** devine la noi **însuşire.**" *LOVINESCU*

a (se) ÎNTĂRI — **a (se) ÎNMUIA**

A (se) învârtoşa, a (se) solidifica. — A face să devină sau a deveni mai moale.

„Căldura soarelui [...] **întăreşte** argila, dar **înmoaie** ceara." *FLORIAN*

a (se) ÎNTĂRI — **a SLĂBI**

1. A deveni sau a face să devină mai puternic, mai rezistent. — **1.** A pierde sau a face să piardă din forță, din putere, din rezistență.

„Căci prin neexersare – tot ce e făcut, iar nu născut,- e osândit **să slăbească,** nu **să se întărească.**" *BLAGA*

2. A (se) amplifica, a (se) consolida. — **2.** A (se) diminua, a (se) reduce, a scădea.

„Idealul **întăreşte** în fiecare individ partea lui socială şi **slăbeşte** partea lui separatistă, particulară. "*RĂDULESCU-MOTRU*

ÎNTĂRIRE — **SLĂBIRE**

1. Creştere a forței, puterii, rezistenței. — **1.** Diminuare a forței, puterii, rezistenței.

„– Ce poate face fericirea, **întărirea** şi îmbogățirea unei țări şi unei națiuni nu poate să facă nenorocirea, **slăbirea** şi sărăcirea nimănui în parte." *KOGĂLNICEANU*

2. Amplificare, creştere, intensificare — **2.** Descreştere, diminuare, micşorare.

„Fiecare urmăreşte să iasă din discuție cu **întărirea,** nu cu **slăbirea** convingerii." *FLORIAN*

ÎNTĂRIT,-Ă — **SLĂBIT,-Ă**

Călit, fortificat, oțelit. — Cu forțe reduse; istovit.

„Din acel război, puterile beligerante din Europa au ieşit, în adevăr, sărăcite şi **slăbite,** Japonia, dimpotrivă, a ieşit îmbogățită şi **întărită.**" *NEGULESCU*

ÎNTÂI — **APOI**

Înainte de toate, în primul rând. — După aceea, pe urmă, la urmă.

Întâi gândeşte, / **Apoi** vorbeşte." *P.*

ÎNTÂI, ÎNTÂIA — **ULTIM,-Ă**

Prim. — Care este cel din urmă.

„Privelişte menită să-mi fie o psaltire, / **Întâia** mea credinţă şi **ultimul** meu scut." *PILLAT*

a se ÎNTÂLNI — **a se DESPĂRŢI**

A ajunge în acelaşi loc cu cineva, în urma unei înţelegeri; a se vedea. — A se îndepărta de cineva sau de ceva; a se separa.

„Doi tineri **s-au întâlnit** / Şi nu **s-au** mai **despărţit!**" *LABIŞ*

ÎNTÂLNIRE — **DESPĂRŢIRE**

Faptul de *a se întâlni.* — Faptul de *a se despărţi.*

„Nici măcar în dragoste nu mai există răbdare, **întâlnirile** şi **despărţirile** se produc uneori simultan." *PALER*

a ÎNTEMEIA — **a DISTRUGE**

A crea, a făuri, a înfiinţa. — A desfiinţa, a nimici.

„Cu ajutorul acestui procedeu metodic **se distruge** falsa idee despre cunoaştere şi se poate **întemeia** o alta, mai justă." *BAGDASAR*

a ÎNTEMEIA — **a NIMICI**

A crea, a făuri, a înfiinţa. — A desfiinţa, a distruge.

„Puterea ta, stăpâne, înalţă şi răstoarnă oameni, ridică şi surpă cetăţi, **întemeiază** şi **nimiceşte** împărăţii." *SLAVICI*

ÎNTEMEIERE — **DISTRUGERE**

Creare, făurire, înfiinţare. — Desfiinţare, nimicire.

„**Întemeierea / distrugerea** unui stat."

ÎNTEMEIERE — **NIMICIRE**

Creare, făurire, înfiinţare. — Desfiinţare, distrugere.

„**Întemeierea / nimicirea** unei cetăţi."

a (se) ÎNTINDE — **a (se) STRÂNGE**

1. A desface, a desfăşura ceva pe toată suprafaţa, lungimea etc. — **1.** A aduna laolaltă, a împături, a îndoi, a înfăşura.

„Deocamdată mâncăm. După aceea o **să ne strângem** corturile. Păcat că le-**am întins.**" *STANCU*

2. A se extinde, a se lăţi. — **2.** A se restrânge, a se reduce.

„Mai mult decât tot universul cel mare ne interesează universul cel mic; fiindcă cu cât cel dintâi se-nalţă şi se depărtează tot mai mult de noi, cu atât cel de-al doilea se adânceşte şi ne pătrunde; unul **se-ntinde,** celălalt **se strânge.**" *CARAGIALE*

a ÎNTINERI — **a ÎMBĂTRÂNI**

1. A deveni (din nou) tânăr (ca aspect, ca vitalitate etc.)

1. A deveni bătrân, a căpăta trăsăturile caracteristice bătrâneții.

„Fenixul, se zice, când **îmbătrânește,** / Se-nconjoară-n flăcări și **se-ntinerește.**" *BOLINTINEANU*

2. A da o înfățișare mai tânără; a da vitalitate, prospețime.

2. A face pe cineva să pară mai bătrân, a-i da o înfățișare bătrânicioasă.

„În realitate, nici eu nu știu bine ce simt, căci Adela mă **întinerește** și mă **îmbătrânește.** Mă întinerește în comparație cu ea, impusă de tinerețea ei." *IBRĂILEANU*

ÎNTINERIRE — **ÎMBĂTRÂNIRE**

Acțiunea de *a întineri* și rezultatul ei.

Acțiunea de *a îmbătrâni* și rezultatul ei.

„În concepția arhaică populară soarele era supus nu numai **întineririi** și **îmbătrânirii** zilnice, ci și nașterii și morții anuale." *GONOIU*

ÎNTOTDEAUNA — **NICIODATĂ**

Totdeauna.

Nicicând.

„Omul harnic nu piere **niciodată, întotdeauna** știe să-și agonisească viața." *P.*

a ÎNTREBA — **a RĂSPUNDE**

A cere un răspuns

A da un răspuns.

„Un nebun **întreabă** și zece înțelepți nu pot **răspunde.**" *P.*

ÎNTREBARE — **RĂSPUNS**

Ceea ce se întreabă pentru a primi un răspuns.

Ceea ce se comunică celui care întreabă.

„Cine la **întrebare** se pripește, la **răspuns** se zăbovește." *P.*

ÎNTREG,-EAGĂ — **INCOMPLET,-Ă**

Complet.

Necomplet, parțial.

„Artistul este un om fără voință, adică un om **incomplet,** pe câtă vreme amatorul este un om cu voință, adică un om **întreg.**" *CARAGIALE*

ÎNTREG,-EAGĂ — **NECOMPLET,-Ă**

Complet.

Incomplet.

„Un text **întreg / necomplet.**"

ÎNȚELEGERE — **NEÎNȚELEGERE**

Acord, armonie, pace, unire, comuniune de idei.

Conflict, dezacord, discordie, disensiune, divergență.

„Esop afirma: **«Înțelegerea** este cu atât mai puternică cu cât **neînțelegerea** este mai lesne de biruit»." *VOICULESCU*

ÎNȚELEPCIUNE — **NEBUNIE**

Chibzuință, cumpătare, judecată, rațiune. — Nechibzuință, nesocotință, prostie.

„Unde e **înțelepciune** multă e și **nebunie** multă." *P.*

ÎNȚELEPCIUNE — **NEROZIE**

Deșteptăciune, inteligență, minte. — Nătângie, neghiobie, prostie.

„Când **nerozia** e obștească, **înțelepciunea** e prostie." *MACEDONSKI*

ÎNȚELEPCIUNE — **PROSTIE**

Deșteptăciune, inteligență, minte. — Nătângie, neghiobie, nerozie.

„Unii tac din **înțelepciune,** alții din **prostie;** orișicum, tăcerea lor vorbește." *CODREANU*

ÎNȚELEPT,-EAPTĂ — **NEBUN,-Ă**

1. Chibzuit, cuminte, deștept, inteligent. — **1.** Nechibzuit, necugetat, nesocotit.

„Un bărbat **înțelept** mulțime de oameni stăpânește, iar un bărbat **nebun** și fără minte mulțime de oameni pierde." *NEAGOE BASARAB*

2. (Substantivat). — **2.** (Substantivat).

„Inima **înțeleptului** e în limbă, și a **nebunului** în gură." *P.*

ÎNȚELEPT,-EAPTĂ — **NEGHIOB,-OABĂ**

Chibzuit, cuminte, deștept, inteligent. — Nătărău, nătâng, nerod, netot, prost.

„În aforismul: «Mai bine să vorbești cu morții **înțelepți** decât cu viii **neghiobi»,** gânditorul armean Averik Isahachian făcea o demarcație de principiu. Păcat că uneori ea scapă." *M. VOICULESCU*

ÎNȚELEPT,-EAPTĂ — **NEROD,-OADĂ**

Chibzuit, cuminte, deștept, inteligent. — Nătărău, nătâng, nerod, netot, prost.

„Mai bine un vrăjmaș **înțelept,** decât un prieten **nerod.**" *P.*

ÎNȚELEPT,-EAPTĂ — **PROST, PROASTĂ**

1. Chibzuit, cuminte, deștept, inteligent. — **1.** Nătărău, nătâng, neghiob, nerod, prostănac.

„Dacă însă acum Huțu îmi părea mie grozav de **prost,** eu îi păream lui grozav de **înțelept.**" *SLAVICI*

2. (Substantivat) — **2.** (Substantivat).

„Ce face un **prost,** nu pot desface zece **înțelepți.**" *P.*

3. Care exprimă înțelepciune, izvorât din înțelepciune. — **3.** Care denotă prostie, izvorât din prostie.

„Și dacă ai ascultat atâtea sfaturi **proaste** spuse de un deștept, ascultă și un sfat **înțelept** spus de un prost." *SĂLCUDEANU*

ÎNVĂŢ — **DEZVĂŢ**

Deprindere (rea), nărav, obicei, obişnuinţă. — Debarasare, dezobişnuire, dezvăţare.

„**Învăţu-i** dulce iar **dezvăţul** amar.“ *EMINESCU*

a (se) ÎNVĂŢA — **a (se) DEZVĂŢA**

A (se) deprinde, a (se) obişnui. — A (se) debarasa, a (se) dezobişnui.

„Cine **se învaţă,** la groapă **se dezvaţă.**“ *P.*

ÎNVĂŢAT,-Ă — **IGNORANT,-Ă**

Cult, erudit, instruit. — Incult, neinstruit, neînvăţat.

„Suntem contra sufrajului universal, căci acesta ridică deosebirea de clase, face ca votul celui ce minte să aibă aceeaşi greutate cu a celui nerod, c-un cuvânt e exploatarea celui ce are ceva prin cel ce n-are nimic, a celui **învăţat** prin cel **ignorant,** a celui drept prin cel nedrept.“ *EMINESCU*

ÎNVĂŢAT,-Ă — **INCULT,-Ă**

Cult, erudit, instruit. — Ignorant, neinstruit, neînvăţat.

„Pentru reforme democratice suntem prea **inculţi,** iar pentru cultură prea **învăţaţi.**“ *DOBROGEANU-GHEREA*

ÎNVĂŢAT,-Ă — **NEINSTRUIT,-Ă**

Cult, erudit, instruit. — Ignorant, incult, neînvăţat.

„Un om **învăţat / neinstruit.**“

ÎNVĂŢAT.-Ă — **NEÎNVĂŢAT,-Ă**

Cult, erudit, instruit. — Ignorant, incult, neinstruit.

„Oamenii nasc toţi deopotrivă şi nu poate fi deosebire decât între omul cinstit şi cel necinstit, **învăţat** şi **neînvăţat.**“ *BOLINTINEANU*

a (se) ÎNVELI — **a (se) DEZVELI**

A (se) acoperi. — A (se) descoperi.

„Cine te **înveleşte,** acela te şi **dezveleşte.**“ *P.*

ÎNVELIRE — **DEZVELIRE**

Acoperire. — Descoperire.

„**Învelirea / dezvelirea** patului.“

a (se) ÎNVERZI — **a (se) VEŞTEJI**

A deveni, a se face verde. — A îngălbeni, a se ofili, a păli.

„Nu vezi crinii câmpilor / Şi lemnele codrilor / Cum cresc vara şi-**nverzesc** / Şi iarna **se veştejesc,** / Aşa şi viaţa noastră este.“ *NICULIŢA-VORONCA*

ÎNVERZIRE — **VEŞTEJIRE**

Faptul de *a (se) înverzi.* — Faptul de *a (se) veşteji.*

„**Înverzirea / veştejirea** copacilor."

ÎNVERZIT,-Ă — **VEŞTED,-Ă**

(Despre copaci, frunze etc.) Care a devenit verde. — Ofilit, veştejit.

„Plantă **înverzită / veştedă.**"

ÎNVERZIT,-Ă — **VEŞTEJIT,-Ă**

(Despre copaci, frunze etc.) Care a devenit verde. — Ofilit, veşted.

„Astfel printre trestii tinere-**nverzite** / Un stejar întinde braţe **veştejite.**" *BOLINTINEANU*

a (se) ÎNVESELI — **a (se) ÎNTRISTA**

A deveni sau a face să devină vesel, voios, bine dispus; a (se) veseli. — A (se) amărî, a se mâhni.

„Vinul pă mulţi **întristează** şi pă mulţi **înveseleşte,** însă şi la unii şi la alţii basme le povesteşte." *P.*

a (se) ÎNVESELI — **a (se) MÂHNI**

A deveni sau a face să devină vesel, voios, bine dispus; a (se) veseli. — A (se) amărî, a se întrista.

„Oricând îţi va clipi prin minte ceva care ţi-a încărcat sufletul, ori **înveselindu-l** cu prisos, sau **mâhnindu-l** peste măsură, stinge repede scânteia care-ţi aprinde foc în cap." *CARAGIALE*

a (se) ÎNVESELI — **a (se) POSOMORÎ**

A deveni sau a face să devină vesel, voios, bine dispus; a (se) veseli. — A (se) întrista, a (se) mâhni, a (se) mohorî.

„Chipul fetei **se înveseli** [...]. Dar după ce plecă Ilinca, faţa bolnavului **se posomorî** iar." *SADOVEANU*

ÎNVINGĂTOR,-OARE — **BIRUIT,-Ă**

1. Biruitor, câştigător, victorios. — **1.** Bătut, înfrânt, învins.

„Armată **învingătoare / biruită.**"

2. (Substantivat). — **2.** (Substantivat).

„Fă ca semenii noştri, / de la oameni la albine, / de la **învingători** la **biruiţi,** / de la-ncoronaţi la răstigniţi, să ia aminte / că există pretutindeni şi această suferinţă, / până astăzi şi de-acum înainte / singura legătură între noi şi Tine." *BLAGA*

ÎNVINGĂTOR,-OARE **ÎNFRÂNT,-Ă**

Biruitor, câştigător, victorios. Bătut, biruit, învins.

„Şi inima îmi spune să pun munţi / Şi văi să pun în vers, păduri şi nume, / Să uit că noi ca oameni stăm **înfrânţi** / Spre a fi **învingători** tot noi ca lume." *PĂUNESCU*

ÎNVINGĂTOR,-OARE **ÎNVINS,-Ă**

1. Biruitor, câştigător, victorios. **1.** Bătut, biruit, înfrânt.

„Vijelioşi năpădeau prin sate ostaşii **invinşi** ori **învingători.**" *PÂRVAN*

2. (Substantivat). **2.** (Substantivat).

„**Învingătorului** i se iartă orice. **Invinsului** i se cere socoteală." *LOVINESCU*

J

JUNEȚE | **BĂTRÂNEȚE**

Tinerețe. | Senectute.

„**Bătrânețe,** câte inimi înfocate n-au dorit / să ne lași **junețea** încă, / Însă ai venit!" *DEMETRESCU*

JUST,-Ă | **ERONAT,-Ă**

Adevărat, corect, exact. | Greșit, inexact, neadevărat.

„Dintre părerile noastre despre cosmos și realitățile din jur, unele sunt **juste,** unele probabile și altele **eronate.**" *PAVELCU*

JUST,-Ă | **FALS,-Ă**

1. Corect, exact. | **1.** Greșit, eronat.

„Pe un semiton **fals** ori **just,** se scrie o carte și se construiește o carieră." *ARGHEZI*

2. Adevărat, autentic. | **2.** Neadevărat, neautentic.

„Un simț sigur al autenticității îl face pe d. Pompiliu Constantinescu să meargă către valorile **juste** și să le respingă pe cele **false.**" *SEBASTIAN*

JUST,-Ă | **GREȘIT,-Ă**

Adevărat, corect, exact. | Eronat, fals, incorect, inexact, neadevărat.

„Din experiență derivă și ideile **juste,** și acelea **greșite.**" *CONTA*

JUST,-Ă | **INJUST,-Ă**

1. Drept, echitabil. | **1.** Inechitabil, nedrept.

„Criteriul aplicării **juste** sau **injuste** a legii ne determină să împărțim întregul material în două secțiuni – prima, în care culpa e reală și sancțiunea **justă,** a doua, în care culpa e fictivă, iar sancțiunea **injustă.**" *ANGHEL*

2. Adevărat, corect, drept, exact. — 2. Eronat, greşit, inexact, neadevărat.

„Romanul [...] îţi dă un lucru de valoare: un punct de vedere. Şi un punct de vedere, **just** sau **injust**, dar numai cu condiţia de a aparţine unui om inteligent, e totdeauna instructiv." *SEBASTIAN*

JUST,-Ă — **NEJUST,-Ă**

Adevărat, corect, drept. — Greşit, inexact, neadevărat.

„În vreme ce judecata este neapărat *adevărată* sau falsă, formele extralogice nu pot fi decât **juste** sau **nejuste.**" *WALD*

JUSTEŢE — **INJUSTEŢE**

1. Exactitate, precizie. — 1. Inexactitate, imprecizie.

„Dar, indiferent de **justeţea** sau **injusteţea** acestei ipoteze, în faţa noastră ne apare o imagine splendidă." *NICOLAU*

2. Dreptate, echitate. — 2. Inechitate, nedreptate.

„**Justeţea / injusteţea** măsurilor luate."

JUSTEŢE — **NEJUSTEŢE**

1. Exactitate, precizie. — 1. Inexactitate, imprecizie.

„Adevărul şi falsul se referă la raportul dintre *idei* şi *realitate,* iar **justeţea** şi **nejusteţea** vizează raportul dintre idei şi idei." *WALD*

2. Dreptate, echitate. — 2. Inechitate, nedreptate.

„**Justeţea / nejusteţea** unei hotărâri."

JUSTIFICAT, -Ă — **NEJUSTIFICAT, -Ă**

Fundamentat, întemeiat, motivat. — Nefundamentat, neîntemeiat, nemotivat.

„Teama este de cele mai multe ori **nejustificată;** dar din punctul de vedere al timidului, teama nu este câtuşi de puţin falsă, ci reală şi **justificată.**" *GHIVIRIGĂ*

JUSTIŢIE — **INJUSTIŢIE**

Dreptate, echitate. — Inechitate, nedreptate.

„Precum soarele este tatăl luminei şi al decăderei, tot aşa individualismul este tatăl înflorirei şi decăderei, **justiţiei** şi **injustiţiei,** binelui şi răului." *EMINESCU*

JUSTIŢIE — **NEDREPTATE**

Dreptate, echitate. — Inechitate, injustiţie.

„Nimic nu agravează, nimic nu înveninează mai mult durerea morală, pe care o pricinuieşte conştiinţa **nedreptăţii,** decât un sentiment, exasperat de împrejurări, al **justiţiei.**" *NEGULESCU*

L

LARG,-Ă **ÎNGUST,-Ă**

1. Cuprinzător, întins, mare. **1.** Limitat, mărginit, restrâns.

„Pe când era el tânăr, lumea-i părea **îngustă** / Pentru bine, şi **largă,** prea **largă** pentru rău!" *ALECSANDRI*

2. Întins, lat. **2.** Cu lăţimea redusă, strâmt.

„Obloanele erau mult mai **largi** decât ferestrele cele **înguste.**" *EMINESCU*

3. (Despre veşminte) De croială bogată. **3.** (Despre veşminte) Strâmt, strâns.

„Pantaloni **largi / înguşti.**"

LARG,-Ă **MĂRGINIT,-Ă**

Cuprinzător, întins, mare, vast. Limitat, mic, redus, restrâns.

„Voinţa, dacă n-o luăm în înţelesul **larg,** metafizic, [...] dacă o considerăm numai în înţelesul ei **mărginit,** strict psihologic, e un factor subordonat, întrucât e un rezultat al colaborării sensibilităţii şi inteligenţei." *NEGULESCU*

LARG,-Ă **REDUS,-Ă**

Cuprinzător, întins, mare, vast. Limitat, mărginit, mic, restrâns.

„«Categorii» se numesc ideile cu conţinut foarte **redus** şi cu o sferă foarte **largă** a cauzalităţii, a substanţei, a existenţei etc." *BLAGA*

LARG,-Ă **RESTRÂNS,-Ă**

Cuprinzător, întins, mare, vast. Limitat, mărginit, mic, redus.

„Cuvântul «persoană» are un înţeles mai **restrâns** sau mai **larg,** după preocuparea sau specialitatea aceluia care îl întrebuinţează." *RĂDULESCU-MOTRU*

LARG,-Ă **STRÂMT,-Ă**

1. Întins, mare, vast. **1.** Îngust, restrâns.

„Şi totu-mi pare-atât de **larg** în juru-mi, / Şi iarăşi totu-mi pare-atât de **strâmt!...**" *LABIŞ*

2. Încăpător, mare, spațios.	2. Mic, neîncăpător.

„Numai clădiți palate din dezastre, / Nici temniți **strâmte**, reci și-ntunecate / Ci-n sârg durați din sufletele voastre / Un **larg** și cald lăcaș de bunătate." *VOICULESCU*

3. (Despre veșminte) De croială bogată.	3. (Despre veșminte) Strâns pe corp.

„Dacă o haină este prea **largă** se răspunde că purtătorul o să se mai îngrașe cu timpul; dacă e prea **strâmtă**, se asigură că stofa o să se mai întinză mai în urmă." *HASDEU*

LAT,-Ă	**ÎNGUST,-Ă**
Care are lățime relativ mare.	Care are lățime mică.

„Flăcările se ridicau în limbi mari, unele **înguste**, altele **late** ca niște fiare de plug." *AGÂRBICEANU*

LAUDĂ	**BLAMARE**
Exprimare a sentimentului de prețuire față de cineva sau ceva.	Exprimare a dezaprobării față de un act, acțiune sau gest ale cuiva.

„În acest scop, mama este obligată să recurgă în procesul de condiționare, intervenind atât cu legea exercițiului, cât și cu aceea a efectului, prin **laudă** sau **blamare**." *MĂRGINEANU*

LAUDĂ	**CRITICĂ**
Exprimare a sentimentului de prețuire față de cineva sau ceva.	Dezvăluire (uneori cu răutate) a greșelilor, defectelor.

„Orice abstracție exprimă o judecată – afirmativă și negativă, o **laudă**, deci și o **critică**." *SĂLCUDEANU*

LAUDĂ	**DOJANĂ**
Exprimare a sentimentului de prețuire față de cineva sau ceva.	Dojenire, mustrare.

„Aceasta e soarta cărților – ele zboară prin lume, încap în mâna primului venit și trebuie să asculte **dojana** sau **lauda**, aprobarea sau dezaprobarea oricui ar binevoi să le citească." *LOVINESCU*

LAUDĂ	**HULĂ**
Exprimare a sentimentului de prețuire față de cineva sau ceva.	Calomniere, defăimare, denigrare.

„Mai bună e **hula** din satul tău, decât **lauda** din satul vecin." *P.*

LAUDĂ	**HULIRE**
Exprimare a sentimentului de prețuire față de cineva sau ceva.	Calomniere, defăimare, denigrare.

„O creațiune artistică e prea multilaterală ca să poată fi caracterizată numai prin **laude** sau prin **huliri**, care prin faptul că sunt numai **laude** ori **huliri** sunt unilaterale." *DOBROGEANU-GHEREA*

LAUDĂ — **MUSTRARE**

Exprimare a sentimentului de prețuire față de cineva sau ceva. — Dojană, dojenire.

„Mai bine o **mustrare** frumoasă decât o **laudă** proastă." *IORGA*

a (se) LĂMURI — **a (se) ÎNCÂLCI**

A (se) clarifica, a (se) limpezi. — A (se) complica, a (se) încurca.

„Frumusețea de icoană a femeii se întregea în chip ciudat cu vorbele pe care le spunea ofițerul, **lămurind,** dar şi **încâlcind** atâtea lucruri deodată." *V. I. POPA*

a (se) LĂMURI — **a (se) ÎNCURCA**

A (se) clarifica, a (se) limpezi. — A (se) complica, a (se) încâlci.

„Numele de «pozitivism metafizic spiritualist» [...] ar putea, totuşi, **să încurce** mai mult decât **să lămurească** pe cititori." *NEGULESCU*

LĂMURIT,-Ă — **ÎNCÂLCIT,-Ă**

Clar, desluşit, limpede, precis. — Confuz, încurcat, neclar, nelămurit.

„Dacă într-o chestie atât de vădită ca robia, răspunsul e **încâlcit,** cu cât mai greu va fi de dat răspunsul **lămurit** la întrebarea de mai sus?" *DOBROGEANU-GHEREA*

LĂMURIT,-Ă — **ÎNCURCAT,-Ă**

Clar, desluşit, limpede, precis. — Confuz, încâlcit, neclar, nelămurit.

„O situație **lămurită / încurcată.**"

LĂMURIT,-Ă — **NELĂMURIT,-Ă**

Clar, desluşit, limpede, precis. — Confuz, neclar, nedesluşit.

„De aceea căsca uneori brusc ochii la el, să-l sperie, să-l surprindă; gândurile **lămurite** împingeau altele **nelămurite** şi o înrăiau." *PAPADAT-BENGESCU*

LĂMURIT,-Ă — **OBSCUR,-Ă**

Clar, desluşit, limpede, precis. — Confuz, încâlcit încurcat, neclar, nedesluşit.

„Pornind de la gândul, **lămurit** şi **obscur,** că sensul vieții trebuie căutat în augmentarea nesfârşită a confortului material şi în multiplicarea crescândă a trebuințelor economice, *homo economicus* a făcut din mijloacele de trai un scop, iar din valorile spirituale mijloc aservit acestui scop." *ROŞCA*

LĂMURIT,-Ă — **VAG,-Ă**

Clar, desluşit, limpede, precis. — Confuz, neclar, nedesluşit nelămurit.

„În evul mediu se mai găsesc la unele popoare europene rămăşițe, când **lămurite,** când **vagi,** ale acestui obicei sau ale acestei credințe." *BLAGA*

a (se) LĂRGI — **a (se) ÎNGUSTA**

A (se) face (mai) larg. — A (se) face (mai) îngust.

„Filosofia, prin examinarea înaltelor sale probleme, împiedică pe om de a se socoti depozitarul unor adevăruri absolute în viață, adevăruri ce mai degrabă îi **îngustează,** decât îi **lărgesc** orizontul inteligenței." *FLORIAN*

a (se) LĂRGI — **a (se) STRÂMTA**

A (se) face (mai) larg. — A face să devină sau a deveni mai strâmt; a (se) îngusta.

„Împrejurul gării valea **se lărgea** ca un fund de cazan, dar dincolo de sat **se strâmta** iar până la gura văii." *REBREANU*

LĂRGIME — **ÎNGUSTIME**

Lat, lățime. — Strâmtime.

„Contrariul **lărgimii** nu este neapărat **îngustimea,** poate fi şi înălțimea, privirea de sus şi de departe, de foarte departe." *IVASIUC*

LĂRGIME — **STRÂMTIME**

Lat, lățime. — Îngustime.

„Auzul asociat cu mirosul ne indică **strâmtimea, lărgimea** locului în care ne aflăm." *BLĂJAN*

LĂRGIRE — **ÎNGUSTARE**

Faptul de *a (se) lărgi.* — Strâmtare.

„Marginile puse individului de stat în lupta sa pentru existență se numesc, în totalitatea lor, drept. **Îngustarea** celor de sus o caută întotdeauna moraliştii, **lărgirea** acestor din urmă filosofii de drept." *EMINESCU*

LĂRGIRE — **STRÂMTARE**

Faptul de *a (se) lărgi.* — Îngustare.

„Subiectul permite **strâmtarea** planului de intrigă şi **lărgirea** punctului comun." *ARGHEZI*

LĂRGIT,-Ă — **ÎNGUSTAT,-Ă**

Extins, mărit. — Care a devenit îngust.

Drum **lărgit / îngustat;** haină **lărgită / îngustată."**

LĂRGIT,-Ă — **STRÂMTAT,-Ă**

Extins, mărit. — Care a devenit strâmt.

„Animalele nocturne au toate acelaşi aspect caracteristic. Sunt colorate uniform. Au ochii mari, pupilele **lărgite** – avide de lumină noaptea şi **strâmtate** la extrem ziua." *DAVIDESCU*

a LEGA — **a DEZLEGA**

1. A împreuna capetele unor fire; a înnoda. — 1. A desface, a face să nu mai fie înnodat.

„Ceea ce femeia **leagă,** nici dracul nu **dezleagă.**" *P.*

2. A închide un sac, o pungă etc., strângând gura cu o sfoară înnodată. — 2. A desface legătura unui sac, a unei pungi.

„Apoi cât clipeşti, văcarul, gura sacului **dezlegă,** / Lasă pe Păcală slobod, şi în locul lui se bagă, / Iar Păcală strânge sacul, şi **legându**-l cum fusese, / Şterge-o – cu cireada-ntreagă – spre-un zăvoi de sălcii dese!" *DULFU*

3. A imobiliza pe cineva cu o frânghie, sfoară etc.; a încătuşa, a înlănţui. — 3. A desface legături, a elibera, a da drumul.

„Am să merg într-o zi, bineînţeles, când voi muri, pe lumea cealaltă, să vorbesc cu Dumnezeu **să te lege** de-un tufan şi **să nu te dezlege** până nu te-**oi dezlega** eu." *D. R. POPESCU*

LESNE — **ANEVOIE**

Facil, uşor. — Dificil, greu.

„**Lesne** a intra în casa omului, **anevoie** a ieşi." *P.*

LESNE — **GREU**

Facil, uşor. — Anevoie, dificil.

„E **lesne** bogatului a porunci, dar **greu** săracului de a împlini." *P.*

LESNICIOS,-OASĂ — **ANEVOIOS,-OASĂ**

Facil, uşor. — Dificil, greu.

„Înţelegerea rapidă, **lesnicioasă,** este ca fulgerul nopţii. Iluminează dintr-odată, dar nu toate văgăunile. Înţelegerea lentă, **anevoioasă,** este raza soarelui. Luminează pas cu pas." *BOTEZATU*

LIBERTATE — **ROBIE**

(Înv. şi pop.) Slobozenie. — Sclavie.

„Nimic nu face a iubi mai mult **libertatea** ca **robia!**" *BOLINTINEANU*

LIBERTATE — **SCLAVIE**

(înv. şi pop.) Slobozenie. — Robie.

„Venirea **Libertăţii** e-nceperea **sclaviei.**" *MACEDONSKI*

LIMBUT,-Ă — **MUT,-Ă**

Guraliv, gureş, vorbăreţ. — Tăcut, puţin comunicativ.

„Cunoaşte-ţi voi vârtejul ce se numeşte bal, / [...] Când vorba este **mută** şi ochiul e **limbut?**" *MACEDONSKI*

LIMBUT,-Ă **TACITURN,-Ă**

Guraliv, gureş, vorbăreț. Mut, necomunicativ, tăcut, ursuz.

„Nu eram **limbut.** În reuniunile restrânse eram mai degrabă **taciturn,** sfios la vorbă." *CĂLINESCU*

LIMBUT,-Ă **TĂCUT,-Ă**

Guraliv, gureş, vorbăreț. Care tace, taciturn.

„Muierea **limbută** la bărbat **tăcut,** ca toaca la biserică." *P.*

LIMBUȚIE **MUȚENIE**

Flecăreală, vorbărie. Mutism, tăcere.

„**Limbuția** etnică şi profesională a cusătoresei adusă de la Iaşi, negăsind nici un ecou, se convertise în **muțenie** posacă." *TEODOREANU*

LIMBUȚIE **TĂCERE**

Flecăreală, vorbărie. Muțenie.

„E, totuşi, de preferat / **tăcerea** demnă a vulturilor, / **limbuției** de colivie a papagalilor." *PĂUNESCU*

LIMITAT,-Ă **ILIMITAT,-Ă**

„Despre spațiu şi timp nu se poate afirma [...] nici că sunt **limitate,** nici că sunt **ilimitate.**" *BAGDASAR*

LIMITAT,-Ă **INFINIT,-Ă**

Mărginit, restrâns. Nelimitat, nemărginit, nesfârşit.

„Progresul națiunilor e **limitat,** progresul omenirii **infinit.**" *EMINESCU*

LIMITAT,-Ă **NELIMITAT,-Ă**

Mărginit, restrâns. Infinit, nemărginit, nesfârşit.

„O cunoaştere poate fi în principiu **nelimitată** şi totuşi *subiectivă,* tot aşa cum cunoaşterea poate fi **limitată,** dar obiectivă." *BLAGA*

LIMPEDE **CONFUZ, -Ă**

Clar, desluşit, lămurit. Încâlcit, neclar, nedesluşit, nelămurit.

„Pe cât era de **confuz** în teoriile sale, pe atât era de **limpede** şi ager în priceperea chestiunilor de politică practică." *RALEA*

LIMPEDE **ÎNCÂLCIT,-Ă**

Clar, desluşit, lămurit. Confuz, încurcat, neclar, nedesluşit, nelămurit.

„Sunt **limpezi** pentru mine enigmele-**ncâlcite.**" *EMINESCU*

LIMPEDE **MURDAR, -Ă**

Curat, pur. Impur, necurat.

„Apa **murdară** poate stinge un foc puternic tot aşa de bine ca şi apa **limpede.**" *P.*

LIMPEDE | **NECLAR,-Ă**

Curat, pur. | Confuz, nedesluşit, nelămurit.

„Prin ploaie răsăreau lucruri necunoscute, umede şi **neclare,** apoi foarte **limpezi** şi cu contururi precise." *BARBU*

LIMPEDE | **NEDESLUŞIT,-Ă**

Curat, pur. | Confuz, neclar, nedesluşit.

„Istoricul trebuie să urmărească curentele de idei de la obârşia lor, **nedesluşită** şi obscură, până la întruparea lor în sisteme **limpezi** şi definitive." *NEGULESCU*

LIMPEDE | **NELĂMURIT,-Ă**

Clar, desluşit, lămurit. | Confuz, neclar, nedesluşit.

„Scriitorii sunt profesioniştii idealului. În ei trebuie să se răsfrângă toate aspiraţiile unui popor, **nelămurite** la alţii, **limpezi** la ei, toate tendinţele obscure sau luminoase din care se făureşte conştiinţa naţională." *LOVINESCU*

LIMPEDE | **OBSCUR,-Ă**

Clar, desluşit, lămurit. | Confuz, încâlcit, neclar, nedesluşit, nelămurit.

„Trebuie să avem dar curajul să nu întunecăm cu cuvinte **obscure** lucrurile care sunt, prin natura lor, destul de **limpezi.**" *NEGULESCU*

LIMPEDE | **TULBURE**

(Despre lichide) Clar, cristalin, transparent. | (Despre lichide) Care nu este limpede, lipsit de transparenţă.

„Toate râurile sunt **limpezi** la munte şi **tulburi** la câmpie." *BĂNCILĂ*

LIMPEDE | **VAG,-Ă**

Clar, desluşit, lămurit. | Confuz, neclar, nedesluşit, nelămurit.

„Aspiraţia **vagă** s-a prefăcut în dorinţă **limpede.**" *DELAVRANCEA*

a (se) LIMPEZI | **a (se) ÎNCÂLCI**

A (se) clarifica, a (se) lămuri. | A (se) complica, a (se) încurca.

„Şi-n loc **să se lămurească** lucrurile, **s-ar încâlci** şi mai rău!" *LĂNCRĂNJAN*

a (se) LIMPEZI | **a (se) ÎNCURCA**

A (se) clarifica, a (se) lămuri. | A (se) complica, a (se) încâlci.

„O problemă gravă nu **se limpezeşte** între un şniţel vienez şi o plăcintă cu mere. Cel mult **se încurcă** şi mai rău." *REBREANU*

a (se) LIMPEZI — **a (se) TULBURA**

1. A face sau a deveni limpede, a (se) purifica. — 1. A face sau a deveni tulbure.

„I se desfăşura viaţa cum curge râul lin şi limpede, dar când pe ici, pe colo da de câte un bolovan răsturnat în albia sa, se-nvoltureşte şi **se tulbură** pe o clipă, apoi iar se alină şi **se limpezeşte.**" *SLAVICI*

2. A se însenina, a se deschide. — 2. A se înnora, a se întuneca.

„Cerul **s-a limpezit / s-a tulburat.**"

3. A se însenina, a se lumina. — 3. A se posomorî, a se strica.

„Vremea **s-a limpezit / s-a tulburat.**"

4. A (se) clarifica, a (se) lămuri, a (se) lumina. — 4. A face să-şi piardă sau a-şi pierde limpezimea, claritatea.

„Gândurile se împuţinează; se reduc la câteva noţiuni; dau **să se limpezească** iarăşi, şi mai rău **se turbură.**" *DELAVRANCEA*

LIMPEZIME — **CONFUZIE**

Claritate, limpezeală. — Imprecizie, neclaritate.

„Aceasta era deci pregătirea celor doi critici ce intrau în polemică: de o parte, înaltă cultură disciplinară, **limpezime** de minte, măsură, ironie stăpânită şi un mare talent literar; de cealaltă, cultură improvizată şi superficială, **confuzie** de gândire." *LOVINESCU*

LIMPEZIME — **OBSCURITATE**

Claritate, inteligibilitate. — Confuzie, neclaritate.

„**Obscuritatea** găunoasă e tot atât de fără valoare ca şi **limpezimea** stearpă şi deşartă." *IVASIUC*

LINIŞTE — **AGITAŢIE**

Calm, pace, tihnă. — Frământare, neastâmpăr, tulburare.

„Se gândi la contrastul dintre **liniştea** naturii şi **agitaţia** vieţii omeneşti." *CĂLINESCU*

LINIŞTE — **NELINIŞTE**

Calm, pace, tihnă. — Agitaţie, frământare, zbucium.

„Prefer **neliniştea** de toate zilele, **liniştii** de totdeauna." *MUŞATESCU*

LINIŞTE — **ZBUCIUM**

Calm, pace, tihnă. — Agitaţie, frământare, nelinişte.

„Împreună cunoaştem **liniştea** şi **zbuciumul** vieţii de marinar." *ISTRATI*

LINIŞTIT,-Ă — **AGITAT,-Ă**

1. Calm, paşnic, potolit, stăpânit, temperat. — 1. Frământat, neastâmpărat, neliniştit, zbuciumat.

„Pe cât părea de **liniştit** avocatul, pe atât era de **agitat** Rodean." *AGÂRBICEANU*

2. Calm, lin, netulburat, senin, tihnit. — 2. Frământat, neliniştit, nepotolit, zbuciumat.

„Aşteptându-şi, an de an, în linişte trecerea din această viaţă **agitată** în cea etern **liniştită,** el crezu trebuitor, faţă de multele lupte pe cari le avuse de atâţia neprieteni să-şi lămurească singur viaţa sa, explicând-o, justificând-o şi valorificând-o." *PÂRVAN*

LINIŞTIT,-Ă — **NELINIŞTIT,-Ă**

1. Calm, domol, paşnic, temperat. — 1. Agitat, alarmat, frământat, tulburat.

„Desigur, ea e o brăţară / purtată la mână de un zeu, / ea e mai **liniştită** spre seară / deşi e **neliniştită** mereu." *STĂNESCU*

2. Calm, lin, netulburat, senin. — 2. Agitat, frământat, neastâmpărat, nepotolit.

„Viaţă **liniştită / neliniştită."**

LINIŞTIT,-Ă — **TULBURAT,-Ă**

Calm, netulburat, senin, tihnit. — Agitat, frământat, zbuciumat.

„Vin apoi deosebirile de stare sufletească – după cum omul este **liniştit** sau **tulburat** de diferite pasiuni." *NEGULESCU*

LINIŞTIT,-Ă — **TULBURE**

Calm, netulburat, tihnit. — Agitat, frământat, zbuciumat.

„Viaţa lui Petrea a curs mai mult **liniştită** decât **tulbure."** *AGÂRBICEANU*

LINIŞTIT,-Ă — **ZBUCIUMAT,-Ă**

Calm, netulburat, tihnit. — Agitat, frământat, neliniştit.

„Agonia totdeauna e **zbuciumată,** moartea **liniştită."** *PAPADAT-BENGESCU*

a se LUMINA — **a se ÎNNOPTA**

A se face ziuă. — A se face noapte, a se întuneca.

„Eu ce să mai ştiu? Că pe câmp mi **se luminează,** pe câmp mi se-**noptează."** *I. VULPESCU*

a (se) LUMINA — **a (se) ÎNTUNECA**

1. A deveni sau a face să devină luminos, a (se) umple de lumină. — 1. A deveni sau a face să devină întunecos.

„Soarele pentru toţi românii la Bucureşti răsare: Dacă lumină e aici, **se luminează** pretutindeni unde trăiesc români; iar dacă e întuneric, **se-ntunecă** pretutindeni." *SLAVICI*

2. A se face ziuă. 2. A (se) însera, a (se) înnopta.

„Câteodată nu ştiu nici când **se luminează,** nici când **se întunecă,** nici când plouă, nici când ninge." *SĂRARU*

3. (Despre cer, văzduh, vreme) A se însenina, a deveni limpede. 3. (Despre cer, văzduh, vreme) A se închide, a se înnegura, a se înnora.

„Când ultima oaie care iese din strungă la muls e neagră, a doua zi plouă, **se întunecă;** dacă e albă, se face timp frumos, **se luminează."** *GONOIU*

4. (Despre faţă, ochi etc.) A căpăta o expresie de mulţumire, de bucurie. 4. (Despre faţă, ochi etc.) A se întrista, a se mohorî, a se posomorî.

„Băgând de samă Grigoraşcu Jora că mi **s-au luminat** ochii şi pe urmă îndată mi **s-au întunecat,** a poftit pe jupâneasa Tudosia să meargă să-i arate caii cei mari aduşi din Ţara Leşească." *SADOVEANU*

5. A înveseli, a bucura. 5. A amărî, a întrista.

„**A lumina / a întuneca** viaţa, zilele cuiva."

LUMINAT,-Ă **ÎNTUNECAT,-Ă**

1. Luminos. 1. Întunecos, negru, obscur.

„Sunt două surori pe lume / Neasemenea pe lume: / Una albă, **luminată,** / Şi alta neagră,-**ntunecată,** / Se gonesc prin lumea lungă / Şi nu pot să se ajungă." *(Ziua şi noaptea). GOROVEI*

2. Plin de lumină, luminos. 2. Lipsit de lumină, întunecos.

„Cameră **luminată / întunecată."**

3. (Despre faţă, ochi etc.) Care exprimă, radiază mulţumire, bucurie etc.; strălucitor. 3. (Despre faţă, ochi etc.) Încruntat, luminat, posomorât.

„Faţă **luminată / întunecată."**

LUMINAT,-Ă **ÎNTUNECOS,-OASĂ**

1. Luminos. 1. Întunecat, negru.

„O noapte **luminată / întunecoasă."**

2. Care primeşte lumină; pe care cade lumina, plin de lumină; luminos. 2. Lipsit de lumină, cufundat în întuneric; întunecat.

„După ce ne afundăm într-un pasaj **întunecos,** ieşim deodată într-o curte **luminată."** *ALECSANDRI*

LUMINĂ **BEZNĂ**

Strălucire, străluminare. Întunecime, întuneric.

„**Lumina** ta mă arde şi **bezna** ta mă-neacă." *GOGA*

LUMINĂ **ÎNTUNECIME**

Strălucire, străluminare. Beznă, întuneric.

„Ochii oamenilor nu pot să vază bine nici în prea multă **întunecime,** nici în prea multă **lumină.**“ *BOLINTINEANU*

LUMINĂ **ÎNTUNERIC**

Strălucire, străluminare. Beznă, întunecime.

„**Întunericul,** oricât de mare ar fi, e îndepărtat când pătrunde **lumina** în el, dar **lumina,** oricât de mică ar fi, rămâne **lumină,** chiar dacă ar înconjura-o un ocean de **întuneric.**“ *BĂNCILĂ*

LUMINĂ **OBSCURITATE**

Strălucire, străluminare. Beznă, întuneric.

„**Obscuritatea** înconjoară **lumina** şi o face mai tare.“ *ARGHEZI*

LUMINĂ **UMBRĂ**

Strălucire, străluminare. Porţiune întunecoasă în care nu ajung direct razele soarelui.

„Orice **lumină** îşi are **umbra** sa.“ *EMINESCU*

LUMINOS,-OASĂ **ÎNTUNECAT,-Ă**

1. Luminat, strălucitor. **1.** Întunecos, negru, obscur

„Franţa [...] îi lăsase nostalgia, de care n-a mai scăpat apoi niciodată, a cerului **luminos** şi cald al Sudului, care contrasta atât de puternic cu ceţurile **întunecate** şi reci ale patriei sale.“ *NEGULESCU*

2. În care pătrunde multă lumină, plin de lumină; luminat. **2.** Lipsit de lumină, cufundat în întuneric; întunecos.

„Cameră **luminoasă / întunecată.**“

3. (Fig.) Fericit, senin. **3.** (Fig.) Trist, sumbru.

„Dar viaţa, care e foarte **întunecată,** poate fi şi **luminoasă.**“ *SEBASTIAN*

LUMINOS,-OASĂ **ÎNTUNECOS,-OASĂ**

1. Luminat, strălucitor. **1.** Întunecat, obscur.

„Aerul curat lasă să treacă aproape pe deplin razele solare, atât cele **întunecoase** cât şi cele **luminoase.**“ *EMINESCU*

2. Plin de lumină, luminat. **2.** Lipsit de lumină, întunecat.

„Vin mereu din sat în sat, / Văi şi colnice străbat; / Trec dumbrăvi **întunecoase,** / Trec poiene **luminoase.**“

LUNG,-Ă **SCURT,-Ă**

1. De lungime mare. **1.** De lungime redusă.

„Oricât de **lungă** sau oricât de **scurtă** ar fi funia timpului, în faţa veşniciei ea scade dintr-o dată şi se reduce la o clipă.“ *GALACTION*

2. De statură mare.

2. De statură mică.

„– Pamfil era **lung**, Caramfil era **scurt**." *TEODOREANU*

3. Care durează, care ține mult; îndelungat.

3. Care durează puțin, care trece sau se termină repede.

„Dacă berzele pleacă din vreme, se zice că iarna va fi grea şi **lungă**; dacă pleacă târziu, zic că iarna va fi **scurtă** şi călduroasă." *GONOIU*

a (se) LUNGI

a (se) SCURTA

1. A (se) face mai lung; a (se) mări în lungime sau în înălțime.

1. A (se) face mai scurt, a (se) micşora în lungime sau înălțime.

„Zice că odată, acu-vreo sută şi nu ştiu câți ani, a dat poruncă Dardarot, împăratul iadului, să s-adune dinainte-i diavolii, de la mare pân la mic; unul să nu fie lipsă, că-i **scurtează** coada şi-i **lungeşte** urechile!" *CARAGIALE*

2. A face să dureze sau a dura (mai) mult.

2. A face să dureze ori a dura mai puțin.

„În zădar, urgie crudă, / **Lungeşti** noaptea întunecoasă / Şi, râzând, de-a lumei trudă, / **Scurtezi** ziua luminoasă." *ALECSANDRI*

LUNGIME

SCURTIME

Dimensiunea cea mai mare a unui corp.

Lungime redusă, micime.

„**Lungimea** şi **scurtimea** unei fraze atârnă de felul gândirii exprimate prin ea şi de chipul cum se îmbină ideile în mintea scriitorului." *VIANU*

LUNGIRE

SCURTARE

Acțiunea de *a (se) lungi*.

Acțiunea de *a (se) scurta*.

„**Lungirea** unei inteligențe prin tracțiune electrică, **scurtarea** unei limbi, dezvoltarea talentoasă a personalității nu pot face decât bine audițiilor radiofonice, şi programul săptămânal n-ar avea decât de câştigat." *ARGHEZI*

M

MAJOR,-Ă

1. (Despre persoane) Ajuns la majorat.

„Persoană **majoră / minoră.**"

2. Esențial, important, însemnat.

MINOR,-Ă

1. (Despre persoane) Care n-a ajuns la majorat.

2. Neesențial, neimportant, neînsemnat.

„Adevărata filosofie are îndoieli în domeniile secundare sau **minore** şi credințe în domeniile esențiale sau **majore.**" *BĂNCILĂ*

MAJORITATE

Partea cea mai mare sau numărul (cel) mai mare dintr-o colectivitate; mai mult.

MINORITATE

Partea cea mai mică sau numărul (cel) mai mic dintr-o colectivitate; mai puțin.

Majoritatea de azi poate fi **minoritatea** de mâine." *PETROVICI*

MARE

1. Care depăşeşte dimensiunile obişnuite.

MĂRUNT,-Ă

1. De dimensiuni mici, foarte mic.

„Mare frumusețe era să-i vezi săltând uşurei când înainte cu pas **mare** şi apoi cu pas **mărunt,** când legănându-se la dreapta şi la stânga şi bătând cu piciorul în pământ." *SLAVICI*

2. Înalt, scund. — 2. Mic, scund, scurt.

„Om **mare / mărunt.**"

3. Important, însemnat. — 3. Neimportant, neînsemnat.

„Sunt oameni fără caracter în fapte **mărunte,** dar de-un caracter eroic, când e vorba de fapte **mari.**" *BLAGA*

4. Considerabil, ridicat. — 4. Mic, neînsemnat.

„Cheltuieli **mari / mărunte.**"

MARE — **MIC,-Ă**

1. Care depăşeşte dimensiunile obişnuite, peste măsura mijlocie. — 1. Care este sub dimensiunile obişnuite, sub mărimea mijlocie.

„Lumea-i o pânză de paianjăn, muştile **mari** trec prin ea, muştile **mici** se-ncurcă voind a trece *drept* prin ea." *EMINESCU*

2. Cuprinzător, larg, vast. — 2. Redus.

„Cameră **mare / mică**".

3. Larg, lat. — 3. Îngust.

„Pălărie cu boruri **mari / mici.**"

4. Înalt, lung. — 4. Mărunt, scund, scurt.

„Nici prea **mare,** nici prea **mică,** / Dar crescută subțirică, / Nimeni n-ar putea să zică / Că nu-i coz de frumuşică." *EMINESCU*

5. Apreciabil, considerabil, important. — 5. Limitat, puțin, redus, sărac, scăzut.

„Toți au făcut averi, unii mai **mari,** alții mai **mici.**" *EMINESCU*

6. Abundent, bogat, îmbelşugat, îndestulat. — 6. Prost, puțin, redus, sărac, scăzut.

„Recoltă **mare / mică.**"

7. Adânc. — 7. Neadânc.

„Apele cele **mari** înghit pe cele **mici.**" *P.*

8. Exagerat, exorbitant, ridicat, scump. — 8. Avantajos, considerabil, ieftin, scăzut.

„Prețuri **mari / mici.**"

9. Considerabil, însemnat. — 9. Mărunt, neînsemnat.

„Praful de aur, oricum, nu strică, / În cantitate **mare** sau **mică!**" *MACEDONSKI*

10. Nelimitat, însemnat. — 10. Limitat, redus, neînsemnat.

„Minciunile **mici** sunt firimiturile minciunii **mari.**" *ARGHEZI*

11. (Despre diviziuni de timp) Lung. — 11. (Despre diviziuni de timp) Scurt.

„În locul zilelor **mari** şi frumoase au venit zile **mici** şi posomorâte." *BRĂTESCU-VOINEŞTI*

12. Important, însemnat, grav. — 12. Neimportant, neînsemnat, uşor.

„Dacă vrei să dezbari pe un om de viciile lui cele **mari,** cultivă-le pe cele **mici.**" *STANCA*

13. Nelimitat, suficient. — 13. Insuficient, puțin, redus.

„Posibilități **mari / mici.**"

14. Important, însemnat, renumit, vestit. — 14. Mărunt, necunoscut, neînsemnat, obscur.

„Un artist **mare** e mai **mare** într-un rol **mic** decât un artist **mic** într-un rol **mare.**" *REBREANU*

15. (Despre sentimente, senzații) Adânc, profund, puternic.

15. (Despre sentimente, senzații) Neintens, neînsemnat, redus, superficial.

„Dar fie chinul oricât de **mare,** / De **mic** ne pare de vom spera!" *MACEDONSKI*

MATERIAL,-Ă

Care aparține realității obiective, existând independent de conștiință și în afara ei.

IMATERIAL,-Ă

Care există numai în conştiință; spiritual.

„În natură se deosebesc două feluri de lucruri, unele **materiale** şi altele **imateriale.**" *LOVINESCU*

MAXIM

Maximum.

MINIM

Minimum.

„**Maximului,** ca termen, i se opune **minimul.**" *NEGULESCU*

MAXIM,-Ă

Maximal.

MINIM,-Ă

Minimal.

„Simt cum creierul îmi îngheață, / adio, **maximă** viață, / adio, viața mea **minimă.**" *STĂNESCU*

MAXIMAL,-Ă

Maxim.

MINIMAL,-Ă

Minim.

„Stadiile de dezvoltare ale voinței morale nu sunt însă altele decât **minimale,** reala şi **maximala** actualizare a voinței practice." *GUSTI*

a MAXIMIZA

A da unui fapt, unei idei cea mai înaltă valoare posibilă.

a MINIMIZA

A minimaliza, a da unei idei, unui fapt o valoare mai mică.

„Aceasta este regula, cu ajutorul căreia putem **«minimiza»** durerea şi **«maximiza»** plăcerea." *NEGULESCU*

MAXIMIZARE

Acțiunea de *a maximiza* şi rezultatul ei.

MINIMIZARE

Acțiunea de *a minimiza* şi rezultatul ei.

„Fericirea se obține nu prin **maximizarea** bucuriei, ci prin **minimizarea** suferinței." *ZAMFIR*

MAXIMUM

Maxim.

MINIMUM

Minim.

„**Minimum** de iubire este **maximum** de izbândă, **maximum** de iubire este **minimum** de izbândă." *DELAVRANCEA*

MĂRGINIRE — **NEMĂRGINIRE**

Limitare. — Imensitate, nelimitare.

„Spiritul omului e facultativ nemărginit: omul poate cugeta şi voi *orice* şi *oricât*. Însă în faţa acestei **nemărginiri** obiective a spiritului stă antiteza subiectivă a **mărginirii** fizice a omului." *SLAVICI*

MĂRGINIT,-Ă — **NEMĂRGINIT,-Ă**

Limitat, redus, restrâns. — Neîngrădit, nelimitat, imens.

„Din această contradicţiune a puterii **mărginite** şi-a destinaţiunii **nemărginite** rezultă ceea ce numim *viaţa omenească*." *EMINESCU*

a se MĂRI — **a DESCREŞTE**

A creşte, a spori. — A scădea, a se micşora.

„Mai în jos, scara cu numărul de file scrise **ar descreşte,** pe măsură ce numărul de autori **s-ar mări.**" *ANGHEL*

a se MĂRI — **a se ÎMPUŢINA**

A creşte, a se înmulţi, a spori. — A descreşte, a se micşora, a se reduce, a scădea.

„Slava noastră **se măreşte** când **se împuţinează** celelalte cusururi."*P.*

a (se) MĂRI — **a (se) MICI**

1. A creşte, a (se) face mai mare. — 1. A (se) micşora, a (se) reduce, a scădea.

„Dacă iei din ea, **se măreşte;** dacă pui, **se miceşte.** *(Groapa). GOROVEI*

2. A creşte, a (se) lungi, a (se) prelungi.. — 2. A descreşte, a (se) micşora, a (se) reduce, a scădea, a (se) scurta.

„Ziua **s-a mărit / s-a micit.**"

a (se) MĂRI — **a (se) MICŞORA**

1. A(-şi) spori dimensiunile, a (se) face mai mare, a creşte. — 1. A (se) face mai mic, a descreşte, a (se) reduce, a scădea.

„Moviliţele de gologani **se micşorau** sau **se măreau** din clipă în clipă." *REBREANU*

2. A (se) amplifica, a creşte. — 2. A descreşte, a (se) reduce, a scădea.

„Ochii femeii îndrăgostite: un binoclu care **măreşte** calităţile şi **micşorează** defectele iubitului." *MUŞATESCU*

3. A (se) amplifica, a creşte, a (se) intensifica. — 3. A (se) diminua, a scădea, a slăbi.

„Marea încredere ce din zi în zi îi arăta principele, onorile ce primea de la boierimea moldoveană, caftanul de mare comis şi darurile domneşti

cele bogate, în loc **să-i micşoreze** suferințele, din contra, i le **mărea** mai mult." *FILIMON*

4. A creşte, a (se) extinde, a (se) lărgi, a spori.
4. A (se) împuțina, a (se) reduce, a (se) restrânge.

„Terenul arabil **s-a mărit / s-a micşorat.**"

5. A creşte, a (se) înmulți, a (se) ridica, a spori.
5. A (se) diminua, a (se) împuțina, a (se) reduce, a scădea.

„Numărul participanților la miting **s-a mărit / s-a micşorat.**"

6. A creşte, a (se) majora, a (se) ridica, a (se) scumpi, a (se) urca.
6. A (se) ieftini, a (se) reduce, a scădea.

„**A mări / a micşora** prețurile."

7. A mări, a majora.
7. A reduce, a scădea.

„Concurența dintre lucrători, nu numai că nu **măreşte** salariile, ci le **micşorează.**" *DOBROGEANU-GHEREA*

8. A accelera, a spori.
8. A încetini, a reduce.

„**A mări / a micşora** viteza."

9. A creşte, a (se) lungi, a (se) prelungi.
9. A descreşte, a (se) reduce, a scădea, a (se) scurta.

„Ziua **s-a mărit / s-a micşorat.**"

10. A se accentua, a creşte, a se intensifica.
10. A se atenua, a descreşte, a se diminua, a se domoli.

„Un proces X, bunăoară, poate **mări** intensitatea şi accelera desfăşurarea unui alt proces Y [...]. Se poate întâmpla însă ca un proces X **să micşoreze** intensitatea şi să încetinească desfăşurarea unui alt proces Y." *NEGULESCU*

a (se) MĂRI — **a SCĂDEA**

1. A-şi spori dimensiunile; a creşte.
1. A descreşte, a se micşora, a se reduce.

„În urmă şi-nainte nici nu **s-a mărit,** nici n-**a scăzut** distanța – căci e nemărginită." *EMINESCU.*

2. A creşte, a (se) extinde, a (se) lărgi, a spori.
2. A (se) micşora, a (se) reduce, a (se) restrânge.

„Terenul cultivat **s-a mărit / a scăzut.**"

3. A creşte, a (se) înmulți, a (se) ridica, a spori.
3. A descreşte, a (se) diminua, a (se) micşora, a (se) reduce,

„Numărul membrilor sindicatului **s-a mărit / a scăzut.**"

4. A creşte, a (se) majora, a (se) scumpi, a spori, a (se) urca.
4. A (se) ieftini, a (se) micşora, a (se) reduce.

„Prețurile **s-au mărit / au scăzut.**"

5. A creşte, a (se) lungi, a (se) prelungi.

5. A descreşte, a se micşora, a se reduce, a se scurta.

„Ziua **s-a mărit / a scăzut.**"

6. A se accentua, a creşte, a se intensifica, a se înteţi, a spori.

6. A se atenua, a descreşte, a se diminua, a se micşora, a se reduce.

„Puterea vântului **s-a mărit / a scăzut.**"

MĂRIME

MICIME

Faptul de a fi mare, imens, uriaş.

Faptul de a fi mic; micime, micşorime.

„Orice măsură, de **micime** ca şi de **mărime,** se potriveşte numai acolo unde sunt margini." *HASDEU*

MĂRIRE

CĂDERE

Glorie, grandoare, măreţie.

Decadenţă, declin, regres.

„Cine împle măsura **măririi** trebuie s-o împle şi pe cea a **căderei.**" *EMINESCU*

MĂRIRE

DECADENŢĂ

Glorie, grandoare, măreţie.

Decadenţă, declin, regres.

„Au defilat astfel pe dinaintea ochilor noştri iscoditori, câteva fragmente de epoci, de **mărire** şi **decadenţă.**" *ARGHEZI*

MĂRIRE

DECĂDERE

Glorie, grandoare, măreţie.

Decadenţă, declin, regres.

„**Mărire** şi **decădere** [...] am şoptit eu cu sinceră ironie." *SADOVEANU*

MĂRIRE

ÎMPUŢINARE

Creştere, sporire.

Diminuare, micşorare, reducere, scădere.

„Tot ce este Materie este supus la adăogire şi la scădere, la **mărire** şi **împuţinare.**" *HELIADE-RĂDULESCU*

MĂRIRE

MICŞORARE

1. Creştere, sporire.

1. Descreştere, reducere

„Odată stăpân pe noul procedeu optic de **mărire** a lucrurilor şi de **micşorare** a distanţelor, Galilei s-a grăbit să-l utilizeze la observarea corpurilor cereşti." *NEGULESCU*

2. Creştere, extindere, lărgire.

2. Descreştere, reducere, scădere.

„Aceste fenomene se explicau prin **mărirea** sau **micşorarea** spaţiilor libere dintre molecule." *NEGULESCU*

3. Creştere, înmulţire, sporire. | 3. Descreştere, reducere, scădere.

„Articolul hotărât creează prin prezenţa sau absenţa lui **mărirea** sau **micşorarea** de informaţie.“ *COTEANU*

4. Lungire. | 4. Scurtare, scădere.

„Urmărind deci **mărirea** şi **micşorarea** zilei de-a lungul unui an, oamenii au descoperit patru fenomene astronomice esenţiale pentru organizarea calendarului.“ *GONOIU*

5. Creştere, majorare, scumpire. | 5. Ieftinire, reducere, scădere.

“**Mărirea / micşorarea** preţurilor.“

6. Creştere, majorare, ridicare, sporire. | 6. Reducere, scădere.

„**Mărirea / micşorarea** salariilor, veniturilor, impozitelor.“

7. Accelerare. | 7. Încetinire, reducere.

„Este evident [...] că orice modificare a mişcării unui corp fizic nu poate să conste decât dintr-o **mărire** sau **micşorare** a iuţelii mişcării sensibile pe care o posedă acel corp.“ *NEGULESCU*

8. Creştere, intensificare, întreţinere. | 8. Atenuare, descreştere, scădere.

„**Mărirea / micşorarea** puterii uraganului.“

MĂRIRE | **SCĂDERE**

1. Creştere, extindere, lărgire. | 1. Descreştere, reducere, restrângere.

„**Mărirea / scăderea** suprafeţelor cultivate.“

2. Creştere, înmulţire, sporire. | 2. Descreştere, micşorare, reducere.

„Dar, ca rezultat al acestei teorii, rezultatul activităţii practice este o gogomănie dublată de o imoralitate – **mărirea** exploatării, **scăderea** bunului trai ai celor exploataţi.“ *DOBROGEANU-GHEREA*

3. Creştere, majorare, scumpire. | 3. Ieftinire, micşorare, reducere.

„**Mărirea / scăderea** preţurilor.“

4. Accelerare. | 4. Încetinire, reducere.

„**Creşterea / scăderea** vitezei.“

5. Creştere, intensificare, întreţinere. | 5. Atenuare, descreştere, diminuare, reducere.

„**Creşterea / scăderea** intensităţii unui proces.“

MĂRIT, -Ă
1. Făcut, devenit mai mare.

MICŞORAT, -Ă
1. Făcut, devenit mai mic.

„Pe albul afumat al peretelui, umbra ei se zugrăvea dureros şi diform, **mărită** şi **micşorată** odată cu pâlpâitul flăcărilor." *PETRESCU*

a (se) MĂRITA
(Despre femei) A se căsători.

a (se) DESPĂRŢI
A divorța, a (se) separa.

„Du-te şi adă-ţi acasă nevasta [...]. Că de nu-i aduce-o, **s-a despărţi** de tine, şi **s-a mărita** cu Ion al Nastasii." *REBREANU*

a (se) MĂRITA
(Despre femei) A se căsători.

a DIVORŢA
A (se) despărți, a (se) separa.

„Poate că Stănică avea dreptate. **Măritându-se,** intra în altă lume. Putea apoi **să divorţeze,** dacă nu se înțelegeau, cu consimțământul chiar al lui Titi." *CĂLINESCU*

MĂRITATĂ
(Despre femei) Căsătorită.

CELIBATARĂ
(Despre femei) Necăsătorită.

„Femeia **măritată,** dar fără copii e mai singură decât femeia **celibatară.**" *IBRĂILEANU*

MĂRITATĂ
(Despre femei) Căsătorită.

NEMĂRITATĂ
(Despre femei) Celibatară, necăsătorită.

„Nouăzeci şi nouă de fete **măritate,** / Nouăzeci şi nouă dă **nemăritate.**" *RĂDULESCU-CODIN*

a MĂRTURISI
A destăinui, a dezvălui.

a ASCUNDE
A tăinui.

„Nu **mărturisea** dar nici nu **ascundea** tatălui ei iubirea ce-o cuprinsese." *REBREANU*

MEREU
Totdeauna, întotdeauna, permanent.

NICICÂND
Niciodată, niciodinioară.

„Iar în fiecare clipă mă doboară / Spaima spaimei de **Nicicând** şi de **Mereu.**" *CODREANU*

MEREU
Totdeauna, întotdeauna, permanent.

NICIODATĂ
Nicicând, niciodinioară

„Şi de atunci Soarele **mereu** fuge după Lună s-o ajungă şi arde de-un foc nestins, de luminează o lume întreagă, dar **niciodată** nu-şi poate astâmpăra dorul inimii." *OLINESCU*

MOARTE **ÎNVIERE**

Deces, dispariție, pieire. Revenire la viață.

„El este **moartea** morții și **învierea** vieții." *EMINESCU*

MOARTE **REÎNVIERE**

Deces, dispariție, pieire. Revenire la viață.

„**Moartea / reînvierea** unei ființe."

MOARTE **RENAŞTERE**

Deces, dispariție, pieire. Faptul de *a renaşte*.

„Vreau atunci **renaştere** sau **moarte**." *LABIŞ*

MODERN, -Ă **VECHI, VECHE**

Actual, contemporan, nou. Din vremurile trecute; învechit.

„Arta nu este nici **modernă** şi nici **veche** – este Artă..." *BRÂNCUŞI*

MODEST, -Ă **INFATUAT, -Ă**

Lipsit de îngâmfare. Încrezut, înfumurat, îngâmfat.

„Dezechilibrat şi echilibrat totodată, darnic şi zgârcit, **infatuat** şi **modest**, Anton Pann ne apare ca păstrătorul stării de mijloc, ca un foarte apt scriitor de a trece cu bine şi zâmbind prin purgatoriu." *STĂNESCU*

MODEST, -Ă **ÎNFUMURAT, -Ă**

Lipsit de îngâmfare. Infatuat, încrezut, îngâmfat.

„Un tânăr **modest / înfumurat.**"

MODEST, -Ă **ÎNGÂMFAT, -Ă**

lipsit de îngâmfare. Arogant, infatuat, înfumurat.

„Dacă vei discuta vreodată cu el, vei vedea că la fiecare lucru bun, la orice observație mai ascuțită şi mai inteligentă, va adăuga numaidecât o idioțenie, să nu rămâi cumva cu impresia că el ar fi un **îngâmfat,** să nu crezi ceva rău despre umila sa persoană, să nu-l judeci greşit, fiindcă el vrea să fie **modest.**" *LĂNCRĂNJAN*

MODEST, -Ă **MÂNDRU, -Ă**

Lipsit de îngâmfare. Infatut, încrezut, îngâmfat.

„Unii sunt **mândri** în fața tuturora şi **modeşti** către fiecare în parte; în acest chip, fiecare e măgulit că un om atât de **mândru** față de toată lumea e **modest** față de dânsul." *SANIELEVICI*

MODEST, -Ă **ORGOLIOS, -OASĂ**

Lipsit de îngâmfare Infatuat, încrezut, îngâmfat.

„Un tânăr **modest / orgolios.**"

MODEST, -Ă — **TRUFAŞ -Ă**
Lipsit de îngâmfare. — Infatuat, încrezut, îngâmfat.
„Un om **modest / traufaş.**"

MODEST, -Ă — **VANITOS, -OASĂ**
Lipsit de îngâmfare. — Infatuat, încrezut, îngâmfat, orgolios.
„Persoană **modestă / vanitoasă.**"

MODESTIE — **INFATUARE**
Însuşirea de a fi modest. — Aroganță, înfumurare, îngâmfare.
„Un om plin de **modestie / infatuare** nejustificată."

MODESTIE — **ÎNFUMURARE**
Însuşirea de a fi modest. — Aroganță, infatuare, îngâmfare.
„A se purta cu **modestie / înfumurare.**"

MODESTIE — **ÎNGÂMFARE**
Însuşirea de a fi modest. — Aroganță, infatuare, înfumurare.
„Falsa **modestie** este un păcat ca şi **îngâmfarea.**" *BLAGA*

MODESTIE — **MÂNDRIE**
Însuşirea de a fi modest. — Aroganță, orgoliu, trufie.
„– Nu! Nu e vorba de **modestie** sau **mândrie.**" *PETRESCU*

MODESTIE — **ORGOLIU**
Însuşirea de a fi modest. — Aroganță, infatuare, înfumurare, vanitate.
„**Modestia** şi **orgoliul** sunt fundamental deosebite, dar produc uneori, în practică, rezultate, identice." *BĂNCILĂ*

MODESTIE — **TRUFIE**
Însuşirea de a fi modest. — Aroganță, infatuare, înfumurare.
„Fără **modestia** cânepei, nu s-ar mai fi înălțat niciodată **trufia** corăbiilor cu pânze." *MUŞATESCU*

MODESTIE — **VANITATE**
Însuşirea de a fi modest. — Aroganță, infaturare, înfumurare, orgoliu
„**Modestia** sa îi **vanitate,** şi cuvântul nadă." *RALET*

MORAL, -Ă — **IMORAL, -Ă**
Etic. — Neetic, nemoral.
„Ce e considerat ca **moral** la popoarele mai înaintate în cultură e considerat ca **imoral** la primitivi şi invers." *GUSTI*

MORALITATE — **IMORALITATE**

Caracterul a ceea ce este moral; comportare în conformitate cu principiile morale.

Caracterul a ceea ce este imoral; comportare imorală, neetică; nemoralitate.

„O capodoperă nu poate fi imorală nici morală prin ea însăşi, ci numai prin **moralitatea** sau **imoralitatea** celui ce o contemplă sau o judecă." *REBREANU*

MULT, -Ă — **PUŢIN, -Ă**

1. (Numai la sg.) În cantitate mare, îmbelşugat, în număr mare.

1. (Numai la pl.) Care este în cantitate mică.

„Vorbă **multă**, ispravă **puţină**." *P.*

2. (Substantivat). — **2.** (Substantivat).

„Există o mişcare dialectică între **puţin** şi **mult**." *RALEA*

3. (Despre timp) Care durează; îndelungat.

3. De durată mică; scurt.

„Timp **mult / puţin**."

4. (Numai la pl.) În număr mare, numeroşi, numeroase

4. (Numai la pl.) În număr mic, câţiva, câteva.

„Şi **multe** dureri-s, **puţine** plăceri." *EMINESCU*

5. (Substantivat). — **5.** (Substantivat).

„**Mulţi** chemaţi, **puţini** aleşi." *P.*

6. (Adverbial) În mare măsură. — **6.** (Adverbial) În mică măsură.

„Prea **mult** înger mi-ai părut / Şi prea **puţin** femeie, / Ca fericirea ce-am avut / Să fi putut să steie." *EMINESCU*

MULŢIME — **PUŢINĂTATE**

Cantitate mare, număr mare. — Cantitate mică, număr mic.

„Ceea ce caracterizează [...] tinereţea este **mulţimea** impetuoasă a dorinţelor şi **puţinătatea** deprimantă a puterilor de realizare." *NEGULESCU*

a MULŢUMI — **a NEMULŢUMI**

A satisface pe cineva, a face pe placul cuiva; a bucura.

A produce cuiva o nemulţumire; a indispune, a supăra.

„Ceea ce **ar fi mulţumit** pe unii **ar fi nemulţumit** pe ceilalţi." *DELAVRANCEA*

MULŢUMIRE — **NEMULŢUMIRE**

Bucurie, plăcere, satisfacţie. — Insatisfacţie, neplăcere, supărare.

„**Mulţumire** or **nemulţumire** sunt fenomene psihologice." *EMINESCU*

a MURI **a ÎNVIA**

A deceda, a pieri, a răposa. A reveni la viață.

„El știe că de veci **învie** / Acei ce pentru alții **mor.**" *GOGA.*

a MURI **a REÎNVIA**

A deceda, a pieri, a răposa. A reveni la viață; a învia din nou.

„**Mor** sacadat și **reînviu** din vreme-n vreme." *STĂNESCU*

a MURI **a RENAȘTE**

1. A deceda, a pieri, a răposa. **1.** A se naște din nou; fig. a învia

„Dochia este o zeitate feminină sezonieră care **moare** și **renaște** anual." *GONOIU*

2. A dispărea, a pieri. **2.** A reapărea.

„Ideile nu **mor.** Pot fi uitate ori depuse la arhivă. De unde pot oricând **renaște.**" *BOTEZATU*

MURITOR, -OARE **NEMURITOR, -OARE**

Care este supus în mod inevitabil morții. Care nu moare niciodată, care trăiește veșnic.

„Au nu-nțelegi tu oare, / Cum că eu sunt **nemuritor,** / Și tu ești **muritoare?**" *EMINESCU*

N

a (se) NAŞTE	**a DECEDA**
A veni pe lume, a începe să trăiescă.	A muri, a dispărea, a pieri, a răposa.

„La noi, ca **să te naşti,** trebuie întâi **să decedeze** un cetăţean înscris în roluri.“ *ARGHEZI*

a (se) NAŞTE	**a DISPĂREA**
1. A veni pe lume, a începe să trăiască.	**1.** A muri, a dispărea, a pieri, a răposa.

„Noi vom pieri, ca totul ce **naşte** şi **dispare;** / Dar tot are să fie o Românie mare.“ *BOLINTINEANU*

2. A apărea, a se ivi.	**2.** A pieri.

„Conştiinţa în genere nu **se naşte,** nici nu **dispare.**“ *BAGDASAR*

a (se) NAŞTE	**a se DUCE**
A veni pe lume, a începe să trăiască.	A deceda, a dispărea, a muri, a pieri.

„Gol **m-am născut,** gol **o să mă duc.**“ *P.*

a (se) NAŞTE	**a MURI**
1. A veni pe lume, a începe să trăiască.	**1.** A deceda, a dispărea, a pieri, a răposa.

„**Născându-ne, murim, murind,** ne facem cenuşă.“ *COSTIN*

2. A dispărea, a se ivi.	**2.** A dispărea, a pieri.

„Câte-n lume **nasc, mor** toate.“ *P.*

a (se) NAŞTE	**a PIERI**
1. A veni pe lume, a începe să trăiască.	**1.** A deceda, a dispărea, a muri, a răposa.

„Tu vrei un om să te socoţi, / Cu ei să te asemeni? Dar **piară** oamenii cu toţi, / **S-ar naşte** iarăşi oameni.“ *EMINESCU*

2. A apărea, a se ivi. **2.** A dispărea.

„Şi râvna, şi ispita, şi negrele păcate / **Născutu-s-au** cu lumea, cu lumea **vor pieri!**" *VLAHUȚĂ*

a se NAŞTE — **A RĂPOSA**

A veni pe lume, a începe să trăiască. — A deceda, a dispărea, a muri, a pieri.

„E crud să-ți fac un epitaf, / Prea ți-a fost viața scurtă ție, / Căci te-**ai născut** la tipograf / Şi-**ai răposat** în librărie!" *PAVELESCU*

a se NAŞTE — **a se STINGE**

1. A veni pe lume, a începe să trăiască. — **1.** A deceda, a dispărea, a muri, a pieri.

„Cei mai mulți dintre oameni nu **se nasc** decât despre **a se stinge** făr-a lăsa nici o urmă pe pământ." *EMINESCU*

2. A apărea, a se ivi. — **2.** A dispărea.

„Iubirea-mi ce de mult **s-a stins** / **Născu** în primăvara timpurie." *DONNA*

NAŞTERE — **DECES**

Venire pe lume a unei ființe. — Moarte, răposare.

„Totalul **naşterilor,** comparat cu al **deceselor**, e din an în an mai mic." *EMINESCU*

NAŞTERE — **DISPARIȚIE**

1. Venire pe lume a unei ființe. — **1.** Deces, moarte, pieire.

„Naşterea / dispariția unei ființe."

2. Apariție, ivire. — **2.** Pieire.

„Luptele, înfrângerile şi victoriile statelor, **naşterea** şi **dispariția** lor, toate acestea sunt privite de Hegel numai ca nişte aspecte ale evoluției ideii etice." A*NDREI*

NAŞTERE — **MOARTE**

1. Venire pe lume a unei ființe. — **1.** Deces, pieire, răposare.

„Nu înțeleg problema **morții** fără problema **naşterii."** *NOICA*

2. Apariție, ivire. — **2.** Dispariție, pieire.

„Ideea de a atribui influenței astrelor **naşterea,** dezvoltarea şi **moartea** religiilor, este inadmisibilă." *NEGULESCU*

NAŞTERE — **PIEIRE**

1. Venire pe lume a unei ființe. — **1.** Deces, dispariție, moarte.

„Naşterea / pieirea unei ființe."

2. Apariție, ivire. — 2. Dispariție.

„Fără mişcare, trecere, **naştere** şi **pieire,** pâlpâire şi stingere, facere, prefacere, împlinire, nu poți înțelege termenul fire." *NOICA*

NAŞTERE — **STINGERE**

1. Venirea pe lume a unei ființe. — 1. Deces, dispariție, moarte, pieire.

„Iubirea mea n-are început şi sfârşit / De dincolo de **naştere,** până dincolo de **stingere.** / Te voi iubi, te iubesc, te-am iubit, / Pământ înviat către zbuciumul meu." *LABIŞ*

2. Apariție, ivire. — 2. Dispariție, pieire.

„**Naşterea** şi **stingerea** religiunilor chiar stă în legătură cu motive economice." *EMINESCU*

NATALITATE — **MORTALITATE**

Frecvența naşterilor în cadrul unei populații date. — Frecvența deceselor în cadrul unei populații date.

„**Natalitatea** scade în progresiune, încât se poate să fie în curând întrecută de cifra **mortalității.**" *EMINESCU*

NATURAL, -Ă — **ARTIFICIAL, -Ă**

1. Creat, generat de natură fără intervenția omului; veritabil. — 1. Făcut cu mâna omului, imitând un produs al naturii; nenatural.

„Arta nu este un fapt **natural,** ci reproducerea, imitarea, mimesis, a unui fapt natural, în consecință, un fapt **artificial.**" *JOJA*

2. Degajat, firesc, neafectat, neartificial. — 2. Afectat, fals, nefiresc, nenatural.

„Un gest **natural / artificial.**"

NĂDEJDE — **DESPERARE**

Speranță, nădăjduire. — Deznădejde, deznădăjduire.

„Au şi oraşele sufletele lor. Şi au şi sufletele acestea durerile şi bucuriile lor, tresăriri şi păreri de rău, **nădejdi** şi **disperări.**" *PETICĂ*

NĂDEJDE — **DEZNĂDEJDE**

Speranță, nădăjduire. — Desperare, deznădăjduire.

„Nu există nici **nădejde** şi nici **deznădejde,** ci toate sunt deodată." *CIORAN*

NECESAR, -Ă — **INUTIL, -Ă**

Folositor, util. — Nefolositor, necesar, neutil.

„Aproape fiecare om, cât timp trăieşte, e **necesar,** dar după ce moare, se vede cât era de **inutil.**" *BĂNCILĂ*

NECESAR, -Ă — **ÎNTÂMPLĂTOR, -OARE**

Care nu poate să nu existe sau să se întâmple. — Care se produce din întâmplare, incidental.

„Aceste coincidențe sunt de două feluri; ele pot să fie **întâmplătoare** sau pot să fie **necesare.**" *NEGULESCU*

NECESITATE — **HAZARD**

Ceea ce decurge inevitabil din esența lucrurilor, din legile de dezvoltare. — Întâmplare.

„Ceea ce noi numim **hazard** este o **necesitate** de care nu ne-am dat încă seama." *MAIORESCU*

NECESITATE — **ÎNTÂMPLARE**

Ceea ce decurge inevitabil din esența lucrurilor, din legile de dezvoltare. — Ceea ce se petrece în mod incidental; hazard.

„Calculul probabilităților ne permite să ne descurcăm în fenomenele unde se împletește **necesitatea** cu **întâmplarea.**" *SĂHLEANU*

NOBIL, -Ă — **IGNORABIL, -Ă**

Ales, generos, mărinimos. — Infam, josnic, mârșav.

„Nici sentimentele frumoase și **nobile** nu sunt scutite de acte și mentalități ignobile." *M. VOICULESCU*

NOBIL, -Ă — **JOSNIC, -Ă**

Ales, generos, mărinimos. — Abject, infam, mârșav.

„Ceea ce constituie omenia, aptitudinea de a fi om, e mai mult decât aptitudinea sa de a gândi. E toată acea țesătură de afecte, de sentimente **nobile** ori **josnice,** de pasiuni, de obsesii, de complicații sentimentale, de credințe ori îndoieli, de speranțe, de dorinți ori renunțări, cu un cuvânt, structura globală a unui suflet omenesc, cu logica și contradicția, cu claritatea și obscuritatea lui." *RALEA*

NOBIL, -Ă — **ORDINAR, -Ă**

Prețios, de valoare. — Inferior, fără valoare.

„Alchimiștii [...] se ocupau cu transmutația metalelor, căutau adică să transforme metalele **ordinare** în metale **nobile** și îndeosebi în aur." *NEGULESCU*

NOBIL, -Ă — **VULGAR, -Ă**

Ales, distins, elegant. — Grosolan, ordinar.

„Clasicismul împărțea cuvintele în **nobile** și **vulgare,** și, bineînțeles, poetice nu erau decât cele dintâi." *VIANU*

NORMAL, -Ă — **ANORMAL, -Ă**

Firesc, natural, obișnuit. — Nefiresc, nenormal, neobișnuit.

„O stare inițial **anormală** devine cu timpul **normală.**" *EMINESCU*

NORMALITATE — **ANORMALITATE**

Faptul sau însușirea de a fi normal. — Faptul sau însușirea de a fi anormal.

„De altfel, atunci când scoatem **normalitatea** pe uşă, intră **anormalitatea** pe fereastră.“ *MĂRGINEANU*

NOROC — **GHINION**

Împrejurare favorabilă, şansă. — Nenoroc, neşansă.

„**Ghinionul: norocul** altora.“ *MUŞATESCU.*

NOROC — **NEFERICIRE**

Împrejurare favorabilă, şansă. — Nenoroc, neşansă.

„Astronomii cetesc în stele **norocul** şi **nefericirea** fiinţelor noastre; iar **norocul** ori **nefericirea** le purtăm în noi din pântecele maicii noastre.“ *SADOVEANU*

NOROC — **NENOROC**

Împrejurare favorabilă, şansă. — Împrejurare nefavorabilă, neşansă.

„Dacă omul ar avea priceperea să citească semnele care i se dau, **norocul** şi **nenorocul** n-ar mai surprinde pe nimeni!“ *RĂDULESCU-MOTRU*

NOROCOS, -OASĂ — **NENOROCOS, -OASĂ**

1. Care are noroc. — **1.** Ghinionist, păgubos.

„Poate poetul să ardă mai repede apropiindu-se de propria-i flacără. Poate e mai **norocos** sau mai **nenorocos** din acest punct de vedere.“ *STĂNESCU*

2. Fast. — **2.** Nefast.

„Ceasul rău şi ceasul bun au fost denumite în popor Ceasul **nenorocos şi ceasul norocos** sau simplu Nenoroc şi Noroc.“ *VULCĂNESCU*

NOU, NOUĂ — **VECHI, VECHE**

1. Făcut, creat sau descoperit de curând; recent. — **1.** Care există de mult timp, care durează de multă vreme.

„Toate-s **vechi** şi **nouă** toate“. *EMINESCU*

2. Nepurtat, neuzat. — **2.** Folosit, purtat, uzat.

„Haine **noi / vechi.**“

3. Actual, modern. — **3.** Demodat, depăşit, perimat.

„Concepţie **nouă / veche.**“

NOUTATE — **VECHIME**

Însuşirea de a fi nou. — Însuţirea de a fi vechi.

„**Vechimea** e şi [...] un fel de **noutate**.“ *RALEA*

O

OBIECTIV, -Ă

1. Care există în afara conştiinţei omeneşti şi independent de ea.

SUBIECTIV, -Ă

1. Care are loc în conştiinţa omului, care aparţine conştiinţei omului.

„Arta se poate defini şi ca o exagerare a realităţii, fie a realităţii **obiective,** în roman, fie a celei **subiective,** în poezia lirică." *IBRĂILEANU*

2. Drept, imparţial, nepărtinitor.

2. Parţial, părtinitor, tendenţios.

„Nu eşti niciodată mai **subiectiv,** decât atunci când îţi convine să fii **obiectiv.**" *STANCA*

OBIECTIVITATE

1. Însuşirea de a fi obiectiv.

SUBIECTIVITATE

1. Însuşirea de a fi subiectiv.

„**Subiectivitatea** este – după cum arată idealismul filosofic – purtătoare de **obiectivitate.**" *NOICA*

2. Atitudine imparţială, nepărtinitoare.

2. Atitudine subiectivă, părtinitoare; subiectivism.

„**Obiectivitatea** semnifică apropierea de adevăr, **subiectivitatea** dimpotrivă." *M. VOICULESCU*

a (se) OBIŞNUI

A (se) deprinde, a (se) familiariza a (se) învăţa.

a (se) DEZOBIŞNUI

A (se) debarasa, a (se) dezvăţa, a-şi pierde sau a face să-şi piardă obişnuinţa.

"Foarte greu **să te obişnuieşti** sau **să te dezobişnuieşti.**" *BUZURA*

OBIŞNUIT, -Ă

Banal, comun, ordinar.

DEOSEBIT, -Ă

Neobişnuit, excepţional.

„Alternativa aceasta străbate ca un fir roşu întreaga noastră existenţă şi ne împarte zilele în **obişnuite** sau **deosebite,** în frumoase sau urâte, în importante sau mărunte ş.a.m.d." *HERSENI*

OBIŞNUIT, -Ă — **NEOBIŞNUIT, -Ă**

Banal, comun, ordinar. — Deosebit, excepţional.

„Ştiau şi anticii că filosofia începe cu mirarea. Remarca trebuie însă precizată: filosofia începe cu mirarea în faţa lucrurilor celor mai **obişnuite** iar nu cu mirarea în faţa lucrurilor **neobişnuite.**" *BLAGA*

a (se) OBOSI — **a (se) ODIHNI**

A (se) osteni. — A se repauza.

„**Obosim** pentru **a ne odihni,** nu invers." *M. VOICULESCU*

OBOSIT, -Ă — **ODIHNIT, -Ă**

Ostenit. — Repauzat.

„Ieri eram **obosit** şi înfometat, azi sunt **odihnit** şi sătul". *RALEA*

OMENIE — **NEOMENIE**

Comportament plin de cinste, de blândeţe, de înţelegere. — Lipsă de omenie; faptă de om neomenos; cruzime, neîndurare.

„**Omenia** exclude laşitatea şi nu acceptă **neomenia.**" *PĂUNESCU*

OMOGEN, -Ă — **ETEROGEN, -Ă**

De acelaşi fel, de aceeaşi compoziţie; asemănător, egal, uniform — Compus din elemente diferite; diferit, felurit, variat.

„Elementele **eterogene** se resping tocmai cum se atrag cele **omogene.**" *SLAVICI*

OMOGENITATE — **ETEROGENITATE**

Însuşirea de a fi omogen. — Însuşirea de a fi eterogen.

„**Omogenitatea** absolută dintre individual şi general este tot atât de nefavorabilă progresului ca şi eterogenitatea lor absolută." *WLAD*

ONEST, -Ă — **MALONEST, -Ă**

Cinstit, corect, incoruptibil. — Incorect, necinstit.

„Cazinoul lucra cu onestitate. Jocul e ca furculiţa cu două funcţiuni, una **malonestă:** dacă îţi vâri furculiţa în ochi; alta **onestă:** dacă vehiculezi cu ea şniţelul spre orificiul bucal." *ARGHEZI*

ONEST, -Ă — **NECINSTIT, -Ă**

Cinstit, corect, incoruptibil. — Incorect, neonest.

„Astăzi nu mai împart pe oameni în inteligenţi şi proşti, ci în **necinstiţi** şi **oneşti.**" *SADOVEANU*

ONEST, -Ă — **NEONEST, -Ă**

Cinstit, corect, incoruptibil. — Incorect, necinstit.

„E, prin urmare, **onest** cine lucrează aşa încât să prefere plăcerile mai mari celor mai mici şi neplăcerile mai mici celor mai mari, şi **neonest** cine nu ţine seama de această regulă." *NEGULESCU*

ONESTITATE | **NECINSTE**

Cinste, corectitudine, incoruptibilitate. | Incorectitudine, neonestitate, coruptibilitate.

„**Onestitatea / necinstea** unui funcționar."

ONESTITATE | **NEONESTITATE**

Cinste, corectitudine, incoruptibilitate. | Incorectitudine, necinste, coruptibilitate.

„La temelia **onestității** sociale, stă sinceritatea, când omul *apare aşa cum de fapt este.* La temelia **neonestității,** precum şi a bolii mintale, stă lipsa de sinceritate cu semenii şi chiar cu sine însuşi, când omul *vrea să apară altfel decât este." MĂRGINEANU*

OPTIMISM | **PESIMISM**

Încredere în viață, în viitor; tendință de a vedea latura bună a lucrurilor. | Neîncredere în viață, în viitor; tendință de a vedea latura nefavorabilă a lucrurilor.

„**Optimismul,** ca şi **pesimismul** sunt atitudini vrednice de fleacuri. Singura atitudine serioasă este realismul." *MEHEDINȚI*

OPTIMIST, -Ă | **PESIMIST, -Ă**

Care manifestă optimism. | Predispus la pesimism.

„Cauza pentru care un scriitor este **pesimist** ori **optimist** e temperamentul înnăscut." *IBRĂILEANU*

OPULENT, -Ă | **SĂRAC, -Ă**

Bogat. | Mizer, pauper.

„Boema **săracă** a dat loc boemei **opulente.**" *ARGHEZI*

OPULENȚĂ | **SĂRĂCIE**

Bogăție. | Calicie, lipsă, mizerie.

„**Opulența / sărăcia** unor grupuri sociale."

ORÂNDUIALĂ | **DEZORDINE**

Ordine, organizare, rânduială. | Debandadă, haos, neorânduială.

Nu căta la **dezordinea** asta..., îmi zise el cu un aer de om blazat. N-am femeie şi nici chef să fac **orânduială.**" *ISTRATI*

ORDINE | **ANARHIE**

Organizare, orânduială, rânduială. | Dezordine, dezorganizare, haos.

„**Ordinea,** întemeiată chiar pe tiranie, trebuie preferată **anarhiei.**" *IBRĂILEANU*

ORDINE — **DEBANDADĂ**

Organizare, orânduială, rânduială. — Dezordine, haos, neorânduială.

„Totdeauna un latin va admira **ordinea** germană fără s-o respecte şi un german se va entuzisma de **debandada** orientală fără s-o poată util mânui." *CĂLINESCU*

ORDINE — **DEZORDINE**

Organizare, orânduială, rânduială. — Debandadă, haos, neorânduială.

„Pentru a avea **ordine** trebuie energie, pe când pentru **dezordine** nu trebuie nimic." *RĂDULESCU-MOTRU*

ORDINE — **HAOS**

Organizare, orânduială, rânduială. — Debandadă, dezordine, neorânduială

„Dacă logica e **ordinea** în **haos,** filosofia e **ordinea** în logică." *M. VOICULESCU*

ORDINE — **NEORÂNDUIALĂ**

Organizare, orânduială, rânduială. — Debandadă, dezordine, haos.

„Îl mira faptul că toate erau răscolite şi amestecate, într-o **neorânduială** ce nu putea fi datorită bătrânului, care avea pasiunea, ba chiar mania **ordinei** şi a curăţeniei." *PHILIPPIDE*

ORGANIZARE — **ANARHIE**

Ordine, orânduială. — Dezordine, neorânduială.

„Lecţiile Naturii. Din puţin, mult. Din **anarhie, organizare.** Din contrast, echilibru. Din moarte, viaţă." *BOTEZATU*

ORGANIZARE — **DEZORDINE**

Ordine, orânduială. — Debandadă, haos, neorânduială.

„**Organizare / dezordine** în activitatea zilnică."

ORGANIZARE — **DEZORGANIZARE**

Ordine, orânduială. — Dezordine, neorânduială.

„Prin inventivitatea sa inepuizabilă, omul se împotriveşte **dezorganizării,** sporind **organizarea,** se opune uniformizării, îmbogăţind diferenţierile." *WALD*

ORGANIZARE — **HAOS**

Ordine, orânduială. — Dezordine, dezorganizare.

„**Haosul** superficial tăinuieşte **organizarea** superioară în adâncime." *BOTEZATU*

ORICINE — **NIMENI**

Orşicine. — Nici un om, nici o ființă.

„Civilizația unui popor este rodul **nimănui** şi al **oricui.**“ *M. VOICULESCU*

ORIGINAL, -Ă — **BANAL, -Ă**

Inedit, nou. — Lipsit de originalitate; obişnuit, comun.

„A spune însă că exprimă idei **banale** prin imagini **originale** este a nu înțelege bine ce e o imagine.“ *IBRĂILEANU*

ORIGINALITATE — **BANALITATE**

Inedit, noutate. — Lipsă de originalitate; însuşirea de a fi comun, obişnuit.

„**Originalitatea** nu se poate ivi decât în opoziție cu **banalitatea,** ridicându-se deasupra ei. **Banalitatea** este, aşadar, temelia **originalității.**“ *WALD*

ORIŞIUNDE — **NICĂIERI**

Pretutindeni. — Niciunde.

„Iubita mea de **nicăieri** şi **orişiunde,** / Iartă-mă că-ți scriu versuri prea rare, prea reci...“ *LABIŞ*

ORIUNDE — **NICĂIERI**

Pretutindeni. — Niciunde.

„Amici găseşti **oriunde,** dar țara **nicăieri.**“ *RALET*

P

PACE

Stare de bună înțelegere între popoare, fără conflicte armate.

RĂZBOI

Conflict armat între două sau mai multe state.

„**Pacea** ca atare nu e decât odihna între **războaie.**“ *PÂRVAN*

PACIFISM

Propovăduire a politicii de pace.

BELICISM

Doctrină a adepților războiului; tendință războinică.

„Faze de **pacifism** alternează cu faze de **belicism.**“ *RALEA*

PACIFIST, -Ă

Care propovăduieşte pacea.

BELICIOS, -OASĂ

Agresiv, războinic.

„Pretutindeni o țară neutrală, având de gând să iasă din neutralitate, se arată, până la război, foarte neutrală şi **pacifistă;** o țară oligarhică, având de gând să rămână neutrală, se arată **belicoasă** şi amenință cu războiul.“ *DOBROGEANU-GHEREA*

PARADIS

Eden, rai.

INFERN

Gheenă, iad, tartar.

„Fără bunătate şi iubire, fără încredere şi fără visuri nu e viață omenească, ci un chin zadarnic, ca al geniilor căzute din **paradis** în **infern.** *PÂRVAN*

PARTICULAR, -Ă

Propriu unei singure ființe, unui singur lucru sau unei singure categorii.

GENERAL, -Ă

Comun tuturor ființelor sau lucrurilor; universal.

„Interesul **general** este format din interese **particulare;** nimic altceva nu-l justifică.“ *TITULESCU*

a (se) PARTICULARIZA

A face să devină sau a deveni particular.

a (se) GENERALIZA

A face să devină sau a deveni general.

„Există însă încă o deosebire esențială între metafora artistică şi cea cognitivă, prima, **particularizează** un general, cealaltă, **generalizează** un particular." *WALD*

PARTICULARIZARE — **GENERALIZARE**

Faptul de *a (se) particulariza,* individualizare. — Faptul de *a (se) generaliza.*

„Deducția analitică e proprie nu numai **particularizării** ci şi **generalizării.**" *JOJA*

PARTIZAN — **ADVERSAR**

Adept, susținător. — Duşman, inamic, potrivnic.

„Prefer un **adversar** inteligent unui **partizan** idiot." *ADERCA*

PARTIZAN — **DUŞMAN**

Adept, susținător. — Adversar, inamic, vrăjmaş.

„Avea tot atâția **partizani,** cât şi **duşmani** înverşunați." *STAHL*

PARȚIALITATE — **IMPARȚIALITATE**

Părtinire, subiectivism. — Nepărtinire, obiectivitate.

„Aşa-zisul spirit de **imparțialitate** e o glumă. **Parțialitatea** cea mai deplină caracterizează toate actele de control." *ARGHEZI*

PAŞNIC, -Ă — **RĂZBOINIC, -Ă**

Pacific. — Agresiv, belicos.

„Uneori însă, sub loviturile aspre ale ciocanului destinului, caracterul popoarelor se va schimba năprasnic, ca acel al poporului francez care a devenit din **războinic** aşa de **paşnic.**" *XENOPOL*

PĂRTINITOR, -OARE — **NEPĂRTINITOR, -OARE**

Parțial, pătimaş, subiectiv. — Imparțial, obiectiv.

„Criticul trebuie să fie mai ales **nepărtinitor,** artistul nu poate fi decât **părtinitor.**" *MAIORESCU*

PERENITATE — **EFEMERITATE**

Durabilitate. — Vremelnicie.

„**Perenitatea** unei opere de artă constă tocmai din faptul că, în opoziție cu **efemeritatea** reacțiilor spontane, este expresia secundă a unei semnificații verbale a cărei denotație este generală." *WALD*

PERENITATE — **VREMELNICIE**

Durabilitate. — Efemeritate.

„Florile lui Lucian [...] au fost trecute din **vremelnicia** naturii în **perenitatea** artei." *WALD*

PERFECT, -Ă | **IMPERFECT, -Ă**

Desăvârşit, ideal, impecabil, ireproşabil. | Nedesăvârşit, cu defecte, cu lipsuri.

„Pentru a găsi o lume **perfectă** ar trebui să presupunem o lume fără legi şi fără necesitate. Unde e lege şi necesitate, toate fiinţele ce nasc sub dictatul ei trebuie să fie **imperfecte.**" *EMINESCU*

PERFECŢIUNE | **IMPERFECŢIUNE**

Desăvârşire, impecabilitate. | Deficienţă, lipsă, neajuns.

„Însăşi **perfecţiunea** se însoţea / cu **imperfecţiunea.**" *PĂUNESCU*

PERMANENT, -Ă | **EFEMER, -Ă**

Etern, neîntrerupt, veşnic. | Temporar, trecător, vremelnic.

„Mai presus de actualitatea **efemeră** a ziarului, există, deci, o *actualitate* **permanentă,** – care e privilegiul şi secretul operelor cu adevărat mari." *BOGREA*

PERMANENT, -Ă | **MOMENTAN, -Ă**

Etern, neîntrerupt, veşnic. | Provizoriu, temporar, trecător, vremelnic.

„Socrate pune binele **permanent** şi general deasupra intereselor **momentane** şi personale." *POSESCU*

PERMANENT, -Ă | **PROVIZORIU, -IE**

Etern, neîntrerupt, veşnic. | Temporar, trecător, vremelnic.

„Locuinţă **permanentă / provizorie.**"

PERMANENT, -Ă | **TEMPORAR, -Ă**

Etern, neîntrerupt, veşnic. | Efemer, trecător, vremelnic.

„O situaţie **permanentă / temporară.**"

PERMANENT, -Ă | **TRECĂTOR, -OARE**

Etern, neîntrerupt, veşnic. | Efemer, temporar, vremelnic.

„Subiectele sunt **permanente.** Numai autorii sunt **trecători.**" *MUŞATESCU*

PERMANENT, -Ă | **VREMELNIC, -Ă**

Etern, neîntrerupt, veşnic. | Efemer, temporar, trecător.

„Civilizaţia constituie fondul **permanent** pe care se ridică în mod **vremelnic** epocile de cultură." *RĂDULESCU-MOTRU*

PERMIS, -Ă | **INTERZIS, -Ă**

Îngăduit. | Neîngăduit, nepermis.

„Nu ne place ce e **permis,** e bun ce e **interzis.**" *P.*

PERMIS, -Ă — **NEPERMIS, -Ă**

Îngăduit. — Interzis, nepermis.

„Granițele dintre natură și spirit, dintre **permis** și **nepermis,** dintre decent și indecent erau inundate și dispăreau pentru vechii închinători ai vieții spirituale." *VIANU*

PERMISIUNE — **INTERDICȚIE**

Aprobare, încuviințare. — Interzicere.

„Ajuns în țara tinereții veșnice, Făt-Frumos se căsătorește cu zâna cea mică, de la care primește **permisiunea** să străbată împrejurimile, cu o singură **interdicție:** Valea Plângerii." *GONOIU*

a PERMITE — **a INTERZICE**

A aproba, a încuviința, a îngădui. — A nu îngădui, a nu permite.

„Orice drept și obligație trebuie să aibă un obiect referindu-se la fapte pe care le comandă, le **permite** sau le **interzice.**" *DJUVARA*

a PERMITE — **a OPRI**

A aproba, a încuviința, a îngădui. — A interzice, a nu permite, a nu îngădui.

„Pentru noi însă e just ceea ce **permit** legile noastre, injust ceea ce ele **opresc.**" *EMINESCU*

a PIERDE — **a GĂSI**

A rămâne fără ceva sau cineva, a nu mai avea — A afla.

„Nu știu când te-am iubit mai mult: când te-**am găsit** sau când te-**am pierdut.**" *MUȘATESCU*

a PIERDE — **a RECĂPĂTA**

A rămâne fără ceva, a nu mai avea. — A căpăta din nou, a recâștiga, redobândi.

„Întâiul prestigiu. Îl **recapeți** și după ce l-**ai pierdut** sau, cel puțin îți închipui că l-**ai recăpătat.**" *ARGHEZI*

A PIERDE — **a RECÂȘTIGA**

A rămâne fără ceva, a nu mai avea. — A câștiga din nou; a recăpăta, a redobândi.

„Pierduți suntem dacă nu **vom recâștiga** tot ce **am pierdut,** dacă nu **vom recâștiga** totul." *CIORAN*

a PIERDE — **a REDOBÂNDI**

A rămâne fără ceva, a nu mai avea — A recăpăta. a recâștiga.

„Oricine s-a bucurat vrodată d-un privilegiu și l-**a pierdut,** nu poate să dorească **a-l redobândi.**" *EMINESCU*

a PIERDE

A rămâne fără ceva sau cineva, a nu mai avea.

a REGĂSI

A găsi din nou, a reafla, a redescoperi.

„Cunoşti mii de oameni, dar nu toţi te vor însoţi. **Pierzi** pe unii pe drum şi-i **regăseşti** după decenii, pentru a măsura împreună timpul trecut." *VIANU*

a-i PLĂCEA

A-i conveni, a-i fi pe plac cuiva; a agrea, a simpatiza.

a-i DISPLĂCEA

A nu fi pe placul cuiva, a-i fi dezagreabil, respingător; a-i repugna.

„Unele animale **ne plac,** altele **ne displac.**" *LOVINESCU*

PLĂCERE

Mulţumire, satisfacţie.

CHIN

Durere, suferinţă.

„Din dulcele **chin,** / Din amara **plăcere** / ce între moarte ne poartă / şi înviere, / din voluptăţile nopţii, / din calda împărăţie, / o umbră-ţi rămâne / sub ochi, uşor albăstrie." *BLAGA*

PLĂCERE

Mulţumire, satisfacţie.

DURERE

Suferinţă; întristare, mâhnire.

„În **durere** există, întotdeauna, un fior de **plăcere.**" *BRÂNCUŞI*

PLĂCERE

Mulţumire, satisfacţie.

NECAZ

Neplăcere, supărare.

PLĂCERE

Mulţumire, satisfacţie.

NEPLĂCERE

Lipsă de plăcere.

„O succesiune periodică de **plăceri** şi **neplăceri** agereşte mintea şi oţeleşte inima omului." *HASDEU*

PLĂCERE

Mulţumire.

SUFERINŢĂ

Chin, durere.

„**Suferinţa** face pe om să aprecieze **plăcerea.**" *ANDREI*

PLĂCUT, -Ă

DEZAGREABIL, -Ă

1. Agreabil. — **1.** Neplăcut.

„Schimbări **plăcute / dezagreabile.**"

2. Agreabil, atrăgător. — **2.** Neplăcut, respingător, urât.

„Aspect **plăcut / dezagreabil.**"

3. Agreabil, nostim, simpatic. — **3.** Antipatic, nesuferit, respingător.

"Un om **plăcut / dezagreabil.**"

4. Agreabil, bun. — **4.** Dezgustător, greţos, neplăcut.

„Miros **plăcut / dezagreabil.**"

PLĂCUT, -Ă — **DISCPLĂCUT, -Ă**

Agreabil. — Dezagreabil.

„Orice lucru produce în noi o impresiune, mai mult sau mai puțin **plăcută** sau **displăcută.**“ *CONTA*

PLĂCUT, -Ă — **NEPLĂCUT, -Ă**

1. Agreabil. — **1.** Dezagreabil.

„Emoțiunile pot fi împărțite în două mari categorii: în **plăcute** şi **neplăcute.**“ *CONTA*

2. Agreabil, estetic, frumos. — **2.** Dezagreabil, inestetic, urât.

„Acestea toate sunt, chiar dacă au caracteristici de structură acustică ce le-ar permite integrarea într-un flux muzical, numai zgomote – **plăcute** sau **neplăcute.**“ *BENTOIU*

3. Agreabil, nostim, simpatic. — **3.** Antipatic, dezagreabil, nesuferit.

„Un om **plăcut / neplăcut.**“

4. Bun, favorabil, frumos. — **4.** Defavorabil, nefavorabil, rău.

„Impresie **plăcută / neplăcută.**“

5. Bun — **5.** Prost, rău.

„Veste **plăcută / neplăcută.**“

6. Agreabil, bun, frumos. — **6.** Dezagreabil, rău, respingător.

„Miros **plăcut / neplăcut.**“

PLĂCUT, -Ă — **RESPINGĂTOR, -OARE**

Agreabil. — Dezagreabil.

„Înfățişare **plăcută / respingătoare.**“

a PLECA — **a se ÎNTOARCE**

A se duce, a merge, a porni. — A se înapoia, a reveni, a veni.

„A plecat călare şi **să întoarce** cu şaua în spinare.“ *P.*

a PLECA — **a se REÎNTOARCE**

A se duce, a merge, a porni. — A reveni.

„Nimeni nu moare şi n-a murit niciodată; / Lucrurile **se reîntorc** doar acolo de unde-**au plecat...**“ *BACONSKY*

a PLECA — **a REVENI**

A se duce, a merge, a porni. — A se reîntoarce, a se returna.

„Plecați cocori sau **reveniți** la vatră – / mai am suflare caldă să v-aline / când urlă-n preajmă viscolul şi latră!“ *FRUNZĂ*

a PLECA — **a SOSI**

A se duce, a merge, a porni. — A ajunge, a veni.

„A sosit, a stat, **a plecat.**“ *ARGHEZI*

a PLECA — **a VENI**

A se duce, a merge, a porni. — A ajunge, a sosi.

„Se uită-n gol un moş cu barba sură, / Se uită-n gol din zori şi până-n seară, / Cum trenuri **vin** şi trenuri **pleacă** iară..." *GOGA*

PLECARE — **ÎNTOARCERE**

Ducere, pornire. — Înapoiere, revenire, venire.

„Mama lipsea de multe ori de-acasă, şi mânca bătaie şi înainte de **plecare** şi după **întoarcere.**" *ISTRATI*

PLECARE — **REÎNTOARCERE**

Ducere, pornire. — Revenire.

„Cum le cunosc aceste tragedii banale, / **plecările** şi **reîntoarcerile** tale!" *EFTIMIU*

PLECARE — **REVENIRE**

Ducere, pornire. — Întoarcere.

„Fusese o noapte sufocantă, şi desele **plecări** şi **reveniri** fantomatice ale lui Landesman îl obosiseră şi-l făcuseră să asude abundent." *SĂLCUDEANU*

PLECARE — **SOSIRE**

Ducere, pornire. — Venire.

„Sunt noi **sosiri** în orişice **plecare.**" *EFTIMIU*

PLECARE — **VENIRE**

Ducere, pornire. — Sosire.

„Nimeni nu putea să bage de seamă **plecările** şi **venirile** sale." *SADOVEANU*

PLIN, -Ă — **DEŞERT, DEŞARTĂ**

Care este umplut cu ceva până la limită, care are ceva înăuntru. — Gol.

„Decât doi saci **deşerţi** mai bine unul **plin.**" *P.*

PLIN, -Ă — **GOL, GOALĂ**

Care este umplut cu ceva până la limită, care are ceva înăuntru. — Deşert, vid, golit.

„Butea **plină** nu s-aude, butea **goală** face multă hodorogeală." *P.*

POLITEŢE — **IMPOLITEŢE**

Amabilitate, delicateţe, gentileţe. — Indelicateţe, nepoliteţe.

„**Politeţea** raporturilor explică participarea sufletească la muncă, aşadar, eficienţa rezultatului; **impoliteţea,** brutalitatea în raporturi, autoritarismul conduc la o închidere a fiecăruia în sine, la activitatea izolată, fără coordonare şi randament." *BIBERI*

PONDERABIL, -Ă — **IMPONDERABIL, -Ă**

Care posedă greutate. — Care nu are greutate.

„Ce este atunci substanța, după Haeckel? Este materia cu cele două forme ale ei, materia **ponderabilă** de o parte, şi materia **imponderabilă** de altă parte." *NEGULESCU*

a (se) PORNI — **a se OPRI**

1. (Despre ființe) A pleca din locul în care se află, a se pune în mişcare. — 1. A înceta de a merge, a sta.

„Se **oprea** o clipă, apoi iar **pornea** în goană." *SADOVEANU*

2. (Despre maşini, motoare etc.) A intra în funcțiune, a începe să funcționeze, a pune în funcțiune. — 2. (Despre maşini, motoare etc.) A înceta să mai funcționeze; a întrerupe funcționarea.

„**A porni / a opri** trenul."

3. A se declanşa, a se dezlănțui, a se isca, a începe. — 3. A conteni, a înceta, a sta.

„Ploaia **s-a pornit / s-a oprit.**"

PORNIRE — **OPRIRE**

Acțiunea de *a (se) porni* şi rezultatul ei. — Acțiunea de *a se opri* şi rezultatul ei.

„Cu **opriri** lungi, cu **porniri** leneşe, trenul înainta printre muncele tăcute, sub cerul spuzit de stele." *SADOVEANU*

POSIBIL, -Ă — **IMPOSIBIL, -Ă**

Realizabil. — Irealizabil.

„Din timp în timp doar în arena cugetării naturii profetice, care prin puterea secretă a geniului lor întrevăd ca **posibil** ceea ce pe vremea lor părea **imposibil.**" *GUSTI*

POSIBILITATE — **IMPOSIBILITATE**

Ceea ce se poate înfăptui, realiza; putință. — Ceea ce nu se poate înfăptui, realiza.

„«Realul» este **posibilitatea** care pentru timp indeterminat transformă în imposibilități toate celelalte **posibilități.**" *BLAGA*

POTOLIT, -Ă — **NELINIŞTIT, -Ă**

Calm, liniştit, stăpânit. — Agitat, frământat, zbuciumat.

„Bărbatul este mai **neliniştit,** mai idealist, mai raționalist şi mai înclinat spre abstracții, iar femeia este mai **potolită,** mai realistă, mai empirică, mai afectivă şi mai atentă în împrejurările concrete." *WALD*

POTOLIT, -Ă

Calm, liniştit, potolit.

ZBUCIUMAT, -Ă

Agitat, frământat, neliniştit.

„Viața noastră [...] va fi **potolită** ori **zbuciumată,** după seninătatea ori turburarea ce vom pune în împlinirea actelor vieții." *PÂRVAN*

POZITIV, -Ă

1. Care exprimă o afirmație, o aprobare.

NEGATIV, -Ă

1. Care exprimă o negație, care neagă ceva.

Nu-i dăduse nici un răspuns lui Voica, nici **pozitiv** nici **negativ."** *LĂNCRĂNJAN*

2. Favorabil, folositor, util, bun.

2. Defavorabil, nefolositor; rău.

„Cel mai mare dar pe care Spiritul l-a adus Pământului este de a fi convertit sensul suferinței; din **negativ,** acesta a devenit **pozitiv."** *BLAGA*

3. Înzestrat cu însuşiri bune, cu calități bune.

3. Lipsit de însuşiri bune, de calități, rău.

„Eroul **negativ** este o posibilitate tot atât de reală ca şi eroul **pozitiv."** *HERSENI*

4. (Depsre numere) Mai mare decât zero.

4. (Despre numere) Mai mic decât zero.

„Mărimi **pozitive** şi **negative,** magnetism al nordului şi al sudului, electricitate pozitivă şi negativă, viață şi moarte, şi tot aşa mai departe, aceştia sunt polii unui dualism uriaş, între care mişcarea pulsează neîncetat." *MAIORESCU*

5. (Despre analize medicale) Care confirmă prezența în organism a unui agent patogen.

5. (Despre analize medicale) Care infirmă prezența în organism a unui agent patogen.

„Rezultat **pozitiv / negativ** al unei analize."

a PRECEDA

A premerge.

a SUCCEDA

A urma imediat după altcineva sau altceva în spațiu sau timp.

„Arhimede se integra într-un ansamblu de preocupări, ce l-**au precedat** şi l-**au succedat** în timp." *BLAGA*

a PRECEDA

A premerge.

a URMA

A succeda.

„Ceea ce **precede** e mai bun decât ce **urmează."** *NOICA*

PRECEDENT, -Ă

Anterior, premergător.

POSTERIOR, -OARĂ

Ulterior.

„Fiecare epocă e fructul celei **precedente** şi rădăcina celei **posterioare."** *BAGDASAR*

PRECEDENT, -Ă — **URMĂTOR, -OARE**

Anterior, premergător. — Care urmează după cineva sau ceva.

„Viața mi se împarte în două: epoca în care n-am făcut nici o ispravă, și epoca **următoare**, în care citez din epoca **precedentă**." *ARGHEZI*

PRECIS, -Ă — **CONFUZ, -Ă**

Clar, desluşit, lămurit, limpede. — Imprecis, neclar, nedesluşit, nelămurit, neprecis.

„Un răspuns **precis / confuz.**"

PRECIS, -Ă — **IMPRECIS, -Ă**

Clar, desluşit, lămurit, limpede. — Confuz, neclar, nedesluşit, nelămurit, neprecis.

„Atât recunoaşterea cât şi reproducerea au grade diferite de precizie. Astfel, ele pot fi foarte **precise**, riguroase, pot fi vagi, **imprecise** sau pur şi simplu eronate." *ZLATE*

PRECIS, -Ă — **VAG, -Ă**

Clar, desluşit, lămurit, limpede. — Confuz, neclar, nedesluşit, nelămurit, neprecis.

„Erau gânduri aci **vagi**, însoțite de un surâs **precis**... aci un surâs **vag** pentru gânduri **precise**." *PAPADAT-BENGESCU*

PRECIZIE — **CONFUZIE**

Claritate. — Imprecizie, neclaritate, nelămurire.

„Artele şi genurile tind a se mărgini unele față de altele cu limpede **precizie**, refuzând orice **confuzie** de hotar." *BLAGA*

PRECIZIE — **IMPRECIZIE**

1. Claritate. — 1. Neclaritate, neprecizie.

„**Precizia / imprecizia** unei imagini."

2. Exactitate, rigurozitate. — 2. Inexactitate, lipsă de rigurozitate.

„**Imprecizia** filozofiei şi **precizia** poeziei fac casă bună împreună, dând adesea o suprem de valabilă poezie de sensibilitate metafizică. Dar foarte rea casă fac împreună **precizia** filosofiei cu **imprecizia** poeziei." *BLAGA*

PRECOCE — **TARDIV, -Ă**

Prematur, timpuriu. — Întârziat.

„După o primăvară **precoce**, o iarnă **tardivă**." *MUŞATESCU*

PRECOCITATE — **TARDIVITATE**

Însuşirea de a fi precoce, dezvoltare timpurie, prematură. — Faptul de a fi tardiv; dezvoltare tardivă, înceată.

„Prietenia renăscută a crescut repede pe amintirile copilăriei şi pe **precocitatea** ei intelectuală şi **tardivitatea** mea afectivă." *IBRĂILEANU*

PRECURSOR — **URMAŞ**

Antecesor, înaintaş, predecesor, premergător. — Succesor.

„De unde vine atunci obscuritatea acestei părţi din opera lui Bacon, obscuritate ce a făcut pe atâţia învăţaţi să-l considere mai mult ca un **urmaş** al scolasticilor medievali decât ca un **precursor** al savanţilor moderni". *NEGULESCU*

PREDECESOR — **SUCCESOR**

Antecesor, înaintaş, precursor, premergător. — Urmaş.

„Averi, multe şi mari, se adunaseră şi la acelea din popoarele antichităţii care au precedat pe greci şi pe romani, pe calea progresului; ştiinţa şi filosofia n-au înflorit însă la acei **predecesori**, aşa cum au făcut-o la aceşti **succesori** ai lor." *NEGULESCU*

a PREMERGE — **a SUCCEDA**

A preceda. — A urma imediat după altcineva sau altceva în spaţiu sau timp.

„Inteligenţa şi valorile sufleteşti ale individului nu **premerg** vieţei sociale, ci **succed** acesteia." *RĂDULESCU-MOTRU*

a PREMERGE — **a URMA**

A preceda. — A succeda.

„Nostalgia mării **premerge** şi **urmează** introspecţiei." *CIORAN*

PRETUTINDENI — **NICĂIERI**

Fieunde, orişiunde, oriunde. — Niciunde.

„Calea Laptelui e-n vale / mai aproape decât ieri, / când era deasupra noastră / **pretutindeni, nicăieri.**" *BLAGA*

a PREŢUI — **a DESCONSIDERA**

„**A preţui / a desconsidera** colegii."

a PREŢUI — **a DISPREŢUI**

A aprecia, a respecta, a stima. — A desconsidera, a nesocoti.

„Cu cât cineva e mai mare, cu atât **preţuieşte** mai mult viaţa în general, şi **dispreţuieşte** pe a sa." *TĂUŞAN*

PREŢUIRE **DESCONSIDERARE**
Apreciere, consideraţie, stimă. Dispreţuire, nesocotire.
„Preţuirea / desconsiderarea colaboratorilor."

PREŢUIRE **DISPREŢ**
Apreciere, consideraţie, stimă. Desconsiderare, nesocotire.
„Diferenţierea genului în masculin şi feminin exprimă încă în multe limbi opoziţia dintre **preţuire** şi **dispreţ** sau dintre respect şi gingăşie." *WALD*

PREŢUIRE **DISPREŢUIRE**
Apreciere, consideraţie, stimă. Desconsiderare, nesocotire.
„Preţuirea / dispreţuirea colegilor."

PREŢUIT, -Ă **DESCONSIDERAT, -Ă**
Apreciat, respectat, stimat. Dispreţuit.
„Poetul **preţuit** sau **desconsiderat** de criticul său n-are dreptul să laude sau să atace, în afară de cazul când, cu o activitate critică şi teoretică veche şi stabilită, prezintă garanţiile unei discuţii principiale." *CĂLINESCU*

PREŢUIT, -Ă **DISPREŢUIT, -Ă**
Apreciat, respectat, stimat. Desconsiderat.
„Un autor **preţuit / dispreţuit.**"

PREZENT, -Ă **ABSENT, -Ă**
Care se află în acelaşi loc cu vorbitorul sau în locul la care se referă vorbitorul, care este de faţă. Care lipseşte, care nu este în locul unde se află de obicei.
„Sunt oameni **«prezenţi»**, chiar când sunt **absenţi;** şi sunt oameni **«absenţi»** chiar când sunt **prezenţi.**" *CODREANU*

PREZENŢĂ **ABSENŢĂ**
Faptul de a fi prezent undeva. Lipsă.
„Gelozia pricinuită de o femeia e mai chinuitoare în **absenţa** ei, decât în **prezenţa** ei, pentru că torturile geloziei sunt produse de imaginaţie şi când femeia e de faţă, imaginea ei absorbantă îţi paralizează imaginaţia." *IBRĂILEANU*

PREZENŢĂ **LIPSĂ**
1. Faptul de a fi prezent undeva. **1.** Absenţă.
„Şi-aşa te-alung pentru a te căuta, / Ca să-mi prefaci mereu în cântec plânsul, / Şi prin **prezenţa** şi prin **lipsa** ta." *CODREANU*

PRICEPERE — **NEPRICEPERE**

1. Facultatea de a înțelege, de a pătrunde ceva uşor cu mintea. — 1. Incapacitatea de a înțelege ceva.

„Iau o carte, o citesc, şi nu pricep nimic. Dacă ar fi vorba de o **nepricepere** comună, aş cădea de acord cu colegii mei cu **priceperea** superficială." *ARGHEZI*

2. Capacitate, competență, pregătire. — 2. Incapacitate, incompetență, nepregătire.

„Prostia umană, **nepriceperea** şi incultura sunt totuşi undeva inteligență, **pricepere** şi cultură, în măsura în care poartă cu ele rațiunea." *NOICA*

PRIELNIC, -Ă — **NEPRIELNIC, -Ă**

Favorabil, potrivit, propice. — Nefavorabil, nepotrivit.

„Şi e evident că într-un mediu social **prielnic** rezultatele aceleiaşi munci vor fi mult mai rodnice decât într-un mediu **neprielnic.**" *DOBROGEANU-GHEREA*

PRIETEN — **ADVERSAR**

Amic. — Duşman, inamic, potrivnic, vrăjmaş.

„Acest om n-a fost dulce cu nimeni; nici cu **prietenii,** nici cu **adversarii.**" *RALEA*

PRIETEN — **DUŞMAN**

Amic. — Inamic, vrăjmaş.

„Nici un **duşman** nu e în stare să te lovească atât de crunt ca un **prieten** bănuitor." *REBREANU*

PRIETEN — **NEPRIETEN**

Amic. — Inamic, duşman, vrăjmaş.

„**Prieteni** şi **neprieteni,** crezându-se prada unui vis urât, o luară la goană." *ISTRATI*

PRIETEN — **POTRIVNIC**

Amic. — Adversar, duşman, inamic.

„**Prieten** uriaş, **potrivnic,** surd, despotic – munte / Spre înălțimile-ți cărunte / mă mână / o sete dârză şi păgână, / ce vrea primejdii fără număr să înfrunte." *COTRUŞ*

PRIETEN — **VRĂJMAŞ**

Amic. — Duşman, inamic, vrăjmaş.

„Nu e bine să-şi taie cineva unghiile la început de săptămână, că îşi va căpăta **vrăjmaşi** şi-l vor urî **prietenii.**" *OLINESCU*

PRIETENEŞTE — **DUŞMĂNEŞTE**

Cu prietenie, ca un prieten. — Cu duşmănie, ca un duşman.

„Pe cal să-l hrănim **prieteneşte** şi să-l mânăm **duşmăneşte.**" *P.*

PRIETENIE — **DUŞMĂNIE**

Amiciție, prieteşug. — Ură, vrăjmăşie.

„**Prietenia** şi **duşmănia** sau iubirea şi ura au fost pururea alături." *CHENDI*

PRIETENIE — **INIMICIȚIE**

Amiciție. — Duşmănie, vrăjmăşie.

„**Prieteniile / inimicițiile** dintre colegi."

PRIETENOS, -OASĂ — **DUŞMĂNOS-OASĂ**

Amical, prietenesc. — Neprietenos, ostil, potrivnic.

„– Aş dori să stăm puțin de vorbă – zise apoi aşezându-se, cu glas oficial, nici **prietenos,** nici **duşmănos.**" *REBREANU*

PRIM, -Ă — **ULTIM, -Ă**

Cel dintâi. — Care este cel din urmă.

„**Primul** suspin al dragostei este **ultimul** al înțelepciunii." *P.*

PRIMĂVARA — **TOAMNA**

În timpul primăverii. — În timpul toamnei.

„A semăna **primăvara** / a culege roadele pământului **toamna.**"

PRIMĂVARĂ — **TOAMNĂ**

Anotimp care urmează după iarnă şi precedă vara, caracterizându-se prin lungirea treptată a zilelor, creşterea temperaturii, înverzirea plantelor etc. — Anotimp care urmează după vară şi precede iarna, caracterizat prin scăderea treptată a zilelor şi a temperaturii, veştejirea vegetației etc.

„Muzica ne transpune oricând într-o **primăvară** sau o **toamnă.**" *CIORAN*

PRISOS — **DEFICIT**

Excedent, surplus. — Insuficiență, minus.

„Există o toleranță a unui **prisos** de forță morală şi o toleranță a unui **deficit** de vitalitate sau de credințe. Numai cea dintâi are valoare." *BĂNCILĂ*

PRISOS — **LIPSĂ**

1. Excedent, surplus. — **1.** Insuficiență, minus.

„Literatura noastră pătimeşte de **lipsa** ideilor, nu de **prisosul** cuvintelor." *VLAHUȚĂ*

2. Abundență, belşug, bogăție. 2. Mizerie, nevoie, sărăcie.

„Când între **lipsă** şi **prisos** / ne bucurăm de câte sunt / şi cântă pe subt glii un os – mai e nevoie de cuvânt?" *BLAGA*

PRIVAT, -Ă **OBŞTESC, -EASCĂ**

Particular, personal. Colectiv, comun, public.

„– Înaintea interesului **privat** să gândim la interesul cel **obştesc.**" *KOGĂLNICEANU*

PRIVAT, -Ă **PUBLIC, -Ă**

Particular, personal. Colectiv, comun, obştesc.

„Între viața **publică** şi viața **privată** există tainice şi organice legături." *BRÂNCUŞI*

PROASPĂT, -Ă **VECHI, VECHE**

(Despre alimente sau produse alimentare) Pregătit sau recoltat recent. (Despre alimente sau produse alimentare) Pregătit pentru recoltat de multă vreme.

„Între un butoi de bere **proaspătă** şi o damigeană de vin **vechi,** prefer un păhărel de coniac excelent." *MUŞATESCU*

PRODUCTIV, -Ă **NEPRODUCTIV, -Ă**

1. Fecund, fertil, roditor, rodnic. 1. Nefertil, neroditor, steril, sterp.

„Pământ **productiv / neproductiv.**"

2. Eficace, eficient. 2. Ineficace, ineficient.

„Folosirea **productivă / neproductivă** a fondurilor băneşti."

PRODUCTIV, -Ă **STERIL, -Ă**

1. Producător. 1. Neproductiv.

„Amintim numai că, după această teorie, munca singură e creatoare de valori, şi că prin urmare clasa proletară e singura **productivă,** pe când clasa capitalistă e **sterilă.**" *NEGULESCU*

2. Roditor. 2. Sterp

„Plantă **productivă / sterilă.**"

3. Fecund, fertil, roditor, rodnic. 3. Nefertil, neproductiv, neroditor, sterp.

„Pământ **productiv / steril.**"

PRODUCTIV, -Ă **STERP, STEARPĂ**

1. Roditor. 1. Steril.

„Plantă **productivă / stearpă.**"

2. Fecund, fertil, roditor, rodnic. 2. Nefertil, neproductiv, neroditor, steril.

„Mici râuri lasă între albia lor pe jumătate secată şi între stânca **stearpă** o fâşie îngustă de pământ **productiv.**" *SANIELEVICI*

PROFIT — **PAGUBĂ**

Beneficiu, câştig. — Daună, prejudiciu.

„Pe orice cântar **profitul** se îmbată / Şi cheamă **paguba** la judecată." *PĂUNESCU*

PROFIT — **PIERDERE**

Beneficiu, câştig. — Daună, pierdere, prejudiciu.

„Bilanţul vieţii unora este că au trecut la **profitul** lor, **pierderile** altora." *MUŞATESCU*

a PROFITA — **a PĂGUBI**

A beneficia, a câştiga. — A pierde.

„Un popor cu deprinderi rele mai curând **păgubeşte** decât **profită** de pe urma ideilor ce i s-ar pune la dispoziţie." *RĂDULESCU-MOTRU*

a PROFITA — **a PIERDE**

A beneficia, a câştiga. — A păgubi.

„Ceea ce ar **profita** unul ca vânzător, ar trebui **să piardă** când e cumpărător." *DOBROGEANU-GHEREA*

PROGRES — **DECADENŢĂ**

Dezvoltare, evoluţie, propăşire. — Decădere, declin, regres.

„Un popor în **decadenţă,** alături cu un popor în **regres,** este ca un bătrân lângă un om tânăr, ca un bolnav lângă un om sănătos." *BOLINTINEANU*

PROGRES — **REGRES**

Dezvoltare, evoluţie, propăşire. — Decadenţă, declin.

„**Progres** şi **regres** nu atârnă de noi." *EMINESCU*

a PROGRESA — **a DECĂDEA**

A dezvolta, a evolua. — A regresa.

„Luată în general, omenirea nici nu **progresează,** nici nu **decade.**" *NEGULESCU*

a PROGRESA — **a REGRESA**

A se dezvolta, a evolua. — A decădea.

„Societatea **a progresat** trecând de la poruncă la discuţie şi **regresează** ori de câte ori dialogul degenerează în monolog." *WALD*

PROGRESIST, -Ă — **CONSERVATOR, -OARE**

Favorabil progresului; înaintat. — Ostil progresului, retrograd.

„Toate regimurile **conservatoare** păstrează şi respectă formalismul; toate regimurile **progresiste** le neglijează." *RALEA*

PROGRESIST, -Ă — **REACŢIONAR, -Ă**

Favorabil progresului, înaintat. — Înapoiat, retrograd.

„Pozitivismul se zbate să ascundă în toate domeniile deosebirea esențială dintre ceea ce este **progresist** şi ceea ce este **reacţionar.**" *WALD*

PROGRESIST, -Ă — **RETROGRAD, -Ă**

Favorabil progresului, înaintat. — Ostil progresului; conservator, înapoiat.

„Dacă partida națională şi **progresistă** nu va fi în număr mai mare decât cea **retrogradă,** nu va fi însă nici atât de mică, nici atât de slabă încât să nu impuie adversarilor ei." *BOLINTINEANU*

PROPICE — **NEPROPICE**

Favorabil, prielnic. — Nefavorabil, neprielnic.

„Dacă momentul e într-un fel **propice,** acelaşi moment în felul lui nu este greu să devină **nepropice.**" *ARGHEZI*

PROSPERITATE — **MIZERIE**

Belşug, bogăție, bunăstare. — Lipsă, nevoie, sărăcie.

„Dreptatea se schimbă în nedreptate, bunătatea în răutate, **prosperitatea** în **mizerie.**" *RALEA*

PROSPERITATE — **SĂRĂCIE**

Belşug, bugăție, bunăstare. — Lipsă, mizerie.

„**Sărăcia** lor era numai aparentă [...], iar cauza ei de căpetenie era tocmai greutatea excesivă a impozitelor care făcea aproape imposibilă **prosperitatea.**" *NEGULESCU*

PUR, -Ă — **IMPUR, -Ă**

1. Curat, neamestecat. — **1.** Amestecat, necurat.

„Substanță **pură / impură.**"

2. Clar, cristalin, curat, limpede. — **2.** Murdar, necurat, tulbure.

„Apă **pură / impură.**"

PUTERE — **NEPUTINŢĂ**

Forță, putință. — Incapacitate, slăbiciune.

„Propria **putere** sau **neputinţă** este proclamată dreptate, iar **puterea** adversarului este înfierată ca nedreptate." *FLORIAN*

PUTERE — **SLĂBICIUNE**

Forță, tărie. — Lipsă de forță, de putere, de tărie.

„**Puterea** omului se amestecă cu conştiința **slăbiciunii.**" *FLORIAN*

PUTERNIC, -Ă **NEPUTINCIOS, -OASĂ**

Tare, viguros. Slab, prăpădit, nevolnic.

„Întotdeauna hulirea celor **puternici** a fost răzbunarea celor **neputincioşi.**" *REBREANU*

PUTERNIC, -Ă **NEVOLNIC, -Ă**

Tare, viguros. Neputincios, slab.

„Iar cum am rămas în mijlocul camerei, nedumerit şi mânios mâniindu-mă de fapt abia atunci, pe măsură ce înțelegem proporțiile înfruntării în care eram angrenat, pe măsură ce îmi dădeam seama cât de **puternic** şi de imbecil era Groişoreanu şi cât de **nevolnic** eram eu." *LĂNCRĂNJAN*

PUTERNIC, -Ă **SLAB, -Ă**

1. Tare, viguros. **1.** Lipsit de tărie.

„Țăranul nostru avea prilejul să simtă pe pielea lui că lumea se împarte în **puternici** şi **slabi,** că cei **puternici** nu se mănâncă între ei şi că cei **slabi** n-au țară." *ISTRATI*

2. Intens, tare. **2.** De intensitate scăzută.

„Predispoziția artistică este la unele popoare mai **puternică,** la altele mai **slabă.**" *VIANU*

3. Ferm. **3.** Lipsit de fermitate.

„Un caracter **puternic** într-un grup de caractere **slabe** nu poate la un moment dat să nu se molipsească de inconsistența acestora." *ȚOIU*

PUTERNIC, -Ă **SLĂBĂNOG, -OAGĂ**

Tare, viguros. Lipsit de putere, de vlagă.

„Uneori, cocoşii tineri şi cei **slăbănogi,** alungați de rivalii **puternici,** se retrag în ascunzişuri." *VOICULESCU*

PUTINȚĂ **NEPUTINȚĂ**

Capacitate, forță, putere. Incapacitate, slăbiciune.

„Între o persoană ce stă înaintea noastră şi ideea despre acea persoană, facem deosebire prin **putința** ce avem de a izgoni din conştiință ideea şi prin **neputința** de a izgoni din conştiință persoana în timpul când privim la ea." *CONTA*

R

RAI | **IAD**

1. Eden, paradis. | **1.** Gheenă, infern, tartar.

„Raiul şi iadul sunt deosebite în mod absolut. Toată teologia spune că ele nu au nimic comun. De aceea între **rai şi iad** sunt prăpăstii adânci, pentru ca ele să nu se atingă. Dar în sufletul omului **raiul** şi **iadul** sunt la un loc." *BĂNCILĂ*

2. (Fig.) Loc sau situaţie în care cineva se simte foarte bine, este fericit; fericire mare. | **2.** (Fig.) Loc sau situaţie chinuitoare, greu de suportat; chin, nefericire, suferinţă.

„Casa omului este şi **iad** şi **rai**." *P.*

RAI | **INFERN**

Eden, paradis. | Gheenă, iad, tartar.

„Nu există religie durabilă dacă nu creează un **rai** şi un **infern**." *TITULESCU*

RAPID, -Ă | **ÎNCET, -EATĂ**

1. Grăbit, iute, repede. | **1.** Domol, lent, liniştit.

„A socoti posibil un act inteligent fără apropierea, mai **înceată** sau mai **rapidă**, a celor doi poli, «vechiul» şi «noul» e ca şi cum ai aştepta să se producă arcul voltaic la o pilă cu un singur pol." *BENIUC*

2. (Adv.) Iute, repede. | 2. (Adv.) Agale, alene, lent.

„Mai bine mai **încet** dar prin efort propriu, decât **rapid**, dar cu mintea altuia!" *CHELCEA*

RAPID, -Ă | **LENT, -Ă**

1. Fulgerător, iute. | **1.** Greoi, încet, moale.

„O mişcare prea **rapidă** sau prea **lentă** încetează de a mai fi simţită." *DAVIDESCU*

2. Grăbit, iute, repede. | **2.** Domol, încet, lin.

„Evoluţia istorică poate fi **lentă** sau **rapidă**." *RALEA*

3. (Adv.) Iute, repede. 3. (Adv.) Încet.

„Orice abatere de la principiul onestității este, mai **rapid** sau mai **lent,** descoperită şi duce la discreditarea celui care a făptuit-o." *SĂHLEANU*

RAPIDITATE **ÎNCETINEALĂ**

Iuțeală, repeziciune. Lipsă de voiciune, de iuțeală.

„**Rapiditatea** operațiilor primelor maşini de calcul se izbea de **încetineala** mecanismelor de introdus şi de scos date." *MALIȚA*

RAȚIONAL, -Ă **ABSURD, -Ă**

Logic. Ilogic, nelogic, nerațional.

„Lumea este şi **rațională** şi **absurdă,** şi bună şi rea, şi frumoasă şi urâtă, deoarece omul este în stare să descopere adevărul şi să comită erori, să fie binefăcător şi răufăcător, să înfrumusețeze şi să-şi urâțească propria existență." *WALD*

RAȚIONAL, -Ă **ILOGIC, -Ă**

Logic. Nelogic, irațional, nerațional.

„Dacă uneori istoria pare şi chiar este **ilogică,** oamenii nu de puține ori au reuşit să-i dea o structură **rațională.**" *D.R. POPESCU*

RAȚIONAL, -Ă **IRAȚIONAL, -Ă**

Logic. Ilogic, nerațional.

„Ceea ce ne pare azi **irațional,** mâine poate deveni **rațional.**" *ROŞCA S. 155.*

RAȚIONAL, -Ă **NERAȚIONAL, -Ă**

Logic. Ilogic, irațional.

„Credința, la rândul ei, este de două feluri: **rațională** şi **nerațională.**" *BAGDASAR*

RAȚIONALITATE **IRAȚIONALITATE**

Însuşirea a ceea ce este rațional. Caracterul a ceea ce este irațional.

„Nu numai specificul, dar şi măreția omului contemporan constau în această epică luptă, fără soluție definitivă în istorie, dintre **raționalitatea** şi **iraționalitatea** lui." *BĂNCILĂ*

a RĂSĂRI **a APUNE**

(Despre aştri) A se ivi pe cer; a apărea la orizont. (Despre aştri) A înclina spre apus; a dispărea sub orizont; a asfinți, a scăpăta.

„Soarele **apune** şi soarele **răsare,** dar lumina vieții numai din suflet izvorăşte." *SLAVICI*

a RĂSĂRI — **a ASFINŢI**

(Despre aştri) A se ivi pe cer; a apărea la orizont. — (Despre aştri) A înclina spre apus; a dispărea sub orizont; a apune, a scăpăta.

„În fiecare zi **răsare** şi **asfinţeşte** soarele, arătând trecerea timpului". *SADOVEANU*

a RĂSĂRI — **a SCĂPĂTA**

(Despre aştri) A se ivi pe cer; a apărea la orizont. — (Despre aştri) A coborî spre asfinţit; a apune, a asfinţi.

„Îmi place să văd cum **scapătă** soarele, dar şi mai mult îmi place să-l văd cum **răsare.**" *STANCU*

RĂSĂRIT — **APUS**

1. Apariţia unui astru pe cer; timpul zilei când răsare soarele. — 1. Trecerea unui astru sub orizont; timpul zilei când apune soarele.

„Între **răsăritul** de soare şi-**apusul** de soare/sunt numai tină şi rană." *BLAGA*

2. Punct cardinal situat în partea orizontului de unde răsare soarele; est. — 2. Punct cardinal opus răsăritului, unde apune soarele; vest.

„Poporul nostru mic este pus ca o muche de despărţire între furtuna ce vine din **apus** pentru a întâmpina pe cea din **răsărit.**" *EMINESCU*

RĂSĂRIT — **ASFINŢIT**

1. Apariţia unui astru pe cer; timpul zilei când răsare soarele. — 1. Trecerea unui astru sub orizont; timpul zilei când apune soarele.

„Când soarele e roş la **răsărit** sau la **asfinţit,** are să fie bătaie. *NICULIŢĂ-VORONCA*

2. Punct cardinal situat în partea orizontului de unde răsare soarele; est. — 2. Punct cardinal opus răsăritului, unde apune soarele; apus, vest.

„Totdeauna dimineaţa să te speli spre **răsărit,** nu spre **asfinţit,** să fii frumoasă ca dimineaţa şi ca soarele." *NICULIŢĂ-VORONCA*

RĂSĂRIT — **SCĂPĂTAT**

1. Apariţia unui astru pe cer; timpul zilei când răsare soarele. — 1. Apus, asfinţit; timpul zilei când apune soarele.

„– De mâine, munca începe odată cu **răsăritul** soarelui şi încetează odată cu **scăpătatul.**" *STANCU*

2. Punct cardinal situat în partea de unde răsare soarele.	**2.** Punct cardinal situat în partea orizontului unde apune soarele; apus, vest.

„Mi-am strămutat fantoma, pământeasca, / Mereu din **răsărit** în **scăpătat**". *BENIUC*

RĂSĂRITEAN, -Ă	**APUSEAN, -Ă**
De la răsărit, situat spre răsărit.	De la apus, situat spre apus.

„Am căutat mereu umbra genelor / pe un obraz. Am căutat-o prin geografia / **răsăritenelor** şi **apusenelor** / basme. Şi n-am găsit-o." *BLAGA*

RĂSPLATĂ	**PEDEAPSĂ**
Recompensă.	Sancţiune.

„Moartea nu e o **pedeapsă** sau o **răsplată;** ci o lege structurală a lumii." *FLORIAN*

a RĂSPLĂTI	**a PEDEPSI**
A recompensa.	A sancţiona.

„Dumnezeu e mare. El **pedepseşte** de multe ori păcate cu voie şi fără voie; dar tot el **răsplăteşte** pe cel ce crede în el." *SADOVEANU*

RĂSPLĂTIRE	**PEDEAPSĂ**
Răsplată.	Sancţiune.

„Se ştie că **pedepsele** şi **răsplătirile** sunt în practică cu atât mai mari, cu cât, de o parte, este mai mare responsabilitatea, adică mai clară conştiinţa despre faptele făcute." *CONTA*

a RÂDE	**a PLÂNGE**
A-şi manifesta bucuria, veselia sau satisfacţia prin râs.	A vărsa lacrimi de întristare, de emoţie, de bucurie; a lăcrima.

„Ah! cât eşti tu de mândră şi frumoasă / când **râzi,** când **plângi,** când mă săruţi..." *EMINESCU*

RÂNDUIALĂ	**DEZORDINE**
Ordine.	Debandadă, dezorganizare, haos.

„**Rânduiala** şi **dezordinea,** haosul şi armonia Cosmosului se vor afla într-un echilibru necesar." *EVSEEV*

RÂNDUIALĂ	**NEORÂNDUIALĂ**
Ordine.	Dezordine.

„Din robie se naşte slobozenia, din **neorânduială** iese **rânduiala.**" *RUSSO*

RÂS — **PLÂNS**

Râset. — Plânset.

„**Râsul** e frate cu **plânsul.**" *P.*

RÂSET — **PLÂNSET**

Râs. — Plâns.

„În Eldorado / E-atâta aur, / Atâta bani, / Atâta **râset,** / Atâta zgomot, / Atâta **plânset** / De bani de aur." *ŞTEFĂNESCU-EST*

REAL, -Ă — **APARENT, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit, veridic. — Care este altfel decât la prima vedere; imaginar.

„Indiferența **aparentă** față de cei mai aproape ascunde uneori o dragoste **reală.**" *ARGHEZI*

REAL, -Ă — **FALS, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit, veridic. — Contrafăcut, falsificat, neadevărat, neautentic.

„Teama este de cele mai multe ori nejustificată, dar din punctul de vedere al individului, teama nu este câtuşi de puțin **falsă,** ci **reală** şi justificată." *GHIVIRIGĂ*

REAL, -Ă — **FANTASTIC, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit, veridic. — Imaginar, ireal, nereal, utopic.

„Oltul e prezent pretutindeni, şi din acest punct de vedere, **fantastic** dar **real,** toată viața lui, oricare i-ar fi durata, începe într-o secundă." *BOGZA*

REAL, -Ă — **FICTIV, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit, veridic. — Imaginar, ireal, închipuit, născocit.

„În opera de artă intră numeroase elemente interioare şi exterioare, subiective şi obiective, **fictive** şi **reale.**" *HERSENI*

REAL, -Ă — **HIMERIC, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit, veridic. — Fantastic, fantezist, iluzoriu, imaginar, ireal.

„Nici nu-i trece prin minte să întrebe dacă ceea ce trăiesc cei doi e **real** sau **himeric.**" *ANGHEL*

REAL, -Ă — **IREAL, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit. — Care există numai în minte, în închipuirea omului.

„Orice definiție este menită să circumscrie sau să delimiteze o clasă de obiecte **reale** sau **ireale.**" *POPA*

REAL, -Ă — **ILUZORIU, -IE**

Adevărat, autentic, cert, nescornit. — Himeric, imaginar, ireal, închipuit.

„Peste spații pe care rareori ai prilejul să le escaladezi, privești în gol și te simți răvășit de un dor de tine însuți, de cine știe care dintre ipostazele tale, **reale** sau **iluzorii**, de ceva odinioară trăit sau visat." *BACONSKY*

REAL, -Ă — **IMAGINAR, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit. — Fictiv, ireal, închipuit, nereal.

„Conceptul de cal cuprinde caii prezenți, trecuți și viitori, caii **reali** și **imaginari.**" *NOICA*

REAL, -Ă — **INVENTAT, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit. — Născocit, plăsmuit.

„Multe alte grozăvii se cuprindeau în dosarul sculptorului Heronim, verosimile și neverosimile, **reale** sau **inventate.**" *FULGA*

REAL, -Ă — **IREAL, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit. — Fictiv, imaginar, născocit, nereal, plăsmuit.

„Lucrurile de care suntem înlănțuiți sunt **ireale,** dar lanțurile care ne leagă de ele sunt foarte **reale.**" *STEINHARDT*

REAL, -Ă — **ÎNCHIPUIT, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit. — Fictiv, imaginar, ireal, născocit, nereal.

„Sufletul omenesc e hornul care se umple cel mai des de funingine. Hornarii curățitori sunt aventurile de tot felul, **reale** sau **închipuite.**" *BĂNCILĂ*

REAL, -Ă — **NEREAL, -Ă**

Adevărat, autentic, cert, nescornit. — Fictiv, imaginar, ireal, închipuit, născocit.

„Lucrurile pe care le percepem efectiv cu simțurile noastre, externe sau interne, le distingem ca **reale** sau **nereale.**" *CONTA*

REALITATE — **APARENȚĂ**

Existență efectivă, obiectivă. — Înfățișare exterioară înșelătoare a cuiva sau ceva.

„Cea mai înaltă pretenție a filosofiei din toate timpurile a fost să deosebească adevărata **realitate** de **aparență.**“ *RĂDULESCU-MOTRU*

REALITATE — **FANTEZIE**

Existență efectivă, obiectivă. — Născocire, plăsmuire.

„Tabloul nu este un product al **fanteziei,** ci al **realității.**“ *COȘBUC*

REALITATE — **FICȚIUNE**

Existență efectivă, obiectivă. — Fantezie, imaginație, născocire.

„**Ficțiunea** plutește pe deasupra **realității.**“ *LOVINESCU*

REALITATE — **HIMERĂ**

Existență efectivă, obiectivă. — Fantezie, iluzie, irealitate, închipuire.

„Deosebirea dintre **realități** și **himere** își păstrează toată tăria.“ *POSESCU*

REALITATE — **ILUZIE**

Existență efectivă, obiectivă. — Fantezie, închipuire.

„Fericirea e numai o **iluzie,** singura **realitate** e durerea.“ *ANDREI*

REALITATE — **IMAGINAȚIE**

Existență efectivă, obiectivă. — Ficțiune, închipuire, plăsmuire.

„Când fac pe psihanalista și mă iau ca subiect pe mine însămi, diagnostighez trăirile acestea pe planul **imaginației** și neconvertirea lor în **realități** drept un rest de copilărie, expresie de fapt a nevoii de ideal.“ *I. VULPESCU*

REALITATE — **IREALITATE**

Existență efectivă, obiectivă. — Nerealitate.

„**Irealitatea** este un excedent ontologic al **realității.**“ *CIORAN*

REALITATE — **ÎNCHIPUIRE**

Existență efectivă, obiectivă. — Imaginație.

„**Realitatea** copleșește **închipuirea.**“ *VIANU*

REALITATE — **NEREALITATE**

Existență efectivă, obiectivă. — Irealitate.

„Observând cu atenție cunoștințele noastre, ușor ne putem convinge că pentru noi nu există nici **realitate** absolută, nici **nerealitate** absolută.“ *CONTA*

REALITATE — **UTOPIE**

Existență efectivă, obiectivă. — Himeră, iluzie, închipuire.

„**Utopia** de astăzi mâine va deveni o **realitate.**" *MICHĂILESCU*

RECENT, -Ă — **VECHI, VECHE**

Apărut, petrecut, întâmplat de curând; actual, nou. — Care există de multă vreme, care este din vremuri trecute.

„Bătrânețea nu devine tristă decât atunci când e însoțită de o bună memorie. Ce rea a fost natura când a făcut pe om să-şi aducă aminte mai de grabă de lucrurile **vechi**, decât de cele mai **recente!**" *TĂUŞAN*

RECOMPENSĂ — **PEDEAPSĂ**

Răsplată. — Sancțiune.

„De mii de ani se zbuciumă omenirea pentru ca prin drepturi şi datorii să statornicească măsura dreaptă a faptei omeneşti, şi prin **recompensă** şi **pedeapsă,** prin ademenire şi frică să-l înțelepțească pe om." *SLAVICI*

RECOMPENSĂ — **SANCȚIUNE**

Răsplată. — Pedeapsă.

„A oferi o **recompensă** / a da o **sancțiune.**"

a RECOMPENSA — **a PEDEPSI**

A răsplăti. — A sancționa.

„Dar societatea nu are numai rolul de jandarm. Dacă ştie **să pedepsească,** ea ştie de asemenea să şi **recompenseze.**" *RALEA*

a RECOMPENSA — **a SANCȚIONA**

A răsplăti. — A pedepsi.

„**A răsplăti** cu generozitate / **a sancționa** cu severitate pe cineva pentru faptele sale."

a RECUNOAŞTE — **a CONTESTA**

A accepta, a admite, a mărturisi. — A nega, a tăgădui.

„Un domn filosof îşi deghizează resentimentul într-o teorie, **recunoscându**-i domnului Rebreanu merite literare, însă **contestându**-i capacități-le de director şi administrator." *ARGHEZI*

a RECUNOAŞTE — **a NEGA**

A accepta, a admite, a mărturisi. — A contesta, a nu recunoaşte, a tăgădui.

„**A recunoaşte** / **a nega** săvârşirea unei fapte."

a RECUNOAŞTE — **a RESPINGE**

A accepta, a admite. — A dezaproba, a tăgădui.

„Cunoştinţa [...] poate **recunoaşte** adevărul, dar îl poate şi **respinge.**" *BAGDASAR*

a RECUNOAŞTE — **a TĂGĂDUI**

A accepta, a admite, a mărturisi. — A contesta, a nega, a nu recunoaşte.

„Maitrey **a tăgăduit** totul, **recunoscând** numai că m-a sărutat de câteva ori în glumă." *ELIADE*

RECUNOAŞTERE — **CONTESTARE**

Acceptare, admitere, mărturisire. — Negare, tăgăduire.

„**Recunoaşterea / contestarea** unor drepturi."

RECUNOAŞTERE — **NEGARE**

Acceptare, admitere, mărturisire. — Contestare, nerecunoaştere, tăgăduire.

„**Recunoaşterea / negarea** săvârşirii unei fapte."

RECUNOAŞTERE — **NERECUNOAŞTERE**

Acceptare, admitere, mărturisire. — Negare, respingere, tăgăduire.

„Demnitatea exprimă şi **recunoaşterea** sau **nerecunoaşterea** de către societate a valorii personalităţii." *SĂHLEANU*

RECUNOAŞTERE — **RESPINGERE**

Acceptare, admitere. — Dezaprobare, neacceptare, refuz.

„Fenomenele sufleteşti [...] se comportă alternativ: ele înseamnă o aprobare sau dezaprobare, o afirmare sau o negare, o **recunoaştere** sau o **respingere,** o râvnire sau o urgisire." *BAGDASAR*

RECUNOAŞTERE — **TĂGĂDUIRE**

Acceptare, admitere, mărturisire. — Contestare, negare, nerecunoaştere.

„**Recunoaşterea / tăgăduirea** unor fapte."

RECUNOŞTINŢĂ — **INGRATITUDINE**

Gratitudine. — Nerecunoştinţă.

„Singurul mijloc de a evita nerecunoştinţa e să faci bine mereu, cronic, până la sfârşitul vieţii. Adică, dacă vrei să salvezi morala **recunoştinţei** şi să eviţi oamenilor odiosul păcat al **ingratitudinii,** să devii sclavul lor servindu-i fără încetare. O clipă de repaos şi imediat le-ai cauzat ocazia unei **ingratitudini.**" *RALEA*

RECUNOŞTINŢĂ — **NERECUNOŞTINŢĂ**

Gratitudine. — Ingratitudine.

„Singurul mijloc de a evita **nerecunoştinţa** e să faci bine mereu, cronic, până la sfârşitul vieţii. Adică, dacă vrei să salvezi morala **recunoştinţei** şi să eviţi oamenilor odiosul păcat al ingratitudinii, să devii sclavul lor servindu-i fără încetare. O clipă de repaos şi imediat le-ai cauzat ocazia unei ingratitudini." *RALEA*

REPEDE — **ÎNCET, ÎNCEATĂ**

1. Iute, rapid. — **1.** Domol, lent, lin.

„Normal există numai o succesiune mai **repede** sau mai **înceată** de plăceri şi neplăceri." *FLORIAN*

2. (Adverbial) Iute, rapid. — **2.** (Adverbial) Fără grabă, domol, lent, lin.

„Ce **încet** trece timpul, când îl aştepţi să treacă şi ce **repede,** când ai vrea să stea pe loc." *MUŞATESCU*

REPEDE — **LENT, -Ă**

1. Iute, rapid. — **1.** Domol, încet.

„Mişcarea de rotaţie, **lentă** la început, a devenit cu vremea din ce în ce mai **repede.**" *NEGULESCU*

2. (Adverbial) — **2.** (Adverbial)

„Ninge şi-atât! / Nici mai **repede,** nici mai **lent.**" *STĂNESCU*

REPEDE — **LIN, -Ă**

1. Iute, rapid. — **1.** Domol, încet, liniştit.

„Apa **lină** face mult noroi, iar cea **repede** şi pietrele le spală." *P.*

2. (Adverbial) — **2.** (Adverbial)

„Să nu gândească însă nimeni că acesta ar fi fost râu ca râurile... Nu apă, ci lapte curgea aici, nu peste nisip de piatră, ci peste pietre scumpe şi mărgăritare... Şi nu curgea **lin** sau **repede,** ci **lin** şi **repede** deodată, cum curg zilele omului fericit." *SLAVICI*

REPEZEALĂ — **ÎNCETINEALĂ**

Iuţeală, grabă mare. — Lipsă de iuţeală, de voiciune.

„Gândurile şi simţămintele lui, stările prin care trecea, repede sau încet, cu o **repezeală** pe care n-o mai cunoscuse până atunci şi cu o **încetineală** care îl năucea, – erau nefireşti." *LĂNCRĂNJEAN*

REPEZICIUNE — **ÎNCETINEALĂ**

Iuțeală, rapiditate, viteză. — Lipsă de iuțeală, de voiciune.

„Există, în ultimă instanță, un criteriu pentru **încetineala** și **repeziciunea** mișcării?" *EMINESCU*

RESPECT — **DISPREȚ**

Considerație, stimă, venerație. — Desconsiderare.

„Ați propus și susținut un amendament care consacră **respectul** pentru mare proprietate și **disprețul** pentru mica proprietate." *DELAVRANCEA*

a RESPECTA — **a DISPREȚUI**

A aprecia, a prețui, a stima. — A desconsidera.

„Este o frică în care trebuie **să respecți** prevederea și un curaj în care trebuie **să disprețuiești** nebunia." *IORGA*

a (se) REUNI — **a (se) SEPARA**

A (se) împreuna, a (se) uni. — A (se) despărți.

„Toate aceste clasificări sunt mai mult sau mai puțin orbitoare, fiindcă ele **reunesc** ceea ce trebuie să fie separat și **separă** ceea ce trebuie să fie reunit." *XENOPOL*

a REUȘI — **a CĂDEA**

A izbândi, a izbuti. — A eșua, a pica.

„Și regretă cu sinceritate, că de-atâta amar de vreme nu s-a mai înscris la examene. Poate **cădea,** dar poate **reușea.** Totul depindea de noroc." *MIHĂESCU*

a REUȘI — **a EȘUA**

A izbândi, a izbuti. — A nu izbuti, a nu reuși.

„Ceea ce face ca particularul **să reușească** acolo unde **eșuează** colectivitatea e stimulentul beneficiului individual." *RALEA*

REUȘIT, -Ă — **NEREUȘIT, -Ă**

Izbutit, realizat. — Neizbutit, nerealizat.

„Numai că nu e destul să ne iubim limba ca o podoabă. Din rostirile ei, **reușite** ori **nereușite,** este ceva de învățat despre firea și puterile ei, câte sunt și așa cum sunt date." *NOICA*

REUȘIT, -Ă — **RATAT, -Ă**

Izbutit, realizat. — Eșuat, nereușit, neizbutit.

„E un poet excelent. Chiar și poeziile lui **ratate** sunt **reușite.**" *BOTEZATU*

REUŞITĂ — **CĂDERE**

Izbândă, succes. — Eşec, nereuşită.

„Sunt împrejurări de acestea, istorico-culturale, în care **reuşita** ori **căderea** unui plan pot da o mărturie hotărâtoare până la ce grad de idealism şi de conştiinţă naţional-istorică a ajuns un popor într-un moment dat." *PÂRVAN*

REUŞITĂ — **EŞEC**

Izbândă, succes. — Insucces, nereuşită.

„Uneori **eşecurile** pot fi mai instructive decât **reuşitele.**" *PALER*

REUŞITĂ — **NEREUŞITĂ**

Izbândă, succes. — Eşec, insucces.

„La urma urmei, un scriitor ca Marin Preda poate să procedeze după cum crede de cuviinţă [...]. În schimb, avem dreptul şi obligaţia de a-i analiza **reuşita** sau **nereuşita.**" *ARDELEANU*

REVOLUŢIONAR, -Ă — **CONSERVATOR, -OARE**

Care aderă la revoluţie, care propagă revoluţia; (fig.) care produce o transformare radicală într-un anumit domeniu; înnoitor, transformator. — Care este ataşat de formele vechi ale vieţii politice, economice şi culturale; care este refractar faţă de progres; retrograd.

„Superioritatea unei societăţi cu adevărat **revoluţionare** faţă de una **conservatoare** constă mai ales în faptul că ea creează condiţiile obiective cât şi climatul moral-spiritual propice pentru o continuă autodepăşire." *GRÜNBERG*

REVOLUŢIONAR, -Ă — **REACŢIONAR, -Ă**

Care aderă la revoluţie, care propagă revoluţia; (fig.) care produce o transformare radicală într-un anumit domeniu; înnoitor, transformator. — Care aparţine sau este specific reacţiunii politice, care se referă la reacţiune; care este ostil faţă de progres; retrograd.

„Artistul e prin firea lui excesiv la poziţii extreme: ori **reacţionare;** ori **revoluţionare.**" *IBRĂILEANU*

REZONABIL, -Ă — **ABSURD, -Ă**

Logic, raţional. — Ilogic, neraţional.

„Existenţa este şi raţională şi iraţională, şi **rezonabilă** şi **absurdă.**" *ROŞCA*

a se RIDICA — **a CĂDEA**

1. A se înălța în văzduh. — 1. A pica, a se lăsa în jos.

„Păsări **se ridicau** în aer de pe lângă drum şi **cădeau** ca nişte pietre în lunci, departe." *AGÂRBICEANU*

2. (Despre ființe) A se scula de jos. — 2. (Despre ființe). A se prăvăli, a se răsturna.

„**Am căzut** în genunchi, m-**am ridicat,** / Apoi **am căzut** iar." *DIMOV*

a (se) RIDICA — **a (se) COBORÎ**

I. 1. A duce în sus, a înălța. — **I. 1.** A da în jos de la o înălțime oarecare, a trage, a lăsa în jos.

„Fântânele la uliți rele / găleți **coboară** şi **ridică** / 'n cerul jefuit de stele." *BLAGA*

2. A mişca, a îndrepta în sus brațele, mâinile, capul, sprâncenele etc. — **2.** A mişca, a lăsa în jos brațele, mâinile, capul, sprâncenele etc.

„Gângu **ridică** ochii. Îi **coborî** îndată, orbiți de-o atât de luminoasă minune." *PETRESCU*

3. (Despre voce, glas) A face să răsune sau a se auzi, a răsuna cu putere. — **3.** (Despre voce, glas) A face să fie sau a deveni mai puțin intens, mai scăzut.

„Vocea se mlădie, se va aprinde treptat, **coboară, se ridică,** cuprinde toată sala, toate sufletele." *REBREANU*

II. 1. A se îndrepta spre un loc mai ridicat, a se duce în sus, la deal; a se sui, a se urca. — **II. 1.** A se deplasa în jos, dintr-un loc mai ridicat sau mai înclinat.

„Dă-te din calea trăsurii ce **se coboară** la vale, nu din drumul celei ce **se ridică** la deal." *IORGA*

2. A se înălța. — **2.** A se îndrepta în jos.

„Puțul e cu două roate şi două găleți: când **coboară** una deşartă, cealaltă **se ridică** plină rasă cu apa ca cleştarul." *DELAVRANCEA*

3. A creşte, a se sui, a se urca. — **3.** A scădea.

„Beneficiile societăților industriale care **se ridicaseră** în 1919 la mai mult de opt miliarde de dolari, în total, s-**au coborât** în 1921 subt un miliard." *NEGULESCU*

a RIDICA — **a DĂRÂMA**

1. A clădi, a edifica. — 1. A demola, a distruge.

„Dacă ipotezele mele n-au reuşit bine, **dărâm** lumea şi **ridic** alta la loc." *NOICA*

a (se) RIDICA — **a (se) LĂSA**

I. 1. A înălța, a duce în sus. — **I. 1.** A coborî, a apleca.

„Două trupuri, unul uriaş şi altul pitic, se frământau în lumină, **ridicau** şi **lăsau** ciocane, în roate mari de stele.“ *SADOVEANU*

2. A mişca, a îndrepta în sus (brațele, mâinile, capul, sprâncenele etc.) — **2.** A îndrepta în jos, a coborî (brațele, mâinile, capul, sprâncenele etc.)

„Îşi **ridică** spre mine privirile. Apoi şi le **lăsă** repede.“ *STANCU*

3. A se scula de jos. — **3.** A se aşeza.

„Dar adolescentul deodată încetă să mai râdă, **se ridică** de la locul lui şi **se lăsă** alături lângă genunchii ei.“ *PREDA*

II. A se înălța, a se îndrepta în sus. — **II.** A coborî, a se îndrepta în jos.

„Răzăşii dădeau drumul la stoluri şuierătoare de săgeți; coasele şi ghioagele **se ridicau** şi **se lăsau** neîntrerupt.“ *SADOVEANU*

a (se) RIDICA — **a (se) REDUCE**

1. A creşte, a (se) majora, a (se) mări, a spori. — **1.** A (se) ieftini, a (se) micşora, a scădea.

„Exemplul sacrificiilor de acest fel îl dase, la început, Ford, care, în momentul când **redusese** prețul automobilelor, **ridicase** salariile lucrătorilor din uzinele sale.“ *NEGULESCU*

2. A creşte, a (se) înmulți, a (se) mări, a spori. — **2.** A descreşte, a (se) diminua, a (se) împuțina, a (se) micşora, a scădea.

„Numărul participanților la miting **s-a ridicat / s-a redus.**“

a se RIDICA — **a SCĂDEA**

1. A creşte, a se înmulți, a se mări, a spori. — 1. A descreşte, a (se) diminua, a (se) împuțina, a (se) micşora, a (se) reduce.

„Numărul participanților la manifestație s-**a ridicat / a scăzut.**“

2. A creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) scumpi. — **2.** A (se) ieftini, a (se) micşora, a (se) reduce.

„În timp de o generație, salariile **scad** şi **se ridică** de mai multe ori.“ *DOBROGEANU-GHEREA*

RIDICARE — **CĂDERE**

Acțiunea de *a se ridica*. — Acțiunea de *a scădea*.

„Aspectul dinamic al calității relative a vieții, şi ea cu ample **ridicări** şi **căderi,** datorite meandrelor istorice, are o altă configurație.“ *ZAMFIR*

RIDICARE — **CĂDERE**

Acțiunea de *a (se) ridica.* — Acțiunea de *a (se) coborî.*

„Această tensiune însă nu e constantă, nu se menține la același nivel. Chiar la oamenii cei mai sănătoși, ea sufere oscilațiuni, **ridicări** și **coborâri.**" *RALEA*

RIDICARE — **DĂRÂMARE**

Clădire, edificare. — Demolare, distrugere.

„**Ridicarea / dărâmarea** unei case."

RIDICARE — **LĂSARE**

Acțiunea de *a (se) ridica;* înălțare. — Acțiunea de *a (se) lăsa;* coborâre.

„**Lăsarea** cortinei, **ridicarea** ei din nou și ropotele de aplauze ce însoțeau fiecare reapariție a marii cântărețe ne țînu în picioare pe toți câteva minute." *BASSARABESCU*

RIDICARE — **REDUCERE**

1. Creștere, majorare, scumpire. — 1. Ieftinire, micșorare, scădere.

„**Ridicarea / reducerea** prețurilor, tarifelor, impozitelor."

2. Creștere, înmulțire, sporire. — **2.** Descreștere, diminuare, împuținare, micșorare, scădere.

„**Ridicarea / reducerea** numărului membrilor unei organizații."

RIDICARE — **SCĂDERE**

1. Creștere, mărire, urcare. — **1.** Coborâre.

„**Ridicarea / scăderea** temperaturii aerului."

2. Creștere, majorare, scumpire. — **2.** Ieftinire, micșorare, reducere.

„**Ridicarea / scăderea** prețurilor, tarifelor."

3. Creștere, mărire, umflare. — **3.** Descreștere.

„Când, de exemplu, luna și soarele trec deasupra oceanului, ei trag și ridică apele într-o câtime însemnătoare care produce fluxul și refluxul, adică **ridicarea** și **scăderea** periodică a apelor." *ASACHI*

RIDICAT, -Ă — **COBORÂT,-Ă**

1. Înalt. — **1.** Jos, scoborât.

„Un teren **înalt / coborât."**

2. Înalt, superior. — **2.** Redus, scăzut.

„Nivel de trai **ridicat / coborât."**

3. Crescut, majorat, mărit. 3. Redus, scăzut.
„Prețuri **ridicate / coborâte.**"

4. Crescut, mărit, urcat. 4. Jos, redus, scăzut.
„Temperatura **ridicată / coborâtă** a apei."

5. Puternic, răsunător, tare. 5. Încet, scăzut, slab.
„A vorbi cu glasul **ridicat / coborât.**"

RIDICAT,-Ă **JOS, JOASĂ**

1. Înalt. 1. Coborât.
„Un teren **ridicat / jos.**"

2. Crescut, majorat, mărit. 2. Ieftin, mic, scăzut.
„Prețuri **ridicate / joase.**"

3. Crescut, mărit, urcat. 3. Coborât, redus, scăzut.
„Temperatură **ridicată / joasă.**"

RIDICAT,-Ă **REDUS, -Ă**

1. Înmulțit, mărit, sporit. 1. Împuținat, micşorat, scăzut.
„Numărul **ridicat / redus** al apei."

2. Înalt. 2. Coborât, scăzut.
„Nivelul **ridicat / redus** al apei."

3. Crescut, mărit, urcat. 3. Coborât, jos, scăzut.
„Temperatura **ridicată / redusă** a aerului."

4. Crescut, majorat, scumpit. 4. Micşorat, ieftin, scăzut.
„Decalajul exagerat între ceea ce cumpără țăranul cu prețuri **ridicate** şi ceea ce vinde cu prețuri **reduse** va fi scăzut." *RALEA*

RIDICAT, -Ă **SCĂZUT, -Ă**

1. Înmulțit, mărit, sporit. 1. Împuținat, micşorat, redus.
„Numărul **ridicat / scăzut** de participanți."

2. Crescut, majorat, urcat. 2. Ieftin, jos, mic.
„Cauza crizei nu este deci supraproducția, ci *scumpetea mărfii, prețurile* **ridicate** la acest soi de muncă, pe când ele sunt **scăzute** la alte soiuri de muncă, unde trebuie să fie **scăzute,** la munca câmpului pentru a nu se scumpi şi acest obiect de trebuință." *DOBROGEANU-GHEREA*

3. Crescut, mărit, urcat. 3. Coborât, jos, redus.
„Apa, bunăoară, care la temperatura ordinară este lichidă şi are anumite calități, la o temperatură mai **ridicată** se transformă în vapori,

trece adică în stare gazoasă şi ia, ca atare, alte calităţi; iar la o temperatură mai **scăzută** îngheţată." *NEGULESCU*

4. Puternic, răsunător, tare. **4.** Mic, slab.

„A vorbi cu vocea **ridicată / scăzută.**"

RODITOR, -OARE **NERODITOR, -OARE**

Fecund, fertil, productiv, rodnic. Nefertil, neproductiv, steril, sterp.

„Când tună întâi, dacă tună despre răsărit, va fi anul **roditor,** bun; da dacă tună la miezul-nopţii sau asfinţit, va fi anul **neroditor,** rău." *NICULIŢĂ-VORONCA*

RODITOR, -OARE **STERIL, -Ă**

1. Fecund, fertil, productiv, rodnic. **1.** Nefertil, neproductiv, neroditor, sterp.

„Teren **roditor / steril.**"

2. (Fig.) Fructuos. **2.** (Fig.) Infructuos.

„Noi avem a oferi instinctului creator al naţiunii noastre idei, iar nu forme. Şi ideile vor fi imediat **roditoare,** pe când formele vor fi **sterile.**" *PÂRVAN*

RODITOR, -OARE **STERP, STEARPĂ**

1. Bogat, fecund, fertil, productiv, rodnic. **1.** Nefertil, neproductiv, neroditor, sărac, steril.

„**Sterp** şi foarte muntos, pământul Eladei, nu aţâţa pofta de invazie sau de cucerire a vecinilor barbari, cum ar fi stârnit-o, desigur, un şes **roditor** şi uşor accesibil." *ROŞCA*

2. Fructifer. **2.** Neroditor, steril.

„Omul necăsătorit [...] orişicât de multe şi de mari i-ar fi vredniciile, e deopotrivă cu ramura **stearpă** în pomul plin de flori **roditoare.**" *SLAVICI*

3. (Fig.) Fructuos. **3.** (Fig.) Infructuos.

„Această teorie atât de **roditoare** dacă e înţeleasă ca o metodă de cercetare, e **stearpă** dacă e luată drept dogmă." *DOBROGEANU-GHEREA*

RODNIC, -Ă **STERIL, -Ă**

1. Fecund, fertil, productiv, roditor. **1.** Nefertil, neproductiv, neroditor.

„Nu toate pământurile erau deopotrivă de **rodnice;** unele erau chiar **sterile.**" *NEGULESCU*

2. (Fig.) Fructuos.

2. (Fig.) Infructos.

„Urmaşii ne vor binecuvânta şi vor înțelege munca **rodnică** ce se pare multora atât de **sterilă** acum." *VOICULESCU*

RODNIC, -Ă

Fecund, fertil, productiv, roditor.

STERP, STEARPĂ

Nefertil, neproductiv, neroditor, steril.

„Teren **rodnic / sterp.**"

S

SATISFACERE — **NESATISFACERE**

Îndeplinirea unei dorințe, necesități, exigențe etc. — Neîndeplinirea unei dorințe, necesități, exigențe etc.

„Simpatia adeseori oscilează după **satisfacerea** sau **nesatisfacerea** intereselor." *ANDREI*

SATISFACȚIE — **AMĂRĂCIUNE**

Bucurie, mulțumire, plăcere. — Întristare, mâhnire, supărare.

„Iubirea şi ura nu le cunoaştem direct, ci prin acțiuni adecvate şi stări de suspendare, amânare sau frânare a acestor impulsuri, prin **satisfacții** sau **amărăciuni** trăite în cursul desfăşurării acestor cicluri dinamice." *PAVELCU*

SATISFACȚIE — **NEMULȚUMIRE**

Bucurie, mulțumire, plăcere. — Neplăcere, supărare.

„**Nemulțumirea** este mult mai propice gândirii explicative decât **satisfacția.**" *WALD*

SATISFĂCUT, -Ă — **NESATISFĂCUT, -Ă**

1. Mulțumit. — **1.** Nemulțumit.

„Un om **satisfăcut / nesatisfăcut.**"

2. Împlinit, îndeplinit, înfăptuit, realizat. — **2.** Neîmplinit, neîndeplinit, neînfăptuit, nerealizat.

„Înainte de a fi cucerit îți supralicitezi toate calitățile. Acum, după ce ai cucerit-o, ți le minimalizezi. În primul caz din pricina orgoliului **nesatisfăcut,** în cel de-al doilea, din pricina orgoliului **satisfăcut.**" *STANCA*

SAȚIETATE — **FOAME**

Săturare. — Nemâncare.

„Orice senzație neplăcută, mai întâi, – de frig mai aspru sau de căldură mai mare, de **foame** prelungită sau de **sațietate** bruscă [...] poate duce la acțiuni inhibitorii." *NEGULESCU*

SAVANT, -Ă — Erudit, învățat.
IGNORANT, -Ă — Incult, neinstruit, neînvățat.

„Am văzut profesori mediocri ca inteligență și **ignoranți,** dar manifest răi, care aveau disciplină în clasă, fără să fi dat pedepse niciodată. Și am văzut profesori inteligenți, **savanți,** devotați și buni, care nu puteau stăpâni clasa." *BĂNCILĂ*

SAVANT, -Ă — Erudit, învățat.
INCULT, -Ă — Ignorant, neinstruit, neînvățat.

„Un om **savant / incult.**"

SAVANT, -Ă — Erudit, învățat.
NEINSTRUIT, -Ă — Ignorant, incult, neînvățat.

„Un om **savant / neinstruit.**"

SAVANT, -Ă — Erudit, învățat.
NEÎNVĂȚAT, -Ă — Ignorant, incult, neinstruit.

„Un om **savant / neînvățat.**"

SĂNĂTATE — Stare a unui organism neatins de boală.
BETEȘUG — Afecțiune, boală, maladie.

„**Beteșugul** bogatului e ca **sănătatea** săracului." *P.*

SĂNĂTATE — Stare a unui organism neatins de boală.
BOALĂ — Afecțiune, beteșug, maladie.

„Nimic mai util ca **boala.** Ea ne aduce aminte că **sănătatea** singură este suficientă a te face fericit." *TĂUȘAN*

SĂNĂTATE — Stare a unui organism neatins de boală.
MALADIE — Afecțiune, beteșug, boală.

„Pentru un ipohondru și **sănătatea** e o **maladie.**" *MUȘATESCU*

SĂNĂTOS, -OASĂ — **1.** Nevătămat, teafăr, zdravăn.
BOLNAV, -Ă — **1.** Bolnav, nesănătos, suferind.

„Un om **bolnav** este superior unuia **sănătos;** dar orice om **sănătos** se simte superior unuia **bolnav.**" *CIORAN*

2. (Substantivat). — **2.** (Substantivat).

„**Bolnavul** multe zice și **sănătosul** face ce știe." *P.*

SĂNĂTOS, -OASĂ — **BOLNĂVICIOS, -OASĂ**

Nevătămat, teafăr, zdravăn. — Maladiv, nesănătos.

„Copilul a fost **sănătos** şi bine dezvoltat până la vârsta şcolară. Acum este sensibil şi **bolnăvicios.**“ *CIOCÂRLIE*

SĂNĂTOS, -OASĂ — **SUFERIND,-Ă**

Nevătămat, teafăr, zdravăn. — Beteag, bolnav, nesănătos.

„La urma urmei, ce rost au aceste obiceiuri de a împărţi lumea în oameni **sănătoşi** şi **suferinzi**, când ar trebui s-o imparţi în cei care există şi în cei care ard?“ *PALER*

SĂRAT, -Ă — **NESĂRAT, -Ă**

1. Care conţine sare, căruia i s-a adăugat sare; cu prea multă sare. — **1.** Care nu conţine în cantitate suficientă sare.

„În ziua de Paşti nu se mănânâncă ouăle **nesărate,** că cei care le va mânca **sărate,** i se va roşi mâinile.“ *GOROVEI*

2. (Fig.) (Despre vorbe, glume) Caustic, picant, spiritual, usturător. — **2.** (Fig.) (Despre vorbe, glume) Fără farmec, fără haz, fără spirit.

„Dar el se grăbi să se depărteze, în urmă-i cu râsetele şi glumele **sărate** şi **nesărate** ale acestora.“ *MACEDONSKI*

SĂTUL, -Ă — **FLĂMÂND, -Ă**

1. Care şi-a potolit foamea, căruia nu-i este foame; mâncat, săturat. — **1.** Căruia îi este foame; flămânzit, înfometat, nemâncat, nesătul.

„El – om **flămând,** eu – om **sătul.**“ *BACOVIA*

2. (Substantivat). — **2.** (Substantivat).

„Nu scrie la nici o lege că **sătulul** e dator să-i creadă **flămândului.**“ *STANCU*

SĂTUL, -Ă — **ÎNFOMETAT, -Ă**

Care şi-a potolit foamea; căruia nu-i este foame; mâncat, săturat. — Flămând, nemâncat.

„Ieri eram obosit şi **înfometat,** azi sunt odihnit şi **sătul.**“ *RALEA*

SĂTURAT, -Ă — **FLĂMÂND, -Ă**

Mâncat, sătul. — Căruia îi e foame; flămânzit, înfometat, nemâncat, nesătul.

„Aceşti de faţă cel puţin sunt **săturaţi;** cei ce au să vie vor fi **flămânzi.**“ *BOLINTINEANU*

SĂTURARE — **FOAMETE**

Sațietate. — Foame.

„Adu-ți aminte de **foamete** în vremea **săturării** şi de sărăcie şi lipsă în zilele avuției." *P.*

SÂRGUINCIOS, -OASĂ — **LENEŞ, -Ă**

Harnic, silitor, vrednic. — Puturos, trândav, trântor.

„Cu una **sârguincioasă** poți face orişicând casă şi avere, pe când cu una **leneşă,** şi ceea ce ai pierzi." *MARIAN*

SÂRGUINCIOS, -OASĂ — **PUTUROS, -OASĂ**

Harnic, silitor, vrednic. — Leneş, trândav, trântor.

„Cu alte cuvinte, cel **sârguincios** va trebui să cedeze fatalmente o parte din munca lui celui **puturos,** care prin puturoşenia lui ar lovi în întreaga colectivitate." *PREDA*

SÂRGUINŢĂ — **LENE**

Hărnicie, silință, vrednicie. — Lenevie, puturoşenie, trândăvie.

„Naşterea mea e trecută în registru / botezul meu e caligrafiat şi el în registru / diagrama **sârguinței şi lenei** mele – / urmărită în registrele şcolare." *STOICA*

SÂRGUINŢĂ — **PUTUROŞENIE**

Hărnicie, silință, vrednicie. — Lene, lenevie, trândăvie.

„A munci cu **sârguință** / a fi de o **puturoşenie** proverbială."

SÂRGUINŢĂ — **TRÂNDĂVIE**

Hărnicie, silință, vrednicie. — Lene, lenevie, trândăvie.

„A lucra cu **sârguință** / a se complace în **trândăvie.**"

SÂRGUITOR, -OARE — **LENEŞ, -Ă**

Harnic, silitor, sârguincios. — Puturos, trândav, trântor.

„O Doamne! ce este omul!... Ce **sârguitor,** ce muncitor, ce prevăzător! Ce **leneş,** ce nepăsător, ce risipitor!" *OLĂNESCU*

SÂRGUITOR, -OARE — **PUTUROS, -OASĂ**

Harnic, silitor, sârguincios, vrednic. — Leneş, trândav, trântor.

„Un elev **sârguitor / puturos.**"

SÂRGUITOR, -OARE — **TRÂNDAV, -Ă**

Harnic, silitor, sârguincios. — Leneş, puturos, trântor.

„Un om **sârguitor / trândav.**"

SEMNIFICATIV, -Ă — **NESEMNIFICATIV, -Ă**

1. Relevator. — 1. Nerevelator.

„Notă, trăsătură **semnificativă / nesemnificativă.**"

2. Caracteristic, important, simptomatic. — 2. Mărunt, necaracteristic, neimportant.

„Cu luciditatea sa absolută, fără artificii şi lumini false, înşelătoare, Cehov înregistrează tot ce e mai **semnificativ** dintr-o viață **nesemnificativă.**" *WALD*

3. Care are o anumită semnificație, care are un înțeles precis. — 3. Care nu are o anumită semnificație, care nu are un înțeles precis.

„Oamenii au ajuns să fabrice unelte cu ajutorul altor unelte după ce izbutiseră să articuleze expresii **semnificative** cu ajutorul unor sunete **nesemnificative.**" *WALD*

4. Expresiv, nuanțat, pitoresc, plastic, sugestiv. — 4. Inexpresiv, nenuanțat, neputernic, nesugestiv.

„O descriere **semnificativă / nesemnificativă.**"

SENIN, -Ă — **ÎNNORAT, -Ă**

1. Albastru, clar, limpede, străveziu. — 1. Acoperit, umbrit de nori.

„Cer **senin / înnorat**."

2. Frumos, însorit. — 2. Închis, întunecat, mohorât, neguros.

„A fost o zi ca orişicare alta. / **Senină, înnorată?** Nu mai ştiu." *CAZIMIR*

SENIN, -Ă — **ÎNTUNECAT, -Ă**

1. Frumos, însorit. — 1. Închis, înnegurat, înnorat.

„O vreme **senină / întunecată.**"

2. Frumos. — 2. Întunecos, negru, obscur.

„O noapte **senină / întunecată.**"

3. (Fig.) (Despre oameni, despre expresia figurii lor, despre manifestările lor) Care exprimă linişte, mulțumire sufletească; netulburat, luminos, liniştit, fericit. — 3. Mohorât, posomorât, trist.

„Femeia-i schimbătoare ca cerul ce ne-arată / Aci **senină** față, aci **întunecată.**" *BOLINTINEANU*

SENIN, -Ă — **MÂHNIT, -Ă**

(Fig.) (Despre oameni, despre expresia figurii lor, despre manifestările lor) Care exprimă linişte, mulţumire sufletească; netulburat, luminos, liniştit, fericit. — Întristat, posomorât, trist.

„Eşti bogată, dar săracă, eşti **mâhnită**, dar **senină**! *EMINESCU*

SENIN, -Ă — **NOROS, -OASĂ**

1. Albastru, clar, limpede, străveziu. — **1.** Înnorat, întunecat.

„După furtuna şi frigul din ultimele zile, vremea se încălzeşte iarăşi puţin; cerul **noros** redevenise **senin.**“ *BOGZA*

2. Frumos, însorit. — **2.** Închis, înnegurat, întunecat.

„Dar iată îţi spun: nu e **senin** sau **noros,** nu e furtună sau linişte, nu sunt flori ori pălămidă, nu e avânt ori înfrângere, nu e viaţă sau moarte, decât în chipul cum le simte şi le oglindeşte sufletul nostru.“ *AGÂRBICEANU*

SENIN, -Ă — **POSAC, -Ă**

(Fig.) (Despre oameni, despre expresia figurii lor, despre manifestările lor) Care exprimă linişte, mulţumire sufletească; netulburat, luminos, liniştit, fericit. — Întunecat, mohorât, posomorât.

„Faţa lui de obicei **senină,** era **posacă.**“ *ISTRATI*

SENIN, -Ă — **POSOMORÂT, -Ă**

1. Luminos, însorit. — **1.** Înnegurat, întunecat, mohorât, neguros.

„Pe cât de **posomorâţi** păreau munţii văzuţi din depărtare, pe atât de **senină** era lumea bătută de soare pe care tânărul o vedea de pe stâncile de la marginea poienii.“ *SLAVICI*

2. (Despre oameni, despre expresia figurii lor, despre manifestările lor) Care exprimă linişte, mulţumire sufletească, netulburat, luminos, liniştit, fericit. — **2.** Întunecat, mohorât, posac.

„Faţa **senină / posomorâtă.**“

SENINĂTATE — **ÎNTUNECIME**

Claritate, limpezime, senin. — Întuneric, negură, pâclă.

„O, ce **seninătate** şi ce **întunecime!**... / Am aşteptat zadarnic atâta cer şi soare, / Crezând că până-aicea n-o să mai vină nimeni, / După o-ntreagă noapte de vifor şi ninsoare." *SĂULESCU*

SENS — **NONSENS**

Înțeles, semnificație; logică, rațiune, rost. — Ceea ce este lipsit de sens, de înțeles; absurditate.

„Termenul **sens** prin negație dă **nonsens,** deci intră în sfera valorii." *ANDREI*

SERIOS, -OASĂ — **GLUMEȚ, -EAȚĂ**

Grav, sobru. — Hazliu, vesel.

„E curios de ce, oamenii **serioşi,** se supără când îi iei în glumă şi, cei **glumeți,** când îi iei în serios!" *MUŞATESCU*

SERIOS, -OASĂ — **NESERIOS,-OASĂ**

1. Astâmpărat, cuminte, liniştit. — **1.** Capricios, fluşturatic, instabil.

„Părerea mea bine cumpănită este că ar fi prea **serios** e **neserios.**" *CĂLINESCU*

2. Esențial, fundamental, important, însemnat. — **2.** Lipsit de importanță, neimportant, neînsemnat.

„ – Burdea, să stăm! Avem de discutat lucruri **serioase.** Cred că n-am obiceiul să discut lucruri **neserioase,** vorbi Ion Burdea-Niculeşti." *PETRESCU*

3. Întemeiat, temeinic. — **3.** Neîntemeiat, pueril.

„Argument **serios / neserios.**"

SERIOZITATE — **NESERIOZITATE**

Însuşirea, calitatea de a fi serios; comportare, ținută serioasă. — Lipsă de seriozitate.

„Unii perseverează în **neseriozitatea** lor cu toată **seriozitatea.**" *M. VOICULESCU*

SIGUR, -Ă — **INCERT, -Ă**

Cert, neîndoielnic. — Îndoielnic, nesigur.

„Numai anii trecuți sunt **siguri.** Cei care încep sunt **incerți.**" *MUŞATESCU*

SIGUR, -Ă — **NESIGUR, -Ă**

Cert, neîndoielnic. — Incert, îndoielnic.

„Pentru fiecare om nu există nimic mai **sigur** decât moartea, dimpotrivă nimic mai **nesigur** decât ceasul când aceasta e de aşteptat." *CIOCÂRLIE*

SIGUR, -Ă — **ŞOVĂITOR, -OARE**

Ferm, hotărât, neşovăitor. — Indecis, nehotărât.

„Pe când omul incult e tare în credință, dar **şovăitor**, când e vorba de propriile lui convingeri, şi toate i să par numai aşa cum i se par, omul cult e **sigur** că ştie ceea ce ştie, vede ceea ce vede, înțelege ceea ce înțelege şi face cu toată convingerea ceea ce face." *SLAVICI*

SIGURURANȚĂ — **BĂNUIALĂ**

Certitudine, convingere. — Neîncredere.

„Bănuiala însă e mai rea decât **siguranța."** *REBREANU*

SIGURANȚĂ — **INCERTITUDINE**

Certitudine, convingere. — Dubiu, incertitudine, nesiguranță.

„Locul **incertitudinii** maxime va fi totdeauna şi locul celei mai înalte **siguranțe."** *NOICA*

SIGURANȚĂ — **ÎNDOIALĂ**

Certitudine, convingere. — Dubiu, incertitudine, nesiguranță.

„Cea mai dureroasă **siguranță** e mai milostivă ca **îndoială."** *PAPADAT-BENGESCU*

SIGURANȚĂ — **NESIGURANȚĂ**

Certitudine, convingere. — Dubiu, incertitudine, îndoială.

„În viața de toate zilele, **nesiguranța** este regula, **siguranța** excepția." *FLORIAN*

SIMPATIC, -Ă — **ANTIPATIC, -Ă**

Agreabil, atrăgător, plăcut. — Dezagreabil, neplăcut, nesuferit.

„Niciodată, oamenii nu mi-au fost **simpatici** sau **antipatici**, după chipul şi înfățişarea lor." *STĂNESCU*

SIMPATIC, -Ă — **NESUFERIT, -Ă**

Agreabil, atrăgător, plăcut. — Antipatic, dezagreabil, respingător.

„Pentru [...] Victorița relațiile dintre oameni, concrete, prin care indivizii se împart în **simpatici** şi **nesuferiți,** de treabă sau nu, erau fundamentale, treceau peste toate regulile, regulamentele şi legile." *IVASIUC*

SIMPATIC, -Ă **REPULSIV, -Ă**

Agreabil, atrăgător, plăcut. Dezagreabil, displăcut, respingător.

„Teatrul este şi el, ca politica şi advocatura, **repulsiv** sau **simpatic.**" *ARGHEZI*

SIMPATIE **ANTIPATIE**

Afinitate, atracție. Aversiune, repulsie.

„Copilul nutreşte **simpatii** şi **antipatii.** Adolescentul se entuziasmează sau neagă. Adulții iubesc sau urăsc. Vârstnicii au gusturi sau aversiuni." *BOTEZATU*

SIMPATIE **ANTIPATIE**

Afecțiune, atracție. Antipatie profundă, repulsie.

„Era o dorință a lor obscură, dintr-o **aversiune** inexplicabilă? Ceva din mine nu le inspira **simpatia?**" *PREDA*

SIMPATIE **ANTIPATIE**

Afecțiune, atracție. Antipatie, aversiune.

„Pentru lumea simplă gazeta este o evanghelie, în stare să dea **simpatii** şi **antipatii** invincibile." *CĂLINESCU*

a (se) SIMPATIZA **a (se) ANTIPATIZA**

A avea sentimente de simpatie față de cineva sau unul față de altul.. A avea sentimente de antipatie față de cineva sau unul față de altul.

„Structura informală este cea [...] în care persoanele se cunosc, **se simpatizează** sau **se antipatizează,** se preferă, se apreciază, se respectă." *SĂHLEANU*

a SIMPLIFICA **a COMPLICA**

A face să fie (mai) simplu; a descurca. A face să fie mai complicat; a încurca.

„Bine a zis Julien Benda când a zis că urăşte pe cei ce **complică** lucrurile simple, dar nu mai puțin pe cei ce **simplifică** lucrurile complicate." *STEINHARDT*

SIMPLIFICARE **COMPLICARE**

Acțiunea de *a (se) simplifica* şi rezultatul ei. Acțiunea de *a (se) complica* şi rezultatul ei.

„În natură s-ar releva faze alternative de **simplificare** şi **complicare.**" *BOTEZATU*

SIMPLITATE — **COMPLEXITATE**

Însuşirea de a fi simplu şi lipsit de încurcături. — Faptul de a fi complex, însuşirea a ceea ce e complex.

„Unitatea presupune şi o anumită **simplitate. Complexitatea** are, dimpotrivă, o tendinţă către anarhie." *VIANU*

SIMPLU, -Ă — **COMPLEX, -Ă**

Format dintr-un singur element sau din elemente omogene; neamestecat, necomplicat. — Format din mai multe părţi; care are mai multe laturi sau elemente diferite; multilateral, polivalent.

„Plăcerea este mai **simplă** şi de aceea mai puţin durabilă; fericirea este cea mai **complexă,** mai bogată în factori şi poate de aceea mai durabilă." *FLORIAN*

SIMPLU, -Ă — **COMPLICAT, -Ă**

Elementar, lesnicios, necomplicat, uşor. — Greu de descurcat sau de înţeles; dificil, încâlcit, încurcat.

„Pe cât de **simplă** e în general poezia pentru intuiţia, sensibilitatea şi instinctul nostru, pe atât de **complicată** e de fapt teoria poeziei." *BLAGA*

SINCER, -Ă — **DUPLICITAR, -Ă**

Cinstit, loial, neprefăcut. — Făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut.

„Un om **sincer / duplicitar.**"

SINCER, -Ă — **FALS, -Ă**

1. Cinstit, loial, neprefăcut. — 1. Făţarnic, ipocrit, nesincer, prefăcut.

„Scuzele pot fi **sincere,** dar exprimate stângaci, cu timiditate şi să pară interlocutorului ca **false** şi invers, să fie exprimate cu multă măiestrie sau prefăcătorie, încât să pară foarte **sincere.**" *HERSENI*

2. (Adverbial) — 2. (Adverbial)

„Marea artă a actorului, pe scenă, este să plângă **fals** toată scena şi să-şi şteargă, **sincer,** lacrimile la ieşire." *MUŞATESCU*

SINCER, -Ă — **FĂŢARNIC, -Ă**

Cinstit, loial, neprefăcut. — Ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut.

SINCER, -Ă — **IPOCRIT, -Ă**

Cinstit, loial, neprefăcut. — Făţarnic, nesincer, perfid, prefăcut

„Refuzul **sincer** este preferabil aprobării **ipocrite.**"

SINCER, -Ă — **MINCINOS, -OASĂ**

Cinstit, loial, neprefăcut. — Duplicitar, fals, fățarnic, ipocrit, prefăcut.

„Nu există stare mai amăgitoare în privirea caracterului decât cea de beție. Cel **sincer** devine **mincinos,** cel fricos se laudă cu curajul, cel vesel devine plângător, cel tăcut vorbăreț." *EMINESCU*

SINCER, -Ă — **NESINCER, -Ă**

Cinstit, loial, neprefăcut. — Fals, nenatural, prefăcut.

„Mineralele, vegetalele și animalele sunt așa cum sunt, nici **sincere,** nici **nesincere,** numai omul a fost pus în situația de a fi **nesincer,** pentru că i s-a cerut să fie **sincer** chiar și atunci când nu este în stare să accepte tratamentul care i se acordă în schimb." *HERSENI*

SINCER, -Ă — **PERFID, -Ă**

Cinstit, loial, neprefăcut. — Fățarnic, ipocrit, nesincer, prefăcut.

„Prefer minciunile **sincere,** adevărurilor **perfide.**" *MUȘATESCU*

SINCER, -Ă — **PREFĂCUT, -Ă**

Cinstit, loial, neprefăcut. — Fățarnic, ipocrit, nesincer, perfid.

„Scuzele pot fi **sincere** sau **prefăcute.**" *HERSENI*

SINCER, -Ă — **VICLEAN, -Ă**

Cinstit, loial, neprefăcut. — Fals, fățarnic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut.

„Ochii săi albaștri și mari, când deschiși și **sinceri,** când **vicleni** și ascunși, după împrejurimi, trădau toată viața lui Stavru." *ISTRATI*

SINCERITATE — **DUBLICITATE**

Cinste, loialitate, neprefăcătorie. — Falsitate, fățărnicie, ipocrizie, prefăcătorie.

„Dialectica sincerității și fățărniciei. Nu știa că în lumea **sincerității** câștigă **duplicitatea,** dar că în lumea ipocriziei câștigă **sinceritatea.**" *BOTEZATU*

SINCERITATE — **FĂȚĂRNICIE**

Cinste, loialitate, neprefăcătorie. — Duplicitate, falsitate, ipocrizie.

„Nu pe **fățărnicie,** pe înșelăciune și egoism se poate zidi o politică trainică, utilă și fecundă, ci pe **sinceritate,** pe simpatie și înțelegere reciprocă." *BOGREA*

SINCERITATE | **IPOCRIZIE**

Cinste, loialitate, neprefăcătorie. | Fățărnicie, perfidie.

„**Sinceritatea** nu e posibilă decât la vârsta când, înainte de a învăța subtilele practici ale **ipocriziei**, ne trădăm fără voie jocul." *RALEA*

SINCERITATE | **NESINCERITATE**

Cinste, loialitate, neprefăcătorie. | Fățărnicie, ipocrizie, prefăcătorie.

„Nimic însă nu e mai rău în artă decât **nesinceritatea. Sinceritatea,** inspirația este însă temelia oricărei adevărate opere de artă." *REBREANU*

SINCERITATE | **PERFIDIE**

Cinste, loialitate, neprefăcătorie. | Fățărnicie, ipocrizie, prefăcătorie.

„Adevărul trebuie să-l spunem, însă trebuie să-l spunem în altfel, mărturisim, nu cu naiva **sinceritate** cum am făcut-o, ci cu **perfidia** potrivită acelui singur om în contra căruia ne simțim datori a ne ridica." *EMINESCU*

SINCERITATE | **PREFĂCĂTORIE**

Cinste, loialitate, neprefăcătorie. | Fățărnicie, ipocrizie, prefăcătorie.

„Lumea ieftină, poleită şi superficială a bâlciului, a tarabei mincinoase este vârsta la care omul n-a învățat încă **prefăcătoria** şi reacționează fată de tentațiile vieții cu **sinceritatea** şi vehemența purității sale." *PĂUNESCU*

SINCERITATE | **VICLENIE**

Cinste, loialitate, neprefăcătorie. | Duplicitate, fățărnicie, ipocrizie, perfidie, prefăcătorie.

„**Sinceritatea / viclenia** unei femei."

SOLID, -Ă | **SLAB, -Ă**

1. Durabil, rezistent, trainic. | **1.** Nerezistent, netrainic, şubred.

„Construcție **solidă / slabă.**"

2. Inatacabil, invulnerabil. | **2.** Atacabil, vulnerabil.

„Ambiția polemică [...] trebuie subordonată obligației categorice de a ataca adversarul în latura cea mai **solidă** a afirmațiilor lui, nicidecum în latura cea mai **slabă.**" *FLORIAN*

SOLID, -Ă | **ŞUBRED, -Ă**

1. Durabil, rezistent, trainic. | **1.** Nerezistent, şubrezit.

„Fericirea noastră acuma e o temelie cam **şubredă.** Caută ceva mai **solid,** drăguțo." *REBREANU*

2. Puternic, robust, tare, viguros. | **2.** Debil, firav, fragil, plăpând.

„O constituție **solidă / şubredă.**"

SOLUBIL, -Ă — **INSOLUBIL, -Ă**

1. Care se poate dizolva. — 1. Nesolubil.

„Penultimul glaciar a distrus humusul în regiunea acoperită de gheţuri, scoţând la iveală solul primitiv, bogat în săruri, **solubile** şi **insolubile.**" *SANIELEVICI*

2. (Fig.) Care se poate rezolva, dezlega, explica. — 2. (Fig.) Care nu are nici o soluţie; de nerezolvat.

„Această lume e trăită, nu dedusă, iar problema existenţei e ipotetic **solubilă** sau e absolut **insolubilă,** fiindcă e prost pusă." *BAGDASAR*

a SPERA — **a DESPERA**

A nădăjdui. — A deznădăjdui.

„A desperat acuma... dar **speră** după moarte!" *EMINESCU*

a SPERA — **a DEZNĂDĂJDUI**

A nădăjdui. — A despera.

„Ne înflăcăra ieri entuziasmul, ne apasă azi deziluziile, dar nu ştiam bine nici pentru ce **speram,** nici pentru ce **deznădăjduiam.**" *COCEA*

SPERANŢĂ — **DESPERARE**

Nădejde. — Deznădejde.

„Ştiai că **disperarea** are aripi / Cu mult mai largi ca orişice **speranţă?**" *VOICULESCU*

SPERANŢĂ — **DEZNĂDEJDE**

Nădejde. — Desperare.

„Adevărata **speranţă:** viaţa, singura **deznădejde:** moartea." *PÂRVAN*

a (se) SPORI — **a DESCREŞTE**

1. A creşte, a se mări. — 1. A se micşora, a se reduce, a scădea.

„Flacăra lor se face uneori mai palidă, uneori mai alburie sau mai albastră, **descreşte** şi **sporeşte...**" *ARGHEZI*

2. A creşte, a (se) înmulţi. — 2. A (se) diminua, a (se) împuţina, a (se) micşora.

„Numărul colaboratorilor din instituţie **a sporit / a descrescut.**

3. A se accentua, a se amplifica, a se intensifica. — 3. A se atenua, a se diminua, a se domoli.

„Dragostea lor în loc **să descrească, sporeşte.**" *ARGHEZI*

a (se) SPORI — **a (se) DIMINUA**

1. A creşte, a (se) înmulţi. — 1. A descreşte, a (se) împuţina, a (se) reduce.

„Suma totală a energiei existente în univers rămâne pururea egală cu ea însăşi, nu poate nici **spori**, nici **diminua.**" *EMINESCU*

2. A se accentua, a se amplifica, a se intensifica. — 2. A se atenua, a descreşte, a se domoli.

„Intensitatea viscolului **a sporit / s-a diminuat.**"

a (se) SPORI — **a (se) ÎMPUŢINA**

1. A creşte, a se înmulţi. — 1. A descreşte, a (se) diminua, a scădea.

„Omul nu poate scădea sau adăoga la materia existentă un atom măcar. Eternă, pururea tot în aceeaşi cantitate ca-n ziua cea dentâi a creaţiunii, natura ne-o împrumută să putem opera schimbări asupra ei; **a** o **spori** sau **împuţina** nu putem." *EMINESCU*

2. A creşte, a (se) extinde, a (se) lărgi. — 2. A (se) micşora, a (se) reduce, a (se) restrânge.

„Suprafeţele cultivate cu grâu **au sporit / s-au împuţinat.**"

a (se) SPORI — **a (se) MICŞORA**

1. A creşte, a (se) înmulţi, a (se) mări. — 1. A (se) diminua, a (se) reduce, a scădea.

„Mijloacele de masă ale comunicării, *mass-media,* constituie într-adevăr un progres în istoria omului numai dacă nu **micşorează,** ci **sporesc** libertatea de creaţie a spiritului uman." *WALD*

2. A creşte, a (se) majora, a (se) scumpi. — 2. A (se) ieftini, a (se) reduce, a scădea.

„Ei **sporeau** impozitele, noi le **micşorăm.**" *EMINESCU*

3. A (se) accentua, a creşte, a (se) intensifica. — 3. A (se) atenua, a descreşte, a (se) diminua.

„Răsuflarea ei, auzind aceste cuvinte, se înteţi şi văzui pe chipul ei cum înţelegerea îi urca încet spre gândire, dar nu **micşorându**-i, ci **sporindu**-i perplexitatea." *PREDA*

a (se) SPORI — **a (se) REDUCE**

1. A creşte, a (se) înmulţi, a (se) mări. — 1. A (se) diminua, a (se) micşora.

„În oricare din aceste concepţii, conceptul de stil rămâne de fapt şi aproximativ acelaşi, el devine doar mai abstract sau mai concret, şi-şi **sporeşte** sau îşi **reduce** numărul concretelor, ce i se subsumează." *BLAGA*

2. A creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) scumpi.

2. A (se) ieftini, a (se) micşora, a scădea.

„Prețurile **au sporit / s-au redus.**"

3. A (se) accentua, a (se) amplifica, a creşte.

3. A (se) atenua, a descreşte, a (se) diminua.

„Intensitatea viscolului **a sporit / s-a redus.**"

a (se) SPORI

a (se) RESTRÂNGE

A creşte, a (se) înmulți, a (se) mări, a (se) extinde.

A (se) reduce, a scădea.

„Efectul **sporeşte** deoarece cauzele nu se **restrâng** în viteză." *M. VOICULESCU*

a (se) SPORI

a SCĂDEA

1. A creşte, a (se) înmulți, a (se) mări.

1. A descreşte, a (se) micşora, a (se) reduce.

„Păcat e **să sporeşti** durerile, şi astfel prea multe, ale vieții omeneşti ori **să scazi** mulțumirile ei, şi astfel prea puține." *SLAVICI*

2. A creşte, a (se) majora, a (se) scumpi.

2. A (se) ieftini, a (se) micşora, a (se) reduce.

„A început să mi se plângă că arenda moşiei şi chiriile caselor **au scăzut,** încât abia ies din ele impozitele şi taxele de tot felul care s-**au sporit** nebuneşte." *SLAVICI*

3. A (se) accentua, a creşte, a (se) intensifica.

3. A (se) atenua, a descreşte, a (se) diminua.

„Legile sufleteşti se opresc dar, de regulă, la actualitatea conştiinței individului. Acesta nu le **scade** însă utilitatea lor pentru individ, ci poate, din potrivă, le-o **sporeşte.**" *RĂDULESCU-MOTRU*

SPORIRE

DESCREŞTERE

1. Creştere, înmulțire, sporire.

1. Diminuare, împuținare, micşorare.

„**Sporirea / descreşterea** numărului elevilor din şcoală."

2. Creştere, extindere, lărgire.

2. Micşorare, reducere, scădere.

Sporirea / descreşterea suprafeței ocupate de culturi."

3. Creştere, intensificare, întețire.

3. Atenuare, diminuare, scădere, slăbire.

„**Sporirea / descreşterea** durerilor."

SPORIRE	DIMINUARE
1. Creştere, înmulţire, mărire.	1. Micşorare, scădere, reducere.

„**Diminuarea** efortului şi **sporirea** eficienţei în muncă se realizează pe două căi: prin automatizare, repetiţie şi prin inovaţie şi creaţie de noi metode şi mijloace." *PAVELCU*

2. Creştere, intensificare, înteţire.	2. Atenuare, descreştere, potolire.

„**Sporirea / diminuarea** durerilor."

SPORIRE	ÎMPUŢINARE
Creştere, înmulţire, mărire.	Descreştere, diminuare, micşorare.

„Scopul ştiinţei nu poate fi o **împuţinare**, ci numai o **sporire** a şanselor, ce se îmbie spiritului uman şi aptitudinilor cognitive ale acestuia în raport cu natura." *BLAGA*

SPORIRE	MICŞORARE
1. Creştere, înmulţire, mărire.	1. Diminuare, reducere, scădere.

„Cultura înaintează însă prin **micşorarea** distanţei dintre ceea ce e accesibil simţurilor şi ceea ce e accesibil doar intelectului, ci prin **sporirea** capacităţii oamenilor de a o străbate." *WALD*

2. Creştere, majorare, scumpire.	2. Ieftinire, reducere, scădere.

„**Sporirea / micşorarea** preţurilor, tarifelor."

3. Creştere, intensificare, înteţire.	3. Atenuare, descreştere, domolire.

„**Sporirea / micşorarea** *intensităţii unui proces, fenomen."*

SPORIRE	REDUCERE
1. Creştere, înmulţire, mărire.	1. Descreştere, micşorare, scădere.

„Şi chiar dacă un asemenea acord ar fi posibil, el va avea oare ca rezultat, o **sporire** sau o **reducere** a înarmărilor navale actuale." *TITULESCU*

2. Creştere, majorare, scumpire.	2. Ieftinire, micşorare, scădere.

„Guvernele [...] nu puteau să obţină de la parlament, nici **reducerea** cheltuielilor, nici **sporirea** impozitelor". *NEGULESCU*

3. Creştere, intensificare, înteţire.	3. Atenuare, descreştere, domolire.

„**Sporirea / reducerea** intensităţii unui fenomen."

SPORIRE — **SCĂDERE**

1. Creştere, înmulţire, sporire. — 1. Descreştere, micşorare, reducere.

„**Sporirea / scădere** suprafeţelor arabile."

2. Creştere, înmulţire — 2. Descreştere, diminuare, împuţinare.

„De la 1852 încoace se observă din contră o **scădere** colosală în exportul nostru şi o **sporire** cu totul însemnată a importului." *EMINESCU*

STABIL, -Ă — **INSTABIL, -Ă**

1. Fix, imobil, neclintit. — 1. Mişcător, nestatornic.

„Poziţie **stabilă / instabilă.**"

2. Durabil, statornic, trainic. — 2. Fluctuant, schimbător, variabil.

„Orice lege este o imagine **stabilă** a fenomenelor **instabile** din lume." *NOICA*

STABILITATE — **INSTABILITATE**

1. Fixitate, imobilitate, neclintire, nemişcare. — 1. Mobilitate, nestatornicie, variabilitate.

„În tumultul **instabilităţii** universale doreşte cu îndârjire o oază de stabilitate." *BOTEZATU*

2. Consecvenţă, constanţă, statornicie. — 2. Inconsecvenţă, inconstanţă, nestatornicie."

„Legea intimă a lucrurilor nu poate fi **stabilitatea,** ci dimpotrivă **instabilitatea.**" *NOICA*

STATORNIC, -Ă — **NESTATORNIC, -Ă**

1. Fix, permanent, stabil. — 1. Instabil, mişcător, variabil.

„Dune **statornice / nestatornice.**"

2. Consecvent, constant, stabil. — 2. Inconsecvent, instabil, schimbător.

„Un tânăr **statornic / nestatornic în sentimente.**"

3. Credincios, devotat, fidel. — 3. Infidel, necredincios.

„Prieten **statornic / nestatornic;** soţie **statornică / nestatornică.**"

4. Decis, ferm, hotărât. — 4. Indecis, nehotărât, şovăitor.

„Pe măsură ce bărbatul superior devine mai **statornic,** mai liniştit, pe aceeaşi măsură femeia superioară devine mai **nestatornică,** mai agitată, mai zgomotoasă, mai lacomă de noutăţi, pe scurt, mai detracată sufleteşte." *FLORIAN*

STATORNIC, -Ă — **SCHIMBĂTOR, -OARE**

1. Fix, imobil, permanent, stabil. — 1. Instabil, mişcător, nestatornic, variabil.

„Mereu prezentă în fața realității, fascinanta icoană a spiritului omenesc înfățişează amplificat chipul caleidoscopic – simplu şi complex, unitar şi divers, **statornic** şi **schimbător** – al universului în care trăim şi al celui care trăieşte în noi." *STROIA*

2. Durabil, stabil, trainic. — 2. Efemer, pieritor.

„În locul unei iubiri prea fierbinți, dar tot aşa de **schimbătoare,** lumea preferă înclinările mai potolite, dar **statornice.**" *PÂRVAN*

STATORNIC, -Ă — **TRECĂTOR, -OARE**

Durabil, permanent, stabil. — Temporar, vremelnic.

„Viața omenească e scurtă, o clipă **trecătoare** în **statornica** vecinicie." *SLAVICI*

STATORNIC, -Ă — **VREMELNIC, -Ă**

Durabil, permanent, stabil. — Instabil, temporar, trecător.

„Ce fel de legături, **statornice** sau **vremelnice,** au ei cu oraşul cel mai apropiat?" *HASDEU*

a STIMA — **a DESCONSIDERA**

A considera, a prețui, a respecta. — A disprețui.

„Toată lumea îl **stimează** / îl **desconsideră.**"

a STIMA — **a DISPREȚUI**

A considera, a prețui, a respecta. — A desconsidera.

„În plină libertate, se vor selecta valorile cu bună credință şi cu sinceritate. Atunci, ipocrizia celor care **stimează** tare şi **disprețuiesc** încet va lua capăt." *RALEA*

STIMĂ — **DESCONSIDERARE**

Considerație, prețuire, respect. — Desconsiderație, dispreț.

„Însă domnul Ştefan nu căpătase în răstimp nici un motiv de **desconsiderare** pentru această ştiință. Ba, dimpotrivă, **stima** lui pentru ea crescuse în urma unor noi şi repetate reflexii." *MIHĂESCU*

STIMĂ — **DISPREȚ**

Considerație, prețuire, respect. — Desconsiderare, desconsiderație.

„Cine disprețuieşte pe toți arată că se crede vrednic de **stimă,** dar că se simte vrednic de **dispreț.**" *OLĂNESCU*

a (se) STRÂNGE — **a (se) ÎMPRĂŞTIA**

A (se) aduna, a (se) întruni, a (se) reuni. — A (se) răspândi, a (se) răzleţi, a (se) risipi.

„...Se-ntind câmpiile în năvăliri de fum, / Se-aude bubuitul diabolic al furtunii / Ce valurile miilor de oameni / Le-**mprăştie,** le **strânge**, / Lăsând în urmă insule de carne / Răsărite-n sânge." *DENSUŞIANU*

a (se) STRÂNGE — **a (se) RĂSFIRA**

A se aduna, a se întruni, a se reuni. — A se împrăştia, a se răzleţi.

„Batalioanele vrăjmaşe se frământau, artileria lor umbla rătăcită cătând loc prielnic, călăreţii **se răsfirau** şi **se strângeau** alergând pe de laturi." *SADOVEANU*

a (se) STRÂNGE — **a (se) RISIPI**

1. A (se) împrăştia. — **1.** A (se) împrăştia.

„Am o cloşcă: / Noaptea **strânge** puii / Şi ziua-i **risipeşte.**" (*Casa*). (*Ghicitoare*).

2. A acumula, a aduna, a economisi. — **2.** A irosi.

„Un zgârcit **strânge,** un cheltuitor **risipeşte.**" *P.*

a STRICA — **a DREGE**

A defecta, a deteriora. — A îndrepta, a reface, a repara.

„E mai uşor a face rău, ca bine; **a strica,** ca **a drege.**" *P.*

a STRICA — **a ÎNDREPTA**

A defecta, a deteriora. — A drege, a reface, a repara.

„Îl îndrăgise pe Andrei, pentru că venirea lui îl ajutase să înţeleagă adevărul şi, înţelegându-l, să se depăşească pe sine cel egoist pentru a putea **îndrepta** ceea ce însuşi, prin egoismul lui, **stricase.**" *AGÂRBICEANU*

a STRICA — **a REFACE**

A defecta, a deteriora. — A drege, a repara.

„După ce **strica, repara** la fel." *CIOCÂRLIE*

a STRICA — **a REPARA**

A defecta, a deteriora. — A drege, a îndrepta, a reface.

„Adeseori oamenii întrebuinţează a doua parte a vieţii ca să **repare** ceea ce **au stricat** în prima parte ori **să strice** ceea ce au clădit atunci." *BĂNCILĂ*

SUCCES — **CĂDERE**

Izbândă, reuşită, victorie. — Eşec, insucces, nereuşită.

„Cronica nu este totuş neapărat necesar să fie întotdeauna reproducerea în text a unui **succes** sau a unei **căderi.**" *ARGHEZI*

SUCCES — **EŞEC**

Izbândă, reuşită, victorie. — Insucces, înfrângere, nereuşită.

„Marile **succese** ale lui Wagner au fost **eşecurile.**" *MUŞATESCU*

SUCCES — **INSUCCES**

Izbândă, reuşită, victorie. — Eşec, înfrângere, nereuşită.

„Scris este ca din aceeaşi rădăcină să răsară **succes şi insucces,** suire şi cădere; şi aceasta este esenţa oricărei vieţi şi a oricării tragedii." *EMINESCU*

SUCCES — **ÎNFRÂNGERE**

Izbândă, reuşită, victorie. — Eşec, insucces.

„Sunt **succese** care te înjosesc şi **înfrângeri** care te înalţă." *IORGA*

SUCCES — **NEREUŞITĂ**

Izbândă, reuşită, victorie. — Eşec, insucces, neizbândă.

„**Succes / nereuşită** la examen."

a se SUI — **a CĂDEA**

A se înălţa, a se ridica, a se urca. — A pica, a se deplasa de sus în jos.

„Credeţi voi / Că va dura în veci puterea voastră? / Nu, pe cât v-**aţi suit veţi** şi **cădea.**" *EMINESCU*

a se SUI — **a (se) COBORÎ**

1. A merge, a se duce în sus, a se urca. — 1. A merge în jos, pe o pantă, pe un loc înclinat.

„Ceea ce azi e adevărat, mâine e îndoielnic, şi pe roata acestei lumi nu **suie** şi **coboară** numai sorţile omeneşti, ci şi ideile." *EMINESCU*

2. A (se) aşeza pe ceva ridicat, a (se) urca într-un vehicul. — 2. A (se) da jos dintr-un loc sau dintr-un vehicul.

„**M-am suit** în tren şi am plecat. **M-am coborât** străin, urmărit de privirile cuceritoare ale slujbaşilor noi." *SADOVEANU*

a se SUI — **a SCĂDEA**

1. A creşte, a (se) mări, a (se) ridica, a (se) urca. — 1. A descreşte, a (se) micşora, a (se) reduce.

„Cinci flăcări lumina o **scad** şi o **suie,** / În umbră stingând-o pe vreo cărăruie." *PILLAT*

2. A creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) scumpi.

2. A descreşte, a (se) ieftini, a (se) reduce.

„Dacă în timpul crizei lucrătorii au fost daţi afară de capital şi salariile celor rămaşi **au scăzut,** acum când începe înflorirea producţiunii, se cer mai multe braţe, de aceea lucrătorii rămaşi pe din afară vin înapoi, salariile **se suie** până ce vine altă criză." *DOBROGEANU-GHEREA*

SUIRE **COBORÂRE**

Suiş, urcare.

Coborâş.

„Au rămas ca visuri **suirile** pe Măgura, **coborârile** prăpăstioase." *SADOVEANU*

SUIŞ **COBORÂRE**

Suire, urcare.

Coborâş.

„Despre el, despre viaţa lui mai ales, trebuie scrisă o carte documentată, cu **suişurile** şi **coborârile** lui." *ARGHEZI*

SUIŞ **COBORÂRE**

Suire, urcare.

Coborâre.

„Sufletul românesc care se simte acasă la el numai pe plai, are un mers care-i aparţine şi-l diferenţiază. Mersul acesta este un ritmic **suiş** şi **coborâş.**" *BLAGA*

SUITOR, -OARE **COBORÂTOR, -OARE**

Ascendent, urcător.

Care coboară; descendent.

„În momentul de faţă ideile bune se află în linie **coborâtoare** şi aparţin toate fără excepţie trecutului, iar cele rele se află pe linie **suitoare.**" *EMINESCU*

SUITOR, -OARE **INFERIOR, -OARĂ**

1. Care este sau se află mai sus, deasupra.

1. Care este sau se află mai jos sau dedesupt.

„Venea cu capu nainte şi cu membrele **superioare** şi **inferioare** împleticindu-se" *SADOVEANU*

2. Care ocupă locul cel mai înalt pe scara zoologică.

2. Care ocupă locul cel mai de jos pe scara zoologică.

„Fiecare specie animală **superioară** s-a născut din cea mai apropiată specie **inferioară.**" *HASDEU*

3. Care este de bună calitate, care se distinge prin valoare deosebită.

3. Care este de calitate (mai) proastă, care are valoare mai redusă.

„Mărfuri de calitate **superioară / inferioară.**"

SUPERIORITATE

Faptul de a fi superior; calitatea a ceea ce este superior.

INFERIORITATE

Faptul de a fi inferior; calitatea a ceea ce este inferior.

„Toți oamenii au mai mult sau mai puțin complexe de **inferioritate** și toți oamenii au mai mult sau mai puțin complexe de **superioritate.**" *BĂNCILĂ*

a SUPRAAPRECIA

A supraestima, a supraevalua.

a SUBAPRECIA

A subestima, a subevalua.

„B. Russel **subapreciază** inducția și **supraapreciază** analiza." *WALD*

SUPRAAPRECIERE

Supraestimare, supraevaluare.

SUBAPRECIERE

Subestimare, subevaluare.

„**Supraaprecierea / subaprecierea** posibilităților partenerului de afaceri."

SUPRADEZVOLTARE

Dezvoltare exagerată.

SUBDEZVOLTARE

Dezvoltare insuficientă.

„Criza omului contemporan este, de fapt, criza individualității, provocată de dezechilibrul crescând dintre **supradezvoltarea** vieții exterioare și **subdezvoltarea** vieții interioare." *WALD*

a SUPRAESTIMA

A supraaprecia, a supraevalua.

a SUBESTIMA

A subaprecia, a subevalua.

„**A supraestima / a subestima** puterile unei persoane."

SUPRAESTIMARE

Supraapreciere, supraevaluare.

SUBESTIMARE

Subapreciere, subevaluare.

„Treptat a reieșit că scenariul prezentat este excesiv de pesimist. El s-a bazat în general pe **supraestimarea** limitelor și a dificultăților și totodată pe **subestimarea** capacității omenirii de a le face față." *ZAMFIR*

a SUPRAEVALUA

A supraaprecia, a supraestima.

a SUBEVALUA

A subaprecia, a subestima.

„Făcând constatările de mai sus, nu ne gândim deocamdată să enunțăm judecăți de valoare, **supraevaluând** sau **subevaluând** rostul unuia dintre cele două aspecte antagoniste pe care le prezintă conștiința considerată ca atare." *ROȘCA*

SUPRAEVALUARE

Supraapreciere, supraestimare.

SUBEVALUARE

Subapreciere, subestimare.

„**Subevaluarea** proprie duce la **supraevaluarea** greutăților și a riscurilor din disproporția aparentă între ce poți și ce ți se cere, rezultă nesiguranță și hotărâre.“ *GHIVIRIGĂ*

SUS

La înălțime; deasupra.

JOS

Aproape de pământ sau la nivelul pământului; într-un loc mai puțin ridicat (decât altele).

„Ce-a fost **sus** e **jos,** ce-a fost **jos** e **sus.**“ *EMINESCU*

Ş

ŞANSĂ | **GHINION**

Circumstanță favorabilă, noroc. | Nenoroc, neşansă.

„Amantul e «bărbat» exact în clipele când bărbatul tău nu e amant. Asta e **şansa** lui şi **ghinionul** tău." *MUŞATESCU*

ŞANSĂ | **NENOROC**

Circumstanță favorabilă, noroc. | Ghinion, neşansă.

„Există o terapie a norocului? O preschimbare a **nenorocului** în **şansă?**" *ANDRU*

ŞANSĂ | **NEŞANSĂ**

Circumstanță favorabilă, noroc. | Ghinion, nenoroc.

„Există nu numai un hazard nefavorabil, negativ, **«neşansa»**, «nenorocul», dar şi un hazard favorabil, **«şansa»**, «norocul»." *FLORIAN*

ŞTIINŢĂ | **IGNORANŢĂ**

Erudiție, învățătură. | Incultură, neştiință.

„În humor, în sarcasm şi în ironie totul se împacă, fiindcă totul este indiferent: tragicul cu comicul, bucuria cu tristețea, inteligența cu prostia, **ştiinţa** cu **ignoranţa,** idealul cu realitatea." *FLORIAN*

ŞTIINŢĂ | **NEŞTIINŢĂ**

Erudiție, învățătură. | Ignoranță, incultură.

„Natura progresului [...] cere de a merge de la rău la bine, de la **neştiinţă** la **ştiinţă."** *XENOPOL*

ŞTIINŢIFIC, -Ă | **NEŞTIINŢIFIC, -Ă**

Care aparține ştiinței, privitor la ştiință, bazat pe ştiință. | Care nu aparține ştiinței; care nu este bazat pe principiile ştiinței.

„Aspirațiile omului de-a obține o transfigurare trupească au luat atât forme **ştiinţifice,** cât şi forme **neştiinţifice."** *NOICA*

ŞTIUT, -Ă **NEŞTIUT, -Ă**

Care este bine cunoscut. Necunoscut.

„Rune, pretutindeni rune, / cine vă–nseamnă, cine vă pune? / Făpturile toate, **ştiute** şi **neştiute,** / poart-o semnătură – cine s-o-nfrunte?" *BLAGA*

ŞTIUTOR, -OARE **NEŞTIUTOR, -OARE**

Cunoscător, erudit, învățat. ignorant, necunoscător.

„Fi-va omenirea cultă, omenirea **ştiutoare** mai bună decât cea **neştiutoare?**" *EMINESCU*

T

TALENTAT, -Ă — **NETALENTAT, -Ă**

Care are talent; înzestrat. — Lipsit de talent; neînzestrat.

„La argumentul tău mă plec: / Sunt **talentat,** dar sunt zevzec! / Cu tine însă-i mai ciudat: / Tu eşti zevzec **netalentat.**" *PAVELESCU*,

TARE — **ÎNCET**

1. Iute, repede. — **1.** Fără grabă, domol.

„Boii nu trag nici mai **tare,** nici mai **încet:** căci cunosc ei cuvântul nerăbdător şi necăjit al stăpânului." *GÂRLEANU*

2. (Pe lângă verbe ca „a vorbi", „a striga", „a cânta") Cu glas ridicat. — **2.** (Pe lângă verbe ca „a vorbi", „a striga", „a cânta") Cu glasul scăzut.

„Când muzica reîncepu, el o acompanie cu glasul, mai întâi **încet,** apoi tot mai **tare.**" *EMINESCU*

TARE — **MOALE**

1. Care opune rezistență la apăsare, la atingere. — **1.** Care cedează uşor la apăsare, la atingere.

„Sus albuş **tare,** / Jos albuş **moale,** / La mijloc galbenă floare." *(Oul). (Ghicitoare)*

2. Inflexibil, neelastic. — **2.** Elastic, flexibil.

„Un material **tare** / **moale.**"

3. Consistent, dens, vârtos. — **3.** Neconsistent.

„A-ncercat în câteva rânduri s-o pună să-i facă mămăliguță, dar o dată era prea **moale,** altă dată prea **tare** şi niciodată n-a ştiut să i-o potrivească din sare." *SLAVICI*

4. Întărit, uscat, vechi. — **4.** Fraged, proaspăt.

„Pâine **tare / moale.**"

5. Întărit, uscat. — **5.** Jilav, reavăn, umed.

„Pământ **tare / moale.**"

6. (Despre ființe sau părți ale corpului lor) Puternic, robust, viguros.

6. (Despre ființe sau părți ale corpului lor) Debil, plăpând, slab.

„Un om **tare / moale.**"

7. (Despre oameni și manifestările lor) Puternic, robust, viguros.

7. (Despre oameni și manifestările lor) Fără energie, apatic.

„Precum la unele trupuri ies oasele ori atârnă cărnurile, lipsind fluidul acela intim al materiei umane, care ține încordat, ca o vargă de oțel, fiecare mușchi, tot așa sufletele sunt **moi,** lălâi sau **tari** și pătrunzătoare, cu toată scara calitativă infinit gradată, dintre cele două extreme." *PÂRVAN*

8. (Despre glas, voce etc.) Puternic, răsunător, ridicat.

8. (Despre glas, voce etc.) Încet, stins.

„Glas, sunet **tare / moale.**"

TARE

SLAB, -Ă

1. Puternic, viguros.

1. Cu puteri reduse, lipsit de forță.

„De multe ori cel mai **tare** de cel mai **slab** piere." *COSTIN*

2. *(Fig.)* (Despre oameni și manifestările lor) Cu voință fermă, energic, dârz, neclintit.

2. *(Fig.)* (Despre oameni și manifestările lor) Lipsit de tărie morală, de fermitate, de energie.

„Războiul nu se face numai de cei **tari,** ci și de cei **slabi.**" *PÂRVAN*

3. (Despre sunete, zgomote) Care este emis cu putere, care răsună până departe.

3. (Despre sunete, zgomote) Lipsit de tărie, de intensitate; cu intensitate redusă, care abia se aude.

„Zgomot **tare / slab.**"

4. (Adverbial) Cu forță, cu intensitate.

4. (Adverbial) Fără intensitate, fără tărie.

„Apoi ciorile, croncănitul ciorilor. L-am auzit mai întâi slab, nedeslușit, ca un scâncet, după aceea tot mai **tare,** adică mai aproape, până a fost deasupra capului meu." *BLĂJAN*

TĂRIE

SLĂBICIUNE

Forță, putere, vigoare.

Lipsit de putere, de vigoare.

„Nu **slăbiciune,** ci **tărie** este iubirea." *SLAVICI*

TÂNĂR

BĂTRÂN

June..

Moș, moșneag.

„Tinerii cu **tinerii, bătrânii** cu **bătrânii."** *P.*

TÂNĂR, -Ă **BĂTRÂN, -Ă**

Care se află între copilărie şi maturitate, care nu e matur. Înaintat în vârstă, care trăieşte de mulţi ani; vârstnic.

„Viaţa trece peste cei **bătrâni,** peste cei slabi. Viaţa e a celor **tineri** şi puternici." *REBREANU*

TINEREŢE **BĂTRÂNEŢE**

Juneţe. Senectute.

„Ura urmă-unei iubiri; / **Bătrâneţea tinereţii** / Şi lacrimi după zâmbiri." *BOLINTINEANU*

TOT, TOATĂ **NIMIC**

Lucrurile sau fiinţele care intră în discuţie fără să lipsească vreunul. Nici un lucru, nici o fiinţă.

„Nu poţi să ai **totul** decât în momentul când nu mai ai **nimic."** *CIORAN*

TOTDEAUNA **NICIODATĂ**

Întotdeauna. Nicicând.

„Nu mi-am cunoscut duşmanii, fiindcă **niciodată** nu mi-au ieşit în faţă. **Totdeauna** mi-au ieşit numai în spate. Şi, cu spatele, nu văd." *MUŞATESCU*

TRAINIC, -Ă **EFEMER, -Ă**

Dăinuitor, durabil. Pieritor, temporar, trecător, vremelnic.

„Când poţi alege lucruri **trainice,** de ce să te opreşti la valori **efemere."** *REBREANU*

TRAINIC, -Ă **ŞUBRED, -Ă**

Durabil, rezistent, solid. Nerezistent, şubrezit.

„Orice generaţie e o punte. Cum sunt punţile: unele mai **trainice,** altele mai **şubrede."** *M. VOICULESCU*

TRAINIC, -Ă **TEMPORAR, -Ă**

Dăinuitor, durabil. Efemer, pieritor, trecător, vremelnic.

„O poziţie **trainică / temporară."**

TRAINIC, -Ă **TRECĂTOR, -OARE**

Dăinuitor, durabil. Efemer, pieritor, temporar, vremelnic.

„Fericirea nu este în iubirile aventurilor **trecătoare,** fericirea este în iubirea **trainică** a sufletelor." *REBREANU*

TRAINIC, -Ă — **VREMELNIC, -Ă**

Dăinuitor, durabil. — Efemer, pieritor, temporar, trecător.

„Tuturora le place mai mult **trainica** undă de verde a primăverii, căci vara în care se revarsă tot verde e, decât spuma **vremelnică** a pomilor înfloriți, verzi şi ei apoi." *TEODOREANU*

a TRĂI — **a MURI**

A se afla în viață; a exista, a viețui. — A deceda, a dispărea, a pieri, a răposa.

„Între două extreme: **a trăi, a muri,** majoritatea oamenilor preferă soluția de mijloc; **a trăi** ca un mort. Când ar fi atât de simplu să aleagă: **a muri** ca un om." *BARANGA*

TRECUT — **VIITOR**

Timpul care s-a scurs (până în prezent). — Timpul care urmează prezentului.

„**Trecutul** este uşa **viitorului.**" *HASDEU*

TRECUT, -Ă — **VIITOR, -OARE**

Anterior prezentului; precedent, vechi. — Care va veni, va exista, va apărea după momentul de față.

„Fiecare zi **viitoare** mi-e dragă, numai fiindcă ştiu că, într-o zi, o să fie **trecută.**" *MUŞATESCU*

U

UMAN, -Ă

Blând, bun, generos, omenos.

INUMAN, -Ă

Crud, feroce, nemilos, neomenos.

„Ar fi trebuit să se piardă pe urmă într-o sofistică interminabilă: **uman** sau **inuman?** corect sau incorect? crimă sau ajutor?" *BUZURA*

a (se) UMFLA

1. A-şi mări volumul, prin umplere cu aer sau alt fluid.

a (se) DEZUMFLA

1. A face să nu mai fie umflat sau a-şi recăpăta volumul normal.

„Cimpoiul **se dezumflă, se umflă, se dezumflă,** geme." *STANCU*

2. (Despre fiinţe şi despre părţi ale corpului lor) A creşte în volum.

2. (Despre fiinţe şi despre părţi ale corpului lor) A scădea în volum.

„Tănase pufăia, **umflându**-şi şi **dezumflându**-şi obrajii, ca două foale." *PETRESCU*

3. (Despre ape) A-şi mări nivelul; a creşte.

3. (Despre ape) A reveni la normal, a descreşte.

„Balta asta azi e, mâine nu-i. Azi e cum o vedeţi, credeţi că-i aici de când lumea, dar într-o noapte, când se **umflă** şi **se dezumflă** apele cele mari, o soarbe Dunărea şi-o mută-n altă parte, cine ştie unde." *ANGHEL*

UMFLARE

Acţiunea de *a (se) umfla.*

DEZUMFLARE

Acţiunea de *a (se) dezumfla.*

„**Umflarea / dezumflarea** unui balon; **umflarea / dezumflarea** piciorului; **umflarea / dezumflarea** apelor."

UMFLAT, -Ă

(Despre obiecte cu pereţi elastici sau plianţi) Care şi-a mărit volumul prin umplerea cu aer sau alt fluid.

VIITOR

(Despre obiecte cu pereţi elastici sau plianţi) Care nu mai e umflat; care şi-a revenit la volumul normal, care şi-a scăzut volumul.

„Ciurda furioasă îl încolţi ritmic, din toate părţile, şi îl vârî în mijlocul ei, după cum o cârmuia unchiaşul din gurile cimpoiului **umflat** sau **dezumflat** pe rând." *VOICULESCU*

a (se) UMPLE | **a (se) DEŞERTA**

1. (Cu privire la recipiente şi cavităţi) A face să devină plin. | 1. (Cu privire la recipiente şi cavităţi) A (se) goli.

„Prindeţi, neghiobi ce sunteţi, păharele ca palma! (...) Le **deşertaţi** cu toţii ş-apoi le **împlem** iarăşi!" *EMINESCU*

2. (Despre spaţii) A deveni sau a face să devină plin, ocupat. | 2. (Despre spaţii) A rămâne gol, pustiu.

„Locul **se deşerta,** dar peste puţin iar **se umplea."** *SLAVICI*

a (se) UMPLE | **a (se) GOLI**

1. (Cu privire la recipiente şi cavităţi) A face să devină sau a deveni plin. | 1. (Cu privire la recipiente şi cavităţi) A (se) deşerta.

„De câte ori îl apuca dorul de-acasă, el poruncea să i se umple cuferele şi, după ce cuferele-i erau pline, le desfăcea, întrebându-se de ce le **umpluse,** şi după aceea de ce le-**a golit."** *ARGHEZI*

2. (Despre spaţii) A deveni sau a face să devină plin, ocupat. | 2. (Despre spaţii) A rămâne sau a face să rămână gol, pustiu.

„Se nasc, având în suflet mari, nobile destinuri; / Trăiesc, ca să creeze, şi trec ca nişte regi. / Umplând a lumii goluri, **golind** a mării plinuri, / Ei mor deplânşi de-o gintă şi, chiar să moară-n chinuri, / Nicicând nu mor întregi! *COŞBUC*

a (se) UNI | **a (se) DESFACE**

A (se) alătura, a (se) împreuna, a (se) reuni. | A (se) despărţi, a (se) separa.

„Astăzi numai interesurile materiale, industria, poate **uni** sau **desface** neamurile..." *GHICA*

a (se) UNI | **a (se) DESPĂRŢI**

A (se) alătura, a (se) împreuna, a (se) reuni. | A (se) separa.

„Sentimentele îi **unesc.** Pasiunile îi **despart."** *BOTEZATU*

a (se) UNI | **a (se) DEZUNI**

A (se) alătura, a (se) împreuna, a (se) reuni. | A (se) desface, a (se) separa.

„A uni / a dezuni un colectiv."

a (se) UNI — **a (se) DISOCIA**

A (se) alătura, a (se) împreuna, a (se) reuni. — A (se) despărți, a (se) separa.

„Dacă hidrogenul, oxigenul și cuprul sunt la o anume temperatură [...] în atingere între olaltă, atunci **se vor uni** și **disocia** atome în alternare continuă." *EMINESCU*

a (se) UNI — **a (se) SEPARA**

A (se) alătura, a (se) împreuna, a (se) reuni. — A (se) despărți.

„Suferința **unește**, împlinirea **separă**." *NOICA*

a UNIFORMIZA — **a DIFERENȚIA**

A da un caracter uniform, a face să fie uniform. — A deosebi, a face să se stabilească deosebiri.

„Capitala **uniformizează** tipul omenesc, provincia îl **diferențiază**. *RALEA*

A UNIFORMIZA — **a DIVERSIFICA**

A da un caracter uniform, a face să fie uniform. — A face ca un lucru, un fenomen etc. să prezinte aspecte (mai) numeroase și (mai) variate.

„**A uniformiza / a diversifica** producția unor bunuri de larg consum."

UNIFORMIZARE — **DIFERENȚIERE**

Faptul de *a uniformiza*. — Faptul de *a diferenția*.

„Ne îndreptăm spre o societate în care unitatea se va realiza prin *libertatea* **diferențierii** și nu prin constrângerea **uniformizării**." *WALD*

UNIFORMIZARE — **DIVERSIFICARE**

Faptul de *a uniformiza*. — Faptul de *a diversifica*.

„Această căutare îndărătnică a originalității nu poate duce, evident, la **uniformizare**. Dimpotrivă, la cauzele obiective de **diversificare** a formelor de viață, ea adaugă o cauză subiectivă, capabilă să le intensifice acțiunea și să le mărească eficacitatea." *NEGULESCU*

UNILATERAL, -Ă — **VIITOR**

Care este îndreptat într-o singură direcție; care ține seama de o singură latură a lucrurilor. — Plurilateral.

„O creațiune artistică e prea **multilaterală** ca să poată fi caracterizată numai prin laude sau huliri, care prin faptul că sunt numai laude ori huliri sunt **unilaterale**." *DOBROGEANU-GHEREA*

UNILATERALITATE — **MULTILATERALITATE**

Însuşirea, starea a ceea ce este unilateral. — Însuşirea, starea a ceea ce este multilateral.

„Idealul omului e unitatea, nu uniformitatea, **multilateralitatea,** nu **unilateralitatea.**" *WALD*

UNIRE — **DESFACERE**

Alăturare, împreunare, reunire. — Despărţire, separare.

„**Unirea / desfacerea** unui colectiv."

UNIRE — **DESPĂRŢIRE**

Alăturare, împreunare, reunire. — Separare.

„Unii vă-mping la **despărţire** şi la ură; alţii vă cheamă la **unire** şi la iubire." *ROSETTI*

UNIRE — **DEZBINARE**

Acord, armonie, înţelegere. — Dezacord, divergenţă, neînţelegere.

„Literatura noastră are nevoie de **unire,** iar nu de **dezbinare.**" *KOGĂLNICEANU*

UNIRE — **DEZUNIRE**

Alăturare, împreunare, separare. — Despărţire.

„La început, bisericile erau una; dar grecii din Constantinopol rupseseră această **unire.** Cauzele **dezunirei** sunt mai multe." *BOLINTINEANU*

Unire — **Separare**

Alăturare. — Despărţire.

„Schimbarea se reduce la **unirea** şi **separarea** unor elemente primordiale şi schimbătoare." *FLORIAN*

a (se) URCA — **a CĂDEA**

A se înălţa, a se ridica. — A pica.

„M-a lăsat **să urc** şi **am căzut** în abis / Şi râde de mine, / Căci m-a deşteptat de vis." *ISAC*

a (se) URCA — **a (se) COBORÎ**

1. A merge, a se duce în sus, la deal; a (se) sui. — **1.** A merge în jos, pe o pantă, pe un loc înclinat.

„...Între noi e o mare deosebire: tu **urci** pe panta vieţii, pe când eu **cobor.**" *ISTRATI*

2. A se ridica (până la o înălţime oarecare), a se înălţa. — **2.** A veni în jos din înălţime, a se lăsa în jos.

„Lumea e ca un puţ cu două ciuturi; când **se urcă** cea plină, **se coboară** cea deşartă." *P.*

3. A (se) sui şi a (se) aşeza pe ceva mai ridicat, a (se) sui într-un vehicul.

3. A (se) da jos dintr-un loc mai ridicat sau dintr-un vehicul.

„Eu îi las pe pasageri să zică tot ce vor, / Eu, dacă ei **se urcă**-n tren, sunt gata **să cobor.**" *PĂUNESCU*

4. (Cu privire la glas, ton etc.) A se ridica de la un registru mai profund la unul mai înalt.

4. (Cu privire la glas, ton etc.) A-şi schimba intensitatea sau înălţimea, trecând la un registru mai profund.

„Cine-aruncă pe fereastră note vagi, / Desperecheate, / Dintr-o veche melodie, / Care **urcă** / Şi **coboară** / Ca o lentă agonie / Pe diezi de serpentine / Şi bemoli de mici confeti?... *MINULESCU*

5. (Cu privire la temperatură) A deveni mai cald.

5. (Cu privire la temperatură) A deveni mai rece.

„Temperatura ar putea **să urce** dar şi **să coboare.**" *CHIRIŢĂ*

6. A (se) mări, a (se) majora, a (se) mări, a (se) scumpi.

6. A (se) ieftini, a (se) micşora, a (se) reduce.

„Preţurile **au urcat / au coborât.**"

a (se) URCA — **a SCĂDEA**

1. A creşte, a (se) înmulţi, a se mări, a se ridica.

1. A descreşte, a se înmulţi, a se reduce.

„**Scade** numărul unor meseriaşi folositori sau productivi şi **se urcă** numărul celor improductivi." *EMINESCU*

2. A creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) scumpi.

2. A (se) ieftini, a (se) micşora, a (se) reduce.

„Creşterea ofertei face **să scadă** preţurile mărfurilor, în timp ce cea a cererii le face **să urce.**" *XENOPOL*

3. A creşte, a se mări, a se ridica.

3. A coborî.

„Temperatura **s-a urcat / a scăzut.**"

URCARE — **COBORÂRE**

1. Înălţare, ridicare, suire, urcat.

1. Coborâş, coborât.

„**Urcarea** şi **coborârea** din Rai pe pământ, ca şi **coborârea** de pe pământ în Iad şi **urcarea** pe pământ din Iad se făcea pe axa Rai-Iad, în spirală." *VULCĂNESCU*

2. Creştere, majorare, mărire, scumpire.

2. Descreştere, ieftinire, micşorare, reducere.

„**Urcarea** şi **coborârea** preţurilor."

3. Creştere, mărire, ridicare.

3. Scădere.

„**Urcarea / coborârea** temperaturii din cameră."

4. (Despre glas, voce, ton etc.) Înălțare, ridicare.

4. (Despre glas, voce, ton, etc.) Scădere.

„Ce râs limpede, ascuțit, răsunător, cu **urcări** și **coborâri** a izbucnit din pieptul gingaș al cucoanei Adelaida!" *SADOVEANU*

URCARE

SCĂDERE

1. Creștere, mărire, ridicare.

1. Descreștere, diminuare, reducere.

„Lumina de lumânare e totdeauna neîndestulătoare, iar **scăderile** și **urcările** ei, pâlpâirile și jocul flăcării – primejdioase pentru ochi." *VOICULESCU*

2. Creștere, majorare, scumpire.

2. Ieftinire, micșorare, reducere.

„Și-atâția domni trecând pe faleză cu țigara în gură / pușì la punct în ceea ce privește **creșterea** și **scăderea** acțiunilor." *TEODORESCU*

a USCA

a UDA

A scoate umiditatea, a deshidrata, a zbici, a zvânta.

A acoperi, a îmbiba, a stropi, a umple cu apă sau cu alt lichid.

„Da, viața mă privește, mă recunoaște viața: / Arc i-aș sta să urce, un trunchi pletos mă facă / Și ploaia **să mă ude, usuce**-mă arșița, / Voi prinde rădăcini în țarina uscată." *VIANU*

a (se) USCA

a (se) UMEZI

A scoate sau a-și pierde umiditatea; a (se) zbici, a (se) zvânta.

A deveni sau a face să devină umed.

„Ochii verzi ca iarba sălbaticei câmpii dobrogene i se întristaseră și i **se umeziseră.** Buzele i **se uscaseră** și-i tremurau." *STANCU*

USCAT, -Ă

JILAV, -Ă

Lipsit de umezeală.

Umed.

„Era un soare viu subt care scânteia **jilav** pământul cu petele de iarbă pe jumătate **uscată,** așa cum apăruseră de sub zăpadă." *C. PETRESCU*

USCAT, -Ă

UD, -Ă

Lipsit de umezeală.

Cu umezeală; foarte umed.

„Mătăsuri **ude** marea la lună a întins, / **uscate** să le-mbrace, în zori, pornind pe ape, / vântul ce picotește-ntr-o barcă de pescar." *UTAN*

USCAT, -Ă

UMED, -Ă

Lipsit de umezeală.

Ud; jilav, reavăn.

„Trăia odată un om cu ochii uscați... Ciudat! de ce erau ei **uscați,** pentru că ochii oamenilor tineri sunt **umezi** în genere, plutitori." *EMINESCU*

USCĂCIUNE — **UMEZEALĂ**

Lipsit de umiditate. — Umiditate

„Viața e creştere, iar creşterea e ritm. Creşte iarba, înmuguresc copacii, se desfac flori, rodesc fructele. E ritmul naturei în funcție de frig şi căldură, lumină şi întuneric, **umezeală** şi **uscăciune.**" *PÂRVAN*

UŞOR — **GREU**

1. Lesne. — 1. Anevoie, anevoios.

„Prietenia **greu** se leagă, **uşor** se strică." *XENOPOL*

2. Fără gravitate. — 2. Grav, rău, tare.

„Pe urmă l-a numit ofițer, a fost rănit o dată **uşor** şi a doua oară **greu,** încât a stat două luni în spital şi o lună în concediu." *REBREANU*

UŞOR, UŞOARĂ — **GREU, GREA**

1. Care exercită o presiune redusă asupra suprafeței pe care stă; care are greutate mică; care cântăreşte puțin. — 1. Care apasă cu greutate asupra suprafeței pe care stă; care are greutate mare; care trage (mult) la cântar.

„Corp **greu,** corp **uşor** – sunt la Aristotel concepte-tipare, care rezumă însăşi esența generică a unor lucruri." *BLAGA*

2. Care se suportă fără greutate, lipsit de griji. — 2. Copleşitor, apăsător, dificil de îndurat.

„Aşa e în lumea aceasta: unii se plâng de una, iar alții de alta, dar toate trec, ca să vie altele şi iar altele, fie mai **uşoare,** fie mai **grele.**" *SLAVICI*

3. Care se face cu uşurință, care nu cere eforturi deosebite; lesne. — 3. Care se face cu greutate, cu mare încordare, cu eforturi mari; anevoios, dificil.

„În multe privințe, această luptă era mult mai **uşoară,** în altele mai **grea.**" *DOBROGEANU-GHEREA*

4. Lesne de înțeles, de lămurit, de rezolvat, de învățat. — 4. Anevoie de înțeles, de lămurit, de rezolvat, de învățat.

„Limba engleză e una dintre cele mai **uşoare** din lume. Limba română e una dintre cele mai **grele.**" *NOICA*

5. (Despre boli, răni, suferințe) Lipsit de gravitate, nepericulos. — 5. (Despre boli, răni, suferințe) Grav, periculos.

„Nici o boală nu-i **uşoară** / Ca vara la umbrişoară; / Nici o boală nu e **grea** / Ca vara cu secera!" *JARNÍK, BÂRSEANU*

a (se) UŞURA — **a (se) ÎNGREUIA**

1. A reduce sau a scădea din greutate. — 1. A (se) face mai greu; a (se) îngreuna.

„A uşura / a îngreuia o încărcătură."

2. A facilita, a înlesni. **2.** A face mai anevoios.

„Toate acestea nu ajută nimic, nu **uşurează** c-un grăunte măcar sarcina socială, din contră o **îngreuie** fără de nici un folos." *EMINESCU*

a (se) UŞURA / **a (se) ÎNGREUNA**

1. A reduce sau a scădea din greutate. **1.** A (se) face mai greu; a (se) îngreuna.

„**A uşura / a îngreuna** o încărcătură."

2. A facilita, a înlesni. **2.** A face mai anevoios.

„Pe când străvechea proprietate individuală **a uşurat,** atâta vreme şi atât de mult, viaţa tuturor popoarelor, proprietatea colectivă **a îngreunat**-o." *NEGULESCU*

UŞURARE / **ÎNGREUIERE**

Acţiunea de *a (se) uşura.* Acţiunea de *a (se) îngreuia,* îngreunare.

„**Uşurarea / îngreuierea** unei poveri; **uşurarea / îngreuierea** unei situaţii."

UŞURARE / **ÎNGREUNARE**

Acţiunea de *a (se) uşura.* Acţiunea de *a (se) îngreuna,* îngreuiere.

„**Uşurarea / îngreunarea** unei poveri; **uşurarea / îngreunarea** unei situaţii."

UTIL, -Ă / **INUTIL, -Ă**

Folositor, necesar. Nefolositor, netrebuincios.

„Inovaţiunile, odată produse în mediul social, sunt supuse selecţiunei; cele **utile** găsesc imitatori şi se propagă, cele **inutile,** după o durată oarecare, dispar." *RĂDULESCU-MOTRU*

UTILITATE / **INUTILITATE**

Folos, necesitate, trebuinţă. Deşertăciune, zădărnicie.

„**Utilitatea** sau **inutilitatea** pe care le stabilim prin aceea că aplicăm aserţiunea la una din problemele cunoştinţei actuale, ne pun în măsură de a distinge aserţiunea adevărată de cea falsă, adevărul adevărat de cel eronat." *BAGDASAR*

V

VARA — **IARNA**

În timpul verii, în cursul verii. — În timpul iernii, în cursul iernii.

„Cine n-are **vara** minte / **Iarna** nu mănâncă plăcinte." *P.*

VARĂ — **IARNĂ**

Anotimpul cel mai cald. — Anotimpul cel mai friguros.

„**Iarna**-i colț de iad şi **vara** colț de rai." *P.*

VESEL, -Ă — **AMĂRÂT, -Ă**

Bucuros, voios. — Abătut, întristat, mâhnit, necăjit, trist.

„Înjura când era **vesel**, când era **amărât**, sătul, flămând, bolnav, sănătos, indignat sau în extaz de admirație." *PETRESCU*

VESEL, -Ă — **ÎNCRUNTAT, -Ă**

Bucuros, voios. — Întunecat, mohorât, posac, posomorât.

„Aci este prea **vesel**, aci prea **încruntat**." *MACEDONSKI*

VESEL -Ă — **ÎNTRISTAT, -Ă**

Bucuros, voios. — Abătut, amărât, necăjit, trist.

„În pulbere de stele eterul s-a-nvălit, / Iar alba lor regină cu părul aurit / Se-naltă printre umbre pe stânca fortunată / Cu **vesela** speranță pe inima-ntristată." *BOLINTINEANU*

VESEL, -Ă — **MÂHNIT, -Ă**

Bucuros, voios. — Abătut, amărât, întristat, necăjit, trist.

„Nu eram **vesel**, nu eram **mâhnit**; mai curând mă simțeam tulburat, în fața zilelor viitoare şi a drumului necunoscut pe care mă îndreptam." *SADOVEANU*

VESEL, -Ă **MELANCOLIC, -Ă**

Bucuros, voios. Posomorât, trist.

„Toți morții de «moarte bună» sunt **melancolici.** Numai cei care au murit prin surprindere, arată **veseli** în coşciug." *MUŞATESCU*

VESEL, -Ă **MOHORÂT, -Ă**

Bucuros, voios. Întunecat, posomorât, trist.

„Isit, din **veselă** şi zbuciumată ce era, s-a făcut gânditoare şi **mohorâtă** parcă inima ei ar fi fost roasă de o durere adâncă." *REBREANU*

VESEL, -Ă **NECĂJIT, -Ă**

Bucuros, voios. Abătut, amărât, întristat, mâhnit, trist.

„Mai bine cu puțin şi **vesel,** decât cu mult şi **necăjit.**" *P.*

VESEL, -Ă **POSAC, -Ă**

Bucuros, voios. Încruntat, întunecat, mohorât, posomorât.

„Dacă balaurii aceştia au lăsat pe soare să se odihnească bine în timpul somnului, atunci soarele răsare frumos şi strălucitor, arătând lumii că este **vesel,** iar dacă n-a fost lăsat să se odihnească atunci soarele răsare **posac.**" *OLINESCU*

VESEL, -Ă **POSOMORÂT, -Ă**

Bucuros, voios. Mohorât, trist.

„Cu fața turbată şi **posomorâtă** nicicum să te arăți, ci uitătura ta dulce, **veselă** şi blândă către toți să fie." *P.*

VESEL, -Ă **SUPĂRAT, -Ă**

Bucuros, voios. Abătut, întristat, mâhnit, necăjit, trist.

„Soarele e totdeauna **supărat,** numai de două ori pe an e **vesel.**" *NICULIȚĂ-VORONCA*

VESEL, -Ă **TRIST, -Ă**

Bucuros, voios. Amărât, întristat, mâhnit.

„Oamenii **veseli** comit mai multe nerozii decât cei **trişti;** dar aceştia comit mai grave." *EMINESCU*

a (se) VESELI **a (se) AMĂRÎ**

A (se) înveseli. A (se) întrista, a (se) mâhni, a (se) necăji, a (se) supăra.

„Râsu-ți lumea **veseleşte,** / Plânsu-ți lumea **amărăşte.**" *JARNÍK, BÂRSEANU*

a (se) VESELI — **a (se) ÎNTRISTA**

A (se) înveseli. — A (se) amărî, a (se) mâhni.

„Durerea şi fericirea, momentele grele şi triumfurile românilor, de oriunde ar fi ei, nu pot decât **să** se **întristeze** sau **să** ne **veselească** sufletul nostru." *DELAVRANCEA*

a (se) VESELI — **a (se) MÂHNI**

A (se) înveseli. — A (se) amărî, a (se) necăji.

„Undeva când se adună / La chefuri, la voie bună / Trebuie să se vorbească / care pe om **să-l veselească** / Iar nu care **să-l mâhnească** / Şi spre jale să-l pornească." *PANN*

a (se) VESELI — **a (se) SUPĂRA**

A (se) înveseli. — A (se) amărî, a (se) întrista, a (se) mâhni, a (se) necăji.

„Cu un an în urmă nici nu se gândea la Alexandru şi, poftim, acum i-i bărbat, e legată de dânsul, [...] **se supără** ori **se veseleşte** cu el." *SADOVEANU*

VESELIE — **AMĂRĂCIUNE**

Jovialitate, voioşie. — Întristare, mâhnire, necaz, supărare.

„Nu era mirare deci, că **veselia** ne cam părăsise şi gândurile nu erau cernite de **amărăciune.**" *GOGA*

VESELIE — **ÎNTRISTARE**

Jovialitate, voioşie. — Amărăciune, mâhnire, tristeţe.

„**Veselie** şi **întristare,** bucurie şi mâhnire, încântare şi groază, întregul zbucium al vieţii noastre e în inimă." *SLAVICI*

VESELIE — **JALE**

Jovialitate, voioşie — Întristare, mâhnire, tristeţe.

„De ce să-ntunec dulcea **veselie** / Din ochii tăi cu **jalea** mea deşartă?" *IOSIF*

VESELIE — **MÂHNIRE**

Jovialitate, voioşie. — Amărăciune, întristare, tristeţe.

„În domeniul simplităţii constatăm adesea existenţa de plăceri şi de dureri neconştiente, de unde provin **veseliile** şi **mâhnirile** noastre «fără cauză»." *SUTZU*

VESELIE — **MELANCOLIE**

Jovialitate, voioşie. — Tristeţe.

„Chiar peste **veselia** ei plutea totdeauna o umbră de **melancolie.**" *REBREANU*

VESELIE — **NECAZ**

Jovialitate, voioşie. — Întristare, mâhnire, supărare.

„Multe spune omul la **veselie** sau la **necaz** şi puţine înfăptuie." *STANCU*

VESELIE — **SUPĂRARE**

Jovialitate, voioşie. — Amărăciune, mâhnire, necaz.

„Nasul e reprezentantul puterii morale. Prin el arătăm îndrăzneala, obrăznicia, umilinţa, mândria, frica, **supărarea, veselia** şi câteodată toate de-ale sufletului." *COŞBUC*

VESELIE — **TRISTEŢE**

Jovialitate, voioşie. — Amărăciune, întristare, mâhnire.

„Eu nu dau **tristeţea** mea o zi / Pentru un veac întreg de **veselie."** *PĂUNESCU*

VEŞNIC, -Ă — **EFEMER, -Ă**

Jovialitate, voioşie. — Pieritor, schimbător, temporar, trecător, vremelnic.

„Existenţă **veşnică / efemeră."**

VEŞNIC, -Ă — **PIERITOR, -OARE**

Etern, nemuritor, nepieritor, permanent. — Efemer, temporar, trecător, vremelnic.

„Iubirea este chemarea idealului, voinţa de viitor, dorinţa de păstrare nu a individului **pieritor,** ci a legii obşteşti care este **veşnică."** *FLORIAN*

VEŞNIC, -Ă — **TEMPORAR, -Ă**

Etern, nemuritor, nepieritor. — Efemer, pieritor, trecător, vremelnic.

„O situaţie **veşnică / temporară."**

VEŞNIC, -Ă — **TRECĂTOR, -OARE**

Etern, nemuritor, nepieritor, permanent. — Efemer, pieritor, temporar, vremelnic.

„În faptă însă, omul cel **vecinic,** din care răsar tot şirul de oameni **trecători,** îl are fiecare lângă sine, în orice moment – îl vezi, deşi nu-l poţi prinde cu mâna – este umbra ta." *EMINESCU*

VEŞNIC, -Ă — **VREMELNIC, -Ă**

Etern, nemuritor, nepieritor, permanent. — Efemer, pieritor, temporar, trecător.

„Le-a răpit fericirea cea **vremelnică** şi cea **veşnică."** *REBREANU*

VEŞNICIE — **CLIPĂ**

Eternitate, vecie. — Timp foarte scurt, clipită.

„În viață poți strânge cu brațele tale o femeie, fără nici o idealizare, fără să crezi că o **clipă** va dura o **veşnicie.**" *LOVINESCU*

VEŞNICIE — **VREMELNICIE**

Eternitate, vecie. — Efemeritate.

„**Vremelnicia** are ceva mângâietor, pe când **veşnicia** n-o putem iubi fără frică." *CIORAN*

VIAȚĂ — **MOARTE**

Stare a ceea ce este viu. — Deces, dispariție, pieire.

„**Viața** este uşa **morții.**" *COŞBUC*

VICTORIE — **EŞEC**

Biruință, izbândă, succes. — Insucces, înfrângere, nereuşită.

„Un **eşec** poate fi premisa unei **victorii.**"*PREDA*

VICTORIA — **ÎNFRÂNGERE**

Biruință, izbândă, succes. — Eşec, insucces, nereuşită.

În orice bătălie **înfrângerea** e posibilă, la fel ca şi **victoria.**" *HARET*

VICTORIE — **NEIZBÂNDĂ**

Biruință, izbândă, succes. — Eşec, insucces.

„E aşa de prostească viața numai pentru tine, că prefer **neizbânda** muncid pentru toți, **victoriei** uşoare de a triumfa exilat în mijlocul poporului în care te-ai născut." *DELAVRANCEA*

VICTORIOS, -OASĂ — **BIRUIT, -Ă**

Biruitor, învingător. — Învins, înfrânt.

„Armată **victorioasă / biruită.**"

VICTORIOS, -OASĂ — **ÎNFRÂNT, -Ă**

Biruitor, învingător. — Biruit, învins.

„Cum se orientează romanul românesc contemporan față de aceste realități? Iese el **înfrânt** sau **victorios** din această confruntare?" *PREDA*

VICTORIOS, -OASĂ — **ÎNVINS, -Ă**

Biruitor, învingător. — Biruit, înfrânt.

„Cei care ieşeau **victorioşi** din luptele respective se credeau, natural, superiori celor **învinşi.**" *NEGULESCU*

VIRTUTE | **DEFECT**

Calitate, însuşire. | Cusur, deficienţă, viciu.

„În genere toate **virtuţile** omului corespund cu **defecte** tot atât de pronunţate." *EMINESCU*

VIRTUTE | **METEAHNĂ**

Calitate, însuşire. | Cusur, defect, neajuns.

„Luciditatea, departe de a fi **meteahnă**, cum susţin unii, e cea mai preţioasă şi cea mai greu de păstrat **virtute** a inteligenţei." *ROŞCA*

VIRTUTE | **NEAJUNS**

Calitate, însuşire. | Cusur, defect.

„Dramaturgii noştri naţionali, din spirit patriotic rău înţeles, hărăzesc domnilor vechi **calităţi** şi **virtuţi** moderne, fără să priceapă că **virtuţile** de acum ar fi neajunsurile ridicole pentru vremea aceea." *DOBROGENU-GHEREA*

VIRTUTE | **PĂCAT**

Calitate, însuşire. | Cusur, deficienţă, imperfecţiune, meteahnă.

„Melancolia-i o virtute la femei şi un **păcat** la bărbaţi." *CIORAN*

VIRTUTE | **SCĂDERE**

Calitate, însuşire. | Cusur, defect, meteahnă, neajuns.

Nu este însă [...] lumină fără umbră, şi el avea, pe lângă multele lui **virtuţi** şi oarecare **scăderi.**" *SLAVICI*

VIRTUTE | **SLĂBICIUNE**

Calitate, însuşire. | Cusur, defect, deficienţă, meteahnă, neajuns.

„**Virtutea** e-o poveste... când gândul ţi-l asculţi / Tu vezi că **slăbiciuni** sunt vestitele **virtuţi...**" *EMINESCU*

VIRTUTE | **VICIU**

Calitate, însuşire. | Cusur, defect, meteahnă, neajuns.

„Cum sub ochii părtinirii şi sub logica pasiunilor **virtuţile** se schimbă în **vicii** şi **viciile** în **virtuţi!**" *EMINESCU*

VIU, VIE | **MORT, MOARTĂ**

Care e în viaţă, care trăieşte. | Decedat, defunct, răposat.

„În metaforă vorbind, omul nu poate fi **viu** şi **mort** totodată." *EMINESCU*

VOIOS, -OASĂ
Bucuros, vesel.

AMĂRÂT, -Ă
Abătut, întristat, mâhnit, necăjit, trist.

„Un om **voios / amărât.**"

VOIOS, -OASĂ
Bucuros, vesel.

ÎNCRUNTAT, -Ă
Întunecat, mohorât, posac, posomorât.

„A avea fața **voioasă / încruntată.**"

VOIOS, -OASĂ
Bucuros, vesel.

ÎNTRISTAT, -Ă
Abătut, amărât, necăjit, trist.

„Vin! protege, o, părinte / Orfelinul delăsat / Cărui nimeni ia aminte / De-i **voios** ori **întristat!**" *BOLINTINEANU*

VOIOS, -OASĂ
Bucuros, vesel.

MÂHNIT, -Ă
Abătut, amărât, întristat, necăjit, trist.

„Te-am găsit **voios** și ferice, în loc să fii **mâhnit!**" *PETRESCU*

VOIOS, -OASĂ
Bucuros, vesel.

MELANCOLIC, -Ă
Posomorât, trist.

„Primăvara trebuie neapărat să fiu **voios,** vara exultant, toamna **melancolic,** și iarna vegetativ." *CĂLINESCU*

VOIOS, -OASĂ
Bucuros, vesel.

MOHORÂT, -Ă
Întunecat, posomorât, trist.

„Dar prin câte uliți trec, / Călătorul Făt-Frumos, / Nu-ntâlnește-n satu-acela / Nici un om cu chip **voios.** / Toți ca noaptea la privire, / **Mohorâți, de-ai fi jurat** / Că-s din țara fără soare / A lui Negură-mpărat. *DULFU*

VOIOS, -OASĂ
Bucuros, vesel.

NECĂJIT, -Ă
Abătut, amărât, întristat, mâhnit, trist.

„Ea a ascultat cât a ascultat, stând așa, lipită de stavila patului, apoi s-a ridicat și s-a uitat la mine, într-un anumit fel, așa cum se uită ea când e **voioasă** peste măsură, ori când e prea **necăjită.**" *LĂNCRĂNJAN*

VOIOS, -OASĂ
Bucuros, vesel.

POSAC, -Ă
Încruntat, întunecat, mohorât, posomorât.

„Era deprins să tălmăcească visuri, fie pe ale sale, fie pe ale altora, și de obicei era **voios** ori **posac,** după cum îi erau visurile și după cum și le tălmăcea." *SLAVICI*

VOIOS, -OASĂ — **POSOMORÂT, -Ă**

Bucuros, vesel. — Mohorât, trist.

„Se-mpăcase, biet de el, cu gândul, c-o să fie **posomorâtă** şi ursuză şi-o să-i facă adeseori grea viaţa. Nu însă! Soţia lui o dată, ea şi-l vedea soţ adevărat şi era mereu **voioasă,** mereu doritoare de a-i face voia." *SLAVICI*

VOIOS, -OASĂ — **SUPĂRAT, -Ă**

Bucuros, vesel. — Abătut, întristat, mâhnit.

„Şi-mi aduc aminte că era mai mult **supărată** decât **voioasă."** *AGÂRBICEANU*

VOIOS, -OASĂ — **TRIST, -Ă**

Bucuros, vesel. — Amărât, întristat, mâhnit.

„Nu-i **voioasă** şi nici **tristă."** *PĂUNESCU*

VOIOŞIE — **TRISTEŢE**

Bucurie, veselie. — Amărăciune, întristare, mâhnire.

„Dar, fie că ea cădea peste **voioşie** şi bunăstare, fie pe **tristeţe** sfâşietoare, aceeaşi ninsosare a căzut fără întrerupere zile şi nopţi întregi." *ISTRATI*

Z

ZI

Interval de timp cuprins între răsăritul şi apusul soarelui.

NOAPTE

Interval de timp, durând de seara până dimineaţa.

„**Zi** şi **noapte!** Ce schimb de spaţii pentru noi, / îngăduit şi repetat mereu!" *BLAGA*

ZIUA

În timpul zilei.

NOAPTEA

În timpul nopţii.

„În veci **noaptea** şi **ziua** şoptesc în gând un nume, / În veci la pieptul bolnav eu braţele îmi strâng, / Te caut pretutindeni şi nu te aflu-n lume, / Tu chip frumos cu capul întors spre umăr stâng." *EMINESCU*

INDICELE PERECHILOR DE ANTONIME

A

Abătut, -ă, *v.* bucuros, -oasă 40
absent. -ă, *v.* prezent, -ă 215
absență *v.* prezență 215
absolut, -ă ≠ relativ, -ă 8
a absolutiza ≠ *a* relativiza 8
absolutizare ≠ relativizare 8
abstract, -ă *v.* concret, -ă 60
a abstractiza *v.* *a* concretiza 60
abstractizare *v.* concretizare 60
absurd, -ă *v.* rațional, -ă 223
absurd, -ă *v.* rezonabil, -ă 223
a accelera ≠ *a* încetini 8
accelerare ≠ încetinire 9
accelerat, -ă ≠ încetinit, -ă 9
a accepta ≠ *a* refuza 9
a accepta ≠ *a* respinge 9
acceptabil, -ă ≠ inacceptabil, -ă 9
acceptabil, -ă ≠ neacceptabil, -ă 9
acceptare ≠ refuz 9
acceptare ≠ respingere 9
accesibil, -ă ≠ inaccesibil, -ă 10
accesibil, -ă ≠ neaccesibil, -ă 10
a (se) acoperi ≠ *a (se)* descoperi 10
a (se) acoperi ≠ *a (se)* dezveli 10
acoperire ≠ descoperire 10
acoperire ≠ dezvelire 10
acord ≠ dezacord 10
acru, -ă *v.* dulce 98
activ, -ă ≠ inactiv, -ă 11
activ, -ă ≠ pasiv, -ă 11
activitate ≠ inactivitate 11
activitate ≠ pasivitate 11
adaptabil, -ă ≠ inadaptabil, -ă 11
adaptabil, -ă ≠ neadaptabil, -ă 11
adaptabilitate ≠ inadaptabilitate 11
adaptabilitate ≠ neadaptabilitate 11
adaptare ≠ neadaptare 11
adânc, -ă ≠ superficial, -ă 12
adâncime ≠ superficialitate 12
adept ≠ adversar 12
adept ≠ potrivnic 12
adesea ≠ arare 12
adesea ≠ arareori 12
adeseori ≠ rar 12
adeseori ≠ rareori 12
adevăr ≠ eroare 13
adevăr ≠ falsitate 13
adevăr ≠ minciună 13
adevăr ≠ neadevăr 13
adevărat, -ă ≠ eronat, -ă 13
adevărat, -ă ≠ fals, -ă 13
adevărat, -ă ≠ greșit, -ă 13
adevărat, -ă ≠ imaginar, -ă 13
adevărat, -ă ≠ închipuit, -ă 13
adevărat, -ă ≠ mincinos, -oasă 14
adevărat, -ă ≠ născocit, -ă 14
adevărat, -ă ≠ neadevărat, -ă 14
adevărat, -ă ≠ plăsmuit, -ă 14
adevărat, -ă ≠ prefăcut, -ă 14
adevărat, -ă ≠ simulat, -ă 14
a admira ≠ *a* desconsidera 14
admirație ≠ desconsiderare 14
admirație ≠ dispreț 15
a admite ≠ *a* respinge 15
a adormi ≠ *a (se)* deștepta 15
a adormi ≠ *a (se)* trezi 15
adormire ≠ deșteptare 15
adormire ≠ trezire 15
a (se) aduna ≠ *a (se)* risipi 15
adversar *v.* adept 12
adversar *v.* amic 18
adversar *v.* partizan 205
adversar *v.* prieten 216
afară *v.* înăuntru 142
a afirma ≠ *a* nega 15
afirmare ≠ negare 16
afirmativ, -ă ≠ negativ, -ă 16
afirmație ≠ negație 16
agale *v.* iute 132
agitat, -ă *v.* calm, -ă 46
agitat, -ă *v.* liniștit, -ă 178
agitație *v.* liniște 177
a agonisi ≠ *a* risipi 16
agonisire ≠ risipire 16
a (se) agrava *v.* *a (se) ameliora* 18
a(se) agrava *v.* *a (se)* atenua 16
agravat, -ă ≠ atenuant, -ă 16
agravare *v.* ameliorare 18
agreabil, -ă ≠ dezagreabil, -ă 16
a ajuta ≠ *a* împiedica 17
alaltăieri ≠ poimâine 17
alarmant, -ă *v.* calm, -ă 46
alb, -ă ≠ negru, neagră 17
a (se) albi ≠ *a (se)* înnegri 17
alienabil, -ă ≠ inalienabil, -ă 17
alienabilitate ≠ inalienabilitate 17
alienare ≠ inalienare 17
alogen, -ă *v.* autohton, -ă 30
altruism ≠ egoism 17
altruist, -ă ≠ egoist, -ă 18
amar *v.* bucurie 39
amar, -ă *v.* dulce 98
amăgire ≠ dezamăgire 18
amărăciune *v.* bucurie 39
amărăciune *v.* dulceață 98
amărăciune *v.* veselie 279
amărât, -ă *v.* bucuros, -oasă 40
amărât, -ă *v.* vesel, -ă 277
amărât, -ă *v.* voios, -oasă 283
a amărî *v.* *a* îndulci 151

a (se) amărî *v.* *a (se)* veseli 278
a (se) ameliora ≠ *a (se)* agrava.......... 18
a (se) ameliora ≠ *a (se)* deteriora 18
a (se) ameliora ≠ *a (se)* înrăutăți........ 18
ameliorare ≠ agravare........................ 18
ameliorare ≠ deteriorare..................... 18
ameliorare ≠ înrăutățire..................... 18
amic ≠ adversar 18
amic ≠ duşman................................... 18
amic ≠ inamic.................................... 19
amic ≠ vrăjmaş.................................. 19
amical, -ă ≠ duşmănos, -oasă............ 19
a-şi aminti ≠ *a* uita............................ 19
amintire ≠ uitare 19
amor ≠ ură.. 19
amovibil, -ă ≠ inamovibil, -ă 19
amovibilitate ≠ inamovibilitate 19
a analiza ≠ *a* sintetiza 19
analizabil, -ă ≠ inanalizabil, -ă............ 20
analizare ≠ sintetizare 20
analiză ≠ sinteză 20
anarhie *v.* ordine 201
anarhie, *v.* organizare 202
anevoie *v.* facil 109
anevoie *v.* lesne 174
anevoios, -oasă *v.* lesnicios, -oasă.... 174
anormal, -ă *v.* normal, -ă 197
anormalitate *v.* normalitate............... 197
anost, -ă *v.* interesant, -ă 130
anterior, -oară ≠ posterior, -oară........ 20
anterior, oară ≠ ulterior, -oară.......... 20
anterioritate ≠ posterioritate 20
anterioritate ≠ ulterioritate 20
antipatic, -ă *v.* simpatic, -ă 247
antipatie *v.* simpatie 247
a (se) antipatiza *v.* *a (se)* simpatiza ... 248
aparent, -ă *v.* real, -ă.......................... 226
aparență *v.* realitate 228
apariție ≠ dispariție............................ 20
a (se) apăra *v.* *a (se)* ataca 28
a apărea ≠ *a* dispărea 21
apoi *v.* întâi 162
aprig, -ă *v.* blând, -ă 35
a (se) aprinde ≠ *a (se)* stinge 21
aprindere ≠ stingere 21
aprins, -ă ≠ stins, -ă 21
aproape ≠ departe.............................. 22
a aproba ≠ *a* dezaproba 22
a aproba ≠ *a* reproba 22
a aproba ≠ *a* respinge 22
aprobare ≠ dezaprobare 22
aprobare ≠ reprobare 22
aprobare ≠ respingere......................... 22
a (se) apropia ≠ *a (se)* depărta 23
a (se) apropia ≠ *a (se)* îndepărta 23
apropiat, -ă ≠ îndepărtat, -ă 23
apropiere ≠ depărtare 23
apropiere ≠ îndepărtare 23
apt, -ă ≠ inapt, -ă................................ 24
aptitudine ≠ inaptitudine 24
a apune *v.* *a* răsări 223
apus *v.* răsărit 224
apusean, -ă *v.* răsăritean, -ă.............. 225
arare *v.* adesea 12
arareori, *v.* adeseori 12
arareori, *v.* deseori 87
a (se) arăta ≠ *a (se)* ascunde 24
a (se) arăta ≠ *a* dispărea..................... 24
a se arăta ≠ *a* pieri 24
arid, -ă, *v.* fertil, -ă 112
armonie ≠ discordanță 24
armonie ≠ discordie 24
armonie ≠ dizarmonie 24
armonios, -oasă ≠ dizarmonios, -oasă 25
armonios, -oasă ≠ nearmonios, -oasă 25
artificial, -ă *v.* natural, -ă 196
ascendent, -ă ≠ descendent, -ă 25
ascensiune ≠ cădere.......................... 25
ascensiune ≠ decadență 25
ascensiune ≠ decădere...................... 25
ascensiune ≠ declin 25
ascultare ≠ neascultare...................... 26
ascultător, -oare ≠ neascultător, -oare 26
a se ascunde *v.* *a se* arăta................. 24
a ascunde *v.* *a* dezvălui 90
a se ascunde *v.* *a se* ivi 134
a ascunde *v.* *a* mărturisi..................... 189
ascundere *v.* dezvăluire 90
ascuns, -ă *v.* fățiş, -ă.......................... 110
a se asemăna ≠ *a se* deosebi 26
a se asemăna ≠ *a se* diferenția.......... 26
a se asemăna ≠ *a* diferi 26
asemănare ≠ deosebire..................... 26
asemănare ≠ diferență....................... 26
asemănare ≠ diferențiere.................... 26
asemănător, -oare ≠ deosebit, -ă 26
asemănător, -oare ≠ diferit, -ă 27
asemănător, -oare ≠ neasemănător, -oare 27
a asfinți *v.* a răsări.............................. 224
asfințit *v.* răsărit.................................. 224
asprime *v.* blândețe 36
aspru, -ă *v.* blajin, -ă 35
aspru, -ă *v.* blând, -ă.......................... 36
aspru, -ă ≠ catifelat, -ă 27
aspru, -ă *v.* îngăduitor, -oare 154
aspru, -ă ≠ moale 27
astâmpăr ≠ neastâmpăr..................... 27
astâmpărat, -ă ≠ neastâmpărat, -ă 27
a (se) aşeza ≠ *a (se)* ridica 27
a (se) aşeza ≠ *a (se)* scula 27
aşezare ≠ ridicare 28
aşteptat, -ă ≠ neaşteptat, -ă.............. 28
a ataca ≠ *a se* apăra 28
atent, -ă ≠ distrat, -ă.......................... 28
atent, -ă ≠ neatent, -ă 28
atenție ≠ distracție.............................. 28
atenție ≠ neatenție 29
a (se) atenua *v.* *a (se)* agrava............ 16
atenuant, -ă *v.* agravant, -ă............... 16
atractiv, -ă ≠ repulsiv, -ă 29
atractiv, -ă ≠ respingător, -oare 29
atracție ≠ repulsie 29

atracție ≠ respingere 29
a (se) atrage ≠ *a (se)* respinge 30
atragere ≠ respingere 30
atrăgător, -oare ≠ respingător, -oare.. 30
autentic, -ă ≠ fals, -ă 30
autohton, -ă ≠ alogen, -ă 30
autohton, -ă ≠ străin, -ă 30
a avansa ≠ *a* retrograda 30
avansare ≠ retrogradare 31
avantaj ≠ dezavantaj 31
avantajos, -oasă ≠ dezavantajos, -oasă 31
avar, -ă, *v.* darnic, -ă 80
avar, -ă ≠ risipitor, -oare 31
avariție *v.* dărnicie 81
avere ≠ sărăcie 31
aversiune *v.* simpatie 248
avut, -ă ≠ calic, -ă 31
avut, -ă ≠ mizer, -ă 31
avut, -ă ≠ sărac, -ă 32
avut, -ă ≠ sărman, -ă 32
avuție ≠ sărăcie 32

B

Banal, -ă *v.* original, -ă 203
banalitate *v.* originalitate 203
barbar, -ă *v.* civilizat, -ă 53
barbarie *v.* civilizație 54
bădăran, -ă *v.* delicat, -ă 83
bădărănie *v.* delicatețe 84
a băga ≠ *a* scoate 33
bălai, -ie ≠ oacheș, -ă 33
bălan, -ă ≠ oacheș, -ă 33
bănuială *v.* certitudine 51
bănuială *v.* credință 69
bănuială *v.* încredere 148
bănuială *v.* siguranță 247
bănuitor, -oare *v.* încrezător, -oare 148
bătrân *v.* tânăr 266
bătrân, -ă *v.* tânăr, -ă 267
bătrânețe *v.* junețe 168
bătrânețe *v.* tinerețe 267
becher *v.* însurat 159
belicism *v.* pacifism 204
belicos, -oasă *v.* pacifist, -ă 204
belșug ≠ mizerie 33
belșug ≠ sărăcie 33
benefic, -ă ≠ malefic, -ă 33
beneficiu ≠ pierdere 34
beteșug *v.* sănătate 241
beznă *v.* lumină 179
bine ≠ rău 34
binefăcător, -oare ≠ răufăcător, -oare 34
binevoitor, -oare ≠ răuvoitor, -oare 34
a birui ≠ *a* pierde 34
biruință ≠ înfrângere 34
biruit, -ă *v.* biruitor, -oare 35
biruit, -ă *v.* învingător, -oare 166
biruit, -ă *v.* victorios, -oasă 281
biruitor, -oare ≠ biruit, -ă 35
biruitor, -oare ≠ înfrânt, -ă 35
biruitor, -oare ≠ învins, -ă 35
blajin, -ă ≠ aspru, -ă 35
blajin, -ă ≠ necruțător, -oare 35
blajin, -ă ≠ rău, rea 35
blamare *v.* laudă 171
blând, -ă ≠ aprig, -ă 35
blând, -ă ≠ aspru, -ă 36
blând, -ă ≠ crâncen, -ă 36
blând, -ă ≠ crud, -ă 36
blând, -ă ≠ nemilos, -oasă 36
blând, -ă ≠ rău, rea 36
blând, -ă ≠ sever, -ă 36
blândețe ≠ asprime 36
blândețe ≠ cruzime 36
blândețe ≠ ferocitate 37
blândețe ≠ răutate 37
blond, -ă ≠ brun, -ă 37
blond, -ă ≠ brunet, -ă 37
blond, -ă, ≠ oacheș, -ă 37
boală *v.* sănătate 241
bogat, -ă ≠ calic, -ă 37
bogat, -ă ≠ mizer, -ă 37
bogat, -ă ≠ nevoiaș, -ă 37
bogat, -ă ≠ sărac, -ă 37
bogat, -ă ≠ sărman, -ă 37
bogăție ≠ calicie 38
bogăție ≠ lipsă 38
bogăție ≠ mizerie 38
bogăție ≠ sărăcie 38
bolnav, -ă *v.* sănătos, -oasă 241
bolnăvicios, -oasă *v.* sănătos, -oasă . 242
brav, -ă ≠ fricos, -oasă 38
brav, -ă ≠ laș, -ă 38
brun, -ă *v.* blond, -ă 37
brunet, -ă *v.* blond, -ă 37
brusc, -ă ≠ lent, -ă 39
brusc, -ă ≠ treptat, -ă 39
a (se) bucura ≠ *a (se)* întrista 39
a (se) bucura ≠ *a (se)* mâhni 39
bucurie ≠ amar 39
bucurie ≠ amărăciune 39
bucurie ≠ întristare 39
bucurie ≠ mâhnire 39
bucurie ≠ tristețe 39
bucuros, -oasă ≠ abătut, -ă 40
bucuros, -oasă ≠ amărât, -ă 40
bucuros, -oasă ≠ întristat, -ă 40
bucuros, -oasă ≠ mâhnit, -ă 40
bucuros, -oasă ≠ trist, -ă 40
bun, -ă ≠ crud, -ă 40
bun, -ă ≠ nebun, -ă 40
bun, -ă ≠ prost, proastă 40
bun, -ă ≠ rău, rea 41
bun, -ă ≠ slab, -ă 43
bunăstare ≠ mizerie 43
bunăstare ≠ sărăcie 43
bunătate ≠ cruzime 43
bunătate ≠ răutate 43
burlac ≠ căsătorit 49
burlac *v.* însurat 159
burlăcie *v.* căsătorie 49

C

Cald, -ă ≠ friguros, -oasă ... 44
cald, -ă ≠ geros, -oasă ... 44
cald, -ă ≠ răcoros, -oasă ... 44
cald, -ă ≠ rece ... 44
calic, -ă *v.* avut, -ă ... 31
calic, -ă *v.* bogat, -ă ... 37
calic, -ă *v.* darnic, -ă ... 81
calicie *v.* bogăţie ... 38
calicie *v.*, dărnicie ... 81
calitate ≠ cusur ... 45
calitate ≠ defect ... 45
calitate ≠ deficienţă ... 45
calitate ≠ imperfecţiune ... 45
calitate ≠ lacună ... 45
calitate ≠ lipsă ... 45
calitate ≠ meteahnă ... 45
calitate ≠ neajuns ... 45
calitate ≠ scădere ... 46
calitate ≠ slăbiciune ... 46
calm, -ă ≠ agitat, -ă ... 46
calm, -ă ≠ alarmat, -ă ... 46
calm, -ă ≠ furios, -oasă ... 46
calm, -ă ≠ neliniştit, -ă ... 46
calm, -ă ≠ violent, -ă ... 47
capabil, -ă ≠ incapabil, -ă ... 47
capabil, -ă ≠ necapabil, -ă ... 47
capacitate ≠ incapacitate ... 47
catifelat, -ă *v.* aspru, -ă ... 27
a cădea *v. a se* înălţa ... 142
a cădea *v. a* reuşi ... 232
a cădea *v. a se* ridica ... 234
a cădea *v. a (se)* sui ... 259
a cădea *v. a se* urca ... 272
cădere *v.* ascensiune ... 25
cădere *v.* izbândă ... 135
cădere *v.* înălţare ... 142
cădere *v.* mărire ... 187
cădere *v.* reuşită ... 233
cădere *v.* succes ... 258
căldură ≠ frig ... 47
căldură ≠ ger ... 47
căldură ≠ răceală ... 47
căldură ≠ răcoare ... 48
căldură ≠ răcoreală ... 48
călduros, -oasă, ≠ friguros, -oasă ... 48
călduros, -oasă ≠ geros, -oasă ... 48
călduros, -oasă ≠ răcoros, -oasă ... 48
călduros, -oasă ≠ rece ... 48
a (se) căsători ≠ *a (se)* despărţi ... 48
a (se) căsători ≠ *a* divorţa ... 49
căsătorie ≠ burlăcie ... 49
căsătorie ≠ celibat ... 49
căsătorie ≠ despărţire ... 49
căsătorie ≠ divorţ ... 49
căsătorit ≠ burlac ... 49
căsătorit, -ă ≠ celibatar, -ă ... 49
căsătorit, -ă ≠ divorţat, -ă ... 49
căsătorit ≠ holtei ... 49
căsătorit, -ă ≠ necăsătorit, -ă ... 49
câştig ≠ pagubă ... 50
câştig ≠ pierdere ... 50
a câştiga ≠ *a* păgubi ... 50
a câştiga ≠ *a* pierde ... 50
ceartă ≠ împăcare ... 50
celebru, -ă ≠ necunoscut, -ă ... 50
celebru, -ă ≠ obscur, -ă ... 50
celibat *v.* căsătorie ... 49
celibatar, -ă, *v.* căsătorit, -ă ... 49
celibatar *v.* însurat ... 159
centrifug, -ă *v.* centripet, -ă ... 50
centrifugal, -ă *v.* centripetal, -ă ... 51
centripel, -ă ≠ centrifug, -ă ... 50
centripetal, -ă ≠ centrifugal, -ă ... 51
cert, -ă ≠ incert, -ă ... 51
cert, -ă ≠ nesigur, -ă ... 51
a certa *v. a* ierta ... 125
a se certa ≠ *a se* împăca ... 51
certitudine ≠ bănuială ... 51
certitudine ≠ dubiu ... 51
certitudine ≠ incertitudine ... 51
certitudine ≠ îndoială ... 51
certitudine ≠ nesiguranţă ... 52
certitudine ≠ presupunere ... 52
chibzuinţă ≠ nechibzuinţă ... 52
chibzuinţă ≠ nesăbuinţă ... 52
chibzuinţă ≠ nesocotinţă ... 52
chibzuit, -ă ≠ nechibzuit, -ă ... 52
chibzuit, -ă ≠ nesăbuit, -ă ... 52
chibzuit, -ă ≠ nesocotit, -ă ... 52
chin *v.* plăcere ... 208
chipeş, -ă ≠ slut, -ă ... 52
chipeş, -ă ≠ urât, -ă ... 53
cinste ≠ malonestitate ... 53
cinste ≠ necinste ... 53
cinste ≠ ocară ... 53
a cinsti ≠ *a* necinsti ... 53
cinstit, -ă ≠ necinstit, -ă ... 53
cinstit, -ă ≠ neonest, -ă ... 53
civilizat, -ă ≠ barbar, -ă ... 53
civilizat, -ă ≠ necivilizat, -ă ... 53
civilizat, -ă ≠ primitiv, -ă ... 54
civilizat, -ă ≠ sălbatic, -ă ... 54
civilizaţie ≠ barbarie ... 54
civilizaţie ≠ înapoiere ... 54
civilizaţie ≠ sălbăticie ... 54
clar, -ă ≠ confuz, -ă ... 54
clar, -ă ≠ încâlcit, -ă ... 54
clar, -ă ≠ nebulos, -oasă ... 54
clar, -ă ≠ neclar, -ă ... 55
clar, -ă ≠ neînţeles, -easă ... 55
clar, -ă ≠ neprecis, -ă ... 55
clar, -ă ≠ obscur, -ă ... 55
clar, -ă ≠ tulbure ... 55
claritate ≠ neclaritate ... 55
claritate ≠ obscuritate ... 55
a clădi ≠ *a* dărâma ... 55
a clădi ≠ *a* demola ... 56
clădire ≠ dărâmare ... 56
clădire ≠ demolare ... 56
clipă *v.* veşnicie ... 281
a coase ≠ *a* descoase ... 56
a (se) coborî *v. a (se)* ridica ... 234

a (se) coborî *v.* *a (se)* sui ... 259
a (se) coborî *v.* *a (se)* urca ... 272
coborâre *v.* înălțare ... 142
coborâre *v.* ridicare ... 236
coborâre *v.* suire ... 260
coborâre *v.* suiş ... 260
coborâre *v.* urcare ... 273
coborâş *v.* suiş ... 260
coborât, -ă *v.* ridicat, -ă ... 236
coborâtor, -oare *v.* suitor, -oare ... 260
coerent, -ă ≠ incoerent, -ă ... 56
coerență ≠ incoerență ... 56
cognoscibil, -ă ≠ incognoscibil, -ă ... 56
cognoscibilitate ≠ incognoscibilitate .. 56
colectiv, -ă *v.* individual, -ă ... 127
a combate ≠ *a* susține ... 57
combatere ≠ susținere ... 57
comod, -ă ≠ incomod, -ă ... 57
comod, -ă ≠ necomod, -ă ... 57
comparabil, -ă ≠ incomparabil, -ă ... 57
compatibil, -ă ≠ necompatibil, -ă ... 57
compatibilitate ≠ incompatibilitate ... 57
compatibilitate ≠ necompatibilitate ... 57
competent, -ă ≠ incompetent, -ă ... 57
competent, -ă ≠ necompetent, -ă ... 57
competență ≠ incompetență ... 58
competență ≠ necompetență ... 58
complet, -ă ≠ incomplet, -ă ... 58
complet, -ă ≠ necomplet, -ă ... 58
complex, -ă *v.* simplu, -ă ... 249
complexitate *v.* simplitate ... 248
a complica *v.* *a* simplifica ... 248
complicat, -ă *v.* simplu, -ă ... 249
comun, -ă ≠ diferit, -ă ... 58
comun, -ă *v.* individual, -ă ... 127
comunicabil, -ă ≠ incomunicabil, -ă ... 58
comunicabil, -ă ≠ necomunicabil, -ă .. 58
comunicabilitate ≠ incomunicabilitate 58
comunicativ, -ă ≠ necomunicativ, -ă .. 59
comunicativ, -ă ≠ ursuz, -ă ... 59
concav, -ă ≠ convex, -ă ... 59
a concentra ≠ *a* dilua ... 59
a (se) concentra ≠ *a (se)* dispersa ... 59
concentrare ≠ diluare ... 59
concentrare ≠ dispersare ... 59
concordanță ≠ discordanță ... 59
concordie ≠ discordie ... 60
concret, -ă ≠ abstract, -ă ... 60
a concretiza ≠ *a* abstractiza ... 60
concretizare ≠ abstractizare ... 60
a conecta ≠ *a* deconecta ... 60
conectare ≠ deconectare ... 60
a confirma ≠ *a* dezminți ... 61
a confirma ≠ *a* infirma ... 60
confirmare ≠ dezmințire ... 61
confirmare ≠ infirmare ... 61
a confunda *v.* *a* distinge ... 95
confuz, -ă clar, -ă ... 54
confuz, -ă *v.* desluşit, -ă ... 87
confuz, -ă *v.* limpede ... 175
confuz, -ă *v.* precis, -ă ... 213
confuzie *v.* limpezime ... 177
confuzie *v.* precizie ... 213
a congela ≠ *a* decongela ... 61
congelare ≠ decongelare ... 61
consecvent, -ă ≠ inconsecvent, -ă ... 61
consecvent, -ă ≠ neconsecvent, -ă ... 61
consecvență ≠ inconsecvență ... 61
consecvență ≠ neconsecvență ... 61
conservator, -oare *v.* progresist, -ă ... 219
conservator, -oare *v.* revoluționar, -ă. 233
constant, -ă ≠ efemer, -ă ... 62
constant, -ă ≠ fluctuant, -ă ... 62
constant, -ă ≠ instabil, -ă ... 62
constant, -ă ≠ nestabil, -ă ... 62
constant, -ă ≠ oscilant, -ă ... 62
constant, -ă ≠ schimbător, -oare ... 62
constant, -ă ≠ trecător, -oare ... 62
constant, -ă ≠ variabil, -ă ... 63
constructiv, -ă ≠ distructiv, -ă ... 63
construcție ≠ dărâmare ... 63
construcție ≠ demolare ... 63
a construi ≠ *a* dărâma ... 63
a construi ≠ *a* demola ... 63
construire ≠ dărâmare ... 63
construire ≠ demolare ... 63
conştient, -ă ≠ inconştient, -ă ... 63
conştient, -ă ≠ instinctiv, -ă ... 64
conştient, -ă ≠ involuntar, -ă ... 64
a contesta *v.* a recunoaşte ... 229
contestabil, -ă ≠ incontestabil, -ă ... 64
contestabil, -ă ≠ necontestabil, -ă ... 64
contestare *v.* recunoaştere ... 230
continuitate ≠ discontinuitate ... 64
continuu, -uă ≠ discontinuu, -ă ... 64
a (se) contracta v. *a (se)* dilata ... 92
contractare *v.* dilatare ... 92
contractare *v.* expansiune ... 107
contracție *v.* expansiune ... 107
a se contrage *v.* *a se* dilata ... 92
contragere v. expansiune ... 108
convenabil, -ă ≠ inconvenabil, -ă ... 65
convenabil, -ă ≠ neconvenabil, -ă ... 65
a converge ≠ *a* diverge ... 65
convergent, -ă ≠ divergent, -ă ... 65
convex, -ă ≠ concav, -ă ... 59
copt, coaptă ≠ crud, -ă ... 65
copt, coaptă ≠ necopt, necoaptă ... 66
copt, coaptă ≠ verde ... 66
corect, -ă ≠ necorect, -ă ... 66
corect, -ă ≠ fals, -ă ... 66
corect, -ă ≠ greşit, -ă ... 66
corectitudine ≠ incorectitudine ... 67
corpolent, -ă ≠ suplu, -ă ... 67
corpolent, -ă ≠ zvelt, -ă ... 67
coruptibil, -ă ≠ incoruptibil, -ă ... 67
coruptibilitate ≠ incoruptibilitate ... 67
crâncen, -ă *v.* blând, -ă ... 36
a crea ≠ *a* desființa ... 67
a crea ≠ *a* nimici ... 67
creare ≠ desființare ... 68
creare ≠ nimicire ... 68
creator, -oare v. distructiv, -ă ... 68
creator, -oare ≠ distrugător, -oare ... 68

creator, -oare ≠ nimicitor, -oare 68
a crede ≠ a se îndoi 68
credincios, -oasă ≠ infidel, -ă 68
credincios, oasă ≠ necredincios, -oasă 68
credință ≠ bănuială 69
credință ≠ îndoială 69
credință ≠ necredință 69
credit ≠ debit 69
creditor ≠ datornic 69
crescător, -oare ≠ descrescător, -oare 69
crescând, -ă ≠ descrescând, -ă 70
a crește ≠ *a* descrește 70
a crește ≠ *a se* diminua 70
a crește ≠ *a se* împuțina 70
a crește ≠ *a se* micșora 70
a crește ≠ *a* scădea 71
creștere ≠ descreștere 71
creștere ≠ micșorare 72
creștere ≠ reducere 72
creștere ≠ scădere 73
cristalin, -ă ≠ tulbure 73
critică *v.* laudă 171
crud, -ă, *v.* blând, -ă 36
crud, -ă *v.* bun, -ă 40
crud, -ă, *v.* copt, coaptă 65
crud, -ă *v.* îngăduitor, -oare 154
cruzime *v.* blândețe 36
cruzime v. bunătate 43
a (se) culca ≠ *a (se)* deștepta 73
a (se) culca ≠ *a (se)* ridica 73
a (se) culca ≠ *a (se)* scula 73
a (se) culca ≠ *a (se)* trezi 74
culcare ≠ deșteptare 74
culcare ≠ sculare 74
culcare ≠ trezire 74
culcat ≠ deșteptat 74
culcat ≠ sculat 74
culpabil, -ă ≠ inocent, -ă 74
culpabil, -ă ≠ nevinovat, -ă 74
culpabilitate ≠ inocență 75
culpabilitate ≠ nevinovăție 75
cult, -ă ≠ ignorant, -ă 75
cult, -ă ≠ incult, -ă 75
cult, -ă ≠ necult, -ă 75
cultură ≠ ignoranță 75
cultură ≠ incultură 75
cuminte ≠ neastâmpărat, -ă 75
cuminte ≠ nebun, -ă 76
cuminte ≠ obraznic, -ă 76
cuminte ≠ prost, proastă 76
a cumpăra ≠ *a* vinde 76
cumpărare ≠ vânzare 76
cumpărător ≠ vânzător 76
cumpătare ≠ necumpătare 76
cumpătat, -ă ≠ necumpătat, -ă 76
cumplit, -ă *v.* îngăduitor, -oare 154
cunoscut, -ă *v.* necunoscut, -ă 76
curaj ≠ frică 77
curaj ≠ lașitate 77
curaj ≠ teamă 77
curajos, -oasă ≠ fricos, -oasă 77
curajos, -oasă ≠ laș, -ă 77
curat, -ă ≠ murdar, -ă 77
curat, -ă ≠ necurat, -ă 78
curând ≠ târziu 78
cusur *v.* calitate 45
cusur *v.* însușire 160
a cuteza ≠ *a se* teme 78
cutezător, -oare ≠ fricos, fricoasă 78
cutezător, -oare ≠ laș, -ă 78
cutezător, -oare ≠ sfios, -oasă 79
cutezător, -oare ≠ timid, -ă 79
cuviincios, -oasă ≠ necuviincios, -oasă 79
cuviință ≠ indecență 79
cuviință ≠ necuviință 79

D

a Da ≠ *a* lua 80
da ≠ nu 80
a da ≠ a primi 80
dare ≠ luare 80
dare ≠ primire 80
darnic, -ă ≠ avar, -ă 80
darnic, -ă ≠ calic, -ă 81
darnic, -ă ≠ zgârcit, -ă 81
datornic *v.* creditor 69
daună *v.* folos 115
a dărâma *v a* clădi 55
a dărâma *v. a* construi 63
a dărâma ≠ *a* reclădi 81
a dărâma ≠ *a* reconstrui 81
a dărâma *v. a.* ridica 234
dărâmare *v.* clădire 56
dărâmare *v.* construire 63
dărâmare ≠ reclădire 81
dărâmare ≠ reconstrucție 81
dărâmare ≠ reconstruire 81
dărâmare *v.* ridicare 236
dărnicie ≠ avariție 81
dărnicie ≠ calicie 81
dărnicie ≠ zgârcenie 82
a dăuna *v. a* folosi 115
dăunător, -oare *v.* folositor, -oare 115
debit *v.* credit 69
decadență *v.* ascensiune 25
decadență *v.* dezvoltare 91
decadență *v.* mărire 187
decadență *v.* progres 219
a decădea v. *a se* dezvolta 90
decădere *v.* ascensiune 25
decădere *v.* dezvoltare 91
decădere *v.* mărire 187
a deceda ≠ *a* învia 82
a deceda *v. a se* naște 194
decent, -ă ≠ indecent, -ă 82
decent, -ă ≠ necuviincios, -oasă 82
decență *v.* iluzie 126
deces *v.* naștere 195

decis, -ă ≠ indecis, -ă 82
decis, -ă ≠ şovăitor, -oare 82
declin *v.* ascensiune 25
a deconecta *v. a* conecta 60
deconectare *v.* conectare 60
a decongela *v. a* congela 61
dedesubt *v.* deasupra 82
defavorabil, -ă *v.* favorabil, -ă 109
a defavoriza *v. a* favoriza 110
defect *v.* calitate 45
defect *v.* însuşire 160
defect *v.* virtute 282
deficienţă *v.* calitate 45
deficit *v.* excedent 106
deficit *v.* prisos 217
definitiv, -ă ≠ provizoriu -ie 82
definitiv, -ă ≠ temporar, -ă 83
definitiv, -ă ≠ trecător, -oare 83
definitiv, -ă ≠ vremelnic, -ă 83
a degenera *v. a se* dezvolta 90
degenerare *v.* dezvoltare 91
a dejuga *v. a* înjuga 156
dejugare *v.* înjugare 157
delicat, -ă ≠ bădăran, -ă 83
delicat, -ă ≠ grosolan, -ă 83
delicat, -ă ≠ indelicat, -ă 83
delicat, -ă ≠ vulgar, -ă 83
delicateţe ≠ bădărănie 84
delicateţe ≠ grosolănie 84
delicateţe ≠ indelicateţe 84
delicateţe ≠ vulgaritate 84
a demola *v. a* clădi 36
a demola *v. a* construi 63
demolare *v.* clădire 56
demolare *v.* construcţie 63
demolare *v.* construire 63
a se deosebi *v. a se* asemăna 26
deosebire *v.* asemănare 26
deosebire *v.* identitate 124
deosebit, -ă *v.* asemănător, -oare 26
deosebit, -ă *v.* identic, -ă 124
deosebit, -ă *v.* obişnuit, -ă 199
departe *v.* aproape 22
a se depărta *v. a se* apropia 23
depărtare *v.* apropiere 23
dependent, -ă *v.* independent, -ă 127
dependenţă *v.* independenţă 127
des, deasă ≠ rar, -ă 84
des ≠ rareori 84
desăvârşire ≠ imperfecţiune 85
desăvârşire ≠ nedesăvârşire 85
desăvârşit, -ă ≠ imperfect, -ă 85
desăvârşit, -ă ≠ nedesăvârşit, -ă 85
a descăleca *v. a* încăleca 142
a (se) descălţa *v. a (se)* încălţa 142
a descărca *v. a* încărca 143
descărcare *v.* încărcare 143
descărcat *v.* încărcat 143
descendent, -ă *v.* ascendent, -ă 25
a descheia *v. a* încheia 147
descheiat *v.* încheiat 147
descheiere *v.* încheiere 147
a (se) deschide ≠ *a (se)* închide 85
deschidere ≠ închidere 86
deschis, -ă ≠ închis, -ă 86
a descoase *v. a* coase 56
a se descolăci *v. a se* încolăci 147
descolăcire *v.* încolăcire 147
a desconsidera *v.* a admira 14
a desconsidera *v. a* preţui 214
a desconsidera *v.* a stima 257
desconsiderare *v.* admiraţie 14
desconsiderare *v.* preţuire 215
desconsiderare *v.* stimă 257
desconsiderat, -ă *v.* preţuit, -ă 215
a (se) descoperi *v. a (se)* acoperi 10
descoperire *v.* acoperire 10
descrescător, -oare *v.* crescător, -oare 69
descrescând, -ă *v.* crescând, -ă 70
a descreşte *v. a* creşte 70
a descreşte *v. a* se mări 185
a descreşte *v. a (se)* spori 252
descreştere *v.* creştere 71
descreştere *v.* sporire 254
a descuia *v. a* încuia 148
descuiat, -ă *v.* încuiat, -ă 149
descuiere *v.* încuiere 149
descult, -ă *v.* încălţat, -ă 142
a (se) descuraja *v. a (se)* îmbărbăta.. 136
a (se) descuraja *v. a (se)* încuraja 149
descurajare *v.* îmbărbătare 136
descurajare *v.* încurajare 149
a (se) descurca *v. a (se)* încurca 149
descurcare *v.* încurcare 149
deseori ≠ arareori 87
deseori ≠ rar 87
deseori ≠ rareori 87
a desface *v. a* face 109
a (se) desface *v. a (se)* uni 270
desfacere *v.* facere 109
a desfăşura *v.* a înfăşura 152
a desfereca *v. a* fereca 111
a desfiinta *v. a* crea 67
a desfiinţa *v. a* înfiinţa 152
desfiinţare *v.* creare 68
desfiinţare *v.* înfiinţare 152
a (se) desfrunzi *v. a* înfrunzi 152
desfrunzit, -ă *v.* înfrunzit, -ă 153
desfrunzire *v.* înfrunzire 153
a deshăma *v. a* înhăma 156
deshămare *v.* înhămare 156
deshămat, -ă *v.* înhămat, -ă 156
desluşit, -ă ≠ confuz, -ă 87
desluşit, -ă ≠ imprecis, -ă 87
desluşit, -ă ≠ încurcat, -ă 88
desluşit, -ă ≠ neclar, -ă 88
desluşit, -ă ≠ nedesluşit, -ă 88
desluşit, -ă ≠ nelămurit, -ă 88
desluşit, -ă ≠ vag, -ă 88
a (se) despărţi *v. a (se)* căsători 48
a (se) despărţi *v. (se)* însura 159
a se despărţi *v. a se* întîlni 162
a (se) despărţi *v. a (se)* mărita 189

a se despărți ≠ *a se* revedea 88
a (se) despărți *v.* *a (se)* uni 270
despărțire *v.* căsătorie 49
despărțire *v.* întâlnire 162
despărțire, *v.* revedere 88
despărțire *v.* unire 272
a despera *v.* a spera 252
desperare *v.* nădejde 196
desperare *v.* speranță 252
a despiedica *v.* *a* împiedica 138
a despleti *v.* a împleti 138
despletire *v.* împletire 138
despletit, -ă *v.* împletit, -ă 139
deșert, deșartă *v.* plin, -ă 210
a deșerta *v.* a umple 270
deștept, -eaptă ≠ nătărău, nătăroaică 88
deștept, -eaptă ≠ nătâng, -ă 89
deștept, -eaptă ≠ neghiob, -abă 89
deștept, -eaptă ≠ nerod, -oadă 89
deștept, -eaptă ≠ netot, netoată 89
deștept, -eaptă ≠ prost, proastă 89
deștept, -eaptă ≠ prostănac, -ă 89
a (se) deștepta *v.* *a* adormi 15
a (se) deștepta ≠ a se prosti 89
deșteptare *v.* adormire 15
deșteptare *v.* culcare 74
deșteptat *v.* culcat 74
deșteptăciune ≠ prostie 89
a (se) deteriora *v.* *a (se)* ameliora 18
determinat, -ă ≠ nedeterminat, -ă 90
devreme *v.* târziu 90
dezacord *v.* acord 10
dezagreabil, -ă *v.* agreabil, -ă 16
dezagreabil, -ă *v.* plăcut, -ă 208
a dezamăgi *v.* *a* încânta 143
dezamăgire *v.* amăgire 18
dezamăgire *v.* iluzie 126
dezamăgit, -ă *v.* încântat, -ă 141
a dezaproba *v.* *a* aproba 82
dezaprobare *v.* aprobare 22
dezavantaj *v.* avantaj 30
dezavantajos, -oasă *v.* avantajos, -oasă 31
dezbinare *v.* unire 272
a (se) dezbrăca *v.* *a (se)* îmbrăca 137
dezbrăcat *v.* îmbrăcat 137
dezbrăcat, -ă *v.* îmbrăcat, -ă 137
a (se) dezechilibra *v.* *a (se)* echilibra. 100
dezechilibrat, -ă *v.* echilibrat, -ă 100
dezechilibru *v.* echilibru 100
dezgheț *v.* îngheț 155
a se dezgheța *v.* *a* îngheța 155
dezghețare *v.* înghețare 155
a dezgropa *v.* *a* îngropa 155
dezgropare *v.* îngropare 156
deziluzie *v.* iluzie 126
dezinteres *v.* interes 129
a dezlega *v.* a lega 174
a dezminți *v.* *a* confirma 60
dezmințire *v.* confirmare 61
a deznădăjdui *v.* *a* spera 252
deznădejde *v.* nădejde 196
deznădejde *v.* speranță 252
a deznoda *v.* *a* înnoda 157
deznodare *v.* înnodare 158
a (se) dezobișnui *v.* *a (se)* obișnui 199
dezordine *v.* orânduială 201
dezordine *v.* ordine 202
dezordine *v.* rânduială 225
dezordine *v.* organizare 202
dezorganizare *v.* organizare 202
a (se) dezumfla *v.* *a (se)* umfla 269
dezumflare *v.* umflare 269
dezumflat, -ă *v.* umflat, -ă 269
a (se) dezuni *v.* *a (se)* uni 270
dezunire *v.* unire 272
a dezvălui ≠ *a* ascunde 90
dezvăluire ≠ ascundere 90
a (se) dezveli *v.* *a (se)* acoperi 10
a (se) dezveli *v.* *a (se)* înveli 165
dezvelire *v.* acoperire 10
dezvelire *v.* învelire 165
a se dezvolta ≠ a decădea 90
a se dezvolta ≠ *a* degenera 90
a (se) dezvolta ≠ *a* regresa 90
dezvoltare ≠ decadență 91
dezvoltare ≠ decădere 91
dezvoltare ≠ degenerare 91
dezvoltat, -ă ≠ nedezvoltat, -ă 91
dibaci, -ce ≠ inabil, -ă 91
dibaci, -ce ≠ neîndemânatic, -ă 91
dibaci, -ce ≠ stângaci, -ce 81
dibăcie ≠ inabilitate 92
dibăcie ≠ neîndemânare 92
dibăcie ≠ stângăcie 92
diferență *v.* asemănare 26
diferență *v.* identitate 124
a se diferenția *v.* *a se* asemăna 26
a diferenția *v.* a uniformiza 271
diferențiere *v.* asemănare 26
diferențiere *v.* uniformizare 271
a diferi *v.* *a se* asemăna 26
diferit, -ă *v.* asemănător, -oare 27
diferit, -ă *v.* comun, -ă 58
diferit, -ă *v.* identic, -ă 124
dificil, -ă *v.* facil, -ă 109
a se dilata ≠ *a se* contracta 92
a se dilata ≠ *a se* contrage 92
dilatare ≠ contractare 92
a dilua *v.* *a* concentra 59
diluare *v.* concentrare 59
dimineata ≠ seara 92
dimineață ≠ seară 92
a se diminua *v.* *a* crește 70
a (se) diminua *v.* *a (se)* spori 252
diminuare *v.* sporire 254
dinafară *v.* dinăuntru 93
dinainte ≠ dinapoi 92
dinainte ≠ dindărăt 93
dinapoi *v.* dinainte 92
dinăuntru *v.* dinafară 93
dincoace ≠ dincolo 93
dincolo *v.* dincoace 93
dincotro *v.* încotro 147

dindărăt *v.* dinainte 93
dintâi ≠ ultim, -ă 93
direct, -ă ≠ indirect, -ă 94
disciplinat, -ă ≠ indisciplinat, -ă 94
disciplinat, -ă ≠ nedisciplinat, -ă 94
disciplină ≠ indisciplină 94
disciplină ≠ nedisciplină 94
discontinuitate *v.* continuitate 64
discontinuu, -ă *v.* continuu, -uă 64
discordanță *v.* armonie 24
discordanță *v.* concordanță 59
discordie *v.* armonie 24
discordie *v.* concordie 60
discutabil, -ă *v.* indiscutabil, -ă 94
discutabil, -ă *v.* nediscutabil, -ă 94
dispariție *v.* apariție 20
dispariție *v.* naștere 195
a (se) dispersa *v. a (se)* concentra 59
dispersare *v.* concentrare 59
a-i displăcea *v. a-i* plăcea 208
displăcut, -ă *v.* plăcut, -ă 209
dispreț *v.* admirație 15
dispreț *v.* prețuire 215
dispreț *v.* respect 232
dispreț *v.* stimă 257
a disprețui *v. a* prețui 214
a disprețui *v.* a respecta 232
a disprețui *v. a* stima 257
disprețuire *v.* prețuire 215
disprețuit, -ă *v.* prețuit, -ă 215
distinct, -ă *v.* identic, -ă 124
distinct, -ă ≠ indistinct, -ă 95
distinct, -ă ≠ neclar, -ă 95
distinct, -ă ≠ nedeslușit, -ă 95
a distinge ≠ a confunda 95
distins, -ă ≠ grosolan, -ă 95
distins, -ă ≠ nepoliticos, -oasă 95
distins, -ă ≠ ordinar, -ă 95
distins, -ă ≠ vulgar, -ă 95
distracție *v.* atenție 28
distrat, -ă *v.* atent, -ă 28
distructiv, -ă *v.* constructiv, -ă 63
distructiv, -ă *v.* creator, -oare 66
distrugător, -oare *v.* creator, -oare 68
a distruge *v. a* crea 67
a distruge *v.* a întemeia 162
distrugere *v.* creare 68
distrugere *v.* întemeiere 162
diurn, -ă ≠ nocturn, -ă 96
a diverge *v.* a converge 65
divergent, -ă *v.* convergent, -ă 65
a diversifica *v.* a uniformiza 277
diversificare *v.* uniformizare 271
divizibil, -ă ≠ indivizibil, -ă 96
divizibil, -ă ≠ nedivizibil, -ă 96
divizibilitate ≠ indivizibilitate 96
divizibilitate ≠ nedivizibilitate 96
divorț *v.* căsătorie 49
a divorța *v. a (se)* căsători 49
a divorța *v. a (se)* însura 159
a divorța, *v. a (se)* mărita 189
divorțat, -ă *v.* căsătorit, -ă 49
dizarmonie *v.* armonie 24
dizarmonios, -oasă *v.* armonios, -oasă 25
dobândă ≠ pagubă 96
dobândire *v.* pierdere 96
dojană *v.* laudă 171
domestic, -ă ≠ sălbatic, -ă 96
domol, -oală *v.* iute 132
dragoste ≠ ură 96
a drege *v. a* strica 257
drept, dreaptă ≠ greșit, -ă 97
drept, dreaptă ≠ nedrept, nedreaptă 97
drept, dreaptă ≠ stâng, -ă 97
dreptate ≠ injustiție 98
dreptate ≠ nedreptate 98
dreptate ≠ strâmbătate 98
dubiu *v.* certitudine 51
a se duce *v.* a (se) naște 194
dulce ≠ amar, -ă 98
dulce ≠ acru, -ă 98
dulceață ≠ amărăciune 98
duplicitar, -ă *v.* sincer, -ă 247
duplicitate *v.* sinceritate 250
durabil, -ă ≠ efemer, -ă 250
durabil, -ă ≠ momentan, -ă 98
durabil, -ă ≠ pasager, -ă 99
durabil, -ă ≠ pieritor, -oare 99
durabil, -ă ≠ provizoriu, -ie 99
durabil, -ă ≠ temporar, -ă 99
durabil, ≠ trecător, -oare 99
durabil, -ă ≠ vremelnic, -ă 99
durere *v.* fericire 111
durere *v.* plăcere 208
dușman *v.* amic 18
dușman *v.* partizan 205
dușman *v.* prieten 216
dușmănește *v.* prietenește 217
dușmănie *v.* prietenie 217

E

a (se) Echilibra ≠ *a (se)* dezechilibra 100
echilibrat, -ă dezechilibrat, -ă 100
echilibru ≠ dezechilibru 100
echitabil, -ă ≠ inechitabil, -ă 101
echitate ≠ inechitate 101
econom, -oamă ≠ cheltuitor, -oare 101
econom, -oamă ≠ risipitor, -oare 101
economie ≠ risipă 101
eden ≠ iad 101
eden ≠ infern 101
educabil, -ă ≠ ineducabil, -ă 101
efemer, -ă *v.* constant, -ă 62
efemer, -ă *v.* durabil, -ă 98
efemer, -ă *v.* etern, -ă 104
efemer, -ă *v.* permanent, -ă 206
efemer, -ă *v.* trainic, -ă 267
efmer, -ă *v.* veșnic, -ă 280
efemeritate *v.* perenitate 205
eficace ≠ ineficace 102
eficacitate ≠ ineficacitate 102

eficient, -ă ≠ ineficient, -ă 102
eficientă ≠ ineficientă 102
egal, -ă ≠ inegal, -ă 102
egalitate ≠ inegalitate 102
egalitate ≠ neegalitate 102
egoism *v.* altruism 17
egoist, -ă *v.* altruist, -ă 18
eminent, -ă ≠ mediocru, -ă 102
energic, -ă ≠ pasiv, -ă 103
eroare *v.* adevăr 13
eroare *v.* exactitate 105
eroism ≠ laşitate 103
eronat, -ă *v.* adevărat, -ă 13
eronat, -ă *v.* corect, -ă 66
eronat, -ă *v.* exact, -ă 105
eronat, -ă *v.* just, -ă 168
erou ≠ laş 103
erudit, -ă ≠ ignorant, -ă 103
erudit, -ă ≠ incult, -ă 103
erudit, -ă ≠ neinstruit, -ă 103
erudit, -ă ≠ neînvăţat, -ă 103
erudiţie ≠ ignoranţă 103
erudiţie ≠ incultură 103
eşec *v.* izbândă 135
eşec *v.* reuşită 233
eşec *v.* succes 259
eşec *v.* victorie 281
a eşua *v.* *a* izbândi 135
a eşua *v.* *a* reuşi 232
etern, -ă ≠ efemer, -ă 104
etern, ≠ muritor, -oare 104
etern, -ă ≠ pasager, -ă 104
etern, -ă ≠ pieritor, -oare 104
etern, -ă ≠ temporar, -ă 104
etern, -ă ≠ trecător, -oare 104
etern, -ă ≠ vremelnic, -ă 104
eterogen, -ă *v.* omogen, -ă 200
eterogenitate *v.* omogenitate 200
evitabil, -ă ≠ iminent, -ă 105
evitabil, -ă ≠ inevitabil, -ă 105
evitabil, -ă ≠ ineluctabil, -ă 105
evitabilitate ≠ iminenţă 105
evitabilitate ≠ ineluctabilitate 105
evitabilitate ≠ inevitabilitate 105
a evolua ≠ a involua 105
exact, -ă ≠ eronat, -ă 105
exact, -ă ≠ inexact, -ă 105
exactitate ≠ eroare 105
exactitate ≠ inexactitate 105
a exagera ≠ *a* minimaliza 106
exagerare ≠ minimalizare 106
exigent, -ă ≠ îngăduitor, -oare 106
exigent, -ă ≠ tolerant, -ă 106
exigenţă ≠ indulgenţă 106
exigenţă ≠ toleranţă 107
existent, -ă ≠ inexistent, -ă 107
existent, -ă ≠ neexistent, -ă 107
existenţă ≠ inexistenţă 107
existenţă ≠ neant 107
existenţă ≠ neexistenţă 107
existenţă ≠ nonexistenţă 107
expansiune ≠ contractare 107
expansiune ≠ contracţie 107
expansiune ≠ contragere 108
a expira *v.* a inspira 128
expiraţie *v.* inspiraţie 128
export *v.* import 126
a exporta *v.* *a* importa 126
exportator *v.* importator 127
exterior, -oară *v.* interior, -oară 135
exterioritate *v.* interioritate 135
extern, -ă *v.* intern, -ă 130
a (se) extinde ≠ *a se* restrânge 108
extins, -ă ≠ restrâns, -ă 108
extravertit, -ă *v.* introvertit, -ă 131
extrinsec, -ă *v.* intrinsec, -ă 131

F

a Face ≠ *a* desface 109
facere ≠ desfacere 109
facil ≠ anevoie 109
facil, -ă ≠ dificil, -ă 109
fals, -ă *v.* adevărat, -ă 13
fals, -ă *v.* autentic, -ă 30
fals, -ă *v.* corect, -ă 56
fals, -ă *v.* just, -ă 168
fals, -ă *v.* real, -ă 226
fals, -ă *v.* sincer, -ă 249
falsitate *v.* adevăr 13
fantastic, -ă *v.* real, -ă 226
fantezie *v.* realitate 228
fast, -ă ≠ nefast, -ă 109
favorabil, -ă ≠ defavorabil, -ă 109
favorabil, -ă ≠ nefavorbil, -ă 110
a favoriza ≠ *a* defavoriza 110
făţarnic, -ă *v.* sincer, -ă 249
făţărnicie *v.* sinceritate 250
făţiş, -ă ≠ ascuns, -ă 110
fecund, -ă ≠ steril, -ă 110
fecund, -ă ≠ sterp, stearpă 110
fecunditate ≠ sterilitate 111
a fereca ≠ *a* desfereca 111
ferice ≠ neferice 111
a ferici ≠ *a* neferici 111
a ferici ≠ *a* nenoroci 111
fericire ≠ durere 111
fericire ≠ nefericire 111
fericire ≠ nenorocire 111
fericire ≠ suferinţă 112
fericit, -ă ≠ nefericit, -ă 112
fericit, -ă ≠ nenorocit, -ă 112
ferocitate *v.* blândeţe 37
fertil, -ă ≠ arid, -ă 112
fertil, -ă ≠ neroditor, -oare 112
fertil, -ă ≠ steril, -ă 112
fertil, -ă ≠ sterp, stearpă 112
fertilitate ≠ sterilitate 112
fictiv, -ă *v.* real, -ă 226
ficţiune *v.* realitate 228

fidel, -ă ≠ infidel, -ă 113
fidelitate ≠ infidelitate 113
ființă ≠ neființă 113
fin, -ă ≠ grosolan, -ă 113
fin, -ă ≠ vulgar, -ă 113
final *v.* început 146
finețe ≠ grosolănie 113
finețe ≠ vulgaritate 113
finit, -ă ≠ infinit, -ă 113
finit, -ă ≠ nelimitat, -ă 114
finit, -ă ≠ nemărginit, -ă 114
finit, -ă ≠ nesfârșit, -ă 114
fix, -ă ≠ mobil, -ă 114
fixitate ≠ mobilitate 114
flămând, -ă *v.* sătul, -ă 242
flămând, -ă *v.* săturat, -ă 242
flexibil, -ă ≠ inflexibil, -ă 114
flexibilitate ≠ inflexibilitate 114
fluctuant, -ă *v.* constant, -ă 62
flux ≠ reflux 115
foame *v.* sațietate 240
foamete *v.* săturare 243
folos ≠ daună 115
folos ≠ pagubă 115
a folosi ≠ *a* dăuna 115
a folosi ≠ *a* păgubi 115
folositor, -oare ≠ dăunător, -oare 115
folositor, -oare ≠ nefolositor, -oare 115
folositor, -oare ≠ nociv, -ă 116
folositor, -oare ≠ păgubitor, -oare 116
folositor, -oare ≠ vătămător, -oare 116
forță ≠ slăbiciune 116
franchețe ≠ ipocrizie 116
frică *v.* curaj 77
frică *v.* îndrăzneală 160
fricos, -oasă *v.* curajos, -oasă 77
fricos, -oasă *v.* cutezător, -oare 78
fricos, -oasă *v.* îndrăzneț, -eață 150
frig *v.* căldură 47
friguros, -oasă *v.* cald, -ă 44
friguros, -oasă *v.* călduros, -oasă 48
frumos, -oasă ≠ hâd, -ă 116
frumos, -oasă ≠ hidos, -oasă 116
frumos, -oasă ≠ pocit, -ă 117
frumos, -oasă ≠ slut, -ă 117
frumos, -oasă ≠ urât, -ă 117
frumusețe ≠ hidoșenie 117
frumusețe ≠ sluțenie 117
frumusețe ≠ urâciune 117
frumusețe ≠ urâțenie 117
furios, -oasă *v.* calm, -ă 46

G

a Găsi *v.* a pierde 207
general, -ă *v.* individual, -ă 127
general, -ă *v.* particular, -ă 204
a (se) generaliza *v.* *a (se)* particulariza 204
ger *v.* căldură 47
geros, -oasă *v.* cald, -ă 44
geros, -oasă *v.* călduros, -oasă 44
ghinion *v.* noroc 198
ghinion *v.* șansă 263
gol, goală *v.* îmbrăcat, -ă 137
gol, goală *v.* plin, -ă 210
a (se) goli *v.* *a (se)* umple 270
grabă ≠ întârziere 118
grabă ≠ zăbavă 118
gras, -ă ≠ slab, -ă 118
a grăbi ≠ *a* încetini 118
a (se) grăbi ≠ *a* întârzia 119
a se grăbi ≠ *a* zăbovi 119
grăbire ≠ încetinire 119
grăbire ≠ întârziere 119
a grăi ≠ *a* tăcea 119
greoi, -oaie *v.* iute 133
greșit, -ă *v.* adevărat, -ă 13
greșit, -ă *v.* corect, -ă 66
greșit, -ă *v.* drept, dreaptă 97
greșit, -ă *v.* just, justă 168
greu *v.* lesne 179
greu *v.* ușor 275
greu, grea *v.* ușor, -oară 275
gros, groasă ≠ slab, -ă 119
gros, groasă ≠ slab, -ă 119
gros, groasă ≠ subțire 119
grosime ≠ subțirime 220
grosolan, -ă *v.* delicat, -ă 83
grosolan, -ă *v.* distins, -ă 95
grosolan, -ă *v.* fin, -ă 113
grosolănie *v.* delicatețe 84
grosolănie *v.* finețe 113
guraliv, -ă ≠ mut, -ă 120
guraliv, -ă ≠ tăcut, -ă 121
gureș, -ă ≠ tăcut, -ă 121

H

Haos *v.* ordine 202
haos *v.* organizare 202
harnic, -ă ≠ leneș, -ă 122
harnic, -ă ≠ puturos, -oasă 122
harnic, -ă ≠ trântor, -ă 122
hazard *v.* necesitate 122
hărnicie *v.* lene 122
hărnicie *v.* lenevie 122
hâd, -ă *v.* frumos, -oasă 116
hidos, -oasă *v.* frumos, -oasă 116
hidoșenie *v.* frumusețe 117
himeră *v.* realitate 228
himeric, -ă *v.* real, -ă 226
holtei *v.* căsătorit 49
holtei *v.* însurat, 160
a (se) hotărî ≠ *a* șovăi 122
hotărâre ≠ nehotărâre 123
hotărâre ≠ șovăire 123
hotărât, -ă ≠ șovăielnic, -ă 123
hotărât, -ă ≠ șovăitor, -oare 123
hulă *v.* laudă 171
hulire *v.* laudă 171

I

Iad *v.* eden 101
iad *v.* rai 202
iarna *v.* vara 277
iarnă *v.* vară 277
ideal, -ă *v.* real, -ă 227
identic, -ă ≠ deosebit, -ă 124
identic, -ă ≠ diferit, -ă 124
identic, -ă ≠ distinct, -ă 124
identitate ≠ deosebire 124
identitate ≠ diferență 124
ieftin, -ă ≠ scump, -ă 124
ieftinătate ≠ scumpete 125
a(se) ieftini ≠ *a (se)* scumpi 125
ieftinire ≠ scumpire 125
ieri ≠ mâine 125
a ierta ≠ *a* certa 125
a ierta ≠ *a* pedepsi 125
iertat, -ă ≠ neiertat, -ă 125
iertător, -oare ≠ neiertător, -oare 125
a ieși *v.* *a* intra 131
ieșire *v.* intrare 131
ignobil, -ă *v.* nobil, -ă 197
ignorant, -ă *v.* erudit, -ă 103
ignorant, -ă *v.* instruit, -ă 128
ignorant, -ă *v.* învățat, -ă 165
ignorant, -ă *v.* savant, -ă 241
ignoranță *v.* cultură 75
ignoranță *v.* erudiție 103
ignoranță *v.* instrucție 128
ignoranță *v.* știință 263
ilimitat, -ă, *v.* limitat, -ă 175
ilogic, -ă *v.* rațional, -ă 223
ilustru, -ă ≠ obscur, -ă 126
iluzie ≠ decepție 126
iluzie ≠ dezamăgire 126
iluzie ≠ deziluzie 126
iluzie *v.* realitate 228
iluzoriu, -ie *v.* real, -ă 227
imaginar, -ă *v.* adevărat, -ă 13
imaginar, -ă *v.* real, -ă 227
imaginație *v.* realitate 228
imaterial, -ă *v.* material, -ă 184
iminent, -ă *v.* evitabil, -ă 104
iminență *v.* evitabilitate 105
imoral, -ă *v.* moral, -ă 191
imoralitate *v.* moralitate 192
imparțialitate *v.* parțialitate 205
imperfect, -ă *v.* desăvârșit, -ă 85
imperfect, -ă *v.* perfect, -ă 206
imperfecțiune *v.* calitate 45
imperfecțiune *v.* desăvârșire 85
imperfecțiune *v.* perfecțiune 206
impolitețe *v.* politețe 210
imponderabil, -ă *v.* ponderabil, -ă 211
import ≠ export 126
a importa ≠ *a* exporta 126
important, -ă ≠ neimportant, -ă 126
importator ≠ exportator 127
imposibil, -ă *v.* posibil, -ă 211
imposibilitate *v.* posibilitate 211
imprecis, -ă *v.* desluşit, -ă 87
imprecis -ă *v.* precis, -ă 213
imprecizie *v.* precizie 213
impur, -ă *v.* pur, -ă 220
inabil, -ă *v.* dibaci, -ce 91
inabil, -ă *v.* iscusit, -ă 131
inabilitate *v.* dibăcie 92
inacceptabil, -ă *v.* acceptabil, -ă 9
inaccesibil, -ă *v* accesibil, -ă 10
inactiv, -ă *v.* activ, -ă 11
inactivitate *v.* activitate 11
inadaptabil, -ă *v.* adaptabil, -ă 11
inadaptabilitate *v.* adaptabilitate 11
inalienabil, -ă *v.* alienabil, -ă 17
inalienabilitate *v.* alienabilitate 17
inalienare *v.* alienare 17
inamic *v.* amic 19
inamovibil, -ă *v.* amovibil, -ă 19
inamovibilitate *v.* amovibilitate 19
inanalizabil, -ă *v.* analizabil, -ă 20
inapt, -ă *v.* apt, -ă 24
inaptitudine *v.* aptitudine 24
incapabil, -ă *v.* capabil, -ă 47
incapacitate *v.* capacitate 47
incert, -ă *v.* cert, -ă 51
incert, -ă *v.* sigur, -ă 246
incertitudine *v.* certitudine 51
incertitudine *v.* siguranță 247
incoerent, -ă *v.* coerent, -ă 56
incoerență *v.* coerență 56
incognoscibil, -ă *v.* cognoscibil, -ă 56
incognoscibilitate *v.* cognoscibilitate .. 56
incomod, -ă *v.* comod, -ă 37
incomparabil, -ă *v.* comparabil, -ă 57
incompatibilitate *v.* compatibilitate 57
incompetent, -ă *v.* competent, -ă 57
incompetență *v.* competență 58
incomplet, -ă *v.* complet, -ă 58
incomunicabil, -ă *v.* comunicabil, -ă 58
incomunicabilitate *v.* comunicabilitate 58
inconsecvent, -ă *v.* consecvent, -ă 61
inconsecvență *v.* consecvență 61
inconștient, -ă *v.* conștient, -ă 63
incontestabil, -ă *v.* contestabil, -ă 64
inconvenabil, -ă *v.* convenabil, -ă 65
incorectitudine *v* corectitudine 67
incoruptibil, -ă *v.* coruptibil, -ă 67
incoruptibilitate *v.* coruptibilitate 67
incult, -ă *v.* cult, -ă 75
incult, -ă *v.* erudit, -ă 103
incult, -ă *v.* instruit, -ă 129
incult, -ă *v.* învățat, -ă 165
incult, -ă *v.* savant, -ă 241
incultură *v.* cultură 75
incultură *v.* erudiție 103
incultură *v.* instrucție 128
indecent, -ă *v.* cuviincios, -oasă 79
indecent, -ă *v.* decent, -ă 82
indecență *v.* cuviință 79
indecență *v.* decență 79
indecis, -ă *v.* decis, -ă 82
indelicat, -ă *v.* delicat, -ă 83

indelicateţe v. delicateţe 84
independent, -ă ≠ dependent, -ă 127
independenţă ≠ dependenţă 127
indiferenţă v. interes 130
indirect, -ă v. direct, -ă 94
indisciplinat, -ă v. disciplinat, -ă 94
indisciplină v. disciplină 94
indiscutabil, -ă v. discutabil, -ă 94
indistinct, -ă v. distinct, -ă 95
individual, -ă ≠ colectiv, -ă 127
individual, -ă ≠ comun, -ă 127
individual, -ă ≠ general, -ă 127
individual, -ă ≠ social, -ă 128
individual, -ă ≠ universal, -ă 128
indivizibil, -ă v. divizibil, -ă 96
indivizibilitate v. divizibilitate 96
indulgent, -ă v. exigent, -ă 106
indulgenţă v. exigenţă 106
inechitabil, -ă v. echitabil, -ă 101
inechitate v. echitate 101
ineducabil, -ă v. educabil, -ă 101
ineficace v. eficace 102
ineficacitate v. eficacitate 102
ineficient, -ă v. eficient, -ă 102
ineficienţă v. eficienţă 102
inegal, -ă v. egal, -ă 102
inegalitate v. egalitate 102
ineluctabil, -ă v. evitabil, -ă 105
ineluctabilitate v. evitabilitate 105
inevitabil, -ă v. evitabil, -ă 105
inevitabilitate v. evitabilitate 105
inexact, -ă v. exact, -ă 105
inexactitate v. exactitate 105
inexistent, -ă v. existent, -ă 107
inexistenţă v. existenţă 107
infatuare v. modestie 191
infatuat, -ă v. modest, -ă 190
infern v. eden 101
infern v. paradis 204
infern v. rai 222
inferior, -oară v. superior, -oară 260
inferioritate v. superioritate 261
infidel, -ă v. credincios, -oasă 68
infidel, -ă v. fidel, -ă 113
infidelitate v. fidelitate 113
infinit, -ă v. finit, -ă 113
infinit, -ă v. limitat, -ă 175
a infirma v. *a* confirma 60
infirmare v. confirmare 61
inflexibil, -ă v. flexibil, -ă 114
inflexibilitate v. flexibilitate 114
ingratitudine v. recunoştinţă 114
inimiciţie v. prietenie 230
injust, -ă v. just, -ă 168
injusteţe v. justeţe 169
injustiţie v. dreptate 98
injustiţie v. justiţie 169
inocent, -ă v. culpabil, -ă 74
inocenţă v. culpabilitate 75
insolubil, -ă v. solubil, -ă 251
a inspira ≠ *a* expira 128
inspiraţie ≠ expiraţie 128
instabil, -ă v. constant, -ă 62
instabil, -ă v. stabil, -ă 256
instabilitate v. stabilitate 256
instantaneu ≠ treptat 128
instinctiv, -ă v. conştient, -ă 64
instrucţie ≠ ignoranţă 128
instrucţie ≠ incultură 128
instruit, -ă ≠ ignorant, -ă 128
instruit, -ă ≠ incult, -ă 129
instruit, -ă ≠ neinstruit, -ă 129
instruit, -ă ≠ neînvăţat, -ă 129
insucces v. succes 259
insucces v. izbândă 135
inteligent, -ă v. prost, proastă 129
inteligenţă v. prostie 129
intens, -ă ≠ slab, -ă 129
interdicţie v. îngăduinţă 153
interdicţie v. permisiune 207
interes ≠ dezinteres 129
interes ≠ indiferenţă 130
interes ≠ nepăsare 130
interesant, -ă ≠ anost, -ă 130
interesant, -ă ≠ neinteresant, -ă 130
interior, -oară ≠ exterior, -oară 130
interioritate ≠ exterioritate 130
intern, -ă ≠ extern, -ă 153
a interzice v. *a* îngădui 153
a interzice v. *a* permite 207
interzicere v. îngăduinţă 153
interzis, -ă v. îngăduit, -ă 153
interzis, -ă v. permis, -ă 206
intoleranţă v. îngăduinţă 153
a intra ≠ *a* ieşi 131
intransigenţă v. îngăduinţă 163
intrare ≠ ieşire 131
intrinsec, -ă ≠ extrinsec, -ă 131
introvertit, -ă ≠ extravertit, -ă 131
inuman, -ă v. uman, -ă 269
inutil, -ă v. necesar, -ă 196
inutil, -ă v. util, -ă 276
inutilitate v. utilitate 276
inventat, -ă v. real, -ă 227
a involua v. *a* evolua 105
involuntar, -ă v. conştient, -ă 64
ipocrit, -ă v. sincer, -ă 249
ipocrizie v. franchete 116
ipocrizie v. sinceritate 250
iraţional, -ă v. raţional, -ă 223
iraţionalitate v. raţionalitate 223
ireal, -ă v. real, -ă 227
irealitate v. realitate 228
iscusit, -ă ≠ inabil, -ă 131
iscusit, -ă ≠ neiscusit, -ă 131
iscusit, -ă ≠ neîndemânatic, -ă 132
iscusit, -ă ≠ stângaci, -ce 132
a (se) isprăvi v. *a* începe 144
isteţ, -eaţă ≠ prost, proastă 132
a (se) iubi ≠ *a (se)* urî 132
iubire ≠ ură 132
iute ≠ agale 132
iute ≠ domol, domoală 132
iute ≠ greoi, -oaie 133

iute ≠ încet, -eată 133
iute ≠ lent, -ă 133
iute ≠ lin, -ă 133
iute ≠ moale 134
iute ≠ molatic, -ă 134
iuţeală ≠ încetineală 134
a (se) iuţi ≠ *a (se)* încetini 134
a se ivi ≠ *a se* ascunde 134
a se ivi ≠ *a* dispărea 134
a se ivi ≠ *a* pieri 134
ivire ≠ dispariţie 134
ivire ≠ pieire 135
izbândă ≠ cădere 135
izbândă ≠ eşec 135
izbândă ≠ insucces 135
izbândă ≠ înfrângere 135
izbândă ≠ neizbândă 135
izbândă ≠ pierdere 135
a izbândi ≠ *a* eşua 135

Î

a (se) îmbărbăta ≠ *a (se)* descuraja 136
îmbărbătare ≠ descurajare 136
a (se) îmbăta ≠ *a (se)* trezi 136
a îmbătrâni *v.* *a* întineri 163
îmbătrânire *v.* întinerire 163
a (se) îmbogăţi ≠ *a* sărăci 136
îmbogăţire ≠ sărăcire 136
îmbogăţit, -ă ≠ sărăcit, -ă 136
a (se) îmbolnăvi ≠ *a (se)* însănătoşi 137
a (se) îmbolnăvi ≠ *a (se)* înzdrăveni 137
a (se) îmbolnăvi ≠ *a (se)* tămădui 137
a (se) îmbolnăvi ≠ *a (se)* vindeca 137
a (se) îmbrăca ≠ *a (se)* dezbrăca 137
îmbrăcat ≠ dezbrăcat 137
îmbrăcat, -ă ≠ dezbrăcat, -ă 137
îmbrăcat, -ă ≠ gol, goală 137
a (se) îmbunătăţi ≠ *a (se)* înrăutăţi 138
îmbunătăţire ≠ înrăutăţire 138
a se împăca *v.* *a se* certa 51
împăcare *v.* ceartă 50
a împiedica ≠ *a* despiedica 138
a împiedica *v.* *a* ajuta 17
a împleti ≠ *a* despleti 138
împletire ≠ despletire 138
împletit,-ă ≠ despletit, -ă 139
a (se) împrăştia *v.* *a (se)* strânge 258
a se împurpura ≠ *a* păli 139
a se împuţina *v.* *a* creşte 70
a se împuţina *v.* *a se* înmulţi 157
a se înmulţi *v.* *a se* mări 175
a (se) împuţina *v.* *a (se)* spori 253
împuţinare *v.* mărire 187
împuţinare *v.* înmulţire 157
împuţinare *v.* sporire 255
a înainta ≠ *a se* retrage 139
înaintare ≠ regres 139
înaintare ≠ retragere 139
înaintaş ≠ urmaş 139
înaintat, -ă ≠ înapoiat, -ă 139
înaintat, -ă ≠ primitiv, -ă 140
înaintat, -ă ≠ reacţionar, -ă 140
înainte ≠ înapoi 140
înainte ≠ îndărăt 140
înalt, -ă ≠ jos, joasă 140
înalt, -ă ≠ mărunt, -ă 141
înalt, -ă ≠ mic, -ă 141
înalt, -ă ≠ scund, -ă 141
înalt, -ă ≠ scurt. -ă 141
înapoi *v.* înainte 140
înapoiat, -ă *v.* înaintat, -ă 139
înapoiere *v.* civilizaţie 54
a se înavuţi *v.* *a* sărăci 141
înavuţire *v.* sărăcire 141
înavuţit, -ă *v.* sărac, -ă 141
a (se) înălbi ≠ *a (se)* înnegri 141
a se înălţa ≠ *a* cădea 142
înălţare ≠ cădere 142
înălţare ≠ coborâre 142
înăuntru ≠ afară 142
a încăleca ≠ *a* descăleca 142
a (se) încălţa ≠ *a (se)* descălţa 142
încălţat, -ă ≠ desculţ, -ă 142
a (se) încălzi ≠ *a (se)* răci 143
a (se) încălzi ≠ *a (se)* răcori 143
a încărca ≠ *a* descărca 143
încărcare ≠ descărcare 143
încărcat ≠ descărcat 143
a (se) încâlci ≠ *a (se)* limpezi 176
a (se) încâlci *v.* *a(se)* lămuri 176
încâlcit, -ă *v.* clar, -ă 54
încâlcit, -ă *v.* lămurit, -ă 172
încâlcit, -ă *v.* limpede 175
a încânta ≠ *a* dezamăgi 143
încântat, -ă ≠ dezamăgit, -ă 144
a începe ≠ *a (se)* isprăvi 144
a începe ≠ *a* înceta 144
a începe ≠ *a (se)* încheia 145
a începe ≠ *a (se)* sfârşi 145
a începe ≠ *a (se)* termina 146
începere ≠ încheiere 147
început ≠ final 146
început ≠ încheiere 147
început ≠ sfârşit 147
încet, -eată *v.* iute 133
încet, -eată *v.* rapid, -ă 222
încet, -eată *v.* repede 231
încet, -eată *v.* tare 265
a înceta *v.* *a* începe 144
încetineală *v.* iuţeală 134
încetineală *v.* rapiditate 223
încetineală *v.* repezeală 231
încetineală *v.* repeziciune 232
a încetini *v.* a accelera 8
a încetini *v.* *a* grăbi 118
a (se) încetini *v.* *a (se)* iuţi 134
încetinire *v.* accelerare 9
încetinire *v.* grăbire 115
încetinit, -ă *v.* accelerat, -ă 9
a încheia ≠ *a* descheia 147
a încheia ≠ *a* începe 145
încheiat ≠ descheiat 147

încheiere ≠ descheiere 147
încheiere v. începere 146
încheiere v. început 147
a închide v. a deschide 85
închidere v. deschidere 86
închipuire v. realitate 228
închipuit, -ă v. adevărat, -ă 13
închipuit, -ă v. real, -ă 227
închis, -ă v. deschis, -ă 86
încoace v. încolo 147
a se încolăci ≠ a se descolăci 147
încolăcire ≠ descolăcire 147
încolo v. încoace 147
încotro ≠ dincotro 147
încredere ≠ bănuială 148
încredere ≠ îndoială 148
încredere ≠ neîncredere 148
încredere ≠ suspiciune 148
încrezător, -oare ≠ bănuitor, -oare 148
încrezător, -oare ≠ neîncrezător, -oare 148
încrezător, -oare ≠ suspicios, -oasă 148
a se încrunta v. a se însenina 158
încruntat, -ă v. voios, -oasă 283
a încuia ≠ a descuia 148
încuiat, -ă ≠ descuiat, -ă 149
încuiere ≠ descuiere 149
a încuraja ≠ a descuraja 149
încurajare ≠ descurajare 149
a (se) încurca ≠ a (se) descurca 149
a (se) încurca ≠ a (se) lămuri 172
a (se) încurca v. a (se) limpezi 176
încurcare ≠ descurcare 149
încurcat, -ă v. desluşit, -ă 88
încurcat, -ă v. lămurit, -ă 172
îndărăt v. înainte 140
a (se) îndepărta v. a (se) apropia 23
îndepărtare v. apropiere 23
îndepărtat, -ă v. apropiat, -ă 23
a se îndoi v. a crede 66
îndoială v. certitudine 51
îndoială v. credinţă 69
îndoială v. încredere 148
îndoială v. siguranţă 247
îndrăzneală ≠ frică 150
îndrăzneală ≠ laşitate 150
îndrăzneală ≠ sfială 150
îndrăzneală ≠ temere 150
îndrăzneală ≠ timiditate 150
îndrăzneţ, -eaţă ≠ fricos, -oasă 150
îndrăzneţ, -eaţă ≠ laş, -ă 150
îndrăzneţ, -eaţă ≠ sfios, oasă 150
îndrăzneţ, -eaţă ≠ temător, -oare 151
îndrăzneţ, -eaţă ≠ timid, -ă 151
a îndrăzni ≠ a se sfii 151
a îndrăzni ≠ a se teme 151
a îndrepta ≠ a strica 258
a (se) îndrepta ≠ a (se) strâmba 151
îndreptăţit, -ă ≠ neîndreptăţit, -ă 151
a îndulci ≠ a amărî 151
înfăptuire ≠ neînfăptuire 152
a înfăşura ≠ a desfăşura 152
a înfiinţa ≠ a desfiinţa 152
înfiinţare ≠ desfiinţare 152
înfometat, -ă v. sătul, -ă 242
înfrângere v. biruinţă 34
înfrângere v. izbândă 139
înfrângere v. succes 135
înfrângere v. victorie 281
înfrânt, -ă v. biruitor, -oare 35
înfrânt, -ă v. învingător, -oare 167
înfrânt, -ă v. victorios, -oasă 281
a (se) înfrumuseţa ≠ a (se) urâţi 152
înfrumuseţare ≠ urâţire 152
a înfrunzi ≠ a (se) desfrunzi 152
înfrunzire ≠ desfrunzire 153
înfrunzit, -ă ≠ desfrunzit, -ă 153
înfumurare v. modestie 191
înfumurat, -ă v. modest, -ă 190
a îngădui ≠ a interzice 153
îngăduinţă ≠ interdicţie 153
îngăduinţă ≠ interzicere 153
îngăduinţă ≠ intoleranţă 153
îngăduinţă ≠ intransigenţă 153
îngăduit, -ă ≠ interzis, -ă 153
îngăduit, ă ≠ neîngăduit, -ă 154
îngăduitor, -oare ≠ aspru, -ă 154
îngăduitor, -oare ≠ crud, -ă 154
îngăduitor, -oare ≠ cumplit, -ă 154
îngăduitor, -oare v. exigent, -ă 106
îngăduitor, -oare ≠ intransigent, -ă 154
îngăduitor, -oare ≠ necruţător, -oare 154
îngăduitor, -oare ≠ necruţător, -oare 154
îngăduitor, -oare ≠ nemilos, -oasă 154
îngăduitor, -oare ≠ riguros, -oasă 154
îngăduitor, -oare ≠ sever, -ă 155
îngâmfare, v. modestie 191
îngâmfat, -ă v. modest, -ă 190
îngheţ ≠ dezgheţ 155
a îngheţa ≠ a se dezgheţa 155
îngheţare ≠ dezgheţare 155
a se îngrăşa ≠ a slăbi 155
îngrăşare ≠ slăbire 155
a îngreuia v. a înlesni 157
a (se) îngreuia a (se) uşura 275
îngreuiere v. înlesnire 157
îngreuiere v. uşurare 276
a îngreuna v. a înlesni 157
a (se) îngreuna v. a (se) uşura 276
îngreunare v. înlesnire 157
îngreunare v. uşurare 276
a îngropa ≠ a dezgropa 155
îngropare ≠ dezgropare 156
a (se) îngroşa ≠ a (se) subţia 156
îngroşare ≠ subţiere 156
îngust, -ă v. larg, -ă 170
îngust, -ă v. lat, -ă 171
a (se) îngusta v. a (se) lărgi 173
îngustare v. lărgire 173
îngustat, -ă v. lărgit, -ă 173
îngustime v. lărgime 173
a înhăma ≠ a deshăma 156
înhămare ≠ deshămare 156

înhămat, -ă ≠ deshămat, -ă 156
a înjuga ≠ *a* dejuga 156
înjugare ≠ dejugare 157
a înlesni ≠ *a* îngreuia 157
a înlesni ≠ *a* îngreuna 157
înlesnire ≠ îngreuiere 157
înlesnire ≠ îngreunare 157
a se înmulți ≠ *a se* împuțina 157
înmulțire ≠ împuținare 157
a (se) înnegri *v.* *a (se)* albi 17
a (se) înnegri *v.* *a (se)* înălbi 142
a se înnegura *v.* *a se* însenina 158
a înnoda ≠ *a* deznoda 157
înnodare ≠ deznodare 158
a se înnoi ≠ *a se* învechi 158
înnoire ≠ învechire 158
a se înnopta *v.* *a se* lumina 178
a se înnora *v.* *a se* însenina 158
înnorat, -ă *v.* senin, -ă 244
a (se) înrăutăți *v.* *a (se)* ameliora 18
a (se) înrăutăți *v.* *a (se)* îmbunătăți 158
înrăutățire *v.* ameliorare 18
înrăutățire *v.* îmbunătățire 138
a (se) însănătoşi *v.* *a (se)* îmbolnăvi 137
însemnat, -ă ≠ neînsemnat, -ă 158
a se însenina ≠ *a se* încrunta 158
a se însenina ≠ *a se* întuneca 158
a se însenina ≠ *a (se)* posomorî 159
însuflețit, ă ≠ neînsuflețit, -ă 159
a (se) însura ≠ *a (se)* despărți 159
a (se) însura ≠ *a* divorța 159
însurat ≠ becher 159
însurat ≠ burlac 159
însurat ≠ celibatar 159
însurat ≠ holtei 160
însurat ≠ neînsurat 160
însuşire ≠ cusur 160
însuşire ≠ defect 160
însuşire ≠ lipsă 160
însuşire ≠ meteahnă 160
însuşire ≠ neajuns 160
însuşire ≠ scădere 160
însuşire ≠ slăbiciune 161
însuşire ≠ viciu 161
a (se) întări ≠ *a (se)* înmuia 161
a (se) întări ≠ *a* slăbi 161
întărire ≠ slăbire 161
întărit, -ă ≠ slăbit, -ă 161
întâi ≠ apoi 161
întâi, întâia ≠ ultim, -ă 162
a se întâlni ≠ *a se* despărți 162
întâlnire ≠ despărțire 162
întâmplare *v.* necesitate 197
întâmplător, -oare *v.* necesar, -ă 196
a întârzia *v.* *a (se)* grăbi 119
întârziere *v.* grabă 118
întârziere *v.* grăbire 119
a întemeia ≠ *a* distrage 162
a întemeia ≠ *a* nimici 162
întemeiere ≠ distrugere 162
întemeiere ≠ nimicire 162
a (se) întinde ≠ *a (se)* strânge 162
a întineri ≠ *a* îmbătrâni 163
întinerire ≠ îmbătrânire 163
a se întoarce *v.* *a* pleca 209
întoarcere *v.* plecare 210
întotdeauna ≠ niciodată 163
a întreba ≠ *a* răspunde 163
întrebare ≠ răspuns 163
întreg, întreagă ≠ incomplet, -ă 163
întreg, întreagă ≠ necomplet, -ă 163
a (se) întrista *v.* *a (se)* bucura 39
a (se) întrista *v.* *a (se)* înveseli 166
a (se) întrista *v.* *a (se)* veseli 279
întristare *v.* bucurie 39
întristare *v.* veselie 279
întristat, -ă *v.* bucuros, -oasă 40
întristat, -ă *v.* vesel, -ă 277
întristat, -ă *v.* voios, -oasă 283
a (se) întuneca *v.* *a (se)* lumina 178
a se întuneca *v.* *a se* însenina 158
întunecat, -ă *v.* luminat, -ă 179
întunecat, -ă *v.* luminos, -oasă 180
întunecat, -ă *v.* senin, -ă 244
întunecime *v.* lumină 180
întunecime *v.* seninătate 246
întunecos, -oasă *v.* luminat, -ă 179
întunecos, -oasă *v.* luminos, -oasă 180
întuneric *v.* lumină 180
înțelegere ≠ neînțelegere 163
înțelepciune ≠ nebunie 164
înțelepciune ≠ nerozie 164
înțelepciune ≠ prostie 164
înțelept, -eaptă ≠ nebun, -ă 164
înțelept, -eaptă ≠ neghiob, -oabă 164
înțelept, -eaptă ≠ prost, proastă 164
învăț ≠ dezvăț 165
a (se) învăța ≠ *a (se)* dezvăța 165
învățat, -ă ≠ ignorant, -ă 165
învățat, -ă ≠ incult, -ă 165
învățat, -ă ≠ neînvățat, -ă 165
a se învechi *v.* *a se* înnoi 158
învechire *v.* înnoire 158
a (se) înveli ≠ *a (se)* dezveli 165
învelire ≠ dezvelire 165
a (se) înverzi ≠ *a (se)* veşteji 165
înverzire ≠ veştejire 166
înverzit, -ă ≠ veşted, -ă 166
înverzit, -ă ≠ veştejit, -ă 166
a (se) înveseli ≠ *a (se)* întrista 166
a (se) înveseli ≠ *a (se)* mâhni 166
a (se) înveseli ≠ *a (se)* posomorî 166
a învia *v.* *a* muri 193
înviere *v.* moarte 190
învingător, -oare ≠ biruit, -ă 166
învingător, -oare ≠ înfrânt, -ă 167
învingător, -oare ≠ învins, -ă 167
învins, -ă *v.* biruitor, -oare 35
învins, -ă *v.* învingător, -oare 167
învins, -ă *v.* victorios, -oasă 281
a (se) înzdrăveni *v.* *a (se)* îmbolnăvi 137

J

Jale *v.* veselie 279
jilav, -ă *v.* uscat, -ă 274
jos, joasă *v.* înalt, -ă 140
jos, joasă *v.* ridicat, -ă 237
jos *v.* sus 262
josnic, -ă *v.* nobil, -ă 197
junețe ≠ bătrânețe 168
just, -ă ≠ eronat, -ă 168
just, -ă ≠ fals, -ă 168
just, -ă ≠ greşit, -ă 168
just, -ă ≠ injust, -ă 168
just, -ă ≠ nejust, -ă 169
justețe ≠ injustețe 169
justețe ≠ nejustețe 169
justificat, -ă ≠ nejustificat, -ă 169
justiție ≠ injustiție 169
justiție ≠ nedreptate 169

L

Lacună *v.* calitate 45
larg, -ă ≠ îngust, -ă 170
larg, -ă ≠ mărginit, -ă 170
larg, -ă ≠ redus, -ă 170
larg, -ă ≠ restrâns, -ă 170
larg, -ă ≠ strâmt, -ă 170
la, -ă *v.* brav, -ă 38
laş, -ă *v.* curajos, -oasă 77
laş, -ă *v.* cutezător, -oare 78
laş, *v.* erou 103
laş, -ă *v.* îndrăzneț, -eață 150
laşitate *v.* curaj 77
laşitate *v.* eroism 105
laşitate *v.* îndrăzneală 150
lat, -ă ≠ îngust, -ă 171
laudă ≠ blamare 171
laudă ≠ critică 171
laudă ≠ dojană 171
laudă ≠ hulă 171
laudă ≠ hulire 171
laudă ≠ mustrare 172
a (se) lămuri ≠ *a(se)* încâlci 172
a (se) lămuri ≠ *a (se)* încurca 172
lămurit, -ă ≠ încâlcit, -ă 172
lămurit, -ă ≠ încurcat, -ă 172
lămurit, -ă ≠ nelămurit, -ă 172
lămurit, -ă ≠ obscur, -ă 172
lămurit, -ă ≠ vag, -ă 172
a (se) lărgi ≠ *a (se)* îngusta 173
a (se) lărgi ≠ *a (se)* strâmta 173
lărgime ≠ îngustime 173
lărgime ≠ strâmtime 173
lărgire ≠ îngustare 173
lărgire ≠ strâmtare 173
lărgit, -ă ≠ îngustat, -ă 173
lărgit, -ă ≠ strâmtat, -ă 173
a (se) lăsa *v. a (se)* ridica 235
lăsare *v.* ridicare 236
a lega ≠ *a* dezlega 174
lene *v.* hărnicie 122
lene *v.* sârguință 243
leneş, -ă *v.* harnic, -ă 122
leneş, -ă *v.* sârguincios, -oasă 243
leneş, -ă *v.* sârguitor, -oare 243
lenevie *v.* hărnicie 122
lent, -ă *v.* brusc, -ă 39
lent, -ă *v.* iute 133
lent, -ă *v.* rapid, -ă 222
lent, -ă *v.* repede 231
lesne ≠ anevoie 174
lesne ≠ greu 174
lesnicios, -oasă ≠ anevoios, -oasă 174
libertate ≠ robie 174
libertate ≠ sclavie 174
limbut, -ă ≠ mut, -ă 174
limbut, -ă ≠ tacitum, -ă 175
limbut, -ă ≠ tăcut, -ă 175
limbuție ≠ muțenie 175
limbuție ≠ tăcere 175
limitat, -ă ≠ ilimitat, -ă 175
limitat, -ă ≠ infinit, -ă 175
limitat, -ă ≠ nelimitat, -ă 175
limpede, ≠ confuz, -ă 175
limpede ≠ încâlcit, -ă 175
limpede ≠ murdar, -ă 175
limpede ≠ neclar, -ă 176
limpede ≠ nedesluşit, -ă 176
limpede ≠ nelămurit, -ă 176
limpede ≠ obscur, -ă 176
limpede ≠ tulbure 176
limpede ≠ vag, -ă 176
a (se) limpezi ≠ *a (se)* încâlci 176
a (se) limpezi ≠ *a (se)* încurca 176
a (se) limpezi ≠ *a (se)* tulbura 177
limpezime ≠ confuzie 177
limpezime ≠ obscuritate 177
lin, -ă *v.* iute 153
lin, -ă *v.* repede 231
linişte *v.* agitație 177
linişte *v.* nelinişte 177
linişte *v.* zbucium 176
liniştit, -ă ≠ agitat, -ă 178
liniştit, -ă ≠ neliniştit, -ă 178
liniştit, -ă ≠ tulburat, -ă 178
liniştit, -ă ≠ tulbure 178
liniştit, -ă ≠ zbuciumat, -ă 178
lipsă *v.* bogăție 38
lipsă *v.* calitate 45
lipsă *v.* însuşire 160
lipsă *v.* prezență 215
lipsă *v.* prisos 217
a lua *v. a* da 80
luare *v.* dare 80
a se lumina ≠ *a se* înnopta 178
a se lumina ≠ *a se* întuneca 178
luminat, -ă ≠ întunecat, -ă 179
luminat, -ă ≠ întunecos, -oasă 179
lumină ≠ beznă 179
lumină ≠ întunecime 180
lumină ≠ întuneric 180

lumină ≠ obscuritate 180
lumină ≠ umbră 180
luminos, -oasă ≠ întunecos, -oasă 180
lung, -ă ≠ scurt, -ă 180

M

Major, -ă ≠ minor, -ă 182
majoritate ≠ minoritate 182
maladie *v.* sănătate 241
malefic, -ă *v.* benefic, -ă 33
malonest, -ă *v.* onest, -ă 200
malonestitate *v.* cinste 53
mare ≠ mărunt, -ă 182
mare ≠ mic, -ă 183
material, -ă ≠ imaterial, -ă 184
maxim ≠ minim 184
maxim, -ă ≠ minim, -ă 184
maximal, -ă ≠ minimal, -ă 184
a maximiza ≠ *a* minimiza 184
maximizare ≠ minimizare 184
maximum ≠ minimum 184
mărginire ≠ nemărginire 185
mărginit, -ă *v.* larg, -ă 170
mărginit, -ă ≠ nemărginit, -ă 185
a se mări ≠ *a* descreşte 185
a se mări ≠ *a se* împuţina 185
a (se) mări ≠ *a (se)* mici 185
a (se) mări ≠ *a (se)* micşora 185
a (se) mări ≠ *a* scădea 186
mărime ≠ micime 187
mărire ≠ cădere 187
mărire ≠ decadenţă 187
mărire ≠ decădere 187
mărire ≠ împuţinare 187
mărire ≠ micşorare 187
mărire ≠ scădere 188
mărit, -ă ≠ micşorat, -ă 189
a (se) mărita ≠ *a (se)* despărţi 189
a (se) mărita ≠ *a* divorţa 189
măritată ≠ celibatară 189
măritată ≠ nemăritată 189
a mărturisi ≠ *a* ascunde 189
mărunt, -ă *v.* înalt, -ă 141
mărunt, -ă *v.* mare 182
a (se) mâhni *v.* *a (se)* bucura 39
a (se) mâhni *v.* *a (se)* înveseli 166
a (se) mâhni *v.* *a (se)* veseli 279
mâhnire *v.* bucurie 39
mâhnire *v.* veselie 279
mâhnit, -ă *v.* bucuros, -oasă 48
mâhnit, -ă *v.* senin, -ă 245
mâhnit, -ă *v.* vesel, -ă 277
mâhnit, -ă *v.* voios, -oasă 283
mâine *v.* ieri 125
mândrie *v.* modestie 191
mândru, -ă *v.* modest, -ă 190
mediocru, -ă *v.* eminent, -ă 102
melancolic, -ă *v.* vesel, -ă 278
melancolic, -ă *v.* voios, -oasă 283
melancolie *v.* veselie 279
mereu ≠ nicicând 189
mereu ≠ niciodată 189
meteahnă *v.* calitate 45
meteahnă *v.* însuşire 160
meteahnă *v.* virtute 282
mic, -ă *v.* înalt, -ă 141
mic, -ă *v.* mare 141
a (se) mici *v.* *a (se)* mări 185
micime *v.* mărime 187
a se micşora *v.* *a* creşte 70
a (se) micşora *v.* *a (se)* mări 185
a (se) micşora *v.* *a (se)* spori 253
micşorare *v.* creştere 72
micşorare *v.* mărire 187
micşorare *v.* sporire 255
micşorat, -ă *v.* mărit, -ă 189
mincinos, -oasă *v.* adevărat, -ă 14
mincinos, -oasă *v.* sincer, -ă 249
minciună *v.* adevăr 13
minim *v.* maxim 184
minim, -ă *v.* maxim, -ă 184
minimal, -ă *v.* maximal, -ă 184
a minimaliza *v.* *a* exagera 106
minimalizare *v.* exagerare 106
a minimiza *v.* *a* maximiza 134
minimizare *v.* maximizare 184
minimum *v.* maximum 184
minor, -ă *v.* major, -ă 182
minoritar, -ă *v.* majoritar, -ă 182
minoritate *v.* majoritate 182
mizer, -ă *v.* avut, -ă 31
mizer, -ă *v.* bogat, -ă 37
mizerie *v.* belşug 33
mizerie *v.* bogăţie 38
mizerie *v.* bunăstare 43
mizerie *v.* prosperitate 220
moale *v.* aspru, -ă 27
moale *v.* iute 134
moale *v.* tare 265
moarte ≠ înviere 190
moarte *v.* naştere 195
moarte ≠ reînviere 190
moarte ≠ renaştere 190
moarte *v.* viaţă 281
mobil, -ă *v.* fix, -ă 114
mobilitate *v.* fixitate 114
modern, -ă ≠ vechi, veche 190
modest, -ă ≠ infatuat, -ă 190
modest, -ă ≠ înfumurat, -ă 190
modest, -ă ≠ îngâmfat, -ă 190
modest, -ă ≠ mândru, -ă 190
modest, -ă ≠ orgolios, -oasă 190
modest, -ă ≠ trufaş, -ă 191
modest, -ă ≠ vanitos, -oasă 191
modestie ≠ infatuare 191
modestie ≠ înfumurare 191
modestie ≠ îngâmfare 191
modestie ≠ mândrie 191
modestie ≠ orgoliu 191
modestie ≠ trufie 191
modestie ≠ vanitate 191
mohorâre *v.* bucurie 39

mohorât, -ă *v.* vesel, -ă 278
mohorât, -ă *v.* voios, -oasă 283
molatic, -ă *v.* iute 134
momentan, -ă *v.* durabil, -ă 98
momentan, -ă *v.* permanent, -ă 206
moral, -ă ≠ imoral, -ă 191
moralitate ≠ imoralitate 192
mort, moartă *v.* viu, vie 282
mortalitate *v.* natalitate 196
mult, -ă ≠ puțin, -ă 192
multilateral, -ă *v.* unilateral, -ă 271
multilateralitate *v.* unilateralitate 272
mulțime ≠ puținătate 192
a mulțumi ≠ *a* nemulțumi 192
mulțumire ≠ nemulțumire 192
murdar, -ă *v.* curat, -ă 77
murdar, -ă *v.* limpede 175
a muri ≠ *a* învia 193
a muri ≠ *a* reînvia 193
a muri ≠ *a* renaşte 193
a muri *v.* *a* trăi 268
muritor, -oare *v.* etern, -ă 104
muritor, -oare ≠ nemuritor, -oare 194
mustrare *v.* laudă 172
mut, -ă *v.* guraliv, -ă 120
mut, -ă *v.* limbut, -ă 174
muțenie *v.* limbuțenie 175

N

a (se) Naşte ≠ *a* deceda 194
a (se) naşte ≠ *a* dispărea 194
a (se) naşte ≠ *a se* duce 194
a (se) naşte ≠ *a* muri 194
a (se) naşte ≠ *a* pieri 194
a *(se)* naşte ≠ *a* răposa 195
a (se) naşte ≠ *a se* stinge 195
naştere ≠ deces 195
naştere ≠ dispariție 195
naştere ≠ moarte 195
naştere ≠ pieire 195
naştere ≠ stingere 196
natalitate ≠ mortalitate 196
natural, -ă ≠ artificial, -ă 196
nădejde ≠ desperare 196
nădejde ≠ deznădejde 196
născocit, -ă *v.* adevărat, -ă 14
nătărău, nătăroaică *v.* deştept -eaptă 88
nătâng, -ă *v.* deştept, -eaptă 89
neacceptabil, -ă *v.* acceptabil, -ă 9
neaccesibil, -ă *v.* accesibil, -ă 10
neadaptabil, -ă *v.* adaptabil, -ă 11
neadaptabilitate *v.* adaptabilitate 11
neadaptare *v.* adaptare 11
neadevăr *v.* adevăr 13
neadevărat, -ă *v.* adevărat, -ă 14
neajuns *v.* calitate 45
neajuns *v.* însuşire 160
neajuns *v.* virtute 282
neant *v.* existență 107
nearmonios, -oasă *v.* armonios, -oasă 25
neascultare *v.* ascultare 26
neascultător, -oare *v.* ascultător, -oare 26
neasemănător, -oare *v.* asemănător, -oare 27
neastâmpăr *v.* astâmpăr 27
neastâmpărat, -ă *v.* astâmpărat, -ă 27
neastâmpărat, -ă *v.* cuminte 75
neaşteptat, -ă *v.* aşteptat, -ă 28
neatent, -ă *v.* atent, -ă 28
neatenție *v.* atenție 29
nebun, -ă *v.* bun, -ă 40
nebun, -ă *v.* cuminte 76
nebun, -ă *v.* înțelept, -eaptă 164
nebunie *v.* înțelepciune 164
necapabil, -ă *v.* capabil, -ă 47
necaz *v.* plăcere 208
necaz *v.* veselie 280
necăjit, -ă *v.* vesel, -ă 278
necăjit, -ă *v.* voios, -oasă 283
necăsătorit, -ă *v.* căsătorit, -ă 49
necesar, -ă *v.* inutil, -ă 196
necesar, -ă *v.* întâmplător, -oare 196
necesitate ≠ hazard 197
necesitate ≠ întâmplare 197
nechibzuință *v.* chibzuință 52
nechibzuit, -ă *v.* chibzuit, -ă 52
necinste *v.* cinste 53
necinste *v.* onestitate 201
a necinsti *v.* *a* cinsti 53
necinstit, -ă *v.* cinstit, -ă 53
necinstit, -ă *v.* onest, -ă 200
necivilizat, -ă *v.* civilizat, -ă 53
neclar, -ă *v.* clar, -ă 55
neclar, -ă *v.* desluşit, -ă 88
neclar, -ă *v.* distinct, -ă 95
neclar, -ă *v.* limpede 176
neclaritate *v.* claritate 55
necomod, -ă *v.* comod, -ă 57
necomparabil, -ă *v.* comparabil, -ă 57
necompatibilitate *v.* compatibilitate 57
necompetent, -ă *v.* competent, -ă 58
necomplet, -ă *v.* complet, -ă 58
necomplet, -ă *v.* întreg, întreagă 163
necomunicabil, -ă *v.* comunicabil, -ă . 58
necomunicativ, -ă *v.* comunicativ, -ă . 59
neconsecvent, -ă *v.* consecvent, -ă 61
neconsecvență *v.* consecvență 62
necontestabil, -ă *v.* contestabil, -ă 64
neconvenabil, -ă *v.* convenabil, -ă 65
necopt, necoaptă *v.* copt, coaptă 66
necredincios, -oasă *v.* credincios, -oasă 68
necredință *v.* credință 69
necrutător, -oare *v.* blajin, -ă 35
necrutător, -oare *v.* îngăduitor, -oare . 154
necult, -ă *v.* cult, -ă 75
necumpătare *v.* cumpătare 76
necumpătat, -ă *v.* cumpătat, -ă 76
necunoscut, -ă *v.* celebru, -ă 50

necunoscut, -ă v. cunoscut, -ă 76
necurat, -ă v. curat, -ă 78
necuviincios, -oasă v. cuviincios, -oasă 79
necuviincios, -oasă v. decent, -ă 82
necuviinţă v. cuviinţă 79
necuvântător, -oare v. cuvântător, -oare 79
nedesăvârşire v. desăvârşire 85
nedesăvârşit, -ă v. desăvârşit, -ă 85
nedesluşit, -ă v. desluşit, -ă 88
nedesluşit, -ă v. distinct, -ă 95
nedesluşit, -ă v. limpede 176
nedeterminat, -ă v. determinat, -ă 90
nedezvoltat, -ă v. dezvoltat, -ă 91
nedisciplinat, -ă v. disciplinat, -ă 94
nedisciplină v. disciplină 94
nediscutabil, -ă v. discutabil, -ă 94
nedivizibil, -ă v. divizibil, -ă 96
nedivizibilitate v. divizibilitate 96
nedrept, nedreaptă v. drept, dreaptă . 97
nedreptate v. dreptate 98
nedreptate v. justiţie 169
neegalitate v. egalitate 102
neexistent, -ă v. existent, -ă 107
neexistenţă v. existenţă 107
nefast, -ă v. fast, -ă 109
nefavorabil, -ă v. favorabil, -ă 110
nefericе v. ferice 111
a neferici v. a ferici 111
nefericire v. fericire 111
nefericire v. noroc 198
nefericit, -ă v. fericit, -ă 112
nefiinţă v. fiinţă 113
nefolositor, -oare v. folositor, -oare 115
a nega v. a afirma 15
a nega v. a recunoaşte 229
negare v. afirmare 16
negare v. recunoaştere 230
negativ, -ă v. afirmativ, -ă 16
negativ, -ă v. pozitiv, -ă 212
negaţie v. afirmaţie 16
neghiob, -oabă v. deştept, deşteaptă. 89
neghiob, -oabă v. înţelept, -eaptă 164
negru, neagră v. alb, -ă 17
nehotărâre v. hotărâre 123
nehotărât, -ă v. hotărât, -ă 123
neiertat, -ă v. iertat, -ă 125
neiertător, -oare v. iertător, -oare 125
neimportant, -ă v. important, -ă 126
neinstruit, -ă v. erudit, -ă 103
neinstruit, -ă v. instruit, -ă 129
neinstruit, -ă v. învăţat, -ă 165
neinstruit, -ă v. savant, -ă 241
neinteresant, -ă v. interesant, -ă 130
neiscusit, -ă v. iscusit, -ă 131
neizbândă v. izbândă 135
neizbândă v. victorie 281
neîncredere v. încredere 148
neîncrezător, -oare v. încrezător, -oare 148
neîndemânare v. dibăcie 92
neîndemânatic, -ă v. dibaci, -ce 91
neîndemânatic, -ă v. iscusit, -ă 132
neîndreptăţit, -ă v. îndreptăţit, -ă 151
neînfăptuire v. înfăptuire 152
neîngăduit, -ă v. îngăduit, -ă 154
neînsemnat, -ă v. însemnat, -ă 158
neînsufleţit, -ă v. însufleţit, -ă 159
neînsurat, -ă v. însurat, -ă 160
neînţelegere v. înţelegere 163
neînţeles, -easă v. clar, -ă 55
neînvăţat, -ă v. erudit, -ă 103
neînvăţat, -ă v. instruit, -ă 129
neînvăţat, -ă v. învăţat, -ă 165
neînvăţat, -ă v. savant, -ă 241
nejust, -ă v. just, -ă 169
nejusteţe v. justeţe 169
nejustificat, -ă v. justificat, -ă 169
nelămurit, -ă v. desluşit, -ă 88
nelămurit, -ă v. lămurit, -ă 172
nelămurit, -ă v. limpede 176
nelimitat, -ă v. finit, -ă 114
nelimitat, -ă v. limitat, -ă 175
nelinişte v. linişte 177
neliniştit, -ă v. calm, -ă 46
neliniştit, -ă v. liniştit, -ă 178
neliniştit, -ă v. potolit, -ă 211
nemărginire v. mărginire 185
nemărginit, -ă v. finit, -ă 114
nemărginit, -ă v. mărginit, -ă 185
nemăritată v. măritată 189
nemilos, -oasă v. blând, -ă 36
nemilos, -oasă v. îngăduitor, -oare 154
a nemulţumit v. a mulţumi 192
nemulţumire v. mulţumire 192
nemulţumire v. satisfacţie 240
nemuritor, -oare v. muritor, -oare 193
nenoroc v. noroc 198
nenoroc v. şansă 263
a nenoroci v. a ferici 111
nenorocire v. fericire 111
nenorocit, -ă v. fericit, -ă 112
nenorocos, -oasă v. norocos, -oasă .. 198
neobişnuit, -ă v. obişnuit, -ă 300
neomenie v. omenie 200
neonest, -ă v. cinstit, -ă 53
neonest, -ă v. onest, -ă 200
neonestitate v. onestitate 201
neorânduială v. ordine 202
neorânduială v. rânduială 225
nepărtinitor, -oare v. părtinitor, -oare. 205
nepăsare v. interes 130
nepermis, -ă v. permis, -ă 207
neplăcere v. plăcere 208
neplăcut, -ă v. plăcut, -ă 209
nepoliticos, -oasă v. distins, -ă 95
neprecis, -ă v. clar, -ă 55
nepricepere v. pricepere 216
neprielnic, -ă v. prielnic, -ă 216
neprieten v. prieten 216
neproductiv, -ă v. productiv, -ă 218
nepropice v. propice 220
neputincios, -oasă v. puternic -ă 221

neputință *v.* putere ... 220
neputință *v.* putință ... 221
nerațional, -ă *v.* rațional, -ă ... 223
nereal, -ă *v.* real, -ă ... 227
nerealitate *v.* realitate ... 228
nerecunoaştere *v.* recunoaştere ... 230
nerecunoştință *v.* recunoştință ... 231
nereuşit, -ă *v.* reuşit, -ă ... 232
nereuşită *v.* reuşită ... 233
nereuşită *v.* succes ... 259
nerod, -oadă, *v.* deştept, deşteaptă ... 89
nerod, -oadă *v.* înțelept, -eaptă ... 164
neroditor, -oare *v.* fertil, -ă ... 112
neroditor, -oare *v.* roditor -oare ... 238
nerozie *v.* înțelepciune ... 164
nesatisfacere *v.* satisfacere ... 210
nesatisfăcut, -ă *v.* satisfăcut, -ă ... 240
nesăbuință *v.* chibzuință ... 52
nesăbuit, -ă *v.* chibzuit, -ă ... 52
nesărat, -ă *v.* sărat, -ă ... 242
nesemnificativ, -ă *v.* semnificativ, -ă .. 244
neserios, -oasă *v.* serios, -oasă ... 246
neseriozitate *v.* seriozitate ... 246
nesfârşit, -ă *v.* finit, -ă ... 114
nesigur, -ă *v.* cert, -ă ... 51
nesigur, -ă *v.* sigur, -ă ... 246
nesiguranță *v.* certitudine ... 52
nesiguranță *v.* siguranță ... 247
nesincer, -ă *v.* sincer, -ă ... 250
nesinceritate *v.* sinceritate ... 250
nesocotință *v.* chibzuință ... 52
nesocotit, -ă *v.* chibzuit, -ă ... 52
nestabil, -ă *v.* constant, -ă ... 62
nestatornic, -ă *v.* statornic, -ă ... 256
nesuferit, -ă *v.* simpatic, -ă ... 247
neşansă *v.* şansă ... 263
neştiință *v.* ştiință ... 263
neştiințific, -ă *v.* ştiințific, -ă ... 263
neştiut, -ă *v.* ştiut, -ă ... 264
neştiutor, -oare *v.* ştiutor, -oare ... 264
netalentat, -ă *v.* talentat, -ă ... 265
netot, netoată *v.* deştept, deşteaptă ... 89
nevinovat, -ă *v.* culpabil, -ă ... 74
nevinovăție *v.* culpabilitate ... 75
nevoiaş, -ă *v.* bogat, -ă ... 37
nevolnic, -ă *v.* puternic, -ă ... 221
nicăieri *v.* orişiunde ... 203
nicăieri *v.* oriunde ... 203
nicăieri *v.* pretutindeni ... 214
nicicând *v.* mereu ... 189
niciodată *v.* întotdeauna ... 163
niciodată *v.* mereu ... 189
niciodată *v.* totdeauna ... 267
nimeni *v.* oricine ... 203
nimic *v.* tot, toată ... 267
a nimici *v.* *a* crea ... 67
a nimici *v.* *a* întemeia ... 162
nimicire *v.* creare ... 68
nimicire *v.* întemeiere ... 162
nimicitor, -oare *v.* creator, -oare ... 68
noapte *v.* zi ... 285
noaptea *v.* ziua ... 285
nobil, -ă *v.* ignobil, -ă ... 197
nobil, -ă *v.* josnic, -ă ... 197
nobil, -ă *v.* ordinar, -ă ... 197
nobil, -ă *v.* vulgar, -ă ... 197
nociv, -ă *v.* folositor, -oare ... 116
nocturn, -ă *v.* diurn, -ă ... 96
nonexistență *v.* existență ... 107
nonsens *v.* sens ... 246
normal, -ă ≠ anormal, -ă ... 197
normalitate ≠ anormalitate ... 197
noroc ≠ ghinion ... 198
noroc ≠ nefericire ... 198
noroc ≠ nenoroc ... 198
norocos, -oasă ≠ nenorocos, -oasă ... 198
noros, -oasă *v.* senin, -ă ... 245
nou, nouă ≠ vechi, veche ... 198
noutate ≠ vechime ... 198
nu *v.* da ... 80

O

Oacheş, -ă *v.* bălai, -ie ... 33
oacheş, -ă *v.* bălan, -ă ... 33
oacheş, -ă *v.* blond, -ă ... 37
obiectiv, -ă ≠ subiectiv, -ă ... 199
obiectivitate ≠ subiectivitate ... 199
a (se) obişnui ≠ *a (se)* dezobişnui ... 199
obişnuit, -ă ≠ deosebit, -ă ... 199
obişnuit, -ă ≠ neobişnuit, -ă ... 200
a (se) obosi ≠ *a (se)* odihni ... 200
obosit, -ă ≠ odihnit, -ă ... 200
obraznic, -ă *v.* cuminte ... 76
obscur, -ă *v.* celebru, -ă ... 50
obscur, -ă *v.* clar, -ă ... 55
obscur, -ă *v.* ilustru, -ă ... 126
obscur, -ă *v.* lămurit, -ă ... 172
obscur, -ă *v.* limpede ... 176
obscuritate *v.* claritate ... 55
obscuritate *v.* limpezime ... 177
obscuritate *v.* lumină ... 180
obştesc, -ească *v.* privat, -ă ... 218
ocară *v.* cinste ... 53
a (se) odihni *v.* *a (se)* obosi ... 200
odihnit, -ă *v.* obosit, -ă ... 200
omenie ≠ neomenie ... 200
omogen, -ă ≠ eterogen, -ă ... 200
omogenitate ≠ eterogenitate ... 200
onest, -ă ≠ malonest, -ă ... 200
onest, -ă ≠ necinstit, -ă ... 200
onest, -ă ≠ neonest, -ă ... 200
onestitate ≠ necinste ... 201
onestitate ≠ neonestitate ... 201
a opri *v.* *a* permite ... 207
a (se) opri *v.* *a (se)* porni ... 211
oprire *v.* pornire ... 211
optimism ≠ pesimism ... 201
optimist, -ă ≠ pesimist, -ă ... 201
opulent, -ă ≠ sărac, -ă ... 201
opulență ≠ sărăcie ... 201
orânduială ≠ dezordine ... 201
ordinar, -ă *v.* distins, -ă ... 95

ordinar, -ă *v.* nobil, -ă 197
ordine ≠ anarhie 201
ordine ≠ debandadă 202
ordine ≠ dezordine 202
ordine ≠ haos 202
ordine ≠ neorânduială 202
organizare ≠ anarhie 202
organizare ≠ dezordine 202
organizare ≠ dezorganizare 202
organizare ≠ haos 202
orgolios,-oasă *v.* modest, -ă 190
orgoliu *v.* modestie 191
oricine ≠ nimeni 203
original, -ă ≠ banal, -ă 203
originalitate ≠ banalitate 203
orişiunde ≠ nicăieri 203
oriunde ≠ nicăieri 203
oscilant, -ă *v.* constant, -ă 62

P

Pace ≠ război 204
pacifism ≠ belicism 204
pacifist, -ă ≠ belicos, -oasă 204
pagubă *v.* câştig 50
pagubă *v.* dobândă 96
pagubă *v.* folos 115
pagubă *v.* profit 219
paradis ≠ infern 204
particular, -ă ≠ general, -ă 204
a (se) particulariza ≠ *a (se)* generaliza 204
particularizare ≠ generalizare 205
partizan ≠ adversar 205
partizan ≠ duşman 205
parţialitate ≠ imparţialitate 205
pasager, -ă *v.* durabil, -ă 99
pasager, -ă *v.* etern, -ă 104
pasiv, -ă *v.* activ, -ă 11
pasiv, -ă *v.* energic, -ă 103
pasivitate *v.* activitate 11
paşnic, -ă *v.* războinic, -ă 205
păcat *v.* virtute 282
a păgubi *v. a* câştiga 50
a păgubi *v. a* folosi 115
a păgubi *v. a* profita 219
păgubitor, -oare *v.* folositor, -oare 116
a păli *v. a se* împurpura 139
părtinitor, -oare ≠ nepărtinitor, -oare 205
pedeapsă *v.* răsplată 225
pedeapsă *v.* răsplătire 225
pedeapsă *v.* recompensă 229
a pedepsi *v. a* ierta 125
a pedepsi *v. a* răsplăti 225
a pedepsi *v. a* recompensa 229
perenitate ≠ efemeritate 205
perenitate ≠ vremelnicie 205
perfect, -ă ≠ imperfect, -ă 206
perfecţiune ≠ imperfecţiune 206
perfid,-ă *v.* sincer, -ă 250
perfidie *v.* sinceritate 251
permanent, -ă ≠ efemer, -ă 206
permanent, -ă ≠ momentan, -ă 206
permanent, -ă ≠ provizoriu, -ie 206
permanent, -ă ≠ temporar, -ă 206
permanent, -ă ≠ trecător, -oare 206
permanent, -ă *v.* vremelnic, -ă 206
permis, -ă ≠ interzis, -ă 206
permis, -ă ≠ nepermis, -ă 207
permisiune ≠ interdicţie 207
a permite ≠ *a* interzice 207
a permite ≠ *a* opri 207
pesimism *v.* optimism 201
pesimist, -ă *v.* optimist, -ă 201
pieire *v.* ivire 135
pieire *v.* naştere 195
a pierde *v. a* birui 34
a pierde *v. a* câştiga 50
a pierde ≠ *a* găsi 207
a pierde *v. a* profita 219
a pierde ≠ *a* recăpăta 207
a pierde ≠ *a* recâştiga 207
a pierde ≠ *a* redobândi 207
a pierde ≠ *a* regăsi 208
pierdere *v.* beneficiu 34
pierdere *v.* câştig 50
pierdere *v.* dobândire 96
pierdere *v.* izbândă 135
pierdere *v.* profit 219
pieire *v.* ivire 135
a pieri *v. a se* arăta 24
a pieri *v. a se* ivi 134
a pieri *v. a (se)* naşte 194
pieritor, -oare *v.* durabil, -ă 99
pieritor, -oare *v.* etern, -ă 104
pieritor, -oare *v.* veşnic, -ă 280
a-i plăcea ≠ *a-i* displăcea 208
plăcere ≠ chin 208
plăcere ≠ durere 208
plăcere ≠ necaz 208
plăcere ≠ neplăcere 208
plăcere ≠ suferinţă 208
plăcut, -ă ≠ dezagreabil, -ă 208
plăcut, -ă ≠ displăcut, -ă 209
plăcut, -ă ≠ neplăcut, -ă 209
plăcut, -ă ≠ respingător, -oare 209
plăsmuit, -ă ≠ adevărat, -ă 14
a plânge *v. a* râde 225
plâns *v.* râs 226
plânset *v.* râset 226
a pleca ≠ *a se* întoarce 209
a pleca ≠ *a se* reîntoarce 209
a pleca ≠ *a* reveni 209
a pleca ≠ *a* sosi 209
a pleca ≠ *a* veni 210
plecare ≠ întoarcere 210
plecare ≠ reîntoarcere 210
plecare ≠ revenire 210
plecare ≠ sosire 210
plecare ≠ venire 210
plin, -ă ≠ deşert, deşartă 210
plin , -ă ≠ gol, goală 210
pocit, -ă *v.* frumos, -oasă 117

poimâine *v.* alaltăieri 17
politețe ≠ impolitețe 210
ponderabil, -ă ≠ imponderabil, -ă 211
a (se) porni ≠ *a (se)* opri 211
pornire ≠ oprire 211
posac, -ă *v.* senin, -ă 245
posac, -ă *v.* vesel, -ă 278
posac, -ă *v.* voios, -oasă 283
posibil, -ă *v.* imposibil, -ă 211
posibilitate *v.* imposibilitate 211
a (se) posomorî *v.* *a (se)* însenina 159
a (se) posomorî *v.* *a (se)* înveseli 166
posomorât, -ă *v.* senin, -ă 245
posomorât, -ă *v.* vesel, -ă 278
posomorât, -ă, *v.* voios, -oasă 284
posterior, -oară *v.* anterior, -oară 20
posterior, -oară *v* precedent, -ă 212
posterioritate *v.* anterioritate 20
potolit, -ă ≠ neliniştit, -ă 211
potolit, -ă ≠ zbuciumat, -ă 212
potrivnic *v.* adept 12
potrivnic *v.* prieten 216
pozitiv, -ă ≠ negativ, -ă 212
a predeca ≠ *a* succeda 212
a preceda ≠ *a* urma 212
precedent, -ă ≠ posterior, -oară 212
precedent, -ă ≠ următor, -oare 213
precis, -ă ≠ confuz, -ă 213
precis, -ă ≠ imprecis, -ă 213
precis, -ă ≠ vag, -ă 213
precizie ≠ confuzie 213
precizie ≠ imprecizie 213
precoce ≠ tardiv, -ă 213
precocitate ≠ tardivitate 214
precursor ≠ urmaş 214
predecesor ≠ succesor 214
prefăcătorie *v.* sinceritate 251
prefăcut, -ă *v.* adevărat, -ă 14
prefăcut, -ă *v.* sincer, -ă 250
a premerge ≠ *a* succeda 214
a premerge ≠ *a* urma 214
presupunere *v.* certitudine 52
pretutindeni ≠ nicăieri 214
a prețui ≠ *a* desconsidera 214
a prețui ≠ *a* disprețui 214
prețuire ≠ desconsiderare 215
prețuire ≠ dispreț 215
prețuire ≠ disprețuire 215
prețuit, -ă ≠ desconsiderat, -ă 215
prețuit, -ă ≠ disprețuit, -ă 215
prezent, -ă ≠ absent, -ă 215
prezență ≠ absență 215
prezență ≠ lipsă 215
pricepere ≠ nepricepere 216
prielnic, -ă ≠ neprielnic, -ă 216
prieten ≠ adversar 216
prieten ≠ duşman 216
prieten ≠ neprieten 216
prieten ≠ potrivnic 216
prieten ≠ vrăjmaş 216
prieteneşte ≠ duşmăneşte 217
prietenie ≠ duşmănie 217
prietenie ≠ inamiciție 217
prietenos, -oasă ≠ duşmănos, -oasă 217
prim, -ă ≠ ultim, -ă 217
primăvara ≠ toamna 217
primăvară ≠ toamnă 217
a primi *v.* *a* da 80
primire *v.* dare 80
primitiv, -ă *v.* civilizat, -ă 54
primitiv, -ă *v.* înaintat, -ă 40
prisos ≠ deficit 217
prisos ≠ lipsă 217
privat, -ă ≠ obştesc, -ească 218
privat, -ă ≠ public, -ă 218
proaspăt, -ă ≠ vechi, veche 218
productiv, -ă ≠ neproductiv, -ă 218
productiv, -ă ≠ steril, -ă 218
productiv, -ă ≠ sterp, stearpă 218
profit ≠ pagubă 219
profit ≠ pierdere 219
a profita ≠ *a* păgubi 219
a profita ≠ *a* pierde 219
progres ≠ decadență 219
progres ≠ regres 219
a progresa ≠ *a* decădea 219
a progresa ≠ *a* regresa 219
progresist, -ă ≠ conservator, -oare 219
progresist, -ă ≠ reacționar, -ă 220
progresist, -ă ≠ retrograd, -ă 220
propice ≠ nepropice 220
prosperitate ≠ mizerie 220
prosperitate ≠ sărăcie 220
prost, proastă *v.* bun, -ă 40
prost, proastă *v.* cuminte 76
prost, proastă *v.* deştept, deşteaptă 89
prost, proastă *v.* inteligent, -ă 129
prost, proastă *v.* isteț, isteață 132
prost, proastă *v.* înțelept, -eaptă 164
prostănac, -ă *v.* deştept, deşteaptă 89
a se prosti *v.* *a se* deştepta 89
prostie *v.* deşteptăciune 89
prostie *v.* inteligență 129
prostie *v.* înțelepciune 164
provizoriu, -ie *v.* definitiv, -ă 82
provizoriu, -ie *v.* durabil, -ă 99
provizoriu, -ie *v.* permanent, -ă 206
public, -ă *v.* privat, -ă 218
pur, -ă ≠ impur, -ă 220
putere ≠ neputință 220
putere ≠ slăbiciune 220
puternic, -ă ≠ neputincios, -oasă 221
puternic, -ă ≠ nevolnic, -ă 221
puternic, -ă ≠ slab, -ă 221
puternic, -ă ≠ slăbănog, -oagă 221
putință ≠ neputință 221
puturos, -oasă *v.* harnic, -ă 122
puturos, -oasă *v.* sârguincios, -oasă 243
puturos, -oasă *v.* sârguitor, -oare 243
puturoşenie *v.* sârguință 243
puțin, -ă *v.* mult, -ă 192
puținătate *v.* mulțime 192

R

Rai ≠ iad ... 222
rai ≠ infern ... 222
rapid, -ă ≠ încet, -eată ... 222
rapid, -ă ≠ lent, -ă ... 222
rapiditate ≠ încetineală ... 223
rar *v.* adeseori ... 12
rar *v.* des, deasă ... 84
rar *v.* deseori ... 84
rareori *v.* adeseori ... 12
rareori *v.* des ... 84
rareori *v.* deseori ... 87
ratat, -ă *v.* reuşit, -ă ... 232
raţional, -ă ≠ absurd, -ă ... 223
raţional, -ă ≠ ilogic, -ă ... 223
raţional, -ă ≠ iraţional, -ă ... 223
raţional, -ă ≠ neraţional, -ă ... 223
raţionalitate ≠ iraţionalitate ... 223
răceală *v.* căldură ... 47
a (se) răci v. *a (se)* încălzi ... 143
răcoare ≠ căldură ... 48
răcoreală ≠ căldură ... 48
a (se) răcori *v.* *a (se)* încălzi ... 143
răcoros, -oasă *v.* cald, -ă ... 44
răcoros, -oasă *v.* călduros, -oasă ... 48
a răposa *v.* *a (se)* naşte ... 195
a răsări ≠ *a* apune ... 223
a răsări ≠ *a* asfinţi ... 224
a răsări ≠ *a* scăpăta ... 224
răsărit ≠ apus ... 224
răsărit ≠ asfinţit ... 224
răsărit ≠ scăpătat ... 224
răsăritean, -ă ≠ apusean, -ă ... 225
a (se) răsfira ≠ *a (se)* strânge ... 258
răsplată ≠ pedeapsă ... 225
a răsplăti ≠ *a* pedepsi ... 225
răsplătire ≠ pedeapsă ... 225
a răspunde *v.* *a* întreba ... 163
răspuns *v.* întrebare ... 163
rău ≠ bine ... 34
rău, rea *v.* blajin, -ă ... 35
rău, rea *v.* blând, -ă ... 36
rău, rea *v.* bun, -ă ... 41
răufăcător, -oare *v.* binefăcător, -oare 37
răutate *v.* blândeţe ... 37
răutate *v.* bunătate ... 43
răuvoitor, -oare *v.* binevoitor, -oare ... 34
război *v.* pace ... 204
războinic, -ă *v.* paşnic, -ă ... 205
a râde ≠ *a* plânge ... 225
rânduială ≠ dezordine ... 225
rânduială ≠ neorânduială ... 225
râs ≠ plâns ... 226
râset ≠ plânset ... 226
reacţionar, -ă *v.* înaintat, -ă ... 140
reacţionar, -ă *v.* progresist, -ă ... 220
reacţionar, -ă *v.* revoluţionar, -ă ... 223
real, -ă ≠ aparent, -ă ... 226
real, -ă ≠ fals, -ă ... 226
real, -ă ≠ fantastic, -ă ... 226
real, -ă ≠ fictiv, -ă ... 226
real, -ă ≠ himeric, -ă ... 226
real, -ă ≠ ideal, -ă ... 227
real, -ă ≠ iluzoriu, -ie ... 227
real, -ă ≠ imaginar, -ă ... 227
real, -ă ≠ inventat, -ă ... 227
real, -ă ≠ ireal, -ă ... 227
real, -ă ≠ închipuit, -ă ... 227
real, -ă ≠ nereal, -ă ... 227
realitate ≠ aparenţă ... 228
realitate ≠ fantezie ... 228
realitate ≠ ficţiune ... 228
realitate ≠ himeră ... 228
realitate ≠ iluzie ... 228
realitate ≠ imaginaţie ... 228
realitate ≠ irealitate ... 228
realitate ≠ închipuire ... 228
realitate ≠ nerealitate ... 228
realitate ≠ utopie ... 229
a recăpăta *v.* *a* pierde ... 207
a recâştiga *v.* *a* pierde ... 207
rece *v.* cald, -ă ... 44
rece *v.* călduros, -oasă ... 48
recent, -ă ≠ vechi, veche ... 229
a reclădi *v.* *a* dărâma ... 81
reclădire *v.* dărâmare ... 81
a recompensa ≠ *a* pedepsi ... 229
a recompensa ≠ *a* sancţiona ... 229
recompensă ≠ pedeapsă ... 229
recompensă ≠ sancţiune ... 229
reconstrucţie *v.* dărâmare ... 81
a reconstrui *v.* *a* dărâma ... 81
reconstruire *v.* dărâmare ... 81
a recunoaşte ≠ *a* contesta ... 229
a recunoaşte ≠ *a* nega ... 229
a recunoaşte ≠ *a* respinge ... 230
a recunoaşte ≠ *a* tăgădui ... 230
recunoaştere ≠ contestare ... 230
recunoaştere ≠ negare ... 230
recunoaştere ≠ nerecunoaştere ... 230
recunoaştere ≠ respingere ... 230
recunoaştere ≠ tăgăduire ... 230
recunoştinţă ≠ ingratitudine ... 230
recunoştinţă ≠ nerecunoştinţă ... 231
a redobândi *v.* *a* pierde ... 207
a (se) reduce *v.* *a (se)* ridica ... 235
a (se) reduce *v.* *a (se)* spori ... 253
reducere *v.* creştere ... 72
reducere *v.* ridicare ... 236
reducere *v.* sporire ... 255
redus, -ă *v.* larg, -ă ... 180
redus, -ă *v.* ridicat, -ă ... 237
a reface *v.* *a* strica ... 258
reflux *v.* flux ... 115
refuz *v.* acceptare ... 9
a refuza *v.* *a* accepta ... 9
a regăsi *v.* *a* pierde ... 208
regres *v.* înaintare ... 139
regres *v.* progres ... 219
a regresa *v.* *a se* dezvolta ... 90
a regresa *v.* *a* progresa ... 219
a se reîntoarce *v.* *a* pleca ... 209
reîntoarcere *v.* plecare ... 210

a reînvia *v.* *a* muri 193
reînviere *v.* moarte 190
relativ, -ă *v.* absolut, -ă 8
a relativiza *v.* *a* absolutiza 8
relativizare *v.* absolutizare 8
a renaşte *v.* *a* muri 193
renaştere *v.* moarte 190
a repara *v.* *a* strica 258
repede ≠ încet, încează 231
repede ≠ lent, -ă 231
repede ≠ lin, -ă 231
repezeală ≠ încetineală 231
repeziciune ≠ încetineală 232
a reproba *v.* *a* aproba 22
reprobare *v.* aprobare 22
repulsie *v.* atracţie 29
repulsiv, -ă *v.* atractiv, -ă 29
repulsiv, -ă *v.* simpatic, -ă 247
respect ≠ dispreţ 232
a respecta ≠ *a* dispreţui 232
respingător, -oare *v.* atractiv, -ă 29
respingător, -oare *v.* atrăgător, -oare. 30
respingător, -oare *v.* plăcut, -ă 209
a respinge *v.* *a* accepta 9
a respinge *v.* *a* admite 15
a respinge *v.* *a* aproba 22
a (se) respinge *v.* *a (se)* atrage 30
a respinge *v.* *a* recunoaşte 230
respingere *v.* acceptare 9
respingere *v.* aprobare 22
respingere *v.* atracţie 29
respingere *v.* atragere 30
respingere *v.* recunoaştere 230
a (se) restrânge *v.* *a (se)* extinde 108
a (se) restrânge *v.* *a (se)* spori 254
restrâns, -ă *v.* extins, -ă 108
restrâns, -ă *v.* larg, -ă 170
a se retrage *v.* *a* înainta 139
retragere *v.* înaintare 139
retrograd, -ă *v.* progresist, -ă 220
a retrograda *v.* *a* avansa 30
retrogradare *v.* avansare 31
a (se) reuni ≠ *a (se)* separa 232
a reuşi ≠ *a* cădea 232
a reuşi ≠ *a* eşua 232
reuşit, -ă ≠ nereuşit, -ă 232
reuşit, -ă ≠ ratat, -ă 232
reuşită ≠ cădere 233
reuşită ≠ eşec 233
reuşită ≠ nereuşită 233
a se revedea *v.* *a se* despărţi 88
revedere *v.* despărţire 88
a reveni *v.* *a* pleca 209
revenire *v.* plecare 210
revoluţionar, -ă ≠ conservator, -oare.. 233
revoluţionar, -ă ≠ reacţionar, -ă 233
rezonabil, -ă ≠ absurd, -ă 233
a (se) ridica *v.* *a (se)* aşeza 27
a (se) ridica ≠ *a* cădea 234
a (se) ridica ≠ *a (se)* coborî 234
a se ridica v. *a se* culca 73
a ridica ≠ *a* dărâma 234
a (se) ridica ≠ *a (se)* lăsa 235
a (se) ridica ≠ *a (se)* reduce 235
a (se) ridica ≠ *a* scădea 235
ridicare *v.* aşezare 28
ridicare ≠ cădere 235
ridicare ≠ coborâre 236
ridicare ≠ dărâmare 236
ridicare ≠ lăsare 236
ridicare ≠ reducere 236
ridicare ≠ scădere 236
ridicat, -ă ≠ coborât, -ă 236
ridicat, -ă ≠ jos, joasă 237
ridicat, -ă ≠ redus, -ă 237
ridicat, -ă ≠ scăzut, -ă 237
riguros, -oasă *v.* îngăduitor, -oare 154
risipă *v.* economie 101
a (se) risipi v. *a (se)* aduna 15
a risipi *v.* *a* agonisi 16
a (se) risipi *v.* *a (se)* strânge 250
risipire *v.* agonisire 16
risipitor, -oare *v.* avar, -ă 31
risipitor, -oare *v.* econom, -oamă 101
robie *v.* libertate 174
roditor, -oare ≠ neroditor, -oare 238
roditor, -oare ≠ steril, -ă 238
roditor, -oare ≠ sterp, stearpă 238
rodnic, -ă ≠ steril, -ă 238
rodnic, -ă ≠ sterp, stearpă 239

S

a Sancţiona *v.* a recompensa 229
sancţiune *v.* recompensă 229
satisfacere ≠ nesatisfacere 240
satisfacţie ≠ amărăciune 240
satisfacţie ≠ nemulţumire 240
satisfăcut, -ă ≠ nesatisfăcut, -ă 240
saţietate ≠ foame 240
savant, -ă ≠ ignorant, -ă 241
savant, -ă ≠ incult, -ă 241
savant, -ă ≠ neinstruit, -ă 241
savant, -ă ≠ neînvăţat, -ă 241
sălbatic, -ă *v.* civilizat, -ă 54
sălbatic, -ă *v.* domestic, -ă 96
sălbăticie *v.* civilizaţie 54
sănătate ≠ beteşug 241
sănătate *v.* boală 241
sănătate *v.* maladie 241
sănătos, -oasă ≠ bolnav, -ă 241
sănătos, -oasă ≠ bolnăvicios, -oasă .. 242
sănătos, -oasă ≠ suferind, -ă 242
sărac, -ă *v.* avut, -ă 32
sărac, -ă *v.* înavuţit, -ă 141
sărac, -ă *v.* opulent, -ă 201
sărat, -ă ≠ nesărat, -ă 242
sărac, -ă ≠ bogat, -ă 37
a sărăci *v.* *a (se)* îmbogăţi 141
a sărăci *v.* *a se* înavuţi 141
sărăcie *v.* avere 31
sărăcie *v.* avuţie 32
sărăcie *v.* belşug 33

sărăcie *v.* bogăţie ... 38
sărăcie *v.* bunăstare ... 43
sărăcie *v.* opulenţă ... 201
sărăcie *v.* prosperitate ... 220
sărăcire *v.* îmbogăţire ... 136
sărăcire *v.* înavuţire ... 141
sărăcit, -ă *v.* îmbogăţit, -ă ... 136
sărman, -ă *v.* avut, -ă ... 32
sărman, -ă *v.* bogat, -ă ... 37
sătul, -ă ≠ flămând, -ă ... 242
sătul, -ă ≠ înfometat, -ă ... 242
săturare ≠ foamete ... 243
săturat, -ă ≠ flămând, -ă ... 242
sârguincios, -oasă ≠ leneş, -ă ... 243
sârguincios, -oasă ≠ puturos, -oasă ... 243
sârguinţă ≠ lene ... 243
sârguinţă ≠ puturoşenie ... 243
sârguinţă ≠ trândăvie ... 243
sârguitor, -oare ≠ leneş, -ă ... 243
sârguitor, -oare ≠ puturos, -oasă ... 243
sârguitor, -oare ≠ trândav, -ă ... 243
a scădea *v.* *a* creşte ... 71
a scădea *v.* *a (se)* mări ... 186
a scădea *v.* *a (se)* spori ... 254
a scădea *v.* *a se* sui ... 259
a scădea *v.* *a (se)* urca ... 273
scădere *v.* calitate ... 46
scădere *v.* creştere ... 73
scădere *v.* însuşire ... 160
scădere *v.* mărire ... 187
scădere *v.* ridicare ... 236
scădere *v.* sporire ... 255
scădere *v.* urcare ... 274
scădere *v.* virtute ... 282
a scăpăta *v.* *a* răsări ... 224
scăpătat *v.* răsărit ... 224
scăzut, -ă ≠ ridicat, -ă ... 237
schimbător, -oare *v.* constant, *-ă* ... 62
schimbător, -oare *v.* statornic, *-ă* ... 256
sclavie *v.* libertate ... 174
a scoate *v.* *a* băga ... 33
a (se) scula *v.* *a (se)* aşeza ... 27
a (se) scula *v.* *a (se)* culca ... 73
sculare *v.* culcare ... 74
sculat *v.* culcat ... 74
scump, -ă *v.* ieftin, -ă ... 124
scumpete *v.* ieftinătate ... 125
a (se) scumpi *v.* *a (se)* ieftini ... 125
scumpire *v.* ieftinire ... 125
scund, -ă *v.* înalt, -ă ... 141
scurt, -ă *v.* înalt, -ă ... 141
scurt, -ă *v.* lung, -ă ... 180
a (se) scurta *v.* *a (se)* lungi ... 181
scurtare *v.* lungire ... 181
scurtime *v.* lungime ... 181
seara *v.* dimineaţa ... 92
seară *v.* dimineaţă ... 92
semnificativ, -ă ≠ nesemnificativ, -ă ... 244
senin, -ă ≠ înnorat, -ă ... 244
senin, -ă ≠ întunecat, -ă ... 244
senin, -ă ≠ mâhnit, -ă ... 245
senin, -ă ≠ noros, -oasă ... 245
senin, -ă ≠ posac, -ă ... 245
senin, -ă ≠ posomorât, -ă ... 245
seninătate ≠ întunecime ... 246
sens, ≠ nonsens ... 246
a (se) separa *v.* *a (se)* reuni ... 232
a (se) separa *v.* *a (se)* uni ... 271
separare *v.* unire ... 272
serios, -oasă ≠ glumeţ, -eaţă ... 246
serios, -oasă ≠ neserios, -oasă ... 246
seriozitate ≠ neseriozitate ... 246
sever, -ă *v.* blând, -ă ... 36
sever, -ă *v.* îngăduitor, -oare ... 155
sfârşit *v.* început ... 147
sfială *v.* îndrăzneală ... 150
a se sfii *v.* *a* îndrăzni ... 151
sfios, -oasă *v.* cutezător, -oare ... 78
sfios, -oasă *v.* îndrăzneţ, -eaţă ... 150
a (se) sfârşi *v.* *a* începe ... 145
sigur, -ă ≠ incert, -ă ... 247
sigur, -ă ≠ nesigur, -ă ... 246
sigur, -ă ≠ şovăitor, -oare ... 247
siguranţă, ≠ bănuială ... 247
siguranţă, ≠ incertitudine ... 247
siguranţă, ≠ îndoială ... 247
siguranţă, ≠ nesiguranţă ... 247
simpatic, -ă ≠ antipatic, -ă ... 247
simpatic, -ă ≠ nesuferit, -ă ... 247
simpatic, -ă ≠ repulsiv, -ă ... 248
simpatie ≠ antipatie ... 248
simpatie ≠ aversiune ... 248
a (se) simpatiza *v.* *a (se)* antipatiza ... 248
a simplifica ≠ *a* complica ... 248
simplificare ≠ complicare ... 248
simplitate ≠ complexitate ... 249
simplu, -ă ≠ complex, -ă ... 249
simplu, -ă ≠ complicat, -ă ... 249
simulat, -ă *v.* adevărat, -ă ... 14
sincer, -ă ≠ duplicitar, -ă ... 249
sincer, -ă ≠ fals, -ă ... 249
sincer, -ă ≠ făţarnic, -ă ... 249
sincer, -ă ≠ ipocrit, -ă ... 248
sincer, -ă ≠ mincinos, -oasă ... 250
sincer, -ă ≠ nesincer, -ă ... 250
sincer, -ă ≠ perfid, -ă ... 250
sincer, -ă ≠ prefăcut, -ă ... 250
sincer, -ă ≠ viclean, -ă ... 250
sinceritate ≠ duplicitate ... 250
sinceritate ≠ făţărnicie ... 258
sinceritate ≠ ipocrizie ... 251
sinceritate ≠ nesinceritate ... 251
sinceritate ≠ perfidie ... 251
sinceritate ≠ prefăcătorie ... 251
sinceritate ≠ viclenie ... 251
a sintetiza *v.* *a* analiza ... 19
sintetizare *v.* analizare ... 20
sinteză *v.* analiză ... 20
slab, -ă *v.* bun, -ă ... 43
slab, -ă *v.* gras, -ă ... 118
slab, -ă *v.* gros, groasă ... 119
slab, -ă *v.* intens, -ă ... 129
slab, -ă *v.* puternic, -ă ... 221
slab, -ă *v.* solid, -ă ... 251

slab, -ă *v.* tare 266
slabănog, -oagă *v.* puternic , -ă 221
a slăbi *v. a se* întări 161
slăbiciune *v.* calitate 46
slăbiciune *v.* forță 116
slăbiciune *v.* însușire 161
slăbiciune *v.* putere 220
slăbiciune *v.* tărie 268
slăbiciune *v.* virtute 282
slăbire *v.* îngrășare 155
slăbire *v.* întărire 161
slăbit, -ă *v.* întărit, -ă 161
slut, -ă *v.* chipeș, -ă 52
slut, -ă *v.* frumos, -oasă 117
sluțenie *v.* frumusețe 117
social, -ă *v.* individual, -ă 128
solid, -ă ≠ slab, -ă 251
solid, -ă ≠ șubred, -ă 251
solubil, -ă ≠ insolubil, -ă 252
a sosi *v. a* pleca 209
sosire *v.* plecare 210
a spera ≠ *a* despera 252
a spera ≠ *a* deznădăjdui 252
speranță ≠ deznădejde 252
a (se) spori ≠ *a* descrește 252
a (se) spori ≠ *a (se)* diminua 253
a (se) spori ≠ *a (se)* împuțina 253
a (se) spori ≠ *a (se)* micșora 253
a (se) spori ≠ *a (se)* reduce 253
a (se) spori ≠ *a (se)* restrânge 254
a (se) spori ≠ *a* scădea 254
sporire ≠ descreștere 254
sporire ≠ diminuare 255
sporire ≠ împuținare 255
sporire ≠ micșorare 255
sporire ≠ reducere 255
sporire ≠ scădere 256
stabil, -ă ≠ instabil, -ă 256
stabilitate ≠ instabilitate 256
statornic, -ă ≠ nestatornic, -ă 256
statornic, -ă ≠ schimbător, -oare 256
statornic, -ă ≠ trecător, -oare 257
statornic, -ă ≠ vremelnic, -ă 257
stâng, -ă *v.* drept, dreaptă 97
stângaci, -ce *v.* dibaci, -ce 91
stângaci, -ce *v.* iscusit, -ă 132
stângăcie *v.* dibăcie 92
steril, -ă *v.* fecund, -ă 110
steril, -ă *v.* fertil, -ă 112
steril, -ă *v.* productiv, -ă 218
steril, -ă *v.* roditor, -oare 238
steril, -ă *v.* rodnic, -ă 238
sterilitate *v.* fecunditate 111
sterilitate *v.* fertilitate 112
sterp, stearpă *v.* fecund, -ă 110
sterp, stearpă *v.* fertil, -ă 112
sterp, stearpă *v.* productiv, -ă 218
sterp, stearpă *v.* roditor, -oare 238
sterp, stearpă *v.* rodnic, -ă 239
a stima ≠ *a* desconsidera 257
a stima ≠ *a* disprețui 257
stimă ≠ desconsiderare 257
stimă ≠ dispreț 257
a (se) stinge *v. a (se)* aprinde 21
a (se) stinge *v. a (se)* naște 195
stingere *v.* aprindere 21
stingere *v.* naștere 196
stins, -ă *v.* aprins, -ă 21
străin, -ă *v.* autohton, -ă 30
strâmb, -ă *v.* drept, dreaptă 97
a (se) strâmba *v. a (se)* îndrepta 151
strâmbătate *v.* dreptate 98
strâmt, -ă *v.* larg, -ă 170
a (se) strâmta *v. a (se)* lărgi 173
strâmtare *v.* lărgire 173
strâmtat, -ă *v.* lărgit, -ă 173
strâmtime *v.* lărgime 173
a (se) strânge ≠ *a (se)* împrăștia 258
a (se) strânge *v. a (se)* întinde 162
a se strânge ≠ *a se* răsfira 258
a (se) strânge ≠ *a (se)* risipi 258
a strica ≠ *a* drege 257
a strica ≠ *a* îndrepta 258
a strica ≠ *a* reface 258
a strica ≠ *a* repara 258
a subaprecia *v.* supraaprecia 261
subapreciere *v.* supraapreciere 261
subdezvoltare *v.* supradezvoltare 261
a subestima *v. a* supraestima 261
subestimare *v.* supraestimare 261
a subevalua *v. a* supraevalua 261
subevaluare *v.* supraevaluare 262
subiectiv, -ă *v.* obiectiv, -ă 199
subiectivitate *v.* obiectivitate 199
a (se) subția *v. a (se)* îngroșa 156
subțiere *v.* îngroșare 156
subțire *v.* gros, groasă 119
subțirime *v.* grosime 120
a succeda *v. a* preceda 212
a succeda *v. a* premerge 214
succes ≠ cădere 258
succes ≠ eșec 259
succes ≠ insucces 259
succes ≠ înfrângere 259
succes ≠ nereușită 259
succesor *v.* predecesor 214
suferind, -ă *v.* sănătos, -oasă 242
suferință *v.* fericire 112
suferință *v.* plăcere 208
a se sui ≠ *a* cădea 259
a se sui ≠ *a (se)* coborî 259
a se sui ≠ *a* scădea 259
suire ≠ coborâre 260
suiș ≠ coborâș 260
suiș ≠ coborâș 260
suitor, -oare ≠ coborâtor, -oare 260
a (se) supăra *v. a (se)* veseli 279
supărare *v.* veselie 280
supărat, -ă *v.* vesel, -ă 278
supărat, -ă *v.* voios, -oasă 284
superficial, -ă *v.* adânc, -ă 12
superficialitate *v.* adâncime 12
superior, -oară ≠ inferior, -oară 260
superioritate ≠ inferioritate 261

suplu, -ă v. corpolent, -ă 67
a supraaprecia ≠ a subaprecia 261
supraapreciere ≠ subapreciere 261
supradezvoltare ≠ subdezvoltare 261
a supraestima ≠ a subestima 261
supraestimare ≠ subestimare 261
a supraevalua ≠ a subevalua 261
supraevaluare ≠ subevaluare 262
sus ≠ jos 262
suspicios, -oasă v. încrezător, -oare 148
suspiciune v. încredere 148
a susține v. a combate 57
susținere v. combatere 57

Ş

Şansă ≠ ghinion 263
şansă ≠ neşansă 263
a şovăi v. a (se) hotărî 122
şovăielnic, -ă v. hotărât, -ă 123
şovăire v. hotărâre 123
şovăitor, -oare v. decis, -ă 82
şovăitor, -oare v. hotărât, -ă 123
şovăitor, -oare v. sigur, -ă 247
ştiință ≠ ignoranță 263
ştiință ≠ neştiință 263
ştiințific, -ă ≠ neştiințific, -ă 263
ştiut, -ă ≠ neştiut, -ă 264
ştiutor, -oare ≠ neştiutor, -oare 264
şubred, -ă v. solid, -ă 251
şubred, -ă v. trainic, -ă 267

T

Taciturn, -ă v. limbut, -ă 175
talentat, -ă ≠ netalentat, -ă 265
tardiv, -ă v. precoce 213
tardivitate v. precocitate 214
tare ≠ încet 265
tare ≠ moale 265
tare ≠ slab, -ă 266
a tăcea v. a grăi 119
tăcere v. limbuție 175
tăcut, -ă v. guraliv, -ă 121
tăcut, -ă v. gureş, -ă 121
tăcut, -ă v. limbut, -ă 175
a tăgădui v. a recunoaşte 230
tăgăduire v. recunoaştere 230
a (se) tămădui v. a (se) îmbolnăvi 137
tărie v. slăbiciune 268
tânăr ≠ bătrân 266
tânăr, -ă ≠ bătrân, -ă 267
târziu v. curând 78
târziu v. devreme 90
teamă v. curaj 77
temător, -oare v. îndrăzneț, -eață 151
a se teme v. a cuteza 78
a se teme v. a îndrăzni 151
temere v. îndrăzneală 150
temporar, -ă v. definitiv, -ă 83
temporar, -ă v. durabil, -ă 99
temporar, -ă v. etern, -ă 104
temporar, -ă v. permanent, -ă 206
temporar, -ă v. trainic, -ă 267
temporar, -ă v. veşnic, -ă 280
timid, -ă v. cutezător, -oare 79
timiditate v. îndrăzneală 150
tinerețe ≠ bătrânețe 267
a (se) termina v. a începe 146
toamna v. primăvara 217
toamnă v. primăvară 217
tolerant, -ă v. exigent, -ă 106
toleranță v. exigență 107
tot, toată ≠ nimic 267
totdeauna ≠ niciodată 267
trainic, -ă ≠ efemer, -ă 267
trainic, -ă ≠ şubred, -ă 267
trainic, -ă ≠ temporar, -ă 267
trainic, -ă ≠ trecător, -oare 267
trainic, -ă ≠ vremelnic, -ă 268
a trăi ≠ a muri 268
trândav, -ă v. sârguitor, -oare 243
trândăvie v. sârguință 243
trântor, -ă v. harnic, -ă 122
trecător, -oare v. constant, -ă 62
trecător, -oare v. definitiv, -ă 83
trecător, -oare v. durabil, -ă 99
trecător, -oare v. etern, -ă 104
trecător, -oare v. permanent, -ă 206
trecător, -oare v. statornic, -ă 257
trecător, -oare v. trainic, -ă 267
trecător, -oare v. veşnic, -ă 280
trecut ≠ viitor 268
trecut, -ă ≠ viitor, -oare 268
treptat, -ă v. brusc, -ă 39
treptat v. instantaneu 128
a (se) trezi v. a adormi 15
a (se) trezi v. a (se) culca 74
a (se) trezi v. a (se) îmbăta 136
trezire v. adormire 15
trezire v. culcare 74
trist, -ă v. bucuros, -oasă 40
trist, -ă v. vesel, -ă 278
trist, -ă v. voios, -oasă 284
tristețe v. bucurie 39
tristețe v. veselie 280
tristețe v. voioşie 284
trufaş, -ă v. modest, -ă 191
trufie v. modestie 191
a (se) tulbura v. a (se) limpezi 177
tulburat, -ă v. liniştit, -ă 178
tulbure v. clar, -ă 55
tulbure v. cristalin, -ă 73
tulbure v. limpede 176
tulbure v. liniştit, -ă 178

U

Ud, -ă v. uscat, -ă 274
a uda v. a usca 274
a uita v. a-şi aminti 19

uitare *v.* amintire 19
ulterior, -oară *v.* anterior, -oară 20
ulterioritate *v.* anterioritate 20
ultim, -ă *v.* dintâi 93
ultim, -ă *v.* întâi, întâia 162
ultim, -ă *v.* prim, -ă 217
uman, -ă ≠ inuman, -ă 269
umbră *v.* lumină 180
umed, -ă *v.* uscat, -ă 274
umezeală *v.* uscăciune 275
a (se) umezi *v. a (se)* usca 274
a (se) umfla ≠ *a (se)* dezumfla 269
umflare ≠ dezumflare 269
umflat, -ă ≠ dezumflat, -ă 269
a (se) umple ≠ *a (se)* deşerta 270
a (se) umple ≠ *a (se)* goli 270
a (se) uni ≠ *a (se)* desface 270
a (se) uni ≠ *a (se)* despărţi 270
a (se) uni ≠ *a (se)* dezuni 270
a (se) uni ≠ *a (se)* desocia 270
a (se) uni ≠ *a (se)* separa 271
a uniformiza ≠ *a* diferenţia 271
a uniformiza ≠ *a* diversifica 271
uniformizare ≠ diferenţiere 271
uniformizare ≠ diversificare 271
unilateral, -ă ≠ multilateral, -ă 271
unilateralitate ≠ multilateralitate 272
unire ≠ desfacere 272
unire ≠ despărţire 272
unire ≠ dezbinare 272
unire ≠ dezunire 272
unire ≠ separare 272
universal, -ă *v.* individual, -ă 128
ură *v.* amor 19
ură *v.* dragoste 96
ură *v.* iubire 132
urâciune *v.* frumuseţe 117
urât, -ă *v.* chipeş, -ă 53
urât, -ă *v.* frumos, -oasă 117
urâţenie *v.* frumuseţe 117
a (se) urâţi *v. a (se)* înfrumuseţa 152
urâţenie *v.* înfrumuseţare 152
a se urca ≠ *a* cădea 272
a (se) urca ≠ *a (se)* coborî 272
a (se) urca ≠ *a* scădea 273
urcare ≠ coborâre 273
urcare ≠ scădere 274
a (se) urî *v. a (se)* iubi 132
a urma *v. a* preceda 212
a urma *v. a* premerge 214
urmaş *v.* înaintaş 139
urmaş *v.* precursor 214
următor, -oare *v.* precedent, -ă 213
ursuz, -ă *v.* comunicativ, -ă 59
a usca ≠ *a* uda 274
a (se) usca ≠ *a (se)* umezi 274
uscat, -ă ≠ jilav, -ă 274
uscat, -ă ≠ ud, -ă 274
uscat, -ă ≠ umed, -ă 274
uscăciune ≠ umezeală 275
uşor ≠ greu 275
uşor, -oară ≠ greu, grea 275
a (se) uşura ≠ *a (se)* îngreuia 275
a (se) uşura ≠ *a (se)* îngreuna 276
uşurare ≠ îngreuiere 276
uşurare ≠ îngreunare 276
util, -ă ≠ inutil, -ă 276
utilitate ≠ inutilitate 276
utopie *v.* realitate 229

V

Vag, -ă *v.* desluşit, -ă 88
vag, -ă *v.* lămurit, -ă 172
vag, -ă *v.* limpede 176
vag, -ă *v.* precis, -ă 213
vanitate *v.* modestie 191
vanitos, -oasă *v.* modest, -ă 191
vara ≠ iarna 277
vară ≠ iarnă 277
variabil, -ă ≠ constant, -ă 63
vătămător, -oare *v.* folositor, -oare 116
vânzare *v.* cumpărare 76
vânzător ≠ cumpărător 76
vechi, veche *v.* modern, -ă 190
vechi, veche *v.* nou, nouă 198
vechi, veche *v.* proaspăt, -ă 218
vechi, veche *v.* recent, -ă 229
vechime *v.* noutate 198
a veni *v. a* pleca 210
venire *v.* plecare 210
verde *v.* copt, coaptă 66
vesel, -ă ≠ amărât, -ă 277
vesel, -ă ≠ încruntat, -ă 277
vesel, -ă ≠ întristat, -ă 277
vesel, -ă ≠ mâhnit, -ă 277
vesel, -ă ≠ melancolic, -ă 278
vesel, -ă ≠ mohorât, -ă 278
vesel, -ă ≠ necăjit, -ă 278
vesel, -ă ≠ posac, -ă 278
vesel, -ă ≠ posomorât, -ă 278
vesel, -ă ≠ supărat, -ă 278
vesel, -ă ≠ trist, -ă 278
a (se) veseli ≠ *a (se)* amărî 278
a (se) veseli ≠ *a (se)* întrista 279
a (se) veseli ≠ *a (se)* mâhni 279
a (se) veseli ≠ *a (se)* supăra 279
veselie ≠ amărăciune 278
veselie ≠ întristare 279
veselie ≠ jale 279
veselie ≠ mâhnire 279
veselie ≠ melancolie 279
veselie ≠ necaz 280
veselie ≠ supărare 280
veselie ≠ tristeţe 280
veşnic, -ă ≠ efemer, -ă 280
veşnic, -ă ≠ pieritor, -oare 280
veşnic, -ă ≠ temporar, -ă 280
veşnic, -ă ≠ trecător, -oare 280
veşnic, -ă ≠ vremelnic, -ă 280
veşnicie ≠ clipă 281
veşnicie ≠ vremelnicie 281
veşted, -ă *v.* înverzit, -ă 166

a se veşteji *v.* *a* înverzi 165
veştejire *v.* înverzire 166
veştejit, -ă *v.* înverzit, -ă 166
viaţă ≠ moarte 281
viciu *v.* însuşire 161
viciu *v.* virtute 282
viclean, -ă *v.* sincer, -ă 250
viclenie *v.* sinceritate 251
victorie ≠ eşec 281
victorie ≠ înfrângere 281
victorie ≠ neizbândă 281
victorios, -oasă ≠ biruit, -ă 281
victorios, -oasă ≠ înfrânt, -ă 281
victorios, -oasă ≠ învins, -ă 281
viitor *v.* trecut 268
viitor, -oare *v.* trecut, -ă 268
a vinde *v.* *a* cumpăra 76
a (se) vindeca *v.* *a (se)* îmbolnăvi 137
violent, -ă *v.* calm, -ă 47
virtute ≠ defect 282
virtute ≠ meteahnă 282
virtute ≠ neajuns 282
virtute ≠ păcat 282
virtute ≠ scădere 282
virtute ≠ slăbiciune 282
virtute ≠ viciu 282
viu, vie ≠ mort, moartă 282
voios, -oasă ≠ amărât, -ă 283
voios, -oasă ≠ încruntat, -ă 283
voios, -oasă ≠ întristat, -ă 283
voios, -oasă ≠ mâhnit, -ă 283
voios, -oasă ≠ melancolic, -ă 283
voios, -oasă ≠ mohorât, -ă 283
voios, -oasă ≠ necăjit, -ă 283
voios, -oasă ≠ posac, -ă 283
voios, -oasă ≠ posomorât, -ă 284
voios, -oasă ≠ supărat, -ă 284
voios, -oasă ≠ trist, -ă 284
voioşie ≠ tristeţe 284
vrăjmaş *v.* amic 19
vrăjmaş *v.* prieten 216
vremelnic, -ă *v.* definitiv, -ă 83
vremelnic, -ă *v.* durabil, -ă 99
vremelnic, -ă *v.* etern, -ă 104
vremelnic, -ă *v.* permanent, -ă 206
vremelnic, -ă *v.* statornic, -ă 257
vremelnic, -ă *v.* trainic, -ă 268
vremelnic, -ă *v.* veşnic, -ă 280
vremelnicie *v.* perenitate 205
vremelnicie *v.* veşnicie 281
vulgar, -ă *v.* delicat, -ă 83
vulgar, -ă *v.* distins, -ă 95
vulgar, -ă *v.* fin, -ă 113
vulgar, -ă *v.* nobil, -ă 197
vulgaritate *v.* delicateţe 84
vulgaritate *v.* fineţe 113

Z

Zăbavă *v.* grabă 118
a zăbovi *v.* *a se* grăbi 119
zbucium *v.* linişte 176
zbuciumat, -ă *v.* liniştit, -ă 178
zbuciumat, -ă *v.* potolit, -ă 212
zgârcit, -ă *v.* darnic, -ă 81
zgârcenie *v.* dărnicie 82
zi ≠ noapte 285
ziua ≠ noaptea 285
zvelt, -ă *v.* corpolent, -ă 67

INDICE DE AUTORI

Aderca = Aderca, Felix
Agârbiceanu = Agârbiceanu, Ion
Alecsandri = Alecsandri, Vasile
Alexandrescu = Alexandrescu, Grigore
Almaş = Almaş, Dumitru
Andrei = Andrei, Petre
Andru = Andru, Vasile
Anghel, D. = Anghel, Dimitrie
Anghel = Anghel, Paul
Ardeleanu = Ardeleanu, Virgil
Arghezi = Arghezi, Tudor
Asachi = Asachi, Gheorghe
Babeş = Babeş, Alexandru
Babeş, V. = Babeş, Victor
Baconsky = Baconsky,A. E.
Bacovia = Bacovia, George
Bagdasar = Bagdasar, Nicolae
Baltag = Baltag, Cezar
Baranga = Baranga, Aurel
Barbu = Barbu, Eugen
Basarab, Neagoe
Bassarabescu = Bassarabescu, A. I.
Bălăiţă = Bălăiţă, George
Bălcescu = Bălcescu, Nicolae
Băncilă = Băncilă, Vasile
Bărnuţiu = Bărnuţiu, Simion
Bârseanu = Bârseanu, Andrei
Beniuc = Beniuc, Mihai
Bentoiu = Bentoiu, Pascal
Biberi = Biberi, Ion
Birăescu = Birăescu, Traian Liviu
Blaga = Blaga, Lucian
Blandiana = Blandiana, Ana
Blăjan = Blăjan, Ion
Bogrea = Bogrea, Vasile
Bogza = Bogza, Geo
Bolintineanu = Bolintineanu, Dimitrie
Boniş = Boniş, I.
Botez = Botez, Demostene
Botezatu = Botezatu, Petre
Boureanu = Boureanu, Radu
Brăescu = Brăescu, Gheorghe
Brătescu-Voineşti = Brătescu-Voineşti, Ion Alexandru
Brâncuşi = Brâncuşi, Constantin
Bucuţa = Bucuţa, Emanoil
Buzura = Buzura, Augustin
Cantemir = Cantemir, Dimitrie
Caracaş = Caracaş, Constantin
Caragiale = Caragiale, Ion Luca
Caragiale, M. = Caragiale, Mateiu I.
Cazimir = Cazimir, Otilia
Călinescu = Călinescu, George
Chelcea = Chelcea, Septimiu
Chendi = Chendi, Ilarie
Chirculescu = Chirculescu, D.
Chiriţă = Chiriţă, Constantin
Ciocârlie = Ciocârlie, Livius
Cioran = Cioran, Emil
Cocea = Cocea, N. D.
Codreanu = Codeanu, Mihai
Conta = Conta, Vasile
Costin = Costin, Miron
Coşbuc = Coşbuc, George
Coteanu = Coteanu, Ion
Cotruş = Cotruş, Aron
Creangă = Creangă, Ion
Davidescu = Davidescu, Grigore
Delavrancea = Delavrancea, Barbu
Demetrescu = Demetrescu, Traian
Densusianu = Densusianu, Ovid
Dimov = Dimov, Leonid
Djuvara = Djuvara, Mircea
Dobrogeanu-Gherea = Dobrogeanu-Gherea, Constantin
Donna = Donna, Gabriel
Dragomirescu = Dragomirescu, Mihail
Drimba = Drimba, Ovidiu
Drumeş = Drumeş, Mihail
Dulfu = Dulfu, Petre
Dumitriu = Dumitriu, Anton
Eftimiu = Eftimiu, Victor
Eliade = Eliade, Mircea
Eminescu = Eminescu, Mihai
Enescu = Enescu, Gh.
Evseev = Evssev, Ivan
Filimon = Filimon, Nicolae
Florian = Florian, Mircea
Frăteanu = Frăteanu, Vasile
Fulga = Fulga, Laurenţiu
Frunză = Frunză, Eugen
Galaction = Galaction, Gala
Gârleanu = Gârleanu, Emil
Ghica, I. = Ghica, Ion
Ghica = Ghica, Vasile
Ghivirigă = Ghivirigă, Mihai
Goga = Goga, Octavian
Gonoiu = Gonoiu, Ion
Gorovei = Gorovei, Artur
Grigoraş = Grigoraş, Ion
Grünberg = Grünberg, Ludwig
Gusti = Gusti, Dimitrie
Haret = Haret, Spiru
Hasdeu = Hasdeu, Bogdan Petriceicu
Heliade-Rădulescu = Heliade-Rădulescu, Ion
Herseni = Herseni, Traian
Holban = Holban, Anton
Holban, I. = Holban, Ion
Ibrăileanu = Ibrăileanu, Garabet
Iordănescu = Iordănescu, Mihai
Iorga = Iorga, Nicolae
Iorgulescu, Mircea
Iosefini = Iosefini, A.

Iosif = Iosif, Şt. O.
Isac = Isac, Emil
Istrati = Istrati, Panait
Ivasiuc = Ivasiuc, Alexandru
Jarnik = Jarnik, Ioan Urban
Joja = Joja, Athanase
Kogălniceanu = Kogălniceanu Mihail
Kretzulescu = Kretzulescu, Nicolae
Labiş = Labiş, Nicolae
Lazăr = Lazăr, Gheorghe
Lăncrănjan = Lăncrănjan, Ion
Leu = Leu, Corneliu
Lovinescu = Lovinescu, Eugen
Lungu-Movilă = Lungu-Movilă, Ion
Macedonski = Macedonski, Alexandru
Maiorescu = Maiorescu, Titu
Maliţa = Maliţa, Mircea
Marcus = Marcus, Solomon
Marian = Marian, Simion Florea
Marino = Marino, Adrian
Maximilian = Maximilian, C.
Mazilu = Mazilu, Teodor
Mărgineanu = Mărgineanu, Nicolae
Mehedinţi = Mehedinţi, Simion
Michăilescu = Michăilescu, Ştefan C.
Micle = Micle, Veronica
Mihăescu = Mihăescu, Gib
Minulescu = Minulescu, Ion
Muşatescu = Muşatescu, Tudor
Negruzzi = Negruzzi, Constantin
Negulescu = Negulescu, P. P.
Nicolau = Nicolau, Edmond
Niculiţă-Voronca = Niculiţă-Voronca, Elena
Olănescu = Olănescu, Adina
Olinescu = Olinescu, Marcel
Paler = Paler, Octavian
Papadat-Bengescu = Papadat-Bengescu, Hortensia
Pavelcu = Pavelcu, Vasile
Pavelescu = Pavelescu, Cincinat
Păcurariu = Păcurariu, Francisc
Păunescu = Păunescu, Adrian
Pânzaru = Pânzaru, Petru
Pârvan = Pârvan, Vasile
Perpessicius
Petrescu, C. = Petrescu, Camil
Petrescu = Petrescu, Cezar
Petrovici = Petrovici, Ioan
Philippide = Philippide, Alexandru
Pillat = Pillat, Ion
Popa = Popa, Cornel
Popa, V. I. = Popa, Victor Ion
Popescu, D. R. = Popescu, Dumitru Radu
Popescu, Şt. = Popescu, Ştefan
Popescu-Sibiu = Popescu-Sibiu, I.
Popescu = Popescu, Alexandru
Preda = Preda, Marin
Ralea = Ralea, Mihail
Ralet = Ralet, Dimitrie
Rădulescu-Codin = Rădulescu-Codin, Constantin
Rădulescu-Motru = Rădulescu-Motru, Constantin
Rebreanu = Rebreanu, Liviu
Rosetti = Rosetti, C. A.
Roşca = Roşca, D. D.
Rusu = Rusu, Liviu
Sadoveanu = Sadoveanu, Mihail
Sanielevici = Sanielevici, Henric
Săhleanu = Săhleanu, Victor
Sălcudeanu = Sălcudeanu, Petre
Săraru = Săraru, Dinu
Săulescu = Săulescu, Mihail
Săvescu = Săvescu, Iuliu Cezar
Sebastian = Sebastian, Mihail
Simion = Simion, Eugen
Slavici = Slavici, Ioan
Sorescu = Sorescu, Marin
Sperantia = Sperantia, Eugen
Stahl = Stahl, Henriette Yvonne
Stanca = Stanca, Radu
Stancu = Stancu, Zaharia
Stănescu = Stănescu, Nichita
Steinhardt = Steinhardt, Nicolae
Stoian = Stoian, Mihai
Stoica = Stoica, Petre
Stroia = Stroia, Gheorghe
Sutzu = Sutzu, Alexandru
Ştefănescu-Est = Ştefănescu-Est, Eugen
Tănăsescu = Tănăsescu, Gheorghe
Tăuşan = Tăuşan, Grigore
Teodoreanu, Al. = Teodoreanu, Al(exandru) O. (Păstorel)
Teodorescu, G. = Teodorescu, G. Dem.
Teodorescu = Teodorescu, Virgil
Titel = Titel, Sorin
Titulescu = Titulescu, Nicolae
Topârceanu = Topârceanu, George
Ţoiu = Ţoiu, Constantin
Ţuţea = Ţuţea, Petre
Uţan = Uţan, Tiberiu
Vianu = Vianu, Tudor
Vlahuţă = Vlahuţă, Alexandru
Voiculescu, M. = Voiculescu, Marin
Voiculescu = Voiculescu, Vasile
Vulpescu, I. = Vulpescu, Ileana
Vulpescu = Vulpescu, Romulus
Wald = Wald, Henri
Xenopol = Xenopol, Alexandru
Zaciu = Zaciu, Mircea
Zamfir = Zamfir, Elena
Zamfirescu = Zamfirescu, Duiliu
Zamfirescu, G. = Zamfirescu, George Mihail
Zeletin = Zeletin, C. D.
Zeletin, Şt. = Zeletin, Ştefan
Zlate = Zlate, Mielu

Corector: OCTAVIA IANCU
Tehnoredactor: I. CONSTANTIN
Tiparul executat sub comanda nr. 50 565

Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI" București
România

Dicționarul de antonime reprezintă o lucrare nouă față de ediția precedentă. Cuprinzând aproximativ 2 000 perechi de antonime, a căror întrebuințare este ilustrată prin exemple din opere literare, științifice și filozofice, aparținând reprezentanților de seamă ai spiritualității românești, dicționarul se adresează elevilor, studenților, cadrelor didactice, tuturor cititorilor domici să cunoască bogăția și frumusețea mijloacelor expresive ale limbii române.

Editura VOX

ISBN 973-96922-5-7

LEI 6 500